

Gemeente Almere

15 november 2021

Programmabegroting 2022

na amendementen

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
1.1	Bestuurlijke inleiding	4
1.2	Leeswijzer	6
1.3	Opgaven	9
2	DERDE KWARTAALRAPPORTAGE.....	14
2.1	Dashboard	15
2.2	Afwijkingen per risicogroep	18
2.3	Corona	19
2.4	Demografie	28
2.5	Gemeentefonds	30
2.6	Prijsstijgingen	32
2.7	Projecten	33
2.8	Sociaal domein	34
2.9	Wetgeving	39
2.10	Woningbouw/markt	40
2.11	Renterisico	41
2.12	Participatierisico	42
2.13	Bedrijfsvoeringsrisico	43
2.14	Overig	45
2.15	Bezuinigingsmonitor	49
3	PROGRAMMAPLAN	52
3.0	Beleidsvoornemens	52
3.1	Bestuur, inwoners en economie	54
3.2	Duurzaam, leefbaar en bereikbaar	56
3.3	Ruimte en wonen	63
3.4	Zorg en welzijn	67
3.5	Werk, inkomensondersteuning en inclusiviteit	76
3.6	Onderwijs, sport en cultuur	81
3.7	Veiligheid	86
3.8	Bedrijfsvoering	90
3.9	Financiën	93
4	PARAGRAFEN	96
4.1	Risicoparagraaf	96
4.2	Lokale heffingen	103
4.3	Grondbeleid	112
4.4	Financiering	122
4.5	Floriade	126
4.6	Verbonden partijen	145
4.7	Bedrijfsvoering	162
4.8	Onderhoud kapitaalgoederen	168
4.9	Fonds Verstedelijking Almere	175

5	BIJLAGEN	191
5.1	Opvolging aanvaarde moties	191
5.2	Uitgangspunten en eenheden	193
5.3	Overzicht incidentele en structurele baten en lasten	196
5.4	Kredieten onderwijshuisvesting.....	198
5.5	Kredieten investeringen gemeentelijk materieel	199
5.6	Reserves.....	201
5.7	Voorzieningen.....	202
5.8	Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen	203
5.9	Afkortingenlijst.....	209

1 Inleiding

1.1 Bestuurlijke inleiding

Na financieel zware jaren, hebben we in deze begroting eindelijk meer financiële ruimte.

Dat is goed nieuws voor Almere. We hadden jaar na jaar een tekort en hebben daardoor flink moeten bezuinigen. We kunnen een eerste stap zetten om de pijn van de laatste bezuinigingen te verzachten. Met extra geld voor de jeugdzorg vanuit het Rijk, extra geld vanwege de coronamaatregelen en gunstige economische ontwikkelingen.

We kunnen met deze begroting ons spaardoel halen. We hoeven de lasten niet te verzwaren. Ook stellen we geld beschikbaar voor het realiseren van een buitenzwembad. En we willen een gedeelte van de eerder aangekondigde bezuinigen deels terugdraaien. Bijvoorbeeld de bezuinigingen op beheer en onderhoud, economische ontwikkeling en de wijkbudgetten. En ook voor de komende jaren ziet ons financiële beeld er weer beter uit: vanaf 2024 hebben we jaarlijks een overschot van bijna € 4 miljoen.

We zijn financieel op de goede weg.

Als college zijn we daar trots op. Onze keuzes en vooral de extra middelen vanuit Den Haag hebben daarvoor gezorgd. We hebben daardoor 4 dingen bereikt:

1. We zien meer rust en ruimte in het begrotingsproces,
2. We zien veranderingen eerder aankomen,
3. We kunnen financieel tegen een stootje,
4. En we en zaden onze opvolgers na de verkiezingen volgend jaar niet op met structurele tekorten. We geven ze zelfs de ruimte keuzes te maken.

In het afgelopen jaar hebben we meer inzicht in onze begroting gekregen.

We zijn de begroting post voor post doorgedaan om te zien of de begroting realistisch is, wat de risico's zijn en welke keuzes we kunnen maken. In de totaalbegroting staan voor honderden activiteiten de resultaten te lezen. We hebben daarbij meteen ook gezorgd dat het taalgebruik veel duidelijker is geworden.

We zijn ook onze risico's duidelijk in kaart aan het brengen.

Denk bijvoorbeeld aan de wijzigingen in de prijzen van grondstoffen, groei van de bevolking of het risico dat leningen niet worden terugbetaald. Dat is iets van de lange adem. Het is veel werk en het is ook precies werk. Als eerste maken we onze analyse af van het risico dat de rente gaat stijgen. We verwachten voor het einde van het jaar met de raad over de conclusies in gesprek te kunnen gaan.

In de begroting is ook de financiële rapportage over het derde kwartaal opgenomen.

Drie maanden geleden hebben we de financiële kwartaalrapportage geïntroduceerd. In de kwartaalrapportage maken we vier keer per jaar duidelijk hoe we er financieel voorstaan. Dat geeft inzicht, maar zorgt er ook voor dat college en gemeenteraad eerder kunnen bijsturen bij ontwikkelingen. Ondertussen werken we aan een langetermijnplanning van onze financiën. We willen meer dan vier jaar vooruit kunnen kijken. Toch hadden we dat in Almere niet zo georganiseerd. Bij de kwartaalrapportage over het vierde kwartaal hopen we de eerste uitkomsten te laten zien.

Corona lijkt nog steeds geen grote invloed op onze financiële positie te hebben.

Bij de vorige begroting was veel onzeker over hoe corona onze financiën ging raken. Inmiddels kunnen we hierover voorzichtig positief zijn. We hebben dit jaar, maar ook vorig jaar, genoeg geld van het Rijk gekregen om de gevolgen financieel op te vangen. Nu de coronacrisis lijkt af te nemen zien we dat de stad begint op te veren. De middelen die wij daarvoor hebben ingezet, zijn opgenomen in deze begroting. Hiermee geven we inzicht in de herstel aanpak. Dat hadden we eerder al beloofd te doen. Ook organiseren we in het najaar van 2021 nog gesprekken over dit onderwerp met inwoners en partners in de stad. We doen dit omdat de

toekomst met corona nog onzeker blijft. En het gaat nog lang niet met alle inwoners en ondernemers weer beter.

We hebben te maken met grote risico's en onzekerheden. Daarom moeten we voorzichtig zijn.

We hebben redenen om positief te zijn. De economische groei is gunstiger en er is financieel meer ruimte. Vanaf 2024 verwachten we bijna € 4 miljoen minder uit te geven dan we binnenkrijgen.

Toch moeten en willen we ook voorzichtig zijn.

- Er komen namelijk nog veel uitdagingen op ons af. De Omgevingswet, de betaalbaarheid van het beheer en onderhoud, de energietransitie, de groei van de stad en de betaalbaarheid van de organisatie. Dit gaat geld kosten, maar we weten nog niet hoeveel.
- We moeten veel van onze gebouwen in de toekomst renoveren of vervangen. Dit geldt bijvoorbeeld voor veel schoolgebouwen. We moeten nog uitwerken hoe we dit gaan aanpakken, en hoe we dit financieel kunnen oplossen.
- De ontwikkelingen van de jeugdzorg en het gemeentefonds blijven voor alle Nederlandse gemeenten onzeker.
- Verder hebben we met de Floriade een groot project, dat ook in 2022 financiële risico's oplevert.
- En staan nog voor ongeveer € 10 miljoen aan structurele bezuinigingen open. Deze moeten nog worden ingevoerd.
- In de afgelopen jaren hebben we als gemeente Almere door winst van ons grondbedrijf onze financiële positie op orde kunnen houden. Maar eigenlijk willen we daar in de toekomst niet meer zo afhankelijk van zijn.

We vinden het daarom niet verstandig om nu alle ruimte op te maken.

Als de gemeenteraad instemt met de voorgestelde begroting, ziet het financiële plaatje er zo uit:

bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
saldo begroting na het tweede kwartaal	-22.289	-3.140	-3.290	1.375	1.747
onvermijdelijke veranderingen (derde kwartaalrapportage)	9.467	8.619	3.357	3.771	3.603
<i>perspectief na onvermijdelijke veranderingen</i>	<i>-12.821</i>	<i>5.479</i>	<i>67</i>	<i>5.146</i>	<i>5.350</i>
keuzes van dit college (programmabegroting)	3.166	-9.221	-3.280	-1.835	-2.185
totaal	-9.655	-3.742	-3.212	3.311	3.165

We gaan ons aangepaste spaardoel waarschijnlijk halen.

We wilden zorgen dat in 2022 € 60 miljoen in onze buffer zou zitten. Vorig jaar hebben we dit noodgedwongen bijgesteld naar € 48 miljoen. Dit aangepaste doel lijken we te gaan halen. Uit de tabel blijkt dat we eind 2022 uitkomen op bijna € 56 miljoen.

We verwachten over 2021 ook nog een winstafracht van het grondbedrijf van € 15 miljoen. Tel je deze winst uit het grondbedrijf wel, dan komen we uit boven ons oorspronkelijke spaardoel van € 60 miljoen.

We hebben de winst 2021 uit het grondbedrijf nog niet opgenomen. We willen eerst de jaarrekening 2021 afwachten. Het lijkt ons logisch om dit in de toekomst wel bij de begroting mee te tellen. Het jaar waarover de winst gaat is al bijna voorbij. Dit is nu nog niet gedaan omdat wij niet vlak voor de verkiezingen zo'n belangrijke wijziging in de werkwijze willen maken. Ook moeten we ons proces verbeteren om de inschatting nog betrouwbaarder te maken.

bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
verloop buffer					
begin stand buffer	42.070	59.320	55.578	52.366	55.677
uitkomst jaarrekening 2020	443				
winstafdracht grondbedrijf 2020	21.547				
vrijval reserves	4.915				
tekort begroting	-9.655	-3.742	-3.12	3.311	3.165
buffer na begroting	59.320	55.578	52.366	55.677	58.842

1.2 Leeswijzer

U kunt de begroting op twee manieren lezen:

- via een traditioneel document (pdf bestand);
- via de digitale omgeving. Deze is te vinden via <https://almere.pcportal.nl/>

In de digitale omgeving is meer informatie opgenomen dan in het pdf bestand. In de digitale omgeving is bijvoorbeeld ook de 'totaalbegroting' opgenomen (zie hierna). Ook is hier meer detailinformatie over de verbonden partijen opgenomen en bestedingsplannen van alle reserves. In het pdf bestand zijn alleen totaaltabellen opgenomen.

Vanaf 2021 werken we met kwartaalrapportages

In 2021 zijn we begonnen om met kwartaalrapportages te werken. We doen dat om ervoor te zorgen dat u tijdens het jaar een goed beeld heeft van hoe onze gemeente er financieel voor staat. De derde kwartaalrapportage 2021 hebben we tegelijk met de begroting 2022 opgesteld. Deze zijn samen in één pdf bestand van de begroting opgenomen. Dit is het document dat de gemeenteraad vaststelt. Op de website zijn het 2 verschillende pagina's die naar elkaar verwijzen. We doen dat zodat de derde kwartaalrapportage dezelfde indeling heeft als de tweede kwartaalrapportage. Dit moet voor herkenbaarheid zorgen en u in staat stellen om beter de ontwikkelingen tijdens het jaar te volgen.

De mutatiebegroting

Dit is de 'officiële' programmabegroting, zoals de wet die voorschrijft. Hierin staan alle veranderingen ten opzichte van de tweede kwartaalrapportage toegelicht. We vragen u om deze veranderingen goed te keuren. We noemen dit ook wel de 'mutatiebegroting'. De mutatiebegroting krijgt u als document (PDF) en als website op: <https://almere.pcportal.nl/>.

De mutatiebegroting bestaat uit de volgende onderdelen:

Programmaplan

De (financiële) beleidsvoornemens van het college staan in het programma. Het programmaplan bestaat uit:

- Ambities en speerpunten
We beschrijven onze doelstellingen en welke acties (speerpunten) we daar komend jaar voor uitvoeren.
- Beleidsvoornemens college (financiën)
In het programmaplan krijgt u een overzicht van de kosten van onze beleidsmatige keuzes. Dit zijn geen onvermijdelijke veranderingen zoals die in de kwartaalrapportages staan, maar 'afweegbare' voorstellen. Als u hiermee akkoord gaat geeft u ons toestemming om hier in 2022 geld aan uit te geven. Ook mogen we dan verplichtingen aangaan voor de jaren daarna.
- Indicatoren
Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moeten we een verplichte set van beleidsindicatoren opnemen in de begroting. Deze zijn per programmaonderdeel via het tabblad 'Indicatoren' terug te vinden. Almere wordt waar mogelijk vergeleken met gemeenten met 100.000 tot 300.000 inwoners. Voor de indicatoren gaan we uit van de gegevens die door het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) en via de website [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) beschikbaar zijn. Het beschikbare peiljaar kan per indicator verschillen. Wij hebben de laatst beschikbare gegevens opgenomen. Per indicator wordt een korte toelichting gegeven en waar mogelijk de relatie gelegd met het gevoerde beleid.
- Risico's
De risico's met een financieel gevolg die de gemeente loopt bij haar activiteiten zijn per programma opgenomen en toegelicht. Een totaaloverzicht is opgenomen in de [risicoparagraaf](#).
- Verbonden partijen
In het programmaplan hebben we informatie over de verbonden partijen opgenomen. In de digitale omgeving geven we per verbonden partij een toelichting. In de toelichting staat bijvoorbeeld hoe een

verbonden partij bijdraagt aan het beleid van de gemeente. Een totaaloverzicht van de Verbonden Partijen is opgenomen de gelijknamige [paragraaf](#).

- In de digitale omgeving kunt u per programma de belangrijkste beleidsplannen via een link vinden.

Kwartaalrapportage derde kwartaal

Er gebeurt in de loop van het jaar heel veel, waarover weinig valt te kiezen. We krijgen bijvoorbeeld extra geld van het rijk. En de uitgaven vallen voor veel onderwerpen hoger uit dan verwacht. Deze veranderingen presenteren we vanaf dit jaar in kwartaalrapportages. Met deze manier van werken houdt u het hele jaar controle en inzicht over de gemeentefinanciën.

Om te voorkomen dat u te vaak over financiële documenten moet praten, hebben we de derde kwartaalrapportage als apart hoofdstuk in de begroting opgenomen. Met het raadsvoorstel van de begroting vragen wij ook toestemming voor het veranderen van de budgetten. Deze staan in de derde kwartaalrapportage toegelicht.

Paragrafen

Er zijn 9 paragrafen. Deze geven extra informatie over een specifiek onderwerp, bijvoorbeeld over de [Floriade](#), het [grondbeleid](#) of het [Fonds Verstedelijking Almere](#) (FVA). Het gaat om onderwerpen die bij meer programma's terug komen, maar in de paragrafen gebundeld worden. We willen hiermee overzicht en verdieping geven. Een aantal paragrafen zijn wettelijk verplicht. Dit zijn onder andere de paragraaf [lokale heffingen](#), [financiering](#) en [bedrijfsvoering](#). Andere paragrafen, zoals de [Floriade](#) en [FVA](#) zijn niet wettelijk verplicht. We voegen deze toe om u inzicht en overzicht te geven over deze onderwerpen. Dit hebben we eerder zo met u afgesproken.

We vragen speciaal aandacht voor de paragraaf lokale heffingen. Belangrijke lokale heffingen zijn de onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolrecht. Ook geven we hierin inzicht in de ontwikkeling van de parkeertarieven. Via deze paragraaf informeren we u over de veranderingen in de lokale lasten. Dit hebben wij ook financieel vertaald in de begroting. Als u de begroting goedkeurt, keurt u ook die veranderingen goed. De juridische uitwerking van die veranderingen staat in de tarievennota en belastingverordeningen. Ook die moet u vaststellen. We hebben het presidium gevraagd om dit tegelijk met de begroting te agenderen, zodat u één keer besluit over de lokale lasten.

Bijlagen

In de digitale begroting zitten ook nog bijlagen.

In de bijlage '[opvolging aanvaarde moties en amendementen](#)' kunt u lezen wat we doen met de moties die u heeft aangenomen met betrekking tot de P&C-documenten.

Met de bijlage '[kredieten onderwijshuisvesting](#)' en '[investeringen gemeentelijk materiaal](#)' laten we zien welke kredieten u beschikbaar stelt voor de investeringen die we moeten doen.

In de bijlagen '[reserves](#)' en '[voorzieningen](#)' ziet u wat we de komende jaren aan de reserves en voorzieningen toevoegen en wat we daar weer uit halen. Ook beschrijven we wat we daarmee doen.

Tenslotte hebben we ook nog het [bestedingsplan](#) voor het groot onderhoud en de vervangingen in de openbare ruimte opgenomen. En natuurlijk mag ook de [afkortingenlijst](#) niet ontbreken.

De totaalbegroting

U heeft ons vaak gezegd dat u alleen de mutatiebegroting niet handig vindt voor het totaalbeeld. Daarom hebben we net als vorig jaar ook een 'totaalbegroting' gemaakt. Daarin wordt niet de verandering van de budgetten toegelicht, maar het totaal van de budgetten. Niet alleen op totaalniveau, maar ook per activiteit. We hopen dat u zo beter kunt zien waar we ons geld aan uitgeven. De totaalbegroting ziet u alleen op de website, deze is te groot voor het boekwerk: <https://almere.pcportal.nl/>. U kunt hierin doorklikken en op hoofdlijnen, maar ook in detail zien waar we het geld aan uitgeven.

Beïnvloedbaarheid van onze begroting

In de totaalbegroting laten we ook zien hoeveel van ons budget te beïnvloeden is. We hopen dat dit u helpt om zelf keuzes te maken in de begroting. We gebruiken de volgende indeling:

- niet beïnvloedbaar
- 0-25% beïnvloedbaar
- 25-50% beïnvloedbaar
- 50-75% beïnvloedbaar
- 75-100% beïnvloedbaar
- volledig beïnvloedbaar

Met beïnvloedbaarheid bedoelen we in hoeverre het mogelijk is om beleidskeuzes te maken waardoor financiële ruimte ontstaat. Wettelijke taken zijn bijvoorbeeld niet beïnvloedbaar of slechts tussen 1-25% beïnvloedbaar. Soms zijn er wel efficiency mogelijkheden, maar helemaal ermee stoppen kunnen we niet. Een voorbeeld is het leerlingenvervoer. Eigen beleid van de gemeente is gemakkelijker te beïnvloeden. We kiezen bijvoorbeeld zelf hoeveel geld we aan het welzijnswerk willen uitgeven. Dit is dus volledig beïnvloedbaar.

We beginnen de begroting met een samenvatting van de belangrijkste punten

We beschrijven hierin hoe de gemeente er financieel voorstaat. Ook beschrijven we wat de financiële effecten van corona zijn. De inleiding sluiten we af met de voortgang van de opgaven uit het coalitieakkoord.

1.3 Opgaven

Het coalitieakkoord vormt de koers waarlangs we deze periode werken en ook de afgelopen jaren gewerkt hebben. De opgaven uit het coalitieakkoord vormen daarbij de belangrijkste uitdagingen.

Floriade

De ambities voor 2022 zijn:

- Een geslaagde Floriade Expo 2022 met minimaal 2 miljoen bezoekers.

Eindelijk is het dan zover! Vanaf 14 april 2022 is Almere een half jaar lang hét podium voor de wereldtuinbouwtentoonstelling Floriade Expo 2022. Deze zevende editie van de Floriade staat in het teken van Growing Green Cities. De Nederlandse tuinbouw presenteert, samen met nationale en internationale partners, innovaties en oplossingen om steden veilig, groen, gezond, aantrekkelijk en veerkrachtig te maken en te houden. Met de huidige situatie in de wereld rondom het coronavirus is deze opgave urgenter dan ooit. Floriade Expo 2022 is een ontdekkingstocht in een 60 hectare groot park die de twee miljoen bezoekers uitdaagt en inspireert om groener en gezonder te leven: het groenste dagje uit voor jong en oud. De wereldtuinbouwtentoonstelling biedt inspirerende oplossingen voor mondiale vraagstukken zoals voedselvoorziening, gezondheid en duurzame energiewinning. Floriade Expo 2022 is ook een digitaal platform waar uitwisseling van kennis plaatsvindt over de vier thema's groen, voedsel, gezondheid en energie. Floriade Expo 2022 is een totaalformule waar via internationale en nationale inzendingen, exposities,

kunst en cultuur, kennisuitwisseling, beleving, de vier thema's tot uitdrukking worden gebracht.

Als gemeente Almere zijn wij ook zelf vertegenwoordigd als deelnemer met ons schitterende kunstpaviljoen en ons paviljoen omgeven door een tuin samen met de gemeente Amsterdam. Onze inzending heeft als thema 'De stem van de stadsnatuur'.

Wij kijken uit naar de vele inspirerende ontmoetingen/gesprekken die wij gedurende het halfjaar met de vele bezoekers zullen voeren. Floriade Expo 2022 fungeert op deze manier als katalysator voor de ontwikkeling naar de groene en gezonde stad Almere. Na de Expo komt in het Floriade Park de nieuwe groene, autoluwe en inclusieve stadswijk Hortus tot ontwikkeling. Met als visitekaartje het Groene Stad Arboretum, een door de stadswijk meanderende botanische tuin.

Duurzaamheidsagenda

We vinden duurzaamheid belangrijk. Aan het begin van deze raadsperiode is de Duurzaamheidsagenda vastgesteld. Met deze agenda hebben we de afgelopen jaren op allerlei manieren gewerkt aan duurzaamheid. Met de Duurzaamheidsagenda sluiten we ons aan bij de nationale (klimaat-)doelstellingen en werken we aan een toekomstbestendig Almere. Dit houdt in dat we de CO₂-uitstoot drastisch willen verminderen, met 49% in 2030 en 95% in 2050. We werken hieraan met verschillende projecten binnen 6 thema's: energie, circulaire economie, voedsel, ecologie en klimaatadaptatie. En door ervoor te zorgen dat duurzaamheid leidend wordt in hoe we werken als organisatie. Het programma Groene en Gezonde Stad werkt aan de uitvoering van de ambities uit de duurzaamheidsagenda. Dit doen we met een tal van projecten in de stad en door duurzaamheid een onderdeel te maken onze interne werkwijze. In 2021 hebben bestaande projecten zich verder uitgebreid en zijn tal van nieuwe projecten van start gegaan. Zo werd de voedselstrategie vastgesteld door de raad, de leidraad duurzame gebiedsontwikkeling opgeleverd en het Praktijk en Innovatiecentrum Circulaire Economie gelanceerd. In 2022 borduren we hier op voort. Omdat innovaties op het gebied van duurzaamheid snel kunnen gaan werken we adaptief. Dit betekent dat we alert zijn op nieuwe ontwikkelingen en hier indien nodig ook op inspelen. In 2022 focussen we ons op de volgende activiteiten :

- We gaan verder met het implementeren van duurzaamheid in onze werkwijze en processen bij gebiedsontwikkeling, beheer en onderhoud, en inkoop en aanbesteding. Dit doen we o.a. door met de leidraad duurzame gebiedsontwikkeling en de uitbreiding van de duurzame tenderboards. Hierbij speelt het informeren en trainen van collega's in de nieuwe werkwijze een belangrijke rol.
- We breiden de verschillende pilots binnen de thema's: energie, circulaire economie, voedsel, ecologie en klimaatadaptatie uit. Op deze manier zorgen we ervoor dat de successen van de pilots kunnen worden voorgezet.

- We gaan onze communicatie verder doorontwikkelen. Dit doen we om inwoners, ondernemers en andere maatschappelijke partners goed te blijven informeren over de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid. Hiermee stimuleren we duurzaamheid niet alleen binnen, maar ook buiten het stadhuis.
- We gaan verder met de activiteiten rond het thema 'Stimuleren duurzaam gedrag'. Het stimuleren van duurzaam gedrag doen we namelijk niet alleen door middel van communicatie, maar ook met concrete projecten zoals het fast fashion project om duurzaam kleding gebruik te stimuleren en het vergroenen van Almeerse tuinen met initiatieven als de Groene Buur.
- We breiden ons netwerk verder uit. Dit doen we zodat we nog meer samen kunnen werken met partners in de stad, regio en het land.

Realiseren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven

Ondanks het coronavirus hebben we de plannen uit de Economische Agenda kunnen uitvoeren. Dit blijkt ook uit de tussenevaluatie. Deze tussenevaluatie hebben we in 2021 uitgevoerd. We verwachten dat de ondernemers en partners in de stad in 2022 nog meer zullen merken van onze acties en inzet. We gaan nog meer inzetten op een duidelijker economisch profiel dat zowel complementair als concurrerend is binnen de Metropoolregio Amsterdam. Dit betekent dat we beter willen laten zien waar we voor staan en waar we goed in zijn. In 2022 gaan we scherper inzetten op een profilering op het snijvlak van (toegepaste) technologie en de transitie economie met de daarvoor benodigde kennisinfrastructuur. Dit is de omslag die we willen maken van een lineaire naar een circulaire economie. Dit is ook onderdeel van het thema verduurzaming en innovatie uit de Economische Agenda.

Tegelijkertijd hebben we ook te maken met bezuinigingen. Ondanks dat deze deels wordt verzacht, moeten we daarom keuzes maken in wat we nog wel en wat we niet volledig meer kunnen doen. In 2022 willen we de kansen voor groei binnen de ICT Tech en de circulaire economie benutten. Ook de kansen voor verdere economische ontwikkeling die de Floriade en de Flevocampus/Food bieden grijpen we aan. Tegelijkertijd zien we dat het voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat van belang is dat we moeten blijven investeren in het Almeerse onderwijs en de verbinding met het bedrijfsleven.

In 2022 gaan we onze dienstverlening anders invullen. Onze focus komt te liggen op digitale dienstverlening. Ook zal meer in het teken staan van het uitwisselen van relevante kennis, informatie en contacten met het bedrijfsleven en netwerkorganisaties. Daarnaast versterken we de netwerken in de stad. De focus ligt op het initiëren en versterken van (bestaande) netwerken. Ook willen we de verbinding tussen overheden, bedrijfsleven en onderwijs verbeteren.

Stedelijke vernieuwing

In het coalitieakkoord is de stedelijke vernieuwing opgenomen als een van de acht cruciale opgaven voor Almere, waar een doorbraak noodzakelijk is en waar samenwerking met partners en een portefeuille overstijgende aanpak centraal staat. Voor deze periode is daarbij specifiek aangegeven dat de stedelijke vernieuwing wordt uitgevoerd in de binnenring van Almere Haven (De Wierden, De Werven, De Hoven en het centrum van Haven) en het centrum van Almere Buiten. Daarnaast is er ingezet op revitalisering van een aantal bedrijventerreinen. Stedelijke vernieuwing zal de komende jaren naast Haven en Centrum Buiten en de bedrijventerreinen ook in andere gebieden in de stad gaan spelen. We werken vanuit innovatieve samenwerking, gericht op gedeelde verantwoordelijkheid voor de stad door overheid, inwoners, marktpartijen en maatschappelijke organisaties aan een vernieuwingsaanpak die het ontstaan van probleemwijken en -gebieden vóór is. Deze aanpak richt zich op twee sporen: toekomstbestendige wijkaanpak (continue monitoring en tijdige maatwerk-ingrepen waar nodig) en preventieve stedelijke vernieuwing (grootschalige, integrale gebiedsinterventie). Daarvoor is er met de partners uit de stad een strategische agenda opgesteld, gerelateerd aan het Handelingsperspectief en de uitvoeringsagenda 2.0 voor de middellange termijn voor stedelijke vernieuwing in de gehele stad. Het Fonds Stedelijke Vernieuwing blijft daarbij ook in de komende jaren een belangrijke pijler onder de stedelijke vernieuwingsaanpak van Almere.

Almere Haven 2022

We doen in 2022 enkele nieuwe investeringen. Zo gaan we de overgang van de vernieuwde Havenkom naar de Kruisstraat aanpakken, vervangen we de verlichting in de Marktstraat en Kruisstraat, vernieuwen we de

Marktgracht/Kerkgracht en knappen we de Brinkgarage op. Bovendien gaan we ons inzetten voor meer evenementen in het centrumgebied. Verder blijven we financieel inzetten op de opgaven die Havenaren meer zelf aan zet laten. Ook ondersteunen we de organisatie van het leerwerkcentrum. Het ontwerp van de Singelgracht krijgt in 2022 vorm. Dit gebied rond het water dat door alle vier de binnenring-wijken loopt staat symbool voor het woon- en leefklimaat van Haven in 2040. Tenslotte dragen we bij aan het Havenverbond. Dit doen we omdat we concrete resultaten willen boeken en in het Havenverbond een initiërende en verbindende rol hebben, veel waarde hechten aan de intensieve communicatie en participatie richting bewoners en een intensieve samenwerking tussen Havenverbondleden onderling.

Almere Buiten Centrum 2022

2022 is het derde jaar waarin de partners van de Ronde Tafel Almere Buiten Centrum met de gemeente samenwerken aan de realisatie van de ambities. Dit zijn de ambities die in 2020 zijn vastgesteld door de raad inclusief een gerichte uitvoeringsagenda voor Almere Buiten Centrum voor de jaren 2020-2024. Samen met ondernemers en eigenaren kijken we of het mogelijk is om Buitenmere aan te merken als een Bedrijfsinvesteringszone (BIZ). We nemen ook de parkeerplaats voor de Action (kavel 5) in 2022 in ontwikkeling. In 2022 kan het cultuurhuis Almere Buiten worden verbouwd en ingericht. We gaan de ruimtes multifunctioneel inrichten. We doen dit zodat deze voor zakelijke doeleinden en door verschillende culturele en commerciële partners kunnen worden gebruikt. Het Erfgoedhuis krijgt een prominentere, zichtbare plek. Verder krijgt in navolging van Almere Haven en Almere Stad ook Almere Buiten haar eigen filmhuis. We verwachten dat het cultuurhuis in het derde kwartaal officieel in gebruik genomen wordt. Al tijdens de verbouwing zal volop gebruik gemaakt worden van het gebouw en worden er door verschillende culturele partijen activiteiten geprogrammeerd. Net als in Almere Centrum willen vastgoedeigenaren en cultureel-maatschappelijke partners samen met de gemeente investeren in het creëren van tijdelijke broedplaatsen en informele werkmilieus in leegstaande winkel- en bedrijfspanden. We investeren in het verduurzamen van vastgoed. Dit gaat over het energie neutraal maken, het vergroenen en het investeren in het hergebruik van materialen bij transformatie en/of sloop/nieuwbouw.

We gaan in 2022 verder met het verbeteren van de openbare ruimte. Zo gaan we samen met het MBO college verder met de transformatie van het terrein rond het MBO college tot groene campus en wordt de busbaan nog verder vergroend. Ook zorgen we voor kunstwerken op het Baltimoreplein en de onderdoorgang bij het station en pakken we het haventje bij het evenemententerrein aan.

Bedrijventerreinen/werklocaties

De Gemeentelijke Visie Werklocaties is geactualiseerd met aandacht voor de ontwikkeling van informele werkmilieus. Daarnaast is gestart met de revitalisering van de bedrijventerreinen de Steiger en de Vaart en is een stimuleringsfonds informele werkmilieus in Almere Centrum in het leven geroepen. Toekomstbestendige werklocaties dragen bij aan het realiseren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Onze ambitie is om de werklocaties samen met partners uit de stad de komende jaren toekomstbestendig te maken met een meerjarige aanpak. Uitgangspunten hierbij zijn de kaders van de Economische Agenda en het Fonds Stedelijke Vernieuwing. Het veranderende gebruik van deze werklocaties door de bedrijven zorgt er voor dat in de loop van de tijd knelpunten in de bereikbaarheid en openbare ruimte op kunnen treden, waarvoor investeringen nodig zijn. Daarom richten we onze aanpak op het versterken van de samenwerking met ondernemers op de werklocaties, het stimuleren van informele werkmilieus en het oplossen van structurele knelpunten in bereikbaarheid en kwaliteit van de openbare ruimte. Wij zien het als een taak van de overheid om ondernemers op deze werklocaties hierin te ondersteunen voor zover zij dat niet zelf kunnen. Om die reden kiest het college ervoor om, naast de werklocaties de Vaart en Buitenvaart, vooral in te zetten op de versterking van de samenwerking in de centrumgebieden van Haven en Buiten, als ook op de ontwikkeling van informele werkplekken en werkmilieus in Almere Centrum en Almere Buiten Centrum, wordt de OV-bereikbaarheid naar enkele bedrijventerreinen gefaciliteerd en wordt geïnvesteerd in het oplossen van infrastructurele knelpunten op de Vaart, de Steiger en Frezersplaats.

Gezond in Almere

Wij werken in 2022 verder aan een gezonde jeugd in een gezond Almere. Dit doen wij samen met kinderen, jongeren, ouders en organisaties. In Stedenwijk, Staatsliedenwijk en Almere Buiten gaan we door om kinderen te helpen bij een gezond leven en een gezond gewicht. In 2022 gaan we ook verder met de aanpak Gezonde scholen. De omgeving in een wijk moet mensen uitnodigen om te bewegen en gezond te leven. Bij

besluiten over het bouwen van nieuwe wijken, willen we rekening houden met gezondheid. Ook willen we dat meer plekken in de stad rookvrij zijn.

Er zijn veel verschillen in de gezondheid van mensen in verschillende wijken. Dit heeft te maken met hoe mensen wonen en werken. De verschillen kunnen ook komen door stress, opleidingsniveau of te weinig geld. We willen de verschillen nu en in de toekomst kleiner maken.

In het Almeers Preventieakkoord zijn afspraken gemaakt met partners in de stad over hoe we samen kunnen werken op het gebied van preventieve gezondheid. De opgave Gezond in Almere en het Almeers Preventieakkoord sluiten aan bij het gemeentelijk gezondheidsbeleid.

Goud in Almere: het verzilveren van de vergrijzing

In 2021 is 'Verzilvering van Goud: Het meerjarenperspectief goed oud worden in Almere' vastgesteld. Hierin worden de volgende twee doelen centraal gesteld:

- Een Almere waar je goed oud kunt worden; ook als je kwetsbaar bent of wordt.
We houden rekening met de stijging van de leeftijd waardoor meer kwetsbaarheid ontstaat. Het aantal 65-plussers in Almere stijgt sneller dan in de rest van Nederland. Het is van belang om te anticiperen op deze ontwikkeling, zodat we de juiste zorg en ondersteuning op tijd kunnen regelen. De netwerkpartners van Goud geven hier door middel van de acties in de leefgebieden gestalte aan.
- De kracht van vitale ouderen benutten en jonge ouderen tijdig voorbereiden op het ouder worden.
Vitale ouderen spelen een belangrijke rol in de samenleving. Die kracht willen we in Goud in Almere laten zien en inzetten. Dit gaat niet vanzelf. Hoe beter ouderen zijn voorbereid op het ouder worden, hoe groter de kans is dat zij keuzes maken die bijdragen aan hun gezondheid en welzijn. De bewustwordingscampagne speelt hierin een belangrijke rol.

Samen met netwerkpartners werken we de komende jaren door middel van acties in de leefgebieden aan het realiseren van de doelen. Voorbeelden van leefgebieden zijn: goed wonen, makkelijk mobiel en zorg en ondersteuning dichtbij. De manier waarop we te werk gaan beschrijven we elk jaar in een uitvoeringsplan. In 2022 zal dat net als in 2020 en 2021 gebeuren door de organisatie van netwerkbijeenkomsten in Haven en Stad. De aandacht zal in 2022 verlegd worden naar stadsdeel Buiten en andere gebieden waar inzet en aandacht voor ouderen noodzakelijk is. We zorgen ervoor dat de bestaande initiatieven kunnen doorgaan. We starten ook met nieuwe ontwikkelingen in andere stadsdelen. Tegelijk onderzoeken we welke initiatieven nodig zijn om voor de hele stad in te zetten. 2022 zal het laatste jaar zijn van de huidige opgave Goud in Almere. Aandacht voor ouderen zal in de toekomst nodig blijven. De manier waarop dat kan gebeuren zal in 2022 duidelijk worden.

Wonen

Almere is ontwikkeld als stad met meerdere kernen. Een stad waar je in het groen kan wonen en waar voorzieningen in de buurt zijn. Een stad met veel verschillende manieren om te wonen. Een stad met ruimte voor experimenten en eigen initiatief. Een stad waar inmiddels ruim 215.000 Almeerders wonen.

In de huidige Almeerse woningmarkt is er sprake van schaarste op zowel de huur- als koopmarkt. De belangrijkste maatregel om deze schaarste terug te dringen is het toevoegen van meer woningen en het bevorderen van de doorstroming. In 2021 is het Stedelijk Woningbouwprogramma Almere vastgesteld. Dit is een uitwerking van de Woonvisie. De Woonvisie 'Thuis in Almere' beschrijft hoeveel woningen we willen bouwen en voor wie deze woningen bedoeld zijn. Zo hebben we extra aandacht voor senioren, jongeren en studenten. Tot 2030 willen we in totaal 24.500 woningen bouwen. Om dit te halen moeten we per jaar gemiddeld 2.225 woningen bouwen. Dit is meer dan dat we nu aan woningen bouwen. We hebben daarom een Stadsakkoord gesloten. Hierin staan afspraken die we met marktpartijen en woningcorporaties hebben gemaakt. Deze afspraken moeten helpen om sneller meer woningen te bouwen. Verder zoeken wij met het actieplan betaalbaarheid mogelijkheden om woningen voor lagere inkomensgroepen bereikbaar te houden. Het doel is om de bouw van gezinswoningen voor inwoners met een lage- en middeninkomens mogelijk te maken.

We willen de goedkope huurwoningen eerlijk verdelen. Omdat er meer vraag is dan aanbod houden wij de regels over hoe deze woningen worden verdeeld goed in de gaten. Wij werken nu aan een actualisatie van deze regels. Deze regels noemen we de huisvestingsverordening.

Wonen met zorg

We willen dat inwoners op een prettige manier 'zo thuis mogelijk' kunnen opgroeien en wonen. Dit geldt voor jeugd en volwassenen, en ook voor de groeiende groep ouderen in de stad. Daar horen ook kwetsbare inwoners bij. We willen dat passende hulp en ondersteuning zoveel mogelijk beschikbaar is in de eigen (sociale) omgeving van mensen. Die omgeving is namelijk vertrouwd en hier gedijen mensen vaak het best. Daarnaast is in die omgeving vaak ook hulp van vrienden, familie en burens het beste beschikbaar. Het helpt mensen om zo veel mogelijk een normale leefsituatie te hebben en er volwaardig bij te horen in de wijk.

In 2020 en 2021 heeft Wonen en Zorg extra aandacht gekregen in het coalitieakkoord. Hierdoor was het mogelijk om sneller met deze opgave aan de gang te gaan. We focussen ons op het in samenhang organiseren van wonen en zorg voor kwetsbare inwoners. En daarnaast richten we ons op het vergroten van draagkracht en draagvlak in de wijken voor deze opgave. We hebben ook de opgave sluitende aanpak personen met verward gedrag aan deze woonzorg-opgave toegevoegd. Omdat veel beleidsvelden bij deze opgave betrokken zijn, vraagt dit om een intensieve samenwerking. Een samenwerking tussen zowel de gemeentelijke afdelingen en portefeuilles, als samenwerking tussen partijen in de stad.

In 2022 kunnen we de vruchten gaan plukken van het werk van de afgelopen twee jaar. De samenwerkingsafspraken 'Thuis in de Wijk' over uitstroom uit een 24-uurs instelling, zijn van kracht en worden gemonitord. Deze afspraken zijn gemaakt tussen woningcorporaties, zorgpartijen en gemeente. Ook zijn er in de huisvestingsverordening afspraken gemaakt over het vergroten van het aantal uitstromers per jaar. In de woon-zorg programmering is in 2021 inzichtelijk gemaakt welke behoefte er is naar wonen en zorg voor welk gebied. Deze behoefteeraming gaan we in 2022 implementeren in de stedelijke gebiedsontwikkeling-processen. Daarnaast zullen een aantal fysieke woon-zorg projecten in 2022 in uitvoering gaan.

Op zorginhoudelijk vlak werken we verder aan nieuwe oplossingen tussen 24-uurs opvang en zelfstandig thuis wonen. Zoals plekken om te logeren, plekken om als eerste stap naar uit te stromen met meer begeleiding (tussenvoorziening) en 24/7 ondersteuning bij het zelfstandig wonen in de wijk. Ondersteuning buiten kantoortijden is van belang voor inwoners met en zonder een geïndiceerde zorgvraag.

2 Derde kwartaalrapportage

De is de derde kwartaalrapportage van 2021. In deze rapportage informeren wij u over alle onvermijdelijke veranderingen tot en met 30 september 2021. De rapportage maakt onderdeel uit van de Programmabegroting 2022, maar is ook zelfstandig leesbaar.

De rapportage bestaat uit 4 onderdelen:

- het dashboard; op verzoek van de gemeenteraad hebben we hier aanvullende financiële informatie aan toegevoegd.
- de bezuinigingsmonitor
- afwijkingen per risicogroep
- afwijkingen per programma (alleen digitaal via almere.pcportal.nl)

2.1 Dashboard

Het perspectief is ten opzichte van het tweede kwartaal veel beter geworden. Dit komt vooral door extra geld uit het gemeentefonds.

Daardoor stijgt de buffer. Het grondbedrijf verwacht in 2021 een winstafracht van € 15 miljoen. Dit hebben we nog niet in de cijfers verwerkt. We wachten eerst de jaarrekening af.

Perspectief

Het ziet er financieel een stuk beter uit dan het tweede kwartaal. Dit komt vooral doordat we meer geld krijgen van het Rijk. Het tekort in 2021 is veel kleiner geworden. Er is nu vanaf 2025 een overschot van bijna € 4 miljoen per jaar (na beleidsvoornemens begroting). Zie ook de toelichting op de grootste meevallers.

Grootste meevallers

Dit zijn de meevallers van 2021 t/m 2025 bij elkaar geteld.

- We verwachten vanaf 2023 extra geld voor de jeugdhulp te ontvangen. Een commissie van wijzen heeft dit geadviseerd aan het kabinet. Hiermee geeft het Rijk gemeenten een eerlijke compensatie.
- Verder krijgen we over de jaren 2021 t/m 2025 extra geld uit het gemeentefonds. Het Rijk geeft meer geld uit. Dat betekent ook meer geld voor Almere het systeem 'trap op-trap af'.
- We ontvangen meer geld uit reclame in de openbare ruimte. De markt is sterk aangetrokken.
- De rente is nog steeds erg laag, waardoor we rentekosten besparen.
- Tenslotte zijn de kosten van de jeugdhulp in 2021 en 2022 lager dan eerder verwacht. Dit budget hebben we in de tweede kwartaalrapportage flink verhoogd, dat blijkt nu iets mee te vallen.

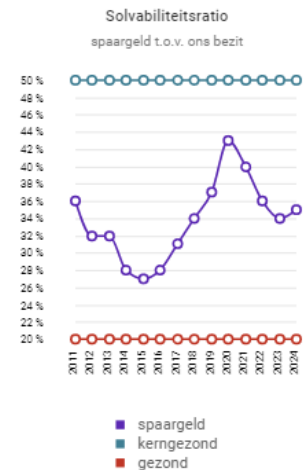
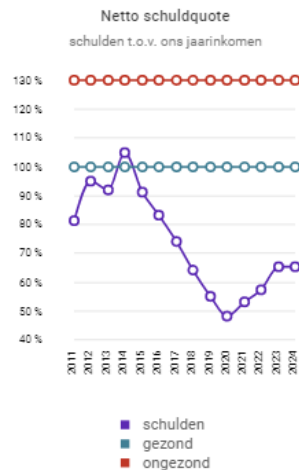
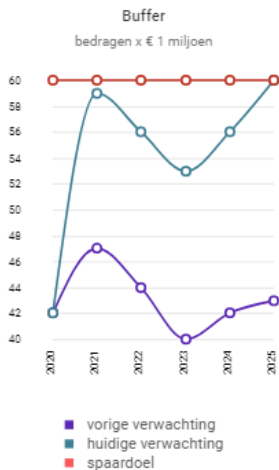

Grootste tegenvallers

Dit zijn de tegenvallers van 2021 t/m 2025 bij elkaar geteld.

- De kosten voor de jeugdhulp vallen hoger uit. Voor 2021 en 2022 hadden we dit al in de tweede kwartaalrapportage verwerkt. Maar ook daarna stijgen de kosten. Voor de periode 2023-2025 ramen we € 35 miljoen extra kosten (gelijk aan de extra opbrengsten).
- Verder neemt het aantal bezwaar- en beroepsprocedures de laatste jaren sterk toe. Dit zien we vooral bij bouwvergunningen en laadpalen.
- De kosten van het groenonderhoud, dat Tomin uitvoert, stijgen. Dit komt doordat Tomin het werk niet meer voor de afgesproken prijs kan uitvoeren. Tomin heeft ook het doel om mensen met een beperking aan werk te helpen. Daarom geven wij hier extra geld aan uit.
- Als laatste grotere tegenvaller noemen we hier de kosten van beschermingsbewind. Indien iemand niet goed voor zijn geldzaken kan zorgen kan de rechter een bewindvoerder aanwijzen. Dat doen rechters steeds vaker. De gemeente moet deze kosten betalen.

↑ De buffer die we eind 2022 verwachten stijgt

In de tweede kwartaalrapportage hadden we een deel van de extra inkomsten voor het sociaal domein al verwerkt. Daardoor steeg de buffer. De buffer groeit nu extra, doordat we meer geld uit het gemeentefonds krijgen.

We verwachten in 2021 ook nog € 15 miljoen winst van het grondbedrijf. Maar dat hebben we nog niet in onze buffer verwerkt. We wachten eerst de jaarrekening af.

↑ Netto schuldquote

De netto schuldquote laat zien hoeveel schulden we hebben ten opzichte van ons jaarinkomen. Als je schuld minder dan 100% van je inkomen is, dan ziet het er gezond uit. Als de schulden hoger zijn dan 130% is het ongezond. Zoals uit de grafiek blijkt zijn onze schulden de laatste jaren flink aan het dalen. Dat komt vooral door de verkopen van het grondbedrijf.

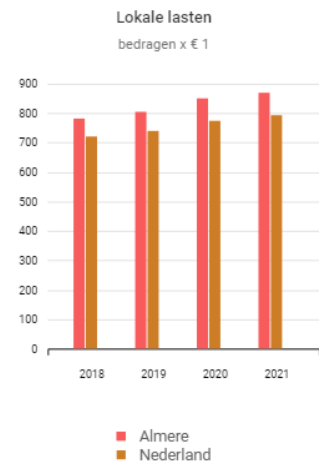
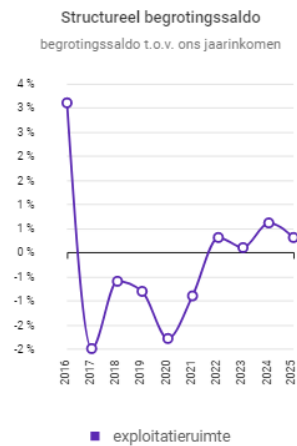
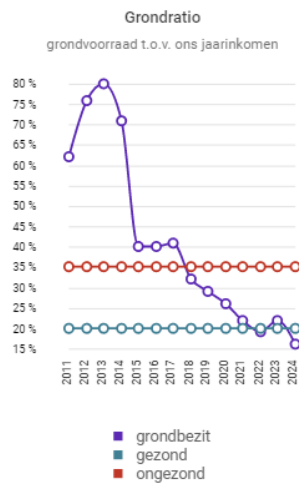
Tot 2020 laten we de werkelijke cijfers uit de jaarrekening zien, vanaf 2021 de verwachting uit de begroting.

↑ Solvabiliteitsratio

Dit is het percentage van ons spaargeld (reserves) ten opzichte van ons bezit (balanstotaal). Als je te weinig spaargeld hebt kun je in financiële problemen komen. Als je tenminste 20% van je bezit met eigen spaargeld betaald hebt wordt dat als gezond gezien. Als je meer dan 50% van je bezit met eigen geld hebt betaald ben je kerngezond.

Wij zitten hier tussenin. Kortom zo op het eerste gezicht is de spaarpot behoorlijk goed gevuld. Maar hierbij merken we wel op dat veel van ons spaargeld al een bestemming heeft. Denk bijvoorbeeld aan het Fonds Verstedelijking Almere. Ook is veel van dit spaargeld nodig om de kapitaallasten van investeringen uit het verleden te betalen. Daarom vinden we het beter om naar de buffer te kijken. Dat is onze 'vrije' reserve die we bij tegenvallers kunnen aanspreken.

Tot 2020 laten we de werkelijke cijfers uit de jaarrekening zien, vanaf 2021 de verwachting uit de begroting.

↑ Grondratio

De grondratio geeft aan hoeveel grond we bezitten ten opzichte van ons jaarinkomen. Dit is belangrijk, want als je teveel grond in je bezit hebt kun je in de financiële problemen komen. Als je meer dan 35% grond hebt, wordt de provincie bezorgd.

Uit de grafiek blijkt dat we in 2011 tot 2015 veel te veel grond hadden. We hebben toen veel grond moeten afwaarderen. Vanaf 2015 is de grondverkoop weer gaan lopen. Inmiddels hebben we een gezond grondbedrijf.

Tot 2020 laten we de werkelijke cijfers uit de jaarrekening zien, vanaf 2021 de verwachting uit de begroting.

↑ Structurele exploitatieruimte

Met dit kengetal kun je zien of onze begroting ook op lange termijn sluitend is. Voor het financieel toezicht is dit kengetal van belang en daarom opgenomen.

Het saldo van onze elk jaar terugkerende uitgaven en inkomsten moet op zijn minst nul zijn. Uit de grafiek blijkt dat we tot 2022 een negatief saldo hebben. Dat komt doordat we in die jaren een begrotingstekort verwachten. Ook uit de jaarrekeningen van 2017 t/m 2020 blijkt dat we elk jaar geld tekort komen.

Tot 2020 laten we de werkelijke cijfers uit de jaarrekening zien, vanaf 2021 de verwachting uit de begroting.

↓ Lokale lasten

In de grafiek hiernaast kun je zien hoe hoog onze woonlasten zijn ten opzichte van het gemiddelde van Nederland. Onder woonlasten verstaan we het totaal van de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Uit de grafiek blijkt dat onze woonlasten hoger zijn dan het landelijke gemiddelde.

Tot 2020 laten we de werkelijke cijfers uit de jaarrekening zien, vanaf 2021 de verwachting uit de begroting.

2.2 Afwijkingen per risicogroep

In deze kwartaalrapportage hebben we de veranderingen gegroepeerd per risicogroep en per programma. Hieronder ziet u de veranderingen per risicogroep. Hierdoor kunt u zien wat de belangrijkste oorzaken zijn van meevallers en tegenvallers. In de kwartaalrapportage staan alleen de onvermijdelijke tegenvallers, meevallers en neutrale wijzigingen. De beleidsvoornemens staan in het programmaplan van de begroting.

Sommige namen van risicogroepen zijn "werktitels". We werken hier nog aan met het project risicomanagement. Hierdoor kunnen deze namen nog wijzigingen.

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
saldo begroting na het tweede kwartaal	-22.289	-3.140	-3.290	1.375	1.747
Corona	-830	5.316			
Demografie	-65	-57	-221	389	-57
Gemeentefonds	3.441	6.173	15.580	14.517	13.226
Prijsstijgingen	-160	-770	500	500	500
Sociaal domein	2.460	437	-12.219	-11.147	-9.858
Wetgeving	-64	-281	-172	-172	-172
Woningbouw/markt	402	402	402	402	402
Renterisico	1.000				
Participatierisico		-91	-263	-280	-30
Bedrijfsvoeringsrisico	-83	-629	-629	-629	-629
Overig	896	334	479	347	221
neutrale wijzigingen	2.471	-2.215	-100	-156	
saldo na het derde kwartaal	-12.821	5.479	67	5.146	5.350

2.3 Corona

De corona pandemie heeft inwoners, culturele instellingen en bedrijven in Almere veel geld gekost.

Veel winkels, verenigingen, theaters en bedrijven moesten worden gesloten, en konden daardoor geen geld verdienen. Ook de gemeente had minder inkomsten. Er werd bijvoorbeeld veel minder geparkeerd in het stadscentrum. Het Rijk heeft de gemeente extra geld gegeven om deze schade zoveel mogelijk te compenseren. In deze risicogroep beschrijven we hoe groot de schade is geweest. We rapporteren hier over de jaren 2020 tot en met 2023. De bedragen schuiven vaak tussen de jaren. Op deze manier houden we overzicht.

Het Kabinet heeft bijna alle coronamaatregelen teruggedraaid.

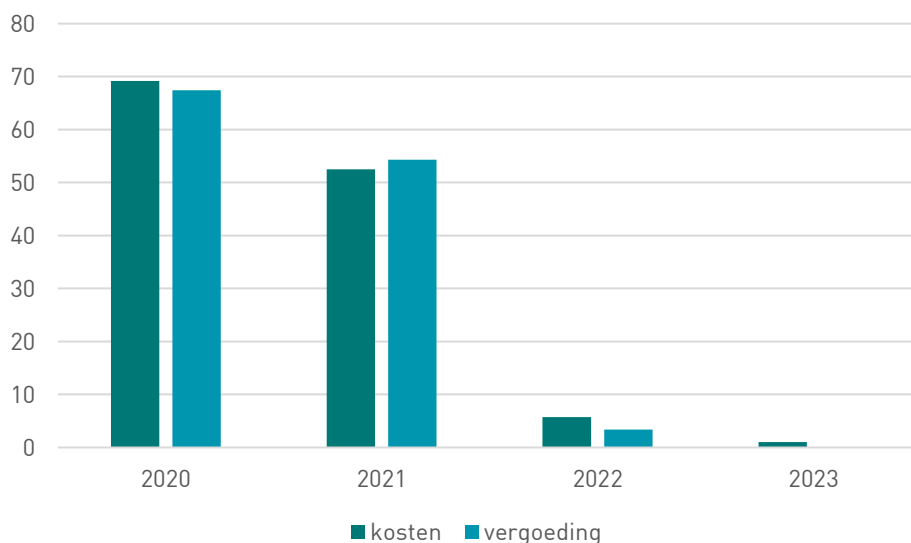
Het Kabinet denkt dat er dit najaar geen maatregelen meer nodig zijn. We denken dat er daardoor deze herfst en winter ook geen, of in ieder geval veel minder, schade hebben door de pandemie. Tot nu toe heeft het kabinet bijna alle schade gecompenseerd. Op maatschappelijke opvang is wel een tekort. Het gaat hier om een regionale taak. Daardoor konden we dit tekort met regiogeld betalen. In de begroting hebben we daar dus geen last van.

Totaaloverzicht 2020-2023

We verwachten in totaal € 128 miljoen uit te geven aan corona

De meeste kosten maken we in 2020 en 2021. De kosten in 2022 en 2023 nemen fors af omdat we geen vierde golf verwachten en de steunmaatregelen aflopen. Op totaalniveau zijn de kosten en vergoeding als volgt:

bedragen x € 1 miljoen

We kwamen in 2020 € 2,1 miljoen tekort. Dat komt vooral doordat we minder inkomsten hadden uit parkeren, toeristenbelasting en reclame. Het Rijk heeft van dit nadeel ongeveer de helft betaald. De andere helft krijgen we via een eindafrekening op basis van de werkelijke tekorten over 2020. Dit geld krijgen we waarschijnlijk pas in 2022.

We geven € 3,3 miljoen meer uit aan corona dan we krijgen van het Rijk

Hierin hebben we alle kosten meegenomen die we verwachten te maken en al het geld dat we krijgen of nog verwachten te krijgen van het Rijk. Over het algemeen vergoedt het Rijk vrijwel alle kosten die we maken voor Corona. Het tekort zal nog veranderen, en zou zelfs een voordeel kunnen worden. Dit hangt erg af van hoeveel kosten we maken en hoeveel geld we werkelijk van het Rijk krijgen.

Belangrijke aannames hierin zijn:

Programmabegroting 2022

- We houden rekening met € 6,4 miljoen aan extra geld voor de lagere inkomsten over 2020 en 2021. Dit geld hebben we nog niet gekregen, maar het Rijk heeft beloofd dat ze dit tekort zullen betalen.
- We verwachten nog extra geld te krijgen voor onder andere maatschappelijke opvang en meerkosten van zorginstellingen. We weten alleen niet hoeveel geld we krijgen.
- We gaan er vanuit dat we alle kosten die we voor de TOZO maken ook uitbetaald krijgen. Dit loopt via de SiSa accountantscontrole.

Op sommige regelingen houden we geld over, op sommige komen we tekort

Dit hebben we zichtbaar gemaakt in de tabel hieronder. Om het simpel te houden staat per regeling de totale vergoeding en het totale nadeel (lagere inkomsten of hogere kosten) opgenomen. Dit loopt bij veel regelingen over meerdere begrotingsjaren. Alle overschotten en tekorten zijn in de begroting opgenomen. Nadelen hebben we dus ten laste van de begroting gebracht, en voordelen ten gunste van de begroting.

bedragen x € 1 miljoen

regeling	vergoeding	tekort	saldo
re-integratie	3,0	2,2	0,7
cultuur	4,1	3,5	0,6
impuls jeugd en welzijn	1,8	1,8	0,0
crisisdienstverlening arbeidsmarkt	3,6	3,6	0,0
minder inkomsten	8,6	8,9	-0,3
TOZO	66,1	66,1	0,0
TONK	3,0	2,5	0,5
bijzondere bijstand en schulden	1,3	0,2	1,1
maatschappelijke opvang	2,2	5,5	-3,2
inhaalzorg en meerkosten zorg	1,0	1,9	-0,8
zwembaden en ijsbanen	1,1	1,1	0,0
steun aan sportverenigingen	0,4	1,0	-0,6
sociaal domein overig	1,0	0,5	0,5
openbaar vervoer	22,9	22,9	0,0
afvalinzameling	0,3	1,8	-1,5
overige	4,0	4,2	-0,2
Totaal	124,4	127,7	-3,3

Toelichting op belangrijkste verschillen

Hieronder lichten we een aantal regelingen toe

Re-integratie

We krijgen van het Rijk € 3 miljoen voor extra inzet op re-integratie. De gedachte is dat door corona het aantal bijstandsklanten toeneemt. Met het extra geld kunnen we deze klanten begeleiden. In 2020 en 2021 hebben we hiervoor nog geen kosten gemaakt. We zien de bijstandsantallen ook nog niet toenemen. We stellen in de programmabegroting voor om in 2022 en 2023 € 2,2 miljoen in te zetten voor extra re-integratie activiteiten. Hieronder valt ook het voorzetten van baangericht en de samenwerking met Randstad. Er blijft dan € 0,8 miljoen over uit de septembercirculaire, dit valt vrij in de begroting.

Cultuur

Via het 1e en 2e herstellepakket zetten wij € 3,5 miljoen in voor de culturele sector. Het gaat onder andere om herstel en vernieuwing van de Almeerse basiscultuur en een coronapakket cultuur. Hierover is de raad via raadsbrieven geïnformeerd. We hebben in de septembercirculaire € 0,6 miljoen extra gekregen voor cultuur. In de programmabegroting stellen we voor om hiervan € 0,5 miljoen in te zetten om de bezuiniging op poppodium De Meester in 2023 en 2024 terug te draaien. Hierdoor heeft het poppodium financiële zekerheid tot en met 2024. Er is daardoor tijd om te herstellen van de coronacrisis en een plan te maken voor de toekomst.

TONK en bijzondere bijstand en schulden

Op de onderdelen van inkomensondersteuning houden we geld over. De TONK-regeling voeren we zoals de minister heeft gevraagd gul en meelevend uit. Toch verwachten we hier ongeveer € 0,5 miljoen over te houden. Ook hebben we geld gekregen voor extra kosten bij de bijzondere bijstand en de aanpak van armoede en schulden. Dit geld hebben we niet nodig voor de bijzondere bijstand en de schuldhulpverlening. We zien, vooral bij de bijzondere bijstand, juist het aantal klanten dalen. Wel stellen we bij de programmabegroting voor om € 0,54 miljoen te investeren in extra personeel bij de ondersteuning schuldstabilisatie. Hiermee willen we de preventieve aanpak van schulden versterken.

Maatschappelijke opvang

De maatschappelijke opvang voeren wij uit voor heel Flevoland. Het tekort en de vergoeding zijn dus ook bedragen voor heel Flevoland en niet alleen voor Almere. Voor de extra kosten voor maatschappelijke opvang in 2020 hebben we € 2,2 miljoen te weinig gehad van het Rijk. Voor 2021 krijgen we ook geld, we weten alleen nog niet hoeveel. In 2020 hebben we € 2,5 miljoen aan kosten gemaakt. In 2021 verwachten we € 3 miljoen aan kosten te maken. Het tekort van € 3,2 miljoen is gedekt uit de begroting voor de regionale Wmo. Het geld dat we nog van Rijk krijgen komt dus ook ten gunste van de regionale Wmo begroting. Voor onze begroting is dit dus neutraal.

Inhaalzorg en meerkosten zorg

Het gaat hier om de jeugdhulp en de lokale Wmo. In 2020 hebben we € 1,4 miljoen aan extra kosten gemaakt voor inhaalzorg en meerkosten voor de zorg door corona. Te denken valt aan extra beschermingsmiddelen of noodzakelijke aanpassingen van ICT-systemen. Hiervoor hebben we € 1 miljoen van het Rijk gehad. In 2022 verwachten we € 0,5 miljoen aan kosten voor meerzorg. We verwachten geen kosten voor inhaalzorg. We krijgen hiervoor nog geld van het Rijk, we weten alleen niet hoeveel.

Steun aan sportverenigingen

Sportverenigingen zijn in 2020 en 2021 voor een groot deel dicht geweest. We zijn daardoor huurinkomsten misgelopen en hebben ook huur moeten kwijtschelden. Dit kost ons ongeveer € 1 miljoen. Over de periode tot en met het eerste kwartaal 2021 verwachten we hiervoor € 0,4 miljoen van het Rijk te krijgen. Het is nog niet zeker hoeveel geld we krijgen, omdat het Rijk een maximum budget beschikbaar heeft voor alle gemeenten. Ook weten we nog niet hoeveel geld we krijgen vanaf het tweede kwartaal 2021.

Afvalinzameling

Sinds het uitbreken van de coronacrisis wordt er veel meer afval aangeboden. Meestal op de juiste manier, maar er wordt ook veel meer gedumpt. Bedrijven bieden juist minder afval aan. Dit kost ons bij elkaar € 1,8 miljoen extra. We hebben van het Rijk € 0,3 miljoen gehad en verwachten geen extra geld te krijgen.

Mutaties van deze kwartaalrapportage

bedragen x € 1.000

progr	omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
P02	parkeeropbrengsten	1.000				
P02	actualisatie openbaar vervoer					
P02	extra geld voor handhaving coronatoegangsbewijs					
P04	bestedingsplan coronamiddelen jeugd	1.081	-1.081			
P04	eigen bijdrage Wmo	-210				
P04	meerkosten corona 2021 jeugd en Wmo	-400				
P05	fasering regionale middelen crisisdienstverlening corona	1.292	-1.292			
P05	TONK regeling	-1.723				
P05	handhaving quarantaineplicht reizigers uit hoog risicogebied		-120			
P06	verhuuropbrengsten sportaccommodaties	204				
P06	compensatie zwembaden					
P08	inhuur crisisorganisatie corona	-71				
P09	meer Ozb-inkomsten	67				
P09	verwachte compensatie corona	-4.800	6.433			
P09	uitstel aanbesteding reclame openbare ruimte	-187				
P09	inkomsten corona	2.917	1.256			
P09	handhaving quarantaineplicht reizigers uit hoog risicogebied		120			
totaal		-830	5.316			

Parkeeropbrengsten

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	1.000				

Door corona hebben we de afgelopen tijd veel minder parkeerinkomsten ontvangen. Bij de Perspectiefnota 2021 hadden we de begroting voor 2021 daarom al met € 2,0 miljoen verlaagd. Bij de tweede kwartaalrapportage 2021 hebben we de begroting 2021 opnieuw met € 1,5 miljoen omlaag bijgesteld (totaal € -3,5 miljoen).

Als gevolg van de versoepeling zien we dat de parkeerinkomsten zich sinds juni sterker herstellen dan wij eerder hadden verwacht. De laatste twee maanden zitten de parkeeropbrengsten al nagenoeg op het niveau van vóór corona. We denken daarom dat het uiteindelijke tekort op € 2,5 miljoen uit zal komen. Ten opzichte van de laatste actualisatie betekent dit een voordeel van € 1,0 miljoen.

De uiteindelijke opbrengst is sterk afhankelijk van het verdere verloop van de maatregelen.

Actualisatie openbaar vervoer

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-11.578	-2.591	-66	-66	-66
bijdrage provincie	26	591	66	66	66
bijdrage Rijk	11.552	2.000			

Vanuit het Rijk is geld ontvangen om de vervoerder te compenseren voor misgelopen inkomsten. Dit bedrag wordt via het gemeentefonds uitgekeerd. Voor 2021 hebben wij € 11,5 miljoen ontvangen. Dit geld moeten wij doorbetalen aan de vervoerder. Voor 2022 is de voorlopige inschatting dat wij ongeveer € 2,0 miljoen zullen ontvangen voor de vervoerder.

Extra geld voor handhaving coronatoegangsbewijs

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
bijdrage ondernemersvereniging	-550				
extra geld veiligheidsregio	550				

De Veiligheidsregio heeft van het Rijk geld ontvangen voor ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen. We krijgen hiervan € 0,55 miljoen van de veiligheidsregio voor de handhaving van het coronatoegangsbewijs.

We zijn een samenwerking aangegaan met de horeca ondernemers in Almere voor de toegangscontrole met de CoronaCheck-app. De meest concrete samenwerking op dit moment is in Almere Centrum. Hier voeren de horeca ondernemers controles uit. Daarbij ondersteunt een team van stewards ingezet vanuit de ondernemersvereniging hen. Daarnaast zijn aanvullende voorzieningen geplaatst voor terrasbezoekers.

Bestedingsplan coronamiddelen jeugd

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	1.081	-1.081			

Bij de Perspectiefnota 2022 hebben we € 1,7 miljoen aan coronamiddelen ontvangen van het Rijk. Hiervoor is voor de zomer een bestedingsplan opgesteld.

Een groot deel van de activiteiten loopt door in 2022. Daarom wordt ongeveer € 1,1 miljoen van het budget doorgeschoven naar 2022.

We geven het geld als volgt uit:

Er is voor ruim € 1,2 miljoen aan subsidies verstrekt. De subsidies worden onder andere ingezet voor:

- het tijdelijk versterken van jongerenwerk om in te spelen op urgente problemen als gevolg van de coronacrisis,
- het voorkomen van huiselijk geweld en wachtlijsten bij veilig thuis
- de bestrijding van eenzaamheid van ouderen.
- De meeste subsidies lopen zowel in 2021 als in 2022.

€ 0,43 miljoen is gereserveerd voor nieuwe subsidieaanvragen. Deze konden tot 30 september 2021 worden ingediend.

Ten slotte is iets minder dan € 0,05 miljoen gebruikt voor ambtelijke inzet.

Eigen bijdrage Wmo

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-210				

Vorig jaar is er € 0,5 miljoen minder aan eigen bijdragen betaald. Het was lange tijd onduidelijk of cliënten tijdens de coronaperiode moesten doorbetalen. Het bedrag dat voor 2020 nog moest worden geïnd was daarom opgenomen in de begroting 2022. Hiervan is momenteel € 0,3 miljoen ontvangen. Het is onduidelijk of en wanneer de overige € 0,2 miljoen nog wordt ontvangen. Het CAK voert dit uit en is actief bezig met het innen van de eigen bijdragen. We gaan er nu vanuit dat dit niet meer binnen komt. De eigen bijdragen die in volgende jaren alsnog binnen komen leiden dan tot een voordeel.

Meerkosten corona 2021 jeugd en Wmo

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-400				

In 2020 hebben onze jeugdhulp- en Wmo-aanbieders in totaal € 0,4 miljoen gekregen voor extra gemaakte kosten door corona. Aanbieders kunnen voor extra kosten in 2021 ook geld krijgen. De aanvragen voor extra geld worden in 2022 beoordeeld en eventueel toegekend. Het is nog niet duidelijk hoe hoog de extra kosten voor 2021 zijn. Wij hebben daarom de extra kosten van 2020 ook in de begroting 2021 opgenomen.

Voor de meerkosten door corona zullen we nog geld krijgen van het Rijk. Het is nog onbekend hoeveel geld we krijgen.

Fasering regionale middelen crisisdienstverlening corona

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	1.292	-1.292			

De door het Rijk beschikbaar gestelde middelen voor de coronacrisisdienstverlening zijn geormerkt voor verschillende doelgroepen en/of de inzet van specifieke activiteiten. De inzet van deze middelen moet werkloosheid voorkomen dan wel zo kort mogelijk laten duren, en bijdragen aan het vergroten van kansen op duurzaam uitstroom naar werk.

Op basis van de eerste planvorming is duidelijk geworden dat een deel van de activiteiten pas volgend jaar zal plaatsvinden. Een deel van het budget wordt daarom doorgeschoven naar 2022.

TONK regeling

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. extra geld voor de TONK	-2.223				
b. lagere kosten	500				

Per 1 oktober 2021 eindigt de TONK regeling. Deze regeling is bedoeld om huishoudens, die door de coronacrisis onvermijdelijk minder geld verdienen, financieel te ondersteunen bij het betalen van noodzakelijke kosten. Er worden alleen kosten vergoed die niet via andere steunmaatregelen worden vergoed.

Het Rijk heeft bij de septembercirculaire € 2,2 miljoen extra beschikbaar gesteld voor de TONK. Het was al bekend dat we extra geld zouden krijgen.

We verwachten dat de kosten in Almere € 0,5 miljoen lager zijn dan het bedrag wat we van het Rijk ontvangen.

Verhuuropbrengsten sportaccommodaties

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Declaratie huurderiving bij het Rijk	389				
Lagere verhuuropbrengsten sportaccommodaties	-185				

Door de lockdown hebben wij sporthallen, gym,-en sportzalen (deels) moeten sluiten. We verhuren deze aan sportverenigingen. Doordat competities werden stilgelegd en volwassenen niet mochten trainen hebben wij veel annuleringen ontvangen. Hierdoor verwachten wij in 2021 totaal € 760.000 aan inkomsten mis te lopen. Bij de tweede kwartaalrapportage dachten we dat dit € 575.000 zou zijn. We verwachten nu dus een extra nadeel van € 185.000. Hierbij gaan we ervan uit dat in de maanden oktober t/m december de accommodaties weer volledig geopend zullen zijn.

Het Rijk heeft een regeling ingesteld om ons hiervoor te compenseren. Op dit moment hebben wij het verlies tot en met het eerste kwartaal 2021 gedeclareerd. Over deze periode verwachten wij daardoor nog € 389.000 te ontvangen. We weten nog niet zeker of we dit bedrag helemaal krijgen. Ook voor de periode daarna is een regeling beschikbaar. Hoeveel we voor het restant van 2021 kunnen declareren weten we nu nog niet. De uitkomst hiervan verwerken we in de vierde kwartaalrapportage.

Compensatie zwembaden

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
1. Rijkscompensatie tranche 1 (2020)	593				
2. Rijkscompensatie tranche 2 (eerste helft 2021)	515				
3. Verrekening met openstaande huurnota's	-625				
4. Uitkering aan exploitant (restant)	-483				

Het Rijk heeft een regeling ingesteld om zwembaden te ondersteunen. Zij hebben door corona de deuren lange tijd (gedeeltelijk) moeten sluiten, en zijn daardoor veel inkomsten misgelopen. De afhandeling loopt via de gemeente en is voor de gemeente financieel neutraal.

Wij hebben namens de exploitant voor het jaar 2020 (tranche 1) een declaratie ingediend van € 593.000. Voor de eerste helft van 2021 (tranche 2) hebben we een declaratie ingediend van € 515.000. Met dit geld zijn zij in staat onze openstaande huurfacturen te betalen. Wij lopen daardoor geen betalingsrisico meer. Het restant maken we over naar de exploitant. Of er ook voor de tweede helft van 2021 een regeling komt is op dit moment nog niet bekend.

Handhaving corona

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. extra geld van het Rijk		120			
b. extra kosten		-120			

Op 1 juni 2021 is de Wet publieke gezondheid gewijzigd. Hierdoor is er een wettelijke quarantaineplicht voor reizigers die uit een zeer of uitzonderlijk hoogerisicogebied naar Nederland komen. Wij hebben een team ingericht om de handhaving hierop in Flevoland uit te voeren. We krijgen hiervoor € 0,12 miljoen van het Rijk.

Inhuur crisisorganisatie corona

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-71				

De COVID-19-pandemie blijft grillig en duurt langer dan eerder kon worden ingeschat. We moeten de crisisorganisatie langer in stand houden. Dat geldt ook voor de ondersteuning van de voorzitter Veiligheidsregio. Hiervoor is € 71.000 extra nodig.

Meer Ozb inkomsten

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	67				

De WOZ-waardes van sport, cultuur en horeca zijn getaxeerd. De verlaging van de WOZ-waarde is berekend op toestandswaarde vanwege de corona-maatregelen.

De waardeverlaging is achteraf minder dan vooraf berekend was. Voor sport en cultuur gaat het om gemeentelijk vastgoed die ook hierbij is gecorrigeerd. We hebben bij de Perspectiefnota 2022 een nadeel verwerkt van € 90.000. Per saldo is er, met dit voordeel van € 67.000, een nadeel van € 23.000.

Verwachte compensatie corona

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. waarschijnlijk geen compensatie in 2020	-4.800				
b. nabetaling inkomstendering 2020		2.333			
c. inkomstendering 2021		4.100			

De VNG en het Rijk hebben afgesproken dat gemeenten een eerlijke compensatie voor corona ontvangen. De coronaregelingen lopen vanaf 1 oktober 2021 af.

a. waarschijnlijk geen compensatie in 2021

In de perspectiefnota 2022 en de 2e en 3e kwartaalrapportage hebben we de verwachte coronakosten opgenomen. De kosten waren € 4,8 miljoen hoger dan het geld dat we al van het Rijk hebben gekregen. Omdat het Rijk in principe alle kosten vergoed hadden we een nog te ontvangen bedrag van € 4,8 miljoen opgenomen. Na de septembercirculaire verwachten we geen extra geld meer van het Rijk in 2021 waaruit de coronakosten kunnen worden betaald. Dit komt vooral doordat het lang duurt voordat het Rijk heeft vastgesteld hoeveel geld wij krijgen voor onze inkomsten derving.

b. nabetaling inkomstendering 2020

In 2020 hadden we een nadeel van € 4,8 miljoen op onze inkomsten. Dit ging vooral om betaald parkeren, reclame-inkomsten, toeristenbelasting en leges. We hebben al € 2,2 miljoen van het Rijk als voorschot gekregen. In de voorlopige eindafrekening staat dat we nog € 2,3 miljoen extra van het Rijk krijgen. Ook krijgen we waarschijnlijk € 0,3 miljoen vergoed via een aparte regeling voor lagere verhuurinkomsten van sportgebouwen. Hiermee zijn alle lagere inkomsten in 2020 betaald. We weten nog niet of we het geld in de decembercirculaire 2021 of meicirculaire 2022 krijgen. In de begroting gaan we uit van de meicirculaire 2022.

c. inkomstendering 2021

We hebben tot nu toe € 4,5 miljoen aan lagere inkomsten begroot voor 2021. Het Rijk heeft toegezegd om ook de inkomstendering van 2021 volledig te compenseren. Het is nog niet bekend hoe het Rijk dit gaat berekenen en wanneer we het geld krijgen.

Uitstel aanbesteding reclame openbare ruimte

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-187				

Door corona is de markt voor reclame in de openbare ruimte flink onder druk te staan. Dit kwam net op het moment dat onze contracten afliepen. De nieuwe aanbesteding hebben we moeten uitstellen, met tijdelijk lagere opbrengsten tot gevolg. Deze tegenvallers hebben we al in eerdere begrotingen verwerkt. Inmiddels hebben we definitieve afspraken gemaakt over verlenging en afwikkeling van het oude contract. In 2021 ontvangen we € 187.000 minder dan eerder dit jaar verwacht. De nieuwe aanbestedingen zijn inmiddels afgerond. Die contracten gaan in 2022 in.

Inkomsten corona

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. TONK	2.223				
b. buurt en dorpshuizen	694				
c. re-integratie		743			
d. armoede en schulden		342			
e. bijzondere bijstand		171			

We krijgen van het Rijk extra geld voor de gevolgen van corona. Hieronder is een korte toelichting opgenomen.

a. Tijdelijke Ondesteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)

We krijgen € 2,2 miljoen voor de uitvoering van de TONK. Met deze regeling kunnen wij inwoners helpen die door corona minder inkomen hebben en daardoor hun woonlasten niet meer kunnen betalen. Dat we extra geld zouden krijgen was al bekend. We hebben hier bij de uitvoering van de regeling al rekening mee gehouden. Het extra geld wordt nu ook in de begroting verwerkt.

b. cultuur en buurthuizen

We krijgen € 0,58 miljoen extra voor cultuur en € 0,12 miljoen extra voor buurthuizen. Van het geld voor cultuur zetten we € 0,5 miljoen in om de bezuiniging op poppodium De Meester in 2023 en 2024 terug te draaien, zie beleidsvoornemens. Daarmee heeft De Meester tot en met 2024 financiële zekerheid. Deze tijd kunnen we dan gebruiken om een structurele oplossing te vinden. Voor de buurthuizen geldt dat De Schoor geen negatief jaarresultaat 2021 verwacht. Dit geld kan daarom vrijvallen.

c. re-integratie

Voor re-integratie krijgen we € 0,74 miljoen extra. We hebben in eerdere jaren hiervoor ook al € 2,2 miljoen ontvangen. Het geld van voorgaande jaren zetten wij in voor het voortzetten van het programma baangericht. Het geld dat we in 2022 krijgen valt vrij in de begroting.

d/e. Armoede en schulden en bijzondere bijstand

We krijgen € 0,51 miljoen voor het aanpakken van schulden en bijzondere bijstand. We zien nog geen stijging van het aantal aanvragen bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. In deze begroting stellen we wel voor om € 0,54 miljoen beschikbaar te stellen voor meer personeel bij de ondersteuning voor schuldstabilisatie in 2022 en 2023.

2.4 Demografie

'Demografie' is de omvang en de samenstelling van onze bevolking.

Het gaat dan om ouderen en jongeren, minima, minderheden, leerlingen enz. Op het moment dat er meer inwoners komen, stijgen ook de kosten. Maar ook als de samenstelling verandert, veranderen de kosten. Meer leerlingen leiden tot meer leerlingenvervoer bijvoorbeeld.

Eén keer per jaar passen we onze bevolkingsprognose aan.

Dat doen we in de eerste kwartaalrapportage, de Perspectiefnota. Na 1 januari staat vast hoeveel nieuwe inwoners we hebben, hoeveel woningen er zijn opgeleverd enz. Deze gegevens geven we door aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en zijn dan officieel. Onze raming baseren we op deze officiële cijfers.

Tussentijds verandert er ook wel wat.

Bijvoorbeeld het aantal leerlingen. Dat passen we dan tussentijds aan. We hebben nu de planning van de scholenbouw en bijbehorende budgetten bijgesteld. Dat doen we twee keer per jaar. Dat geldt ook voor het leerlingenvervoer.

bedragen x € 1.000

progr	omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
P01	groei bijdragen samenwerkingsverbanden		-22	-46	-72	-95
P06	leerlingenvervoer	-65	-50	-50	-50	-50
P06	actualisatie onderwijshuisvesting en leerpakketten		15	-125	511	88
totaal		-65	-57	-221	389	-57

Groei bijdragen samenwerkingsverbanden

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-22	-46	-72	-95

Voor een aantal samenwerkingsverbanden betalen we een bijdrage per inwoner. Het gaat bijvoorbeeld om de VNG en de MRA. Omdat het aantal inwoners de komende jaren groeit nemen ook de kosten toe.

Actualisatie onderwijshuisvesting en leerpakketten

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
1. fasering onderwijshuisvesting		163	130	872	295
2. nieuwe investeringen + advieskosten		-148	-255	-255	-207
3. leerpakketten				-106	

We stellen twee keer per jaar de planning van de onderwijshuisvesting bij. Dat doen we bij de perspectiefnota en bij de begroting. Een goede planning is een langdurig en complex proces dat van veel externe factoren afhankelijk is.

Het blijkt nu dat een aantal scholen later wordt opgeleverd. Het gaat hierbij om IHP Stedenwijk (2024) en de 4de basisschool in Nobelhorst (2025). Verder zijn er extra kosten voor tijdelijke voorzieningen in Nobelhorst. Dit is noodzakelijk om te blijven voldoen aan de zorgplicht.

We moeten nieuwe scholen 'gebruiksklaar' opleveren. Dit betekent dat de gemeente eenmalig de kosten voor meubilair en onderwijsleerpakketten betaalt. Dat geldt ook als een school moet uitbreiden doordat het aantal leerlingen toeneemt. Het gaat hier om een éénmalige uitgave. De vervanging betalen de schoolbesturen zelf. We storten het geld in de reserve onderwijsleerpakketten. Op het moment dat wij de uitgave moeten doen halen we het geld daar weer uit. We hebben de prognoses van de onderwijshuisvesting geactualiseerd. Hieruit blijkt dat er € 106.000 extra nodig is doordat er meer leerlingen zijn dan eerder verwacht.

Leerlingenvervoer

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. Nagekomen kosten 2020	-44				
b. Toename leerlingenaantallen	-21	-50	-50	-50	-50

a. nagekomen kosten 2020 (incidenteel)

Door een administratieve fout hebben we 2 facturen uit 2020 pas in 2021 verwerkt en betaald. Dit levert een nadeel in 2021 op van € 44.000.

b. toename leerlingenaantallen (structureel)

Het leerlingenvervoer is een 'open einde regeling'. Als er meer leerlingen zijn die recht hebben op leerlingenvervoer moeten wij de vervoerder een hogere vergoeding betalen. De peildatum hiervoor is 31 juli. Wij verwachten dat het aantal leerlingen dat gebruik moet maken van het taxivervoer met 13 toeneemt. De kosten in 2021 stijgen daardoor met € 21.000 (5 maanden). Structureel stijgen de kosten met € 50.000. De kosten van het busvervoer stijgen niet. De huidige capaciteit is daar voldoende.

2.5 Gemeentefonds

Het grootste deel van onze inkomsten krijgen we van het Rijk, via het gemeentefonds.

Het bedrag dat wij krijgen verandert vaak. Bijvoorbeeld als het Rijk meer geld uit geeft, krijgen wij ook meer geld. Of omdat het Rijk vindt dat gemeenten meer geld moeten krijgen voor hun taken, zoals de jeugdhulp. In deze risicogroep vermelden we alle wijzigingen in het gemeentefonds.

Het Rijk meldt wijzigingen in het gemeentefonds via zogeheten 'circulaires'.

Die krijgen wij 4 keer per jaar (maart, mei, september en december). In deze kwartaalrapportage hebben wij de effecten van de septembercirculaire verwerkt. De decembercirculaire komt te laat om nog in de begroting van dit jaar te verwerken. Die verwerken we in de vierde kwartaalrapportage.

bedragen x € 1.000

progr	omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
P09	extra geld jeugdhulp vanaf 2023			12.694	11.622	10.333
P09	algemene uitkering gemeentefonds	3.441	6.173	2.886	2.895	2.893
totaal		3.441	6.173	15.580	14.517	13.226

Extra geld jeugdhulp vanaf 2023

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
			12.694	11.622	10.333

Het Rijk heeft voor 2021 en 2022 extra geld voor de jeugdhulp beschikbaar gesteld. Dit is verwerkt in de tweede kwartaalrapportage. Een nieuw kabinet besluit over de hervormingen in de jeugdhulp en het extra geld vanaf 2023. In de arbitragezaak heeft de commissie van wijzen wel gezegd hoeveel geld er nodig is. Dit is voor het nieuwe kabinet een zwaarwegend advies. De provincies hebben daarom een richtlijn geschreven. We mogen vanaf 2023 75% van het extra geld dat volgens de arbitragezaak nodig is in de begroting opnemen. Dit hebben wij nu gedaan. Op het programma zorg en welzijn hebben we de kosten met hetzelfde bedrag verhoogd.

Algemene uitkering gemeentefonds

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. accres 2022		7.032	7.032	7.032	7.032
b. reservering loon- en prijs 2022		-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
c. minder btw gedeclareerd in 2021	2.605				
d. lagere opschalingskorting 2022		3.284			
e. nabetaling extra geld jeugdhulp	842	333			
f. overige wijzigingen	-6	-476	-146	-137	-139

a. accres 2022

Als het Rijk meer geld uitgeeft krijgen gemeenten ook meer geld. Dit noemen we accres. Het accrespercentage 2022 is 5,04%. In de meicirculaire was dit nog 3,09%. We ontvangen hierdoor een hogere algemene uitkering van € 7 miljoen.

b. reservering loon- en prijscompensatie 2022

Het Rijk geeft onder andere meer geld uit omdat de lonen en prijzen harder stijgen dan eerder verwacht. De loonstijging 2022 wordt ingeschat op 3,1%, en de prijsstijging op 1,9%. We hebben daarom € 4 miljoen meer nodig om deze stijgingen te kunnen betalen. Hierin hebben we ook meegenomen dat de pensioenpremie in 2022 stijgt.

c. minder btw gedeclareerd in 2021

Gemeenten en Provincies mogen de btw op overheidstaken declareren bij het btw-compensatiefonds. In totaal is hiervoor € 3,9 miljard beschikbaar. Gemeenten declareren naar verwachting € 215 miljoen minder. Het geld dat niet is gedeclareerd wordt toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor Almere is dit € 2,6 miljoen.

d. lagere opschalingskorting 2022

Het Rijk heeft eerder een bezuiniging doorgevoerd op het gemeentefonds. De gedachte was dat gemeenten meer zouden gaan samenwerken of fuseren en dat hierdoor de kosten bij gemeenten zouden dalen. De korting is evenredig over alle gemeenten verdeeld. Hierdoor moeten ook grote gemeenten bezuinigen. De korting loopt ieder jaar op. Het Rijk heeft besloten om de de opschalingskorting in 2022 niet te verhogen. Hierdoor ontvangen we € 3,3 miljoen extra.

e. nabetaling extra geld jeugdhulp

We krijgen in 2021 nog € 0,84 miljoen extra voor de jeugdhulp. In de meicirculaire had het Rijk € 55 miljoen achtergehouden voor kosten die er landelijk worden gemaakt. Deze landelijke kosten zijn nu begroot op € 3 miljoen. Gemeenten krijgen dus nog € 52 miljoen extra. Verder krijgen we in 2022 nog € 21,4 miljoen voor de jeugdhulp. In de 2e kwartaalrapportage hielden we rekening met € 21,1 miljoen.

f. overige wijzigingen

Er zijn nog een aantal andere bijstellingen doorgevoerd. Deze zijn vooral technisch van aard, zoals verrekeningen met andere overheden.

2.6 Prijsstijgingen

Als de lonen en prijzen stijgen, geeft de gemeente meer geld uit

We krijgen geld van het Rijk om prijsstijgingen te kunnen betalen. We verhogen ook elk jaar de belastingen met de gestegen prijzen. Op deze manier kunnen we onze taken blijven uitvoeren.

Soms stijgen de prijzen meer dan de compensatie die wij ontvangen

Zeker nu de economie weer aantrekt moeten we rekening houden met stijgende prijzen. Daar hebben we de afgelopen jaren namelijk ook last van gehad. Bijvoorbeeld stijgende prijzen voor bouwmaterialen, onderhoudscontracten of leerlingenvervoer.

Prijsstijgingen kunnen ook een voordeel opleveren, doordat onze inkomsten stijgen. Bijvoorbeeld doordat wij een hogere prijs ontvangen voor reclame in de openbare ruimte.

bedragen x € 1.000

progr	omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
P02	kostenstijging groenonderhoud (Tomin)	-160	-770			
P09	reclame in de openbare ruimte			500	500	500
totaal		-160	-770	500	500	500

Kostenstijging groenonderhoud (Tomin)

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-160	-770			

Wij hebben met Tomin een contract voor het uitvoeren van groenonderhoud. Zij zorgen er daarmee voor dat veel mensen met een arbeidsbeperking aan het werk kunnen. Tomin geeft aan het contract niet langer na te kunnen komen. De prijs die we hebben afgesproken is niet meer marktconform. Daarom zijn we al langere tijd met Tomin in overleg om tot een oplossing te komen. Hierbij vinden we het belangrijk dat ons groen goed en betaalbaar wordt onderhouden, én dat zoveel mogelijk mensen met een arbeidsbeperking aan het werk kunnen blijven. Tomin is een verbonden partij van de gemeente, voor beide partijen is het belangrijk een goede oplossing te vinden.

Voor een deel van het werk moeten we een andere aannemer zoeken. Voor de werkzaamheden die Tomin blijft doen ontvangen ze een hogere prijs. Bij de Perspectiefnota 2022 hebben we hiervoor € 610.000 vrijgemaakt. We hadden toen nog geen definitieve afspraken gemaakt. Inmiddels is duidelijk geworden dat het knelpunt voor 2021 en 2022 € 770.000 per jaar bedraagt. Dit betekent dat er voor 2021 nog € 160.000 extra nodig is. Voor 2022 is er ook een knelpunt van € 770.000. Voor de jaren vanaf 2023 worden nieuwe afspraken gemaakt in het aanbestedingstraject. We weten nog niet zeker of er dan alsnog geld bij moet.

Reclame in de openbare ruimte

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
			500	500	500

De reclame in de openbare ruimte is opnieuw aanbesteed. De aanbesteding is meegevallen. Dit komt door hogere prijzen en doordat door digitalisering meer kan worden geadverteerd.

2.7 Projecten

Projecten kunnen duurder worden door vertraging of door tegenvallers

Onder deze rubriek staan de wijzigingen die betrekking hebben op de (grote) projecten en programma's in de stad. Denk aan de Floriade en het Fonds Verstedelijking Almere.

bedragen x € 1.000

progr	omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
P02	actualisatie risico's Floriade	-1.055				
P02	risicoreservering Floriade	1.055				
totaal						

Actualisatie risico's Floriade

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
bijdrage provincie	-600				
bouwmanagement (gridstraten)	-455				

In onze risicoreserve houden wij geld apart voor risico's van de Floriade. Een aantal van die risico's heeft zich voorgedaan. Dit leidt tot extra kosten, die staan hier toegelicht. We betalen dit met het geld dat we hiervoor gereserveerd hadden in de risicoreserve. Per saldo is dit dus neutraal voor het perspectief.

Bijdrage provincie

De provincie heeft eisen gesteld aan hun bijdrage voor de Floriade. Hierdoor kunnen we deze bijdrage niet zomaar inzetten voor de kosten die zijn opgenomen in de businesscase Floriade. Totaal gaat het om € 1,3 miljoen. Een bedrag van € 763.000 kan de Floriade zelf oplossen. Het overige deel van € 600.000 moet de gemeente daardoor betalen. In de risicoreservering hadden we hier al rekening mee gehouden. Dit geld hebben we nu dus nodig.

Bouwmanagement

Bij het opbouwen van het evenement kunnen de wegen kapot gereden te worden. Daarom moeten we maatregelen nemen, zoals het leggen van rijplaten en het aanschaffen van een weegbrug. Dit kost € 455.000. In de risicoreserve hielden we hier al rekening mee, onder de naam "bouwmanagement". Dit geld hebben we nu dus nodig. Misschien kunnen we de kosten nog verhalen op de ontwikkelaar van het gebied (Weerwater CV).

Risicoreservering Floriade

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
bijdrage provincie	600				
gridstraten	455				

Bij de Floriade hebben een aantal financiële risico's zich voorgedaan (zie hierboven). Hiervoor hadden we al geld gereserveerd in de risicoreserve. Dit geld halen we nu uit deze reserve om de risico's te kunnen betalen.

2.8 Sociaal domein

De vraag naar zorg groeit elk jaar, daardoor stijgen ook de kosten

De kosten van de zorg en de bijstand hebben we samengevoegd in de risicogroep 'sociaal domein'. Doordat de zorgvraag elk jaar toeneemt, stijgen de kosten. We proberen hier wat aan te doen, door mensen zo snel mogelijk hulp te bieden. Daarmee willen we voorkomen dat steeds meer mensen dure zorg nodig hebben. In deze risicogroep informeren we u over alle veranderingen in het sociaal domein.

Een commissie van wijzen zegt dat het Rijk ons te weinig geld heeft gegeven

Het Rijk heeft de jeugdhulp en de Wmo in 2017 overgedragen aan de gemeenten. Het Rijk heeft het budget toen met 10 tot 20% verlaagd. Daarna heeft het Rijk ook de groei van de zorg niet gecompenseerd. Uiteindelijk heeft een Commissie van Wijzen gezegd dat dit niet eerlijk is en de gemeenten dus extra geld moeten krijgen.

Daarom komt het Rijk nu alsnog met extra geld

Het extra geld voor 2021 en 2022 hebben we al in de tweede kwartaalrapportage verwerkt. We hebben toen ook de kosten 2021 en 2022 verhoogd. Dat valt nu iets mee. We verwerken in deze kwartaalrapportage ook de extra kosten vanaf 2023. De extra inkomsten staan bij de categorie gemeentefonds.

bedragen x € 1.000

progr	omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
P04	jeugdhulp 2021 en 2022	410	612			
P04	trapliften, scootmobielen, deuropeners etc. (amendement RG-365)	-300	-80	-80	-80	-80
P04	Wmo ondersteuningsarrangementen	500				
P04	huisvesting statushouders	-150	-150			
P04	Onafhankelijke Client Ondersteuning (OCO)		-67	-67	-67	-67
P04	extra geld jeugdhulp vanaf 2023 (amendement RG-365 en RG-372)		120	-12.074	-11.002	-9.713
P05	bijstandsverlening	2.000				
P05	bijzondere bijstand		227	227	227	227
P05	beschermingsbewind		-225	-225	-225	-225
totaal		2.460	437	-12.219	-11.147	-9.858

Jeugdhulp 2021 en 2022

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. jeugdhulp zonder verblijf met beschikking					
b. hogere kosten jeugdbescherming	-300	-300			
c. lagere kosten top specialistische jeugdhulp (LTA)	500	500			
d. hogere kosten aankoopcentrale	-190	-140			
e. hogere kosten jeugdhulp met verblijf	-150				
f. lagere kosten PGB jeugdhulp	250	450			
g. lagere kosten jeugdhulp op school	300	102			

We verwachten in 2021 en 2022 € 1 miljoen minder uit te geven. De verwachte ontwikkeling vanaf 2023 zijn nog onzeker. Belangrijk hiervoor zijn de hervormingen die moeten worden doorgevoerd en de nieuwe aanbesteding van de jeugdhulp. Dit is apart toegelicht in deze kwartaalrapportage.

a. jeugdhulp zonder verblijf met beschikking

Bij de tweede kwartaalrapportage hebben we het budget voor 2021 verhoogd met € 3,9 miljoen. Uitgangspunt was een kostenstijging in 2021 van 24% ten opzichte van 2020. De declaraties tot en met april lagen namelijk 24% hoger dan in 2020. We zien in mei in juni een kostenstijging van bijna 20%. We verwachten dus binnen het budget uit te komen, maar we verlagen het budget nog niet. Het budget voor

2022 is met € 9,6 miljoen verhoogd in de tweede kwartaalrapportage. Uitgangspunt is een kostenstijging van 15% ten opzichte van 2021. Dit vinden wij nog steeds realistisch.

b. hogere kosten jeugdbescherming en jeugdreclassering

We voeren de jeugdbescherming en jeugdreclassering samen met de andere gemeenten in Flevoland uit. De regio geeft hiervoor een subsidie aan Samen Veilig Midden Nederland (SAVE). Het aantal nieuwe jeugdbeschermingsmaatregelen stijgt. We verwachten dat het aantal aanvragen in 2021 en 2022 op dit niveau blijft. Op dit moment wordt er middels een crisisaanpak in de (jeugd)beschermingsketen gekeken hoe we op korte termijn verandering in de keten aan kunnen brengen om zo de hoge instroom te doorbreken.

c. lagere kosten top specialistische jeugdhulp (LTA)

De kosten van de LTA zijn naar verwachting € 500.000 lager dan begroot. Dit zijn dure jeugdhulpvormen die landelijk worden ingekocht. We hebben hier bijna geen invloed op. De lagere kosten komen doordat er een aantal cliënten zijn uitgestroomd.

d. hogere kosten Aankoopcentrale

De uitvoering van de regionale jeugdhulp wordt gedaan door de Aankoopcentrale Flevoland. Er is meer inzet nodig bij de Aankoopcentrale. Dit komt onder andere door de afhandeling van het risicodossier en het gewijzigde contract begin dit jaar. Ook wordt de aanbesteding vanaf 2023 voorbereid en moeten de gevolgen van de wijziging van het woonplaatsbeginsel in kaart worden gebracht. Dit kost € 190.000 in 2021 en € 140.000 in 2022.

e. hogere kosten jeugdhulp met verblijf

Voor de jeugdhulp met verblijf is een contract afgesloten met een samenwerkingsverband van jeugdhulp aanbieders. In het contract is een vast bedrag afgesproken om zorg te leveren. In sommige gevallen wordt zorg geleverd door aanbieders waar we geen contract mee hebben. Deze kosten zijn naar verwachting € 150.000 hoger dan begroot. Vanaf 2022 kunnen we de kosten betalen uit een risicoreservering die we in de begroting hadden opgenomen.

f. lagere kosten Persoonsgebonden budget (PGB)

De uitgaven van PGB zijn lager dan geraamd. Dit komt omdat we vooral zorg in natura geven bij hulpvragen. We kijken eerst met het gezin verkend of de hulpvraag met zorg in natura kan worden opgelost. Dat doen we liever dan het geven van geld. Het PGB blijft mogelijk als dat de beste oplossing is.

g. lagere kosten onderwijs jeugdhulp arrangementen

Op sommige scholen bieden we deze arrangementen aan in de plaats van individuele jeugdhulp. We geven hiervoor subsidie aan zorgverleners. De zorgverleners moeten hun kosten hiermee betalen. Sommige zorgaanbieders hebben deze zorg in vorige jaren per ongeluk ook apart in rekening gebracht. Dat vragen we nu terug. Bij de tweede kwartaalrapportage was de inschatting gemaakt dat dit om € 200.000 zou gaan. We verwachten nu aanvullend € 300.000 terug te kunnen vorderen. Verder is er sprake van een voordeel van € 102.000 op Sterk in de wijk.

Trapliften, rolstoelen, rollators, deuropeners etc. (amendement RG-365)

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. vervangen trapliften ouder dan 15 jaar		-80	-80	-80	-80
b. rolstoelen, rollators, deuropeners etc.	-300				

a. vervangen trapliften ouder dan 15 jaar

In de komende vijf jaar moeten we veel oude trapliften vervangen. Dit kost in totaal € 400.000. Als we dit niet doen zullen de onderhoudskosten enorm stijgen. Ook moeten we ervoor zorgen dat de trapliften veilig zijn. Het is verstandig om de vervanging in fases te doen in de aankomende vijf jaren.

b. rolstoelen, rollators, deuropeners etc.

Door een duurdere aanbesteding nemen de kosten structureel toe met € 0,3 miljoen. Dit hebben eerder ook al gemeld. Toen is afgesproken dat we het tekort gaan verlagen door te bezuinigen. Bij de bezuinigingen wordt bijvoorbeeld gekeken naar de rechtszekerheid en kwaliteit van dienstverlening. We kunnen de bezuinigingen nog niet in 2021 uitvoeren. We bespreken de lange-termijnmaatregelen en ook de korte termijn maatregelen pas eind 2021 met de gemeenteraad.

Wmo ondersteuningsarrangementen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. lagere groei 2021	900	900	900	900	900
b. losse producten huishoudelijke hulp	-400				
c. CAO verhoging 2021		-160	-160	-160	-160
d. invullen taakstelling Wmo		-740	-740	-740	-740

a. lagere groei 2021

In de begroting 2021 houden we er rekening mee dat de kosten met 6% toenemen ten opzichte van 2020. Dit noemen we volumegroei. De werkelijke volumegroei over de eerste helft van 2021 is 1%. We verwachten een volumegroei van 2% over 2021. Als dit gebeurd liggen de kosten € 0,9 miljoen lager dan begroot.

b. losse producten huishoudelijke hulp

De kosten voor huishoudelijke ondersteuning zijn € 0,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt omdat er door sommige aanbieders meer zorg wordt verleend dan waarin de standaard pakketten voorzien. Dit komt onder andere doordat de regels in ons huishoudelijk protocol niet duidelijk genoeg zijn. Vanaf 1 mei 2021 geldt er een nieuw huishoudelijk protocol. Hierdoor moeten de kosten lager worden.

c. CAO verhoging 2021

Er is voor 2021 een nieuwe CAO afgesloten. Omdat de CAO na 1 januari 2021 is vastgesteld, worden de tarieven vanaf 2022 hierop aangepast.

De CAO verhoging is hoger dan de prijscompensatie uit het gemeentefonds. Hierdoor is er een nadeel van € 160.000. Omdat de volumegroei ook lager is kan de CAO verhoging binnen het budget van de ondersteuningsarrangementen worden opgelost.

d. invullen taakstelling Wmo

Als deze ontwikkelingen zich voordoen kan er in 2022 € 0,74 miljoen van de taakstelling worden ingevuld. De taakstelling in 2022 bedraagt € 1,2 miljoen en loopt op naar € 2,9 miljoen structureel vanaf 2024.

Huisvesting statushouders

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-150	-150			

Iedere gemeente heeft van het Rijk de opdracht om aan de hand van een vastgestelde halfjaarlijkse taakstelling een aantal vergunninghouders te huisvesten. Alleenstaande vergunninghouders die in aanmerking komen voor gezinshereniging worden eerst in kamers gehuisvest. Deze kamers zijn van diverse corporaties en een zorgorganisatie en worden vervolgens verhuurd, via een leegstandsbeheerder. Hiervoor betaalt de gemeente een beheervergoeding. Als de kamers tijdelijk leeg staan betaalt de gemeente de leegstandskosten. Hiervoor is geen budget gereserveerd. Dit is tot nu toe incidenteel opgelost. De contracten met de woningbouwverenigingen lopen begin 2023 af en met een zorgorganisatie eind april 2022. Tijdens de contractperiode beperken we de leegstand zoveel mogelijk. Dit doen we bijvoorbeeld door ook vergunninghouders te huisvesten die niet wachten op gezinshereniging. De huisvestingskosten zijn naar verwachting € 150.000 per jaar. Vanaf 2023 kunnen we nieuwe contracten afsluiten. Hierin maken we afspraken op welke wijze we leegstand waar mogelijk voorkomen.

Onafhankelijke Cliënt Ondersteuning (OCO)

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-67	-67	-67	-67

Onafhankelijke Client Ondersteuning is hulp bij het aanvragen van zorg. Het Rijk heeft ons de laatste jaren veel geld gegeven om OCO op te zetten. Almere loopt in Nederland voorop bij de uitvoering van OCO. Het aantal vragen om hulp is gegroeid van 200 in 2019 naar 600 in 2021. We doen dit met 60 vrijwilligers.

Vanaf 2022 komen we € 167.000 tekort om de OCO in de huidige vorm voort te zetten. Dit komt omdat het Rijk geen subsidie meer geeft. De hulp is wettelijk verplicht. Een smalle variant waarbij alleen telefonische ondersteuning wordt geboden kost structureel € 67.000 (1,5 fte). Dit is opgenomen in deze kwartaalrapportage. In de Programmabegroting 2022 stellen we voor om in 2022 de OCO in de huidige vorm voort te zetten. We willen de nieuwe gemeenteraad laten beslissen over de OCO vanaf 2023.

Extra geld jeugdhulp vanaf 2023 (amendement RG-361 en RG-372)

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
c. reserveren extra geld		-120	-12.074	-11.002	-9.713

Voor 2021 en 2022 zijn er extra middelen voor de jeugdhulp beschikbaar gesteld. Dit hebben we al verwerkt in de tweede kwartaalrapportage. Vanaf 2023 verwachten we ook extra geld. Hierover neemt het nieuwe kabinet nog een definitief besluit. We voegen het extra geld toe aan het budget voor jeugdhulp.

In totaal wordt er € 620.000 van het extra geld voor de jeugdhulp ingezet voor Sterk in de Wijk en het volledig herstellen van het budget van de wijkteams. Het extra geld dat overblijft reserveren we in de begroting.

Bijstandsverlening

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. bijstelling inkomsten Rijk	-1.748	5.261	5.011	2.788	3.681
b. lagere inkomsten uit terugvordering		-449			
c. bijstelling bijstandskosten	4.197	-5.261	-5.011	-2.788	-3.681

Het gaat goed met de werkgelegenheid in Nederland. Bij de begroting 2021 gingen we er vanuit dat de werkloosheid zou groeien naar 6,5%. In werkelijkheid groeit de werkloosheid niet. We krijgen daarom minder geld van het Rijk. Het definitief budget 2021 voor Almere bedraagt ongeveer € 85,8 miljoen, dit is € 1,75 miljoen lager dan begroot.

We verwachten dat de inkomsten uit terugvordering en verhaal € 0,4 miljoen lager liggen dan begroot. Dit is een corona-effect die we ook al in 2020 zagen. Door de coronamaatregelen kunnen er minder onderzoeken worden afgerond door de beperking van het aantal huisbezoeken.

In Almere zien we ook dat het aantal bijstandsklanten lager is dan begroot. Het gemiddelde aantal klanten ligt momenteel iets onder de 5.500. We verwachten hierin geen hele grote toenames of afnames meer. Hierdoor dalen de bijstandsuitgaven met € 4,2 miljoen in 2021.

Per saldo verwachten wij een voordeel van € 2 miljoen op de bijstand in 2021. Structureel begroten we de bijstand neutraal. We passen de kostenraming aan op de verwachte inkomsten.

Bijzondere bijstand

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		227	227	227	227

Het Rijk heeft in 2021 extra geld gegeven voor het verwachte extra gebruik van de bijzondere bijstand door corona. We zien tot nu toe echter geen toename in de kosten. Er zijn juist minder aanvragen. Bij de 2e kwartaalrapportage zijn de kosten voor 2021 al met € 0,6 miljoen verlaagd. We verwachten dat de kosten structureel € 0,23 miljoen lager liggen dan begroot.

Het structurele effect is lager dan in 2021 doordat:

- de kosten voor verhuizing en inrichting, rechtsbijstand en aanvullende bijstand van kwetsbare jongen in 2021 erg laag zijn. We verwachten meer kosten als de coronamaatregelen worden losgelaten
- we in 2021 een eenmalige bijdrage van het Rijk hebben gehad van € 0,12 miljoen.

Beschermingsbewind

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-225	-225	-225	-225

Mensen die niet op hun eigen geld kunnen passen kunnen door de rechter onder bewind worden gesteld. Dit betekent dat een bewindvoerder het geld beheert, rekeningen betaalt en bepaalt hoeveel geld de persoon per maand mag uitgeven. De gemeente betaalt de kosten van de bewindvoerder. In de afgelopen drie jaar zijn de kosten voor beschermingsbewind gemiddeld met 10% per jaar gestegen. De begroting is hiervoor steeds jaarlijks verhoogd. Vanaf 2022 hebben we geen rekening gehouden met verdere groei van de kosten. Wij schatten nu in dat de kosten voor beschermingsbewind volgend jaar met 5% groeien. De kostengroei is onzeker en hangt af van het aantal personen die door de rechter onder bewind worden gesteld en de uitstroom/doorstroming van bestaande klanten

We denken niet dat de kosten elk jaar met 10% blijven stijgen. Of de 5% ophoging in 2022 genoeg is, is onzeker. Er zijn wel aanknopingspunten waardoor een lagere groei van de kosten op termijn is te verwachten. Ten eerste is per 1 januari 2021 de wet aangepast:

- de maximale trajectduur voor beschermingsbewind in het geval van schulden is 5 jaar. Voorheen was dit voor onbepaalde tijd. Dit gaat alleen om nieuwe klanten, het directe effect van deze maatregelen zal dus over 5 jaar pas te zien zijn.
- we mogen gebruik maken van het adviesrecht. We kunnen hierdoor als gemeente de rechter adviseren of beschermingsbewind of een lichtere vorm van hulp nodig is.

Ook in 2018 is met acht beschermingsbewinduitvoerders een convenant gesloten. Hierin zijn afspraken gemaakt om de uitgaven voor beschermingsbewind te beperken. Dit convenant is geëvalueerd. Uitkomst is dat we meer uitvoerders gaan laten aansluiten bij het convenant. Verder gaan we extra inzetten op lichtere vormen zoals Ondersteuning Schuldstabilisatie en het eerder in beeld brengen van deze groep mensen bij de schuldhelpverlening. In de Programmabegroting 2022 stellen we voor om hiervoor in 2022 en 2023 € 0,25 miljoen extra beschikbaar te stellen.

2.9 Wetgeving

Nieuwe wetten of wetswijzigingen kosten vaak meer geld

Deze risicogroep noemen we 'wetgeving'. Nieuwe of gewijzigde wetten leiden er vaak toe dat wij extra werk moeten doen. Daardoor stijgen onze kosten. In artikel 2 van de Financiële Verhoudingswet staat dat het Rijk:

- moet aangeven wat een nieuwe wet kost;
- dit financieel moet onderbouwen;
- moet aangeven hoe gemeenten dit moeten betalen.

Vaak geeft het Rijk bij nieuwe taken extra geld, maar niet altijd

Het risico is dan dat we minder geld krijgen dan we nodig hebben. Soms zegt het Rijk dat we de nieuwe taak moeten betalen met extra geld wat de gemeente krijgt, door de groei van de rijksuitgaven. Dat wordt het 'accres' genoemd. In dat geval kunnen we niet zelf bepalen waaraan we ons geld uitgeven. Ook dat is een risico.

bedragen x € 1.000

progr	omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
P03	Basisregistratie Adressen en Gebouwen	-64	-64	-64	-64	-64
P06	bovengronds erfgoed		-109			
P08	voldoen aan Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)		-108	-108	-108	-108
totaal		-64	-281	-172	-172	-172

Basisregistratie Adressen en Gebouwen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-64	-64	-64	-64	-64

De wet voor kwaliteitszorg, kwaliteitstoezicht en kwaliteitscontrole binnen de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) is strenger geworden. Daardoor is de uitvoering ingewikkelder. Dat betekent dat onze medewerkers een zwaardere taak hebben gekregen. Hierdoor krijgen de medewerkers een hoger salaris. Dit kost structureel € 64.000. We mogen dit niet in de legestarieven verwerken.

Bovengronds erfgoed

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-109			

Almere wordt een volwassen stad. We krijgen daardoor steeds meer vragen uit de stad over bovengronds erfgoed en behoud van interessante plekken en structuren van de stad. Door de nieuwe Omgevingswet worden we wettelijk verplicht om te bepalen hoe wij hier in ruimtelijke plannen mee omgaan. Ook moeten wij bepalen wat wij in Almere als erfgoed beschouwen. Dit leggen we vast in de nota bovengronds erfgoed. Om deze taken uit te voeren is extra capaciteit nodig (1 fte). In 2022 stellen we hier incidenteel geld voor beschikbaar. We weten nog niet of het Rijk ons na 2022 voor deze extra taken zal compenseren.

Voldoen aan Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-108	-108	-108	-108

De Baseline informatiebeveiliging Overheid (BIO) is het basisnormenkader voor informatiebeveiliging binnen de overheid. Deze regels gelden vanaf 1 januari 2020. Uit intern onderzoek blijkt dat wij niet aan alle nieuwe eisen voldoen.

De kernsystemen van de gemeente moeten tenminste één keer per jaar gecontroleerd of ze bestand zijn tegen com puterhacks.

2.10 Woningbouw/markt

Veranderingen op de woningmarkt leiden tot mee- en tegenvallers

Als de huizenprijzen stijgen, stijgen ook de grondprijzen, waarop de huizen gebouwd moeten worden. En als de huizenprijzen dalen, dan dalen de grondprijzen. We hebben veel grond in de verkoop. Dat is een risico voor de gemeente. In dit hoofdstuk nemen we effecten op die te maken hebben met het grondbedrijf en de woningmarkt.

We actualiseren de grondexploitatie 2 x per jaar

Dat doen we in de programmarekening en programmabegroting. In de programmabegroting staat in de paragraaf 'Grondbeleid' de meest actuele stand van zaken. Uit de paragraaf blijkt dat het goed gaat met de grondverkoop. We verwachten over 2021 € 15 miljoen winst te kunnen afdragen aan de gemeentebegroting. We hebben deze winst nog niet in de cijfers verwerkt, dit doen we bij de jaarrekening.

In de kwartaalrapportage verwerken we overige veranderingen

Die hebben vooral te maken met overige grondzaken. Zo sparen we niet meer voor eventuele verliezen bij de verhuur van grond, en hebben we lagere rentekosten doordat we moeilijk te verkopen grond alsnog kunnen verkopen.

bedragen x € 1.000

progr	omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
P03	verhuur gronden	129	129	129	129	129
P03	rentekosten moeilijk te verkopen grond	273	273	273	273	273
totaal		402	402	402	402	402

Verhuur gronden

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	129	129	129	129	129

Bij de Perspectiefnota 2022 heeft u besloten om de egaliseringsreserve huur- en erfpachtgronden op te heffen. Uit deze reserve betaalden wij verliezen op de gronden die wij verhuren of in erfpacht hebben uitgeven.

Door het vervallen van de egaliseringsreserve komt ook de jaarlijkse storting in de reserve te vervallen. Bij de perspectiefnota zijn wij vergeten dit te verwerken. Dit herstellen wij nu.

Rentekosten moeilijk te verkopen grond

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	273	273	273	273	273

Tijdens de financiële crisis hebben we veel van onze grondvoorraad uit de verkoop gehaald. Dit moesten wij van de wetgever doen. We noemen dit 'materiele vaste activa grond' (MVA grond). Omdat we deze grond gekocht hebben met geleend geld, hadden we rentekosten. Doordat het nu economisch veel beter gaat, kunnen we de grond alsnog verkopen. Hiermee vervallen de rentekosten.

2.11 Renterisico

Als de rente stijgt dan stijgen ook onze kosten

De gemeente leent veel geld. Als de rente stijgt dat stijgen de kosten. En omgekeerd. Hoe het met de rente gaat staat te lezen in de paragraaf financiering.

We zijn de methode voor onze risico-inschatting van rente aan het veranderen

Ook dit kunt u lezen in de paragraaf financiering. Nu ramen we een stijging van de rentekosten in onze begroting. Als de rente niet stijgt hebben we achteraf een meevaller. In de toekomst willen we op basis van een kansberekening bepalen welke rentekosten we ramen. We gaan daarbij precies in het midden zitten: 50% kans op meevallers en 50% kans op tegenvallers. Dat zal er toe leiden dat er structureel geld vrijvalt. We gaan dan alleen tijdelijk geld reserveren voor rentestijgingen. Dat doen we dan via de buffer. Een eventuele rentestijging zal dan met bezuinigingen moeten worden opgevangen.

bedragen x € 1.000

progr	omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
P09	renteresultaat	1.000				
totaal		1.000				

Renteresultaat

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	1.000				

De rente voor het lenen van geld blijft laag. In de begroting hielden we rekening met een stijging van de rente. Dat is dus niet het geval. Het geld dat we gereserveerd hadden voor deze rentestijging laten we daarom vrijvallen. In verdere toelichting op onze renteverwachting is opgenomen in de paragraaf financiering van de begroting.

2.12 Participatierisico

We hebben aandelen en zitten in het bestuur van bedrijven en organisaties

Dat heet 'participaties'. Onze participaties staan in de paragraaf 'Verbonden partijen'. Een organisatie is een verbonden partij als wij een bestuurlijk én financieel belang hebben.

Financiële wijzigingen bij 'verbonden partijen' werken vaak door naar de gemeente

Deze wijzigingen staan in deze risicogroep. We willen de komende tijd de risico's van onze participaties beter op een rij gaan zetten. We zullen dan ook in beeld gaan brengen hoe groot ons risico is.

bedragen x € 1.000

progr	omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
P09	dividendverwachtingen Alliander en Vitens		-113	-277	-277	
P09	garantstellingsprovisie HVC		22	14	-3	-30
totaal			-91	-263	-280	-30

Dividendverwachtingen Alliander en Vitens

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-113	-277	-277	

Voor Vitens is de verwachting dat er tot 2024 geen dividend wordt uitgekeerd. De verhouding van het eigen vermogen t.o.v. het vreemd vermogen (solvabiliteit) is te laag volgens de kaders om dividend uit te keren. We zien wel een stijgende lijn, maar de komende jaren worden er ook forse investeringen verwacht. De verwachtingen voor boekjaar 2024 en verder zijn nog niet met ons gedeeld. Deze aanpassing leidt tot een nadeel van € 0,3 miljoen.

Ook voor Alliander passen we de dividendverwachting meerjarig aan. We volgen hier het midden van de bandbreedte van de door Nuval afgegeven dividendverwachting. Dit leidt tot een klein voordeel (€ 32.000). Afgerond staat er jaarlijks € 0,5 miljoen aan dividendinkomsten in onze begroting.

Garantstellingsprovisie HVC

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		22	14	-3	-30

Wij hebben de HVC geld geleend waarvoor we garant staan. Hiervoor betaald de HVC ons een vergoeding (provisie), Het doel is dat de HVC op termijn op eigen benen kan staan. Daarom worden de garant gestelde leningen de komende tijd afgebouwd. Hierdoor ontvangen we ook minder provisie.

2.13 Bedrijfsvoeringsrisico

Zonder bedrijfsvoering kan de gemeente niet draaien

Met 'bedrijfsvoering' bedoelen we het gemeentepersoneel, de computers en ict systemen, onze gebouwen, onze financiën en dergelijke. Als de bedrijfsvoering niet goed werkt, dan heeft de gemeente schade. We moeten bijvoorbeeld burgerzaken sluiten als onze computers niet werken. Zo moeten wij bijvoorbeeld meer kosten maken om onze ICT-systemen, ook op afstand, veilig te kunnen gebruiken. Ook is soms meer personeel nodig, bijvoorbeeld omdat onze contactcentrum steeds vaker gebeld wordt.

Deze veranderingen nemen we op in deze risicogroep.

bedragen x € 1.000

progr	omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
P03	juridische capaciteit grondzaken	-83	-83	-83	-83	-83
P08	extra ICT kosten		-162	-162	-162	-162
P08	extra formatie bezwaar & beroep		-313	-313	-313	-313
P08	extra formatie KCC		-72	-72	-72	-72
totaal		-83	-629	-629	-629	-629

Juridische capaciteit grondzaken

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-83	-83	-83	-83	-83

We moeten vaker advocaten inhuren. Veel mensen maken bezwaar tegen boetebedingen die in koopcontracten staan. Bijvoorbeeld als mensen niet voldoen aan de woonplicht of aan de afspraak dat de woning niet binnen 2 jaar mag worden doorverkocht.

Vaak kunnen we de proceskosten weer verhalen, maar niet altijd of slechts deels. In het kader van de bezuinigingen hadden we dit budget geschrapt. Het geld blijkt nu toch nodig te zijn.

Extra ICT kosten

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-162	-162	-162	-162

Door de coronacrisis zijn we veel meer digitaal gaan werken. We werken meer thuis of hybride. Om veilig en goed online te kunnen werken hebben we onze firewall moeten verbeteren. Dit is onderdeel van onze ict veiligheid. Dit kost € 0,17 miljoen structureel.

Extra formatie bezwaar & beroep

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-313	-313	-313	-313

De afgelopen jaren is het aantal bezwaar- en beroepschriften enorm toegenomen. Deze groei zien we ook duidelijk terugkomen in de eerste helft van 2021.

De grootste stijging is te zien bij de (omgevings)-vergunningen. Daarnaast zijn deze vergunningen vaak complexer omdat er meerdere belanghebbenden zijn.

Ook zien we een flinke toename in bezwaarschriften tegen het plaatsen van elektrische laadpalen. We verwachten dat de groei nog door zal gaan aangezien we steeds meer elektrisch gaan rijden.

De afhandeling van bezwaarschriften is gebonden aan wettelijke termijnen. Als we hier niet aan voldoen, betekent dit dat we een dwangsom moeten betalen.

In het ergste geval kan de Rechtbank ons zelfs een dwangsom van enkele honderden euro's per dag opleggen tot het bezwaarschrift is afgehandeld.

Extra formatie KCC

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-72	-72	-72	-72

Het KCC vraagt structureel extra capaciteit aan om de toename van het aantal telefoontjes op te kunnen vangen.

De stijging in aantal telefoontjes is grotendeels veroorzaakt door de groei van de stad. Daarnaast zijn de vragen van inwoners complexer waardoor ook de afhandeltijd is toegenomen.

De aangevraagde capaciteit is een reparatie die nodig is om de huidige bezetting op niveau te brengen.

Als de formatie niet meegroeit, betekent dit dat we niet meer aan de huidige service- en kwaliteitsnormen kunnen voldoen en dat we deze naar beneden moeten bijstellen.

2.14 Overig

In deze categorie melden we risico's die we niet specifiek aan een externe oorzaak kunnen toewijzen.

Dit zijn vooral wijzigingen die een administratieve oorzaak hebben. Bijvoorbeeld begrotingsfouten die wij in deze kwartaalrapportage herstellen. Ook nemen we in deze rubriek de wijziging van de risicoreserve op. Als onze risico's toenemen moeten wij extra geld in de risicoreserve storten. Als onze risico's afnemen valt er geld vrij.

bedragen x € 1.000

progr	omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
P01	beheerkosten interactieve uiting grondwet		-11	-20	-20	-20
P02	besparing fietsenstallingen		-75			
P02	onderhoud maatschappelijk vastgoed	100	100	100	100	100
P06	subsidies Almeerse Basisinfrastructuur Cultuur	-90	-93	-93	-93	
P06	inventaris bibliotheek	90	191	191	191	191
P06	transportband Hagevoort			-114		
P06	combinatiefunctionarissen sport	146				
P06	binnenklimaat Kunstlinie			-50	-50	-50
P06	bevolkingsvolgende voorzieningen		222	465	219	
P09	vrijval risicoreserve	650				
totaal		896	334	479	347	221

Beheerkosten interactieve uiting grondwet

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-11	-20	-20	-20

Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2021 heeft u een amendement aangenomen voor het realiseren van een interactieve uiting van de grondwet. Daarvoor is incidenteel € 100.000 beschikbaar gesteld. Voor het beheer hiervan is ook structureel nog € 20.000 nodig. Bijvoorbeeld voor het onderhouden en actueel houden van de techniek (hologram) en teksten op de informatiepanelen.

Besparing fietsenstallingen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-75			

Bij de begroting 2021 heeft u besloten vanaf 2022 structureel € 0,2 miljoen te besparen door het plaatsen van draaideuren in de fietsenstallingen. De invoering is vertraagd doordat we geen inschrijvingen op de aanbesteding hebben ontvangen. We zullen nu opnieuw moeten aanbesteden. Dit levert een vertraging op van 6 maanden. We verwachten de besparing halverwege 2022 alsnog te realiseren. In 2022 is er daardoor een nadeel van € 75.000.

Onderhoud maatschappelijk vastgoed

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	100	100	100	100	100

Ieder jaar zijn er schades aan ons vastgoed, bijvoorbeeld door vandalisme. De afgelopen jaren zijn de kosten gemiddeld lager dan het beschikbare budget. Daardoor kunnen we dit budget structureel met € 0,1 miljoen verlagen.

Subsidies Almeerse Basisinfrastructuur Cultuur

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-90	-93	-93	-93	

Op basis van het Cultuurplan 2019-2024 bieden wij meerjarig financiële zekerheid aan de Almeerse Basisinfrastructuur Cultuur. Door een administratieve vergissing hebben wij tot en met 2024 meer subsidies toegezegd dan waar budget voor is. Hierdoor komen wij tot en met 2024 jaarlijks € 93.000 tekort.

Inventaris bibliotheek

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
1. vrijval kapitaallasten	90	286	286	286	286
2. vervangingsbijdrage bibliotheek		-95	-95	-95	-95

1. Vrijval kapitaallasten

De inventaris van de bibliotheek is in de loop van 2021 economisch afgeschreven. De kapitaallasten komen vanaf dat moment te vervallen. Dit levert een structureel voordeel op van € 286.000 (in 2021 incidenteel € 90.000).

2. Vervangingsbijdrage

De bibliotheek gaat de inventaris zelf vervangen. Ze krijgen hiervoor dan jaarlijks € 95.000 van de gemeente. Uit hun meerjarige investeringsplanning blijkt dat de bibliotheek dit geld vanaf 2022 nodig heeft. Dit dekken we uit het voordeel dat nu ontstaat op de kapitaallasten.

In 2031 moet er opnieuw inventaris worden vervangen.

Transportband Hagevoort

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
herstelkosten schadelijke stoffen			-114		

In de wijk Tussen de Vaarten staat een transportband. Deze was vroeger onderdeel van de graansilo Hagevoort in de IJsselmeerpolders. De transportband is nu onderdeel van het appartementengebouw Hagevoort. Het is behouden als erfgoedobject en een kenmerkend icoon van Almere. Pas recent is duidelijk geworden wie de eigenaar van de transportband is. De gemeente is voor 2/3 eigenaar en het appartementengebouw (VVE) voor 1/3.

Het beheer van de transportband is nooit goed geregeld. Deze zomer ontstonden gevaarlijke situaties door spelende jeugd. We hebben de toegang daarom onmogelijk gemaakt door een onderdeel te verwijderen. Daarnaast blijkt er een giftige stof in de verf aanwezig. Daarom is in 2023 groot onderhoud nodig. Dit kost € 114.000 extra. Hiervoor is geen dekking aanwezig. Om het erfgoedobject te behouden stellen we voor dit geld beschikbaar te stellen. De structurele beheerlasten € 7.000 worden opgelost binnen de huidige financiële kaders.

We hebben met de VVE nog geen afspraken kunnen maken over eventuele verdeling van de kosten.

Combinatiefunctionarissen sport

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	146				

Voor de combinatiefunctionarissen sport ontvangen wij geld via de brede rijksregeling combinatiefunctionarissen (BRC). We ontvangen de subsidies per schooljaar. De verantwoording deden we per kalenderjaar. Hierdoor ontstonden er jaarlijks verschillen. Door nu ook te verantwoorden per schooljaar ontstaat er in 2021 een eenmalig voordeel van € 146.000. Dit komt omdat wij de kosten voor de eerste helft van 2021 al in 2020 hebben betaald.

Binnenklimaat Kunstlinie

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
			-50	-50	-50

Al sinds de oplevering van gebouw De Kunstlinie zijn er problemen met het binnenklimaat in een deel van het gebouw. Dit levert klachten op van hun vaste huurders (muziekdocenten) en tijdelijke gebruikers van de Waterfoyer (verhuringen). We hebben hier samen met Kunstlinie onderzoek naar gedaan. Hieruit blijkt dat deze klachten ontstaan door een combinatie van factoren: zon, reflectie op het water, de kleine ruimten, en grote ramen. Daar komt bij dat het oude systeem niet meer leverbaar is.

Inmiddels hebben we een plan en kostenraming opgesteld om het probleem aan te pakken. Het huidige systeem, dat niet meer leverbaar is, moet vervangen worden. Ook moeten we aanpassingen aan het gebouw doen. De Kunstlinie is het eens met deze aanpak. De totale investering bedraagt ca. € 1,4 mln. Hiervan kunnen we € 0,6 miljoen betalen uit het beschikbare budget voor planmatig onderhoud. We hebben dus nog € 0,8 miljoen extra nodig. Dit leidt tot een structureel knelpunt van € 50.000 (kapitaallasten).

Bevolkingsvolgende voorzieningen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
1. wijksportvoorziening De Laren		35			
2. buitensport voorziening Voortuin		137	395	147	
3. playground Hout-Noord			35	72	
4. uitbreiding NBC Oostvaarders		50			
5. Land Art			35		

Bij de begroting 2020 hebben we geld vrijgemaakt voor bevolkingsvolgende voorzieningen. Deze hebben vaak een relatie met de groei van de stad. We hebben de planning geactualiseerd. Dit wordt hieronder per project toegelicht.

1. *Wijksportvoorziening De Laren*

We willen in 2022 de plannen om een sport/speelvoorziening te ontwikkelen verder oppakken. Ook starten we een participatietraject met omwonenden en andere belanghebbenden op. We verwachten dat dit project in 2023/2024 wordt opgeleverd. Het exploitatiebudget 2022 van € 35.000 kan incidenteel vrijvallen.

2. *Buitensportvoorziening Voortuin*

We zijn bezig met de voorbereiding van een ontwikkelplan. We volgen een participatietraject met eindgebruikers, lokale ondernemers en sportverenigingen. Na vaststelling van het ontwikkelplan door de raad kunnen we starten met het ontwerp en de realisatie. Oplevering verwachten we in 2023, dit was 2022. Dit leidt tot een vrijval van exploitatie- en kapitaallasten van € 137.000 in 2022, € 395.000 in 2023 en € 147.000 in 2024.

3. *Playground Hout-Noord*

Deze playground is onderdeel van de Campus Nobelhorst. We verwachten de oplevering in 2023. Het exploitatie budget 2022 van € 35.000 en het kapitaallastenbudget van 2023 van € 72.000 kan vrijvallen.

4. *Uitbreiding natuurbelevingscentrum Oostvaarders*

Vanwege het vergunningverleningsproces schuift dit project op van 2022 naar 2023. De exploitatielasten van 2022 van € 50.000 kunnen vrijvallen.

5. *Land Art*

Het kunstwerk Land Art wordt een jaar later dan oorspronkelijk gepland opgeleverd. Als gevolg hiervan kan in 2023 eenmalig € 35.000 vrijvallen.

Vrijval risicoreserve

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	650				

We hebben de risico's van de gemeente bijgesteld. De risico's zijn nu lager dan bij de 2e kwartaalrapportage. Er kan daardoor € 0,65 miljoen vrijvallen uit onze risicoreserve. De risicoparagraaf en de toelichting op de risico's zijn opgenomen in de Programmabegroting 2022.

2.15 Bezuinigingsmonitor

Bij de Programmabegroting 2020 en Programmabegroting 2021 zijn er bezuinigingen doorgevoerd. Per bezuiniging is de voortgang aangegeven. Hierbij kennen we de volgende statussen:

	De bezuiniging is ingevuld of er is een concreet plan; we verwachten de bezuiniging te halen
	De bezuiniging is nog niet concreet ingevuld, maar we verwachten deze wel te halen
	De bezuiniging is nog niet concreet ingevuld, en we weten niet of we deze halen

	status Q3	2022	2023	2024	2025
Begroting 2020					
Besparingen analoge archivering		14	119	119	119
Besparing ICT		85	180	180	180
Evenementen		0	100	100	100
Beheer en onderhoud		0	900	900	900
Versoberen meldkamer parkeerbedrijf		0	40	100	100
Begroting 2021					
Shared Savings		377	312	222	222
Jeugdhulp zonder verblijf		0	4.741	6.741	6.741
Verlagen egaliseringsreserve instellingen		150	150	150	150
Wmo ondersteuningsarrangementen (tarief + taakstelling)		495	1.410	1.410	1.410
Economische zaken		350	550	550	550
Geamendeerd bij RV welzijnskader					
Herziening welzijnsbeleid		0	0	0	0
Poppodium de Meester		0	0	0	250
Samen sterk		0	90	90	90
Extra bezuinigingen op jeugd/wmo		0	500	500	500

Begroting 2020

Besparing analoge archivering (Groen)

We vullen de bezuiniging voor 2022 in door minder mensen aan te nemen. Dit kan doordat het werk steeds meer digitaal wordt gedaan. De verschuiving van analoge naar digitaal leidt er toe dat we minder mensen nodig hebben. In 2022 moet nog € 14.000 bezuinigd worden, en vanaf 2023 structureel € 119.000. Deze overgebleven bezuiniging vullen we in door het niet invullen van vacatures. We maken een plan om medewerkers eerder uit te laten treden.

Besparing ICT (Oranje)

Er is nog geen concreet plan voor deze bezuiniging. We willen dit invullen door minder personeel aan te nemen. Eind 2021 zullen we besluiten welke vacatures niet worden ingevuld.

Evenementen (Oranje)

Door corona zijn veel evenementen niet doorgedaan. Vanaf 2022 hopen we dat veel evenementen wel weer door kunnen gaan. We willen organisatoren niet afschrikken door nu de tarieven te verhogen. We stellen daarom in de begroting voor om deze bezuiniging in 2022 nog niet door te voeren. Het komend jaar gebruiken we om met een plan te komen om de bezuiniging vanaf 2023 alsnog te realiseren. Hierbij houden we zo goed mogelijk rekening met de situatie die is ontstaan door de aanhoudende coronacrisis.

Beheer en onderhoud (Oranje)

Deze bezuiniging moet worden ingevuld door nieuwe gebieden zo in te richten dat het beheer goedkoper wordt. Elke keer als we een nieuwe wijk opleveren, zullen we dan een stukje van de bezuiniging realiseren.

Dat lukt vaak nog niet. We hebben de bezuiniging daarom nog niet ingevuld. Financieel lossen we dit nu steeds op door groot onderhoud en vervangingsprojecten uit te stellen.

Dat leidt tot minder kwaliteit in de stad en een toename van de onderhoudsachterstand. We werken hiermee dus nog niet volgens de afspraak om nieuwe gebieden goedkoper in te richten. Als we dat niet kunnen of willen moeten we deze bezuiniging anders oplossen of terugdraaien. Het aangewezen moment hiervoor is de behandeling het Strategisch assetmanagement plan in de gemeenteraad (voorjaar 2022). In dit plan wordt duidelijk hoeveel geld in de toekomst nodig is om de beheer uit te voeren.

Versoberen meldkamer parkeerbedrijf (Oranje)

Bij de Perspectiefnota 2022 is de bezuiniging door de uitgestelde aanbesteding tot halverwege 2023 teruggedraaid. Bij de nieuwe aanbesteding van het parkeerbeheer in 2023 moeten we de bezuiniging alsnog realiseren. We zullen dan andere keuzes moeten maken in de dienstverlening van het parkeerbedrijf.

Begroting 2021

Shared Savings (Oranje)

De bezuiniging voor 2022 en verder is nog niet ingevuld. We onderzoeken nog verschillende besparingsmogelijkheden. We kijken hierbij naar besparingen op licenties, apparaten en stoppen met applicaties. We verwachten de bezuiniging daardoor uiteindelijk wel te halen.

Jeugdhulp zonder verblijf (Rood)

We kunnen de hardheid van de bezuiniging nog niet beoordelen. We hebben een lijst met maatregelen opgesteld. We zijn nu bezig om de maatregelen in te voeren. Pas als de maatregelen zijn ingevoerd, kunnen we resultaten verwachten. We rapporteren u hierover via een aparte notitie.

Verlagen egalisatiereserve instellingen (Groen)

Bij de Algemene Subsidie Verordening is een plafond ingesteld voor de grootte van de egalisatiereserve bij organisaties die subsidie van ons krijgen. Het plafond is 10% van de subsidieontvangst. Wij vinden dat gemeenschapsgeld bij organisaties niet op de plank moet blijven liggen. We gaan bij de organisaties waar de reserve het plafond heeft bereikt, de niet uitgegeven subsidie middelen terughalen. Voor 2021 is de invulling al hard. Vanaf 2022 nemen we dit mee in de subsidie vaststelling. We verwachten de bezuiniging daardoor uiteindelijk te halen.

Wmo ondersteuningsarrangementen (Oranje)

We kunnen de effecten van de maatregelen nog niet berekenen. We zien wel effecten van eerder ingezette maatregelen zoals bij de herindicering. Onze klanten krijgen minder dure hulp. Daardoor dalen de gemiddelde kosten. Het aantal klanten groeit ook minder snel. De bezuiniging staat nog op oranje, omdat we denken dat er door corona ook minder zorg is verleend. We weten daardoor nog niet of de bezuiniging structureel gerealiseerd is. Er moeten ook nog maatregelen worden ingevoerd. We verwachten ook dat we door een nieuwe aanbesteding nog geld kunnen besparen.

Economische zaken (Groen)

We stellen in de begroting 2022 voor om deze bezuiniging structureel met € 200.000 terug te draaien. Daarnaast wordt in 2022 incidenteel € 200.000 extra teruggedraaid. De bezuiniging die over blijft vullen we vanaf 2023 in door € 450.000 te besparen op bedrijfsvoering en € 100.000 op programmaged.

We vullen de besparing op de programmakosten in door onze bijdrage aan Amsterdam in Business in 2022 en 2023 te halveren. De komende periode zal benut worden om te kijken of deze samenwerking meer op kan leveren voor Almere. Op basis daarvan besluiten we over onze bijdrage na 2023.

We vullen de besparing op de bedrijfsvoering onder andere in door efficiënter te werken. Zo gaan we minder beleid opstellen. De focus komt bij het uitvoeringsbeleid grotendeels te liggen op zaken die samenhangen met acties uit de economische agenda. Er is hierdoor minder ruimte voor sectoraal beleid zoals beleidsnota horeca, standplaatsenbeleid en specifiek gebiedsgericht beleid. Ook gaan we minder

uitvoerende taken verrichten, die moeten worden opgevangen door de stakeholders in de stad. We willen toewerken naar een vernieuwd dienstverleningsconcept welke meer gericht zal zijn op digitale en collectieve dienstverlening. We zullen minder bedrijfsbezoeken afleggen. Ondernemers in de stad zullen dat gaan merken. Bedrijfsbezoeken richten we op bedrijven die betrokken zijn bij de speerpunten van de economische agenda. We verwachten daarmee de resterende bezuiniging te realiseren.

Geamendeerd bij RV welzijnskader

Herziening welzijnsbeleid (Groen)

De bezuiniging op welzijn is door de raad verlaagd naar structureel € 500.000. Hiervan is € 250.000 ingevuld met diverse maatregelen. De overige € 250.000 vullen we in door de bijdrage aan poppodium De Meester te verlagen (zie punt hieronder). Daarmee is de resterende bezuiniging op het welzijnsbeleid nu helemaal ingevuld.

Poppodium de Meester (Oranje)

De bezuiniging op welzijn is voor € 250.000 ingevuld door de bijdrage aan poppodium De Meester niet meer uit welzijnsbudgetten te betalen. In 2021 en 2022 betalen we De Meester uit andere financieringsbronnen, zoals een reserve bij De Schoor. In 2023 en 2024 betalen we De Meester uit extra geld vanuit het coronasteunpakket voor cultuur. Hiermee is de financiering van De Meester tot en met 2024 geregeld. Er wordt nu een plan uitgewerkt om te kijken of vanaf 2025 de bezuiniging structureel ingevuld kan worden. Of dit lukt is nog onzeker.

Samen sterk (Groen)

Bij de behandeling van het welzijnskader heeft de Raad besloten om de bezuiniging op welzijn te verlagen door in plaats daarvan structureel € 90.000 te bezuinigen op Samen sterk. In deze begroting stellen we voor deze bezuiniging in 2022 terug te draaien. Vanaf 2023 verwachten we de bezuiniging alsnog te realiseren.

Extra bezuiniging op jeugd/wmo (Rood)

De Raad heeft het college de opdracht meegegeven om de bezuiniging op welzijn met € 0,5 miljoen te verlagen en dit op te lossen binnen het sociaal domein. In het amendement werd niet aangegeven op welk onderdeel of met welke maatregelen de bezuiniging moet worden ingevuld. Het college ziet geen mogelijkheid om de extra bezuiniging op de jeugdhulp of Wmo in te vullen. Op beide terreinen moet al fors bezuinigd worden en die bezuinigingen zijn nog niet volledig ingevuld. Het college wil daarom met de Raad in gesprek over de invulling van deze bezuiniging.

3 Programmplan

3.0 Beleidsvoornemens

In de kwartaalrapportage heeft u gelezen welke onvermijdelijke veranderingen we in het afgelopen kwartaal hebben gezien.

Daarnaast hebben we voor aan aantal zaken de afweging gemaakt dat we er extra geld aan willen uitgeven. Die zaken zijn niet onvermijdelijk, maar in onze ogen wel wenselijk. Hieronder vertellen we wat we voorstellen.

We trekken geld uit om de pijn van sommige bezuinigingen te verzachten.

Bijvoorbeeld de bezuinigingen op beheer en onderhoud en economische ontwikkeling. Ook trekken we gericht geld uit voor een aantal nieuwe investeringen.

We hebben niet al het beschikbare geld ingezet

We zijn voorzichtig omdat er nog veel opgaven zijn waarvan we de financiële gevolgen nog niet goed in beeld hebben. Denk aan de invoering van de Omgevingswet, vervanging van schoolgebouwen en het beheer van de stad op de lange termijn. Dat moeten we eerst goed in beeld brengen. Daarom is het verstandig niet al het geld op te maken. De nieuwe raad kan hier dan volgend jaar besluiten over nemen.

Verder geven we geld uit om te zorgen dat onze organisatie naar de toekomst toe op orde blijft.

Denk aan extra geld voor handhaving of voor het kunnen blijven werken met MS teams.

In de tabel hieronder geven we een opsomming van al onze beleidskeuzes.

In het hoofdstuk "Programmplan" leggen we per post uit wat we met dit geld willen doen. In de tabel hieronder ziet u steeds een verwijzing naar het programma waarin u dat terugleest.
bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
Bestuur, inwoners en economie					
tarief afgifte documenten					
economische ontwikkeling		-400	-200	-200	-200
Duurzaam, leefbaar en bereikbaar					
taakstelling evenementen		-100			
afvalstoffenheffing					
rioolheffing					
bezuiniging Wijkbudgetten (amendement RG-372)	200	-420	-420	-420	-420
inzet winst grondbedrijf 2020	-7.887				
parkeertarief Almere Buiten					
beheer openbare ruimte		-3.000			
pilot diversificatie groen		-225	-225		
energietransitie			-500		
Ruimte en wonen					
WABO - trendmatige verhoging					
Zorg en welzijn					
Zorglandschap Jeugd Flevoland	500	-609			
Wonen met zorg		-608			
aanpak zware multiproblematiek		-50			
Onafhankelijke Client Ondersteuning (OCO) in huidige vorm voortzetten		-100			
inzet transitiebudget jeugd	402	-1.476	552		
bezuiniging samen sterk					
Sterk in de Wijk (amendement RG-361)			-500	-500	-500
Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit					
MKB-Doorgaan bijstelling budget 2022-2026		-52			

kwijtschelding KOT-gedupeerden belastingen 2021	-255				
extra inzet re-integratie	2.364	-1.362	-1.002		
uitbreiding capaciteit voor maatwerk schulden (OSS)		-270	-270		
Onderwijs, sport en cultuur					
buitenzwembad					-600
Stad & Natuur: activiteiten het Klokhuis		-60			
sportevenementen		-25			
Poppodium De Meester			-250	-250	
Veiligheid					
extra medewerker voor inzet burgemeestersbevoegdheden		-94	-94	-94	-94
onderzoek en begeleiding Bibob beleid	-25				
diverse Veiligheid	-20	-20	-20	-20	-20
interventieteam handhaving		-189	-189	-189	-189
Bedrijfsvoering					
extra ICT kosten (MS Teams)		-162	-162	-162	-162
Financiën					
inzet winst grondbedrijf 2020	7.887				
Onroerende zaakbelasting					
totaal	3.166	-9.221	-3.280	-1.835	-2.185

Perspectief

Als de gemeenteraad instemt met dit voorstel, komt het perspectief er zo uit te zien:

	2021	2022	2023	2024	2025
saldo begroting na het tweede kwartaal	-22.289	-3.140	-3.290	1.375	1.747
onvermijdelijke veranderingen (derde kwartaalrapportage)	9.467	8.619	3.357	3.771	3.603
<i>perspectief na onvermijdelijke veranderingen</i>	<i>-12.821</i>	<i>5.479</i>	<i>67</i>	<i>5.146</i>	<i>5.350</i>
keuzes van dit college (programmabegroting)	3.166	-9.221	-3.280	-1.835	-2.185
totaal	-9.655	-3.742	-3.212	3.311	3.165

Buffer

Voor de buffer/spaarpot van de gemeente Almere verwachten we dat die zich zo ontwikkelt:

bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
verloop buffer					
beginstand buffer	42.070	59.320	55.578	52.366	55.677
uitkomst jaarrekening 2020	443				
winstafdracht grondbedrijf 2020	21.547				
vrijval reserves	4.915				
tekort begroting	-9.655	-3.742	-3.212	3.311	3.165
buffer na begroting	59.320	55.578	52.366	55.677	58.842

3.1 Bestuur, inwoners en economie

Ambitie

We communiceren en informeren begrijpelijk, betrouwbaar en toegankelijk

Almeerse inwoners en ondernemers moeten er op kunnen vertrouwen dat ze bij ons terecht kunnen met hun vragen. Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld online via de website, via persoonlijke contact aan de balies, in de wijken én via het Klant Contact Centrum (KCC). We weten wat er in de gemeente leeft en speelt. We gaan in gesprek wanneer daar behoefte aan is, dat kan bijvoorbeeld via “de Dag van Almere”, maar ook voor individuele vragen van bewoners. We hebben oog voor iedere Almeerder.

We werken continu aan toegankelijke en begrijpelijke communicatie. Daarbij maakt het niet uit via welk kanaal we contact hebben met inwoners en ondernemers. Dit gaat over duidelijke en begrijpelijke taal in raadsvoorstellen en ambtelijke stukken maar ook over toegankelijkheid van onze online informatie voor Almeerders met een beperking.

In 2022 besteden we in onze citymarketing veel aandacht aan de Floriade. Niet alleen zal het evenement in het middelpunt staan, ook de inhoudelijke doelen waar de Floriade aan bijdraagt zal in de gemeentelijke communicatie ruimschoots aandacht krijgen. Het gaat om doelen die te maken hebben met de groene stad van de toekomst, zoals bijvoorbeeld groene stadsontwikkeling, duurzame land- en tuinbouw, schone energie, circulair ondernemen en toekomstbestendige mobiliteit.

We gaan nog meer producten en diensten online aanbieden

Inwoners mogen verwachten dat ze op onze site dag en nacht zaken kunnen doen. We werken er daarom aan dat steeds meer van onze producten online beschikbaar zijn. We gaan ook de standaard brieven en e-mails aanpassen zodat de besluiten die wij nemen, makkelijker te begrijpen zijn voor onze inwoners. We doen dat op een informele wijze via een persoonlijke aanpak met de menselijke maat. De persoonlijke situatie van onze inwoners vormt een belangrijk onderdeel in hoe we de regels toepassen. Bij het inwinnen van de persoonlijke gegevens zullen we rekening houden met het recht op privacy.

We willen onze inwoners kennis laten maken met het gebruik van een digitale identiteit

Al sinds 2020 zijn we gestart met het onderzoek naar de invoering van een digitaal identiteitsbewijs. Dit onderzoek doen we samen met andere gemeenten, de VNG en het ministerie Binnenlandse Zaken. Een digitale identiteit moet bruikbaar worden in zowel de digitale als fysieke wereld; met privacy, veiligheid en gebruiksgemak als belangrijkste aspecten. We volgen hierbij de ontwikkelingen rondom de Wet Digitale Overheid op de voet.

We organiseren veilige, eerlijke en toegankelijke gemeenteraadsverkiezingen

In maart 2022 kunnen we weer naar de stembus voor het kiezen van nieuwe gemeenteraadsleden. Natuurlijk zijn alle stembureaus toegankelijk voor mindervaliden, maar we willen dit jaar ook juist inzetten op een stembureau dat vooral bedoeld is voor mindervaliden.

We gebruiken lobby om onze belangen te behartigen in Den Haag en in de regio

Hiervoor gebruiken we zowel landelijke netwerken van bijvoorbeeld de VNG en de G40 als regionale samenwerking binnen Flevoland en de MRA. Deze netwerken helpen ons om samen ervoor te zorgen dat we dingen die we willen, gedaan kunnen krijgen. Voorbeelden hiervan zijn het realiseren van betaalbare woningen, het verbeteren van de bereikbaarheid en de versterking van de lokale economie, onderwijs en voorzieningen in de stad.

In 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Doordat bestuurders dan wisselen komen er plekken beschikbaar in de bestuurlijke groepen van o.a. de VNG, G40 en de MRA. Wij kijken of we deze plekken kunnen invullen. Dit helpt ons in de regio en in Nederland om ons belang te versterken.

Wij willen de economische ontwikkeling van Almere versterken

Dit doen aan de hand van de Economische Agenda. We werken aan een robuuste economie. Dit moet leiden tot meer nieuwe bedrijven en banen nu en op de lange termijn. We willen namelijk dat elke Almeerder kans heeft op goed werk in en om Almere.

Corona speelt en speelde een belangrijke rol bij het organiseren van evenementen

De jaren 2020 en 2021 waren daardoor bijzondere jaren. In 2022 kunnen veel evenementen hopelijk weer doorgaan. Om dit niet te ontmoedigen stellen we voor om leges en terreinverhuurtarieven nog niet te verhogen. Het jaar 2022 zal qua evenementen in het teken staan van de Floriade. Verder werken we aan de hand van het strategisch evenementenbeleid aan een gevarieerd evenementenaanbod in alle drie de stadscentra.

Bestuurlijke speerpunten

Niet van toepassing op dit programma.

Beleidsvoornemens

bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
economische ontwikkeling		-400	-200	-200	-200
Trendmatige verhoging afgifte documenten		-14	-15	-15	-15
totaal		-414	-215	-215	-215

Economische ontwikkeling

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
extra impuls verbinding grondbedrijf en stad		-200			
terugdraaien bezuiniging		-200	-200	-200	-200

De bezuiniging op economische zaken draaien we structureel voor € 0,2 miljoen terug. Daarnaast geven we in 2022 éénmalig nog € 0,2 miljoen extra uit. Dit geld geven we uit aan de programmering. Door het (deels) terugdraaien van de bezuiniging hoeven we niet meer te versoberen op Logistiek, Arbeidsmarkt & Onderwijs en ICT-Tech.

De € 0,2 miljoen extra in 2022 gebruiken we om het bedrijfsleven verder te helpen met internationale contacten. Ook kijken we of fondsen van Horizon of de MRA hierbij kunnen helpen. Dit vraagt om onderzoek naar de behoefte en mogelijkheden binnen de regio. Ook willen we het geld gebruiken voor het proces rondom datacenters. Hiervoor zal veel afstemming moeten plaatsvinden met de MRA, omliggende gemeenten, de provincie en ook het Rijk. Daarnaast zal een participatietraject gestart worden voor de mogelijke vestiging van een vierde hyperconnectiviteitshub. Tot slot zal het geld ook gebruikt worden om een lobbytraject te starten voor de versteviging van het hoger (technisch) onderwijs.

Trendmatige verhoging afgifte documenten

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-14	-15	-15	-15

De legestarieven verhogen we met 2,20%, tenzij wet en/of regelgeving dit niet mogelijk maakt. Dit is nodig om de stijgende prijzen te kunnen betalen. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Risico's

Op dit programma zijn er geen risico's met een geldgevolg.

3.2 Duurzaam, leefbaar en bereikbaar

Ambitie

We hebben belangrijke stappen genomen om onze beheerorganisatie professioneler te maken

Hierbij passen de deze raadsperiode vastgestelde visie en beleidskaders die nodig zijn om goede keuzes over de toekomst te maken. Het is, door de financiële situatie van de gemeente, niet gelukt om achterstanden bij het onderhouden van de openbare ruimte te verkleinen. Met het verlagen van de bezuiniging proberen we dit wel te verzachten.

In de Visie openbare ruimte beschrijven we de grootste uitdagingen bij het beheer van de stad. Voordat we hieraan kunnen werken, moeten we eerst de risico's beperken. Het bestaande beheerbudget is hard nodig om de stad schoon, heel en veilig te houden, zeker als straks grote delen van onze openbare ruimte tegelijk aan vervanging toe zijn. Hierover gaat het Beleidskader grootschalig onderhoud woonwijken en bedrijventerreinen. We kunnen onze wijken, parken, wegen en wateren echt duurzamer, leefbaarder en gezonder maken. Hiervoor zullen verschillende beleidsdomeinen wel samen moeten werken en hebben we ook onze partners in de stad nodig.

Voor de raadsverkiezingen komt ook nog het Strategisch assetmanagement plan. Dit gaat vooral verder in op hoeveel geld er nodig is om onze visie waar te maken.

Hiermee is alle informatie beschikbaar die nodig is om in de nieuwe raadsperiode keuzes te maken over de toekomst van het beheer in Almere. Keuzes die gaan over het extra geld dat nodig is voor het grootschalig onderhouden van bijvoorbeeld woonwijken en het vervangen van bruggen. En over de samenwerking die binnen en buiten de gemeente nodig is om Almere leefbaar en klaar voor de toekomst te maken en houden.

We werken met bewoners en bouwers verder aan het welzijn van dieren en planten in de stad

In 2021 is de Visie ecologie vastgesteld door de raad. Het Beleidskader dierenwelzijn volgt waarschijnlijk in het najaar van 2021 na de evaluatie. Met onze nieuwe visie op ecologie werken we met bewoners en bouwers verder aan het welzijn van dieren en planten in de stad. We werken aan meer verschillende plant- en boomsoorten, vertellen mensen over de waarde van voedsel- en schuilmogelijkheden voor dieren in de stad en verbeteren het ecologische netwerk in en om de stad. De verdere ontwikkeling van de stad mag niet ten koste gaan van de natuur in de stad, maar moet juist bijdragen aan het behoud en de versterking hiervan. Het nieuwe dierenwelzijnsbeleid gaat vooral over het helpen van dieren in nood. Hierin willen we de voorlichting aan bewoners en de samenwerking met onze partners verbeteren door meerjarige afspraken te maken en extra geld voor wildopvang vrij te maken.

We zijn bezig om een meerjarig vervangingsplan uit te werken

Vanaf 2023 zullen de eerste rioolvervangingen gaan starten in de wijk de Marken. In de jaren daarna zal vervanging van de riolering in meerdere wijken noodzakelijk zijn. Sinds 2007 sparen we al voor vervanging. Hier hebben we nu baat van. We werken scenario's uit waarin we in een periode van zo'n 10 jaar groeien naar € 10 miljoen aan vervangingen per jaar.

We implementeren een toekomstbestendig én duurzaam afval inzamelsysteem

We willen een stad zijn waar we efficiënt en slim met afval omgaan. Wij hebben uw raad een aangepast voorstel voor een nieuw afvalinzamelsysteem voorgelegd. We willen graag starten met het verder op orde brengen van de inzameling, vervangen achterhaalde ineffektieve inzamelvoorzieningen en we nemen inwoners actief mee in nut en noodzaak van afval scheiden. Dit laatste doen we door doelgerichte communicatie en handhaving op maat. Daarmee ontstaat er duidelijkheid voor de stad en de inwoners hoe het afval wordt ingezameld en krijgen inwoners meer, betere en uniforme voorzieningen om hun grondstoffen gescheiden te houden. En door de vervanging en verduurzaming van het wagenpark kunnen de chauffeurs in meer veilige, stillere en duurzamere wagens hun service verlenen. De jaren 2021 en 2022

zullen in het teken staan van voorbereiden. In 2023 en 2024 wordt het inzamelsysteem dan wijk voor wijk uitgerold. In 2025 is het eerst 'full-service-jaar'.

Het inzamelsysteem helpt om de doelstellingen op gebied van afvalscheiding en duurzaamheid te realiseren, de kosten te beheersen met een dienstverlening die bijdraagt aan de tevredenheid van bewoners.

We innoveren in Almere in circulair grondstoffenmanagement

De grondstoffen uit ons afval bieden kansen. We benutten onze rol als afvalinzamelaar en zijn daarmee een belangrijke speler in de grondstoffenketen. We willen leidend zijn in de circulaire economie en ons richten op een duurzame samenleving. Met het programma Circulair en Innovatief Grondstoffenmanagement (CIG) hebben we de ambitie om de lineaire economie om te buigen naar een circulaire economie. Dit betekent onder andere dat we meer willen doen aan hergebruik en upcycling. Juist ook voor de grondstoffen waarvoor dit lastig is, bijvoorbeeld moeilijk recyclebare plastics.

Wij geven in 2022 verdere invulling aan onze mobiliteitsdoelstellingen

We zijn trots op ons grotendeels gescheiden vervoerssysteem. Voetpaden, fietspaden, wegen en busbanen zijn namelijk belangrijk. Het helpt om je te kunnen verplaatsen. In de Mobiliteitsvisie zijn onze ambities op het gebied van versterking, verbetering en verduurzaming van deze vervoerssysteem vastgelegd. Wij verbeteren ook om ervoor te zorgen dat de aansluiting op regionale vervoersnetwerken steeds beter wordt. En met de aanleg van nieuwe fietsbruggen wordt ons netwerk van fietspaden versterkt. De fiets wordt hierdoor voor de korte afstanden (minder dan 5km) een steeds beter alternatief voor de auto.

Op het gebied van verduurzaming van de Almeerse mobiliteit werken wij aan een zero emissie strategie. Hiermee bedoelen we dat we minder CO2 willen uitstoten. Dit doen we met pilots voor alternatieve brandstoffen, bijvoorbeeld elektrisch vervoer en het gebruik van waterstof. Met de uitvoering van de Aanpak Bewust Reizen proberen wij Almeerse autorijders over te halen om gebruik te maken van duurzamere alternatieven. Dit gaat met name om automobilisten die voor hun werk rijden tussen Almere en Amsterdam. Daarnaast starten we in 2022 met pilots voor deelmobiliteit. Dit gaat onder andere het delen van auto's. We beginnen hiermee in buurten waar veel geparkeerd wordt en waar weinig andere mogelijkheden zijn om te reizen.

Verder zijn in 2022 de werkzaamheden aan het station Almere Centrum klaar. Dit zorgt ervoor dat het station groter wordt en het gebied eromheen mooier. Dit is een eerste stap in de verdere ontwikkeling van Almere Centraal.

Bestuurlijke speerpunten

Mobiliteit en de meerjarige infrastructuurplanning

In 2022 worden de fietsbruggen op het Spoorbaanpad en Giethoornpad zullen worden vervangen/verbreed, waarmee zij een passend onderdeel worden van de (regionale) hoofdfietsroute. In combinatie met de fietscampagne moet de Almeerder verleid worden om vaker, voor de korte afstanden, de fiets te gebruiken. Verder starten we dit jaar met de uitwerking van de zero emissie strategie voor het busvervoer, waarbij wij de ambitie hebben om uiterlijk 2028 uitstootvrij busvervoer te realiseren. Wij werken verder aan de planvorming voor de verbetering van de looproutes, waarmee in 2023 gestart wordt.

Beleidsvoornemens

bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
pilot diversificatie groen		-225	-225		
energietransitie			-500		
taakstelling evenementen		-100			
bezuiniging Wijkbudgetten (amendement RG-372)	200	-420	-420	-420	-420
beheer openbare ruimte		-3.000			
inzet winst grondbedrijf 2020	-7.887				
afvalstoffenheffing					
rioolheffing					
parkeertarief Almere Buiten					
totaal	-7.687	-3.745	-1.145	-420	-420

Pilot diversificatie groen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-225	-225		

Met het project 'Diversifiëring van groen' brengen we variatie aan in de beplanting in de stad. Hiermee verbeteren we de kwaliteit van het groen in de stad. We vormen monotoon grasland om tot bloemrijk grasland. En bossen krijgen een rand van struiken, planten en bloemen (zogenaamde mantel-zoom vegetaties). Ook worden er (klimaat)bossen bij de wijken aangelegd. De kwaliteit van groen (natuurwaarden) in de stad verbetert en de beleving van stadsnatuur gaat erop vooruit.

Met het extra geld voor 2022 en 2023 willen we inzetten op ingrepen die leiden tot een besparing op de beheerkosten van het groen. Wij gaan onderzoeken of de ingreep uiteindelijk ook leidt tot het verminderen van de beheerkosten. Indien dit geval is kunnen de maatregelen worden toegepast in het beheersysteem.

Het budget gebruiken wij voor de aanplant van beplanting, het ecologisch beheren, procesbegeleiding, een participatietraject en communicatie met bewoners.

Energietransitie

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
			-500		

We hebben eerder al vanaf 2024 structureel geld beschikbaar gesteld voor onze activiteiten in het kader van de energietransitie. Bij de Programmabegroting 2021 en de Perspectiefnota 2022 hebben we ook geld geregeld voor 2021 en 2022. Bij deze begroting regelen we het geld voor 2023. We zorgen er hiermee voor dat er continuïteit komt in ons werk op het gebied van de energietransitie.

Met het geld voor de energietransitie geven we uitwerking aan de Warmtetransitievisie, werken we aan de warmtetransitieplannen en nemen we deel aan de Regionale Energie Strategie. Voor het einde van 2021 moet elke gemeente een Warmtetransitievisie vastgesteld hebben. De deelname aan de Regionale Energie Strategie Flevoland helpt om plannen te maken voor de opwek van duurzame energie. Daarnaast maken we afspraken over hernieuwbare warmte en energiebesparing. Met de middelen zijn we ook in staat initiatieven op het gebied van duurzame energie te faciliteren.

Taalstelling evenementen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-100			

Door corona zijn er bijna 2 jaar lang geen (grote) evenementen geweest. We hopen dat in 2022 weer veel evenementen door kunnen gaan. We willen de organisatoren niet ontmoedigen. Zij hebben het heel zwaar gehad en moeten alle zeilen bijzetten om hun verliezen goed te maken. Daarom stellen we voor om de leges en terreinverhuurtarieven nog niet te verhogen. Dit betekent dat de geplande bezuiniging voor 2022 niet doorgaat. Het komende jaar gebruiken we om met een goed voorstel te komen om de bezuiniging vanaf 2023 alsnog te realiseren. Hierbij houden we rekening met de situatie die is ontstaan door de aanhoudende coronacrisis.

Bezuiniging wijkbudgetten (amendement RG-372)

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. oorspronkelijk voorstel	200	-300	-300	-300	-300
b. amendement 372: Draai de wijkbudgetten		-120	-120	-120	-120

Op 17 juni 2021 heeft u besloten vanaf 2022 een bezuiniging door te voeren op het Wijkbudget. We hebben de gevolgen in beeld gebracht. In 2021 verwachten we door de coronabeperkingen een voordeel van € 200.000.

Vanaf 2022 wordt de bezuiniging op de wijkbudgetten volledig teruggedraaid. De kosten worden betaald uit de extra middelen voor de jeugdhulp. Hiervoor heeft de raad bij de vaststelling van deze begroting amendement RG-372 aangenomen. Alle nieuwe voorwaarden zoals benoemd in de aangenomen motie RG-324 m.b.t. de wijkbudgetten worden geschrapt.

Beheer openbare ruimte

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
1. terugdraaien bezuiniging		-5.000			
2. vrijval risicoreservering		2.000			
3. verlaging budget noodmaatregelen		250	250	250	250
4. eikenprocessierups		-173	-173	-173	-173
5. wildopvang		-20	-20	-20	-20
6. invalidenparkeerplaatsen		-57	-57	-57	-57

1. Terugdraaien bezuiniging

In de begroting 2021 hebben we € 10 miljoen bezuinigd door onderhoudsprojecten uit te stellen. We vonden dit geen fijne bezuiniging, maar het kon toen niet anders.

Hierdoor loopt de onderhoudsachterstand verder op. Omdat dit kan leiden tot onveilige situaties hebt u structureel € 0,5 miljoen beschikbaar gesteld. Hiermee kunnen we noodmaatregelen treffen.

We stellen voor deze bezuiniging voor de helft terug te draaien (€ 5 miljoen incidenteel). Dit kan ingezet worden om de onderhoudsachterstand voor een deel in te lopen.

2. Vrijval risicoreservering

Tegelijk laten we de risicoreservering van € 2 miljoen vrijvallen die in het weerstandsvermogen was opgenomen voor toekomstige prijsstijgingen.

3. Verlaging noodmaatregelen

Doordat we de bezuiniging voor een deel terugdraaien is de helft van het geld voor de noodmaatregelen niet meer nodig (€ 0,25 miljoen structureel). We stellen voor dit geld in te zetten om een aantal bestaande knelpunten in de beheerbegroting op te lossen. Deze worden hieronder toegelicht.

4. Eikenprocessierups

We gaan door met de succesvolle bestrijding van de eikenprocessierups. Deze rups veroorzaakt onder andere heftige jeuk, bultjes en luchtwegproblemen. Om deze overlast te blijven bestrijden is structureel €

0,3 miljoen nodig. Het college heeft besloten om hiervan een deel taakstellend op te lossen binnen de beheerbegroting. De precieze wijze van invulling werken we nog uit.

5. Wildopvang

Bij de evaluatie van ons dierenwelzijnsbeleid bleek hoe kwetsbaar de organisaties in onze dierenhulpketen zijn. Om de zorg voor in Almere gevonden wilde dieren voort te zetten, is extra geld nodig. Een deel van dit geld kan binnen de bestaande middelen worden gevonden, maar niet alles. Met de € 0,25 miljoen die vrijkomt doordat een deel van de noodmaatregelen niet meer nodig is kunnen we de bijdrage aan de wildopvang betalen.

6. Invalidenparkeerplaatsen

Bij de Perspectiefnota 2022 is besloten de kosten voor de aanleg van invalidenparkeerplaatsen bij de aanvrager in rekening te brengen. We stellen voor een tarief van € 350 te hanteren. De kosten zijn hoger, het tarief is dus niet kostendekkend. De kosten die wij niet uit het tarief kunnen betalen dekken we binnen de bestaande begroting. Dit betekent dat er minder budget resteert voor (overige) civiele werkzaamheden. De precieze wijze van invulling werken we nog uit.

Inzet winst grondbedrijf 2020

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
beheer & onderhoud	-2.000				
stedelijke vernieuwing	-5.887				

In 2020 heeft het grondbedrijf een winst gerealiseerd van € 29,4 miljoen. Deze winst hebben we in de jaarrekening 2020 gestort in de buffer (algemene reserve). In het coalitieakkoord is afgesproken dat een deel van de winst wordt ingezet voor stedelijke vernieuwing (20%) en beheer & onderhoud (€ 2 miljoen). Dit verwerken we nu in de begroting 2022. We halen het geld uit de buffer en voegen het toe aan deze budgetten.

Afvalstoffenheffing

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-26	173	172	265	540

Vanwege loon- en prijsstijgingen verhogen we het tarief afvalstoffenheffing in 2022 met 2,01%. Dit is nodig om de stijgende prijzen te kunnen betalen.

Vanaf 2022 hanteren we twee verschillende tarieven. Een tarief voor mensen die alleen wonen en een tarief voor mensen die samenwonen. Het verschil tussen beide tarieven is € 20. Dit is zo afgesproken in motie RG-224/2021.

Voor de begroting zijn de effecten van deze wijzigingen neutraal. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Rioolheffing

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-39	71	35	160	205

We verhogen de rioolheffing in 2022 met € 7,41 (4,4%). Dit doen we om loon- en prijsstijgingen te kunnen betalen (1,9%) en om te sparen voor de toekomstige vervanging van het riool (2,5%). Voor de begroting zijn de effecten van deze wijzigingen neutraal. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Parkeertarief Almere Buiten

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
--------------	------	------	------	------	------

We verhogen het tarief voor kort parkeren in Almere Buiten met 2,2%. Dit is de trendmatige verhoging van 2022. Vorig jaar is de trendmatige verhoging 2021 (van 1,85%) om technische redenen niet doorgevoerd. We stellen voor om dit niet alsnog met terugwerkende kracht te doen. We vinden dat het tarief dan te hard zou stijgen.

Risico's

bedragen x € 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PR2020	verschil
Floriade businesscase	38.100	div	24.645	26.600	-1.955
Floriade grondexploitatie	5.311	div	2.067	2.067	
Garantstelling Huisvuilcentrale	36.400	pm	pm	pm	
Overige risico's	1.521	40%	464	240	224
Vertrouwelijke risico's	4.100	50%	1.700	0	1.700
Vervallen				2.300	-300
totaal	85.432	37%	28.876	31.207	-2.331

Floriade businesscase

Rondom het evenement Floriade zijn diverse risico's. We monitoren deze risico's en hebben hiervoor beheersmaatregelen getroffen. Op 8 juli heeft de gemeenteraad ingestemd met € 12,4 miljoen extra kosten die de Floriade BV moet maken voor de organisatie van het evenement. Hierbij is de hele businesscase doorgelicht. Toen zijn ook de risico's op het evenement geactualiseerd. Hierbij zijn een aantal risico's ingerekend in de businesscase waardoor de reserve per saldo is verlaagd met € 0,9 miljoen. Er hebben zich twee gebeurtenissen voorgedaan na deze actualisatie. Wij hadden hier al geld voor gereserveerd. Het gaat over de bijdrage van de provincie (€ 0,6 miljoen) en bouwmanagement (€ 0,5 miljoen). Deze nadelen zijn verwerkt in deze begroting. We hebben het gereserveerde risicobedrag laten vrijvallen om deze nadelen te dekken. Dit alles betekent dat de risicoreservering nu ongeveer € 2 miljoen lager is dan bij de programmarekening 2020.

Beheersmaatregelen

Voor de onderliggende deelrisico's gelden verschillende beheersmaatregelen. Hierop wordt in de [paragraaf Floriade](#) een nadere toelichting gegeven.

Floriade grondexploitatie

Het risico van de grondexploitatie Floriade is gebaseerd op:

- de algemene marktrisico's binnen het plan. Deze zijn gebaseerd op het laatst bestuurlijk vastgestelde MPGA;
- een totaaloverzicht van het risicoprofiel, opgebouwd uit: gewogen projectrisico's, gewogen projectkansen en algemene marktrisico's;
- een toelichting op de projectrisico's en projectkansen. Hierbij worden de aard, omvang, kans van optreden en beheersmaatregelen vermeld;
- niet verrekenbare btw in verband met het evenement.

Het risico is gelijk gebleven ten opzichte van de Programmarekening 2020. De volgende actualisatie vindt plaats in het MPGA 2022.

Beheersmaatregelen

In deze fase van het proces zijn er nog geen beheersmaatregelen getroffen.

HVC

De gemeente Almere bezit 5,9% van de aandelen van de huisvuilcentrale (HVC). De aandeelhouders, waaronder Almere, staan garant voor langlopende leningen van de HVC. Dit is zo afgesproken bij de oprichting van de HVC in 1996. De totale omvang van de leningen op 31 december 2020 was € 613 miljoen. Voor Almere bedraagt het risico daarmee € 36,4 miljoen, op basis van 5,9% van de aandelen. Het plafond voor alle aandeelhouders samen is € 670 miljoen. Dit betekent dat er niet meer dan dit bedrag aan de HVC kan worden geleend. Dat betekent dat bij een faillissement het maximale risico voor Almere € 39,5 miljoen is (op basis van 5,9% aandelen).

Beheersmaatregelen

We hebben met de aandeelhouders van HVC besloten om een aantal beheersmaatregelen door te voeren, zoals:

- een kredietplafond voor de garantstelling van € 670 miljoen;
- spreiding van de activiteiten. Voor nieuwe investeringen geldt dat alleen de kernactiviteiten van de HVC onder garantstelling vallen. Dit zijn activiteiten die betrekking hebben op de wettelijke taken rondom afval. Voor andere projecten en investeringen zijn aandeelhouders niet verplicht om te mee te doen. Hiervoor moet de HVC op een andere manier de financiering regelen;
- een financiële herstructurering; Het doel hiervan is om de financiële positie van HVC te verbeteren. We worden hier jaarlijks over geïnformeerd bij de aandeelhoudersvergadering. De afgelopen jaren hebben we ook een verbetering van de financiële positie van HVC gezien;
- in 2017 is besloten dat duurzaamheidsinvesteringen ('van gas los') onder de algemene garantstelling vallen.

De wethouder Financiën neemt namens de gemeente Almere deel aan de Algemene Leden Vergadering. De voorbereiding doen we samen met andere Flevolandse aandeelhouders. Via de aandeelhoudersvergadering oefent de gemeente Almere invloed uit op het beleid van de HVC.

Financiële inschatting

Het restrisico is gelijk aan de huidige garantstelling. Deze bedraagt € 36,4 miljoen. Het risicobedrag nemen we op als pro memorie (pm). We verwachten de komende jaren geen direct risico. De afgelopen jaren heeft de HVC samen met de aandeelhouders de strategie aangepast en beheersmaatregelen genomen. De HVC laat daardoor een positief resultaat zien en de som van de leningen onder garantstelling daalt.

Overige risico's

De overige risico's zijn risico's waarvan het individuele risicobedrag niet groot is. Bij dit programma is dat het risico van de tariefsontwikkelingen op de afvalmarkt, het dierenasiel en een lening aan Alliander.

Vertrouwelijke risico's

De vertrouwelijke risico's zijn toegelicht in de raadsbrief 'vertrouwelijke risico's' die als bijlage bij de programmabegroting is meegestuurd. Openbaarmaking van deze risico's kunnen een negatieve invloed hebben op de onderhandelingspositie van de gemeente.

Vervallen

Er is een vertrouwelijk risico komen te vervallen. Ook de risicoreservering voor de prijsstijgingen van het beheer en onderhoud is vervallen.

3.3 Ruimte en wonen

Ambitie

Wij zijn trots op Almere als stad waar het prettig wonen, werken en recreëren is. Een stad gebouwd op idealen. Een groen-blaauwe woonstad met ruime, betaalbare woningen met stedelijke voorzieningen in de nabijheid. Wij moeten helaas ook constateren dat een betaalbare woning in Almere niet voor iedereen vanzelfsprekend is. Dat komt omdat prijzen zijn gestegen, maar ook omdat onze bevolking en daarmee de woningbehoefte verandert. We gaan meer sturen op de woningvoorraad. Wij zetten ons in om onze wijken leefbaar en in balans te houden. Dit hebben wij ook opgeschreven in onze nieuwe Woonvisie: we willen dat Almere een stad is voor iedereen, een stad van kwaliteit, gericht op de toekomst.

We bouwen voor de vraag uit de stad

We willen zorgen voor een woningmarkt die in balans is met de groei van en vraag uit de stad. We bouwen daarvoor niet alleen extra woningen in nieuwe gebieden. We zullen ook woningen bouwen in gebieden waar nu al woningen staan. Dit noemen we inbreiding. We bereiden ons hier op voor bij de belangrijke knooppunten in de stad. Bijvoorbeeld in de centra van Almere Stad en Almere Poort. Hier willen we vooral appartementen toevoegen. Dit moet ervoor zorgen dat ook studenten en ouderen gemakkelijker in Almere kunnen blijven wonen.

Het bouwen van betaalbare woningen vraagt om de inzet van nieuwe instrumenten en om innovatie. Het aantal woningen dat betaalbaar is voor huishoudens met een laag- en middeninkomen moet immers omhoog. Om dat voor elkaar te krijgen is meer sturing nodig dan alleen het aanbieden van bouwlocaties. We gaan samen met de markt proberen te innoveren zodat voor lage- en middeninkomens betaalbare gezinswoningen worden gebouwd. Verder werken we aan nieuwe manieren om deze woningen betaalbaar te houden.

Samen met wijkbewoners gaan we na aan welke woningtypen in de wijk behoefte is. Verder gaan we met bewoners na of de woningen, via kleinschalige inbreiding, toegevoegd kunnen worden. Zo kunnen bijvoorbeeld levensloopbestendige appartementen worden gebouwd die het mogelijk maken dat senioren doorstromen vanuit hun eengezinswoningen.

We maken de stad toekomstbestendig en duurzaam

Dit doen we omdat de stad ouder wordt en te maken krijgt met vergrijzing. We hebben daarbij ook steeds meer aandacht voor duurzaamheid. Dit gaat bijvoorbeeld over het tegengaan van hittestress, het verwerken van extreme regenval en om op termijn geen gebruik meer te maken van gas. Zo weten we bijvoorbeeld dat het maken van schaduwrijke gebieden helpt om de gevoelstemperatuur te verlagen. Op verschillende plekken experimenteren we met het oplossen van deze uitdagingen. Hiervoor maken we onder andere gebruik van het geplande groot onderhoud in de stad wat hierbij kan dienen als vliegwiél.

Omdat we steeds meer te maken krijgen met extreme weersomstandigheden maken we een visie klimaatadaptatie. In deze visie schrijven we op wat we willen doen om in 2050 klimaatbestendig te zijn. Dit betekent dat we de stad zo inrichten dat we beter kunnen omgaan met deze extreme weersomstandigheden. Hiervoor maken we gebruik van de kennis die we uit de pilots kunnen ophalen. In 2022 gaan we verder met meer toegepast onderzoek naar de effecten van hitte en hittestress op de stad en hoe de inwoners deze hitte ervaren. Daarnaast starten we een aantal nieuwe pilots om kansrijke acties te verkennen om de stad verder klimaatbestendig te maken. Dit willen we doen in samenwerking met hoger onderwijsinstellingen. Ook voeren we gesprekken met de stad. Dit doen we om duidelijk te krijgen waar de knelpunten zitten en hoe we deze het beste kunnen oplossen.

Ook met woningcorporaties hebben we voor meerdere jaren afspraken gemaakt over verduurzaming. Wij gaan deze afspraken de komende jaren uitvoeren. Op deze manier worden ook huurwoningen verder verduurzaamd.

We blijven ruimte geven aan Oosterwold

Net zoals in voorgaande jaren werken we vanuit de gemeente samen met bewoners en nieuwe initiatiefnemers, en de andere bestuurlijke partners, aan deze voor Nederland unieke wijk. De oriëntatie op de verschillende rollen van overheden en bewoners gaat in 2022 onverminderd door. Wel wordt deze extra gevoed door de evaluaties van de eerste fase, en de komende besluitvorming over de 2de fase op (grotendeels) grondgebied van Zeewolde. Wat hebben we geleerd van de huidige praktijk, wat behoeft bijstelling voor het huidige Oosterwold en/of voor de volgende fase? Voor het komend jaar zijn we gericht op het borgen van de reguliere Oosterwold-processen in de gemeentelijke organisatie, als ook op een overheidsrol die bijdraagt aan een volwaardige wijk die aansluit op de rol van de bewoners.

Bestuurlijke speerpunten

Bestuursopdracht lange termijn verstedelijking

Almere is in vijfenveertig jaar tijd gegroeid naar een stad van meer dan 215.000 inwoners. En de stad groeit nog steeds. Het gaat echter niet om groei alleen. Maar om gezonde groei. De groei moet worden ingezet om de stad nog aantrekkelijker te maken. Dan gaat het over zaken zoals cultuur, werkgelegenheid en een goede bereikbaarheid. Samen met het Rijk en de provincie Flevoland wordt daar al langer aan gewerkt in het programma Almere 2.0. In 2013 is deze ambitie opgenomen in de Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer. In hetzelfde jaar is ook de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 ondertekend door Rijk, provincie en gemeente. Deze Uitvoeringsovereenkomst is vastgesteld door de Gemeenteraad.

In 2021 is de in 2013 opgestelde regionale visie geactualiseerd in het document Perspectief Oostflank. In dit document zijn de actuele Almeerse beleidsvisies verwerkt (onder meer de centrumvisie, woonvisie en economische agenda). De Almeerse doelen en ambities worden daarmee ook op regionaal niveau geborgd. Daarnaast is door Almere deelgenomen aan het MIRT-onderzoek Amsterdam Bay Area waarbij is onderzocht wat nodig is rondom de ontwikkeling van Almere Pampus, de IJmeerverbinding en de ecologie in het Markermeer/IJmeer. Dit heeft plaatsgevonden in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte & Transport (MIRT). Vanuit het MIRT worden de grote investeringen in de bereikbaarheid, water en ecologie in Nederland geprogrammeerd. Tot slot is een eerste concept van de actualisatie van de Almeerse visie opgeleverd: Het Perspectief Almere. Beide perspectieven zijn uitgewerkt in de Uitvoeringsagenda.

In 2022 worden Perspectief Oostflank, Perspectief Almere, de resultaten van het MIRT Onderzoek en de Uitvoeringsagenda gebruikt als basis om nieuwe besluiten te nemen op het vlak van verstedelijking, ecologie en infrastructuur, waaronder vervolgbesluiten rondom Almere Pampus en een IJmeerverbinding. Ook zijn ze de basis voor de opvolger van de omgevingsvisie Almere uit 2017. De periode tot aan de gemeenteraadsverkiezingen richt zich op het uitlijnen van het proces van de omgevingsvisie (opstellen aanpak, gespreksagenda met de gemeenteraad, een 'overdrachtsdocument' (vorm en inhoud nog te bepalen)). Op grond van het voorgaande wordt vervolgens in de komende raadsperiode de omgevingsvisie opgesteld. Gekoerst wordt op besluitvorming voor het zomerreces van 2024.

Omgevingswet

De Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (WKB) zijn nieuwe wetten. We verwachten dat ze op 1 juli 2022 ingevoerd worden. Het werken met deze wetten vraagt van ons een andere manier van werken. Het is een enorme landelijke en lokale operatie om ons daar op voor te bereiden.

De invoering van de wetten is landelijk al een paar keer uitgesteld. Dit heeft er mee te maken dat veel (digitale) processen en procedures nog aangepast moeten worden. De omgevingswet moet o.a. helpen bij het bereiken van een balans tussen een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en het bereiken en behouden van een goede omgevingskwaliteit. De WKB moet helpen bij het verbeteren van de kwaliteit van bouwwerken en een sterkere positie van de initiatiefnemer en het aanscherpen van de aansprakelijkheid van aannemers. Meerdere wetten worden daarom samengevoegd tot een nieuwe wet. Wat ook anders is, is dat in de Omgevingswet en de WKB de bewoners, bedrijven en de overheid een andere verantwoordelijkheid hebben dan nu. Oosterwold is een mooi voorbeeld van hoe dit eruit kan zien.

Taskforce Oosterwold

Net zoals in voorgaande jaren werken we vanuit de gemeente samen met bewoners, nieuwe initiatiefnemers en de andere bestuurlijke partners aan deze voor Nederland unieke wijk. De oriëntatie op de verschillende rollen van overheden en bewoners gaat in 2022 onverminderd door. Wel wordt deze extra gevoed door de evaluaties van de eerste fase, en de komende besluitvorming over de 2de fase op (grotendeels) grondgebied van Zeewolde. Wat hebben we geleerd van de huidige praktijk, wat behoeft bijstelling voor het huidige Oosterwold en/of voor de volgende fase? Voor het komend jaar zijn we gericht op het borgen van de reguliere Oosterwold-processen in de gemeentelijke organisatie, als ook op een overheidsrol die bijdraagt aan een volwaardige wijk die aansluit op de rol van de bewoners.

Ambtelijke inzet MRA

Almere is de tweede stad van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Een aantrekkelijke regio met veel werkgelegenheid en voorzieningen, een gevarieerd landschap en een goede infrastructuur. De groei van deze regio brengt opgaven met zich mee. Met de partners in de MRA is in 2021 de MRA Verstedelijkingsstrategie vastgesteld, die als doel heeft deze groei in goede banen leiden. In de MRA Verstedelijkingsstrategie heeft Almere een belangrijke positie en grote betekenis voor het oplossen van de diverse opgaven waar de regio voor staat. Bijvoorbeeld op het gebied van wonen. Voor Almere zijn Perspectief Oostflank en Perspectief Almere hiervoor de bouwstenen geweest. Ook zijn in 2021 in MRA-verband nieuwe samenwerkingsafspraken voorbereid om de regionale samenwerking te versterken en zijn de eerste stappen gezet voor een regionale investeringsagenda. Om de effectiviteit van onze inzet in de metropoolregio te vergroten hebben we de samenwerking met de provincie Flevoland en de gemeente Lelystad verstevigd (deelregio Flevoland in de MRA).

In 2022 werken we verder aan de MRA Agenda 2020-2024 'Werken aan een internationale topregio met hoge leefkwaliteit'. En in MRA-verband werken we aan de afspraken die met het Rijk gemaakt zijn op vlak van betaalbaarheid en versnelling van de woningbouw, de Woondeal. En aan de gemaakte afspraken tussen Rijk en de regio in het kader van de Rijk-regioprogramma's MRA Verstedelijkingsstrategie en Samen Bouwen aan Bereikbaarheid. Ook zetten we in op verdere versterking van de samenwerking binnen onze deelregio, met de provincie Flevoland en de gemeente Lelystad. Dit alles moet leiden tot meer banen en versterking van de lokale economie, voldoende en betaalbare woningen en verbeterde regionale bereikbaarheid. Het mag ook duidelijk zijn dat dit ook gebeurt in goede verbinding met de Uitvoeringsagenda.

Beleidsvoornemens

bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
WABO - trendmatige verhoging		106	102	102	102
totaal		106	102	102	102

WABO - trendmatige verhoging

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		106	102	102	102

De tarieven voor omgevingsvergunningen zijn gebaseerd op de bouwkosten van het bouwproject. Doordat de bouwkosten stijgen ontvangen wij dus meer inkomsten. Dit zetten we in om de loon- en prijsstijging van de uitvoeringskosten te betalen. Per saldo is dit neutraal voor de begroting. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Risico's

bedragen x 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PR2020	verschil
Omgevingswet en Wkb	5.000	60%	3.000	3.000	0
totaal	5.000	60%	3.000	3.000	0

Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging Bouwen

Op 1 juli 2022 treden naar verwachting de Wet Kwaliteitsborging Bouwen (Wkb) en de Omgevingswet (OW) in werking. De invoering van beide wetten betekent een grote wijziging van het omgevingsrecht. Dit heeft ook een groot effect op hoe wij moeten werken. De invoering leidt waarschijnlijk tot een financieel nadeel. We moeten meer kosten maken en kunnen minder leges heffen. Op dit moment is nog niet zeker of het Rijk ons hiervoor zal compenseren. Hierover zijn we in gesprek met de vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het ministerie van Binnenlandse zaken (BZK).

Beheersmaatregelen

We volgen de ontwikkelingen op de voet. Er is ruimte voor bestuurlijke keuzes om het financieel tekort dat dreigt te verkleinen. Dit kan door bijvoorbeeld het ambitieniveau te verlagen of de legestarieven te maximaliseren. Dat zal echter niet helemaal lukken. Het financiële tekort dat dreigt is dan nog steeds groot.

Financiële inschatting

Wij hebben het afgelopen jaar onderzoek uitgevoerd naar de effecten voor de gemeente Almere en naar mogelijke verhaaloplossingen. Het tekort op de leges wordt ingeschat op circa € 2 miljoen per jaar. Maar ook voor de verdere invoering moeten wij waarschijnlijk nog kosten maken. Het totale risico schatten we daarom nu op € 2,5 miljoen per jaar. Voor de perspectiefperiode (4 jaar) is dat in totaal € 10 miljoen. Omdat we een aantal beheersmaatregelen kunnen inzetten, schatten we in dat het bedrag gehalveerd kan worden. Daarmee komt het risico op € 5,0 miljoen. De kans van optreden wordt geschat op 60% en is mede afhankelijk van de gesprekken met BZK en de VNG over compensatie.

Voor de invoering tot en met 2024 is incidenteel budget beschikbaar. Vanaf 2025 is geen budget beschikbaar. Dan volgt de invoering van de tweede fase van de Wkb. Op dit moment is nog niet duidelijk of dit extra geld kost of nog andere onvoorziene financiële effecten met zich meebrengt.

3.4 Zorg en welzijn

Ambitie

De nasleep van de coronacrisis zorgt ervoor dat 2022 een jaar vol onzekerheden is. De coronacrisis heeft geleid tot uitstel van veel zorgvragen. Daarnaast heeft Veilig Thuis te maken met veel meldingen. Zij kunnen deze meldingen weer slecht kwijt bij ketenpartners. Dit komt omdat die ook wachttijden hebben. We verwachten op langere termijn meer vraag naar hulp en ondersteuning. Dit komt omdat meer mensen in een kwetsbare positie komen als gevolg van de crisis.

We moeten daarom ons aanbod van hulp en ondersteuning goed organiseren. We nemen in 2022 maatregelen die op korte en op lange termijn effect op de uitgaven hebben. Zo zoeken we de balans tussen de kwaliteit van de zorg, de maatschappelijke effecten die we met de hulp en ondersteuning willen bereiken en de lange termijn betaalbaarheid van het Almeerse sociaal domein. Op deze manier werken we aan onze ambitie om voor iedereen die dat nodig heeft goede ondersteuning te bieden in de eigen omgeving.

We willen Almeeders ondersteuning geven die noodzakelijk, nuttig en goed is

Soms heeft iemand ondersteuning nodig om problemen op te lossen. Vaak kunnen gezins- en familieleden, vrienden en buren helpen. Ook zijn er plekken in de wijk waar mensen kunnen aankloppen voor advies of praktische hulp. Maar er zijn grenzen aan wat mensen zelf en met hun eigen omgeving kunnen oplossen. Daarom moeten Almeeders kunnen rekenen op de gemeente voor goede ondersteuning.

Steeds meer Almeeders vragen de gemeente om ondersteuning. Bij jeugdhulp zien we al bijna 20 jaar een stijgende vraag. Als we niets veranderen, blijven we elk jaar meer betalen. Het risico is dat de gemeente niet iedereen goed kan blijven helpen. We kijken daarom naar manieren om minder kosten te maken. Dit doen heel veel gemeenten in Nederland. We weten dat het lastig is om op een andere manier te gaan werken. Je verandert niet zomaar dingen die je al heel lang op een bepaalde manier doet. Toch is dit nodig en gaan we er alles aan doen om dit voor elkaar te krijgen.

We willen goed samenwerken met andere organisaties, zoals zorgaanbieders en de zorgverzekeraar. We gaan met hen de contracten en subsidies anders opstellen. Zij zijn nodig om tot succes te komen. We willen strakker vasthouden aan bestaande contracten. Verder gaan we in 2022 meten wat de resultaten zijn van de ondersteuning, willen we zorgaanbieders stimuleren om Almeeders te helpen om zoveel mogelijk zelf te zoen, en gaan we onderzoeken hoe we de ondersteuning anders en dichterbij kunnen organiseren. We zoeken daarbij naar slimme combinaties met welzijn en (vrijwilligers)werk.

We werken aan WELzijn in Almere

In het voorjaar van 2021 heeft de gemeenteraad het nieuwe welzijnskader vastgesteld. We gaan hiermee aan de slag. We gaan onder andere investeren in ontmoetingsplekken en sociale netwerken. Dit doen we omdat daar de basis ligt voor het omzien naar elkaar. We vergroten hiermee de betrokkenheid van Almeeders bij hun eigen woon- en leefomgeving. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor welzijnsprofessionals. We versterken ook het aanbod van laagdrempelige ondersteuning in de wijken. Hiermee verkorten of voorkomen we een beroep van inwoners op zwaardere vormen van ondersteuning.

We werken aan de verbetering van de jeugdhulp

Er is in de landelijke media veel aandacht geweest voor de tekorten in de jeugdzorg. We zijn niet de enige gemeente die we elk jaar meer kosten maakt voor de jeugdzorg. Het Rijk geeft ons inmiddels meer geld voor jeugdhulp. We verwachten dat dit voor meerdere jaren zal zijn. Tegelijkertijd willen wij minder groei van de kosten. Om dit te kunnen doen is het nodig dat we de jeugdhulp transformeren. Dit betekent dat we de jeugdhulp anders organiseren. We werken hieraan volgens de landelijke transformatie agenda en de maatregelen kostenbesparing jeugdhulp (uit het AEF en PEERS rapport).

We zetten jeugdhulp **alleen in als dat echt niet anders** kan. En als jeugdhulp nodig is moet dat **gericht** en op basis van een verklarende analyse. Dit moet helpen om de jeugdhulptrajecten te verkorten en verlengingen van jeugdhulp te verminderen. Ook blijven we het **beheer van de contracten verbeteren**. Door

actiever contractmanagement voorkomen we dat normen uit de contracten vaak overschreden worden. Ook bij de inkoop van nieuwe zorg maken we nieuwe afspraken met zorgaanbieders. De inkoop is het moment om zorg anders te organiseren en de knelpunten en beperkingen die we nu ervaren te voorkomen.

In 2022 werken we aan de uitrol en doorontwikkeling van de **teams gezinsbegeleiding**. Deze teams zijn bedoeld voor gezinnen die met problemen op meerdere leefgebieden te maken hebben en aankloppen bij de jeugdhulp. We kijken naar wat de achterliggende problemen zijn voor die aanvraag. Deze gezinnen hebben langere tijd begeleiding nodig. De begeleiding komt dan niet alleen vanuit jeugdhulp maar ook vanuit bijvoorbeeld schuldhulpverlening. In de teams gezinsbegeleiding werken professionals vanuit die verschillende domeinen samen op basis van een gemeenschappelijk plan.

Samen met de andere gemeenten in Flevoland organiseren we de **jeugdveiligheid beter**. We willen dat organisaties vanaf het begin samen bedenken wat jongeren nodig hebben. We gaan hierbij van keten naar netwerk. De acties die nodig zijn, moeten ze daarna ook snel kunnen uitvoeren.

We verbeteren de kwaliteit van de Wmo en zorgen dat het betaalbaar blijft

In het najaar van 2020 zijn we gestart met de uitvoering van het programma Grip op de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning). Het programma Grip op de Wmo gaat over de verbeteren van kwaliteit van de ondersteuning en op het beschikbaar en betaalbaar houden van de Wmo ook op de lange termijn. Het programma heeft zes speerpunten. Het gaat bijvoorbeeld over het verbeteren van de **sturing op resultaten** en effecten van de ondersteuning, het aanscherpen van de **afspraken over kwaliteit** en aan het versterken van de **inzet van het voorliggende veld**. Hier werken we samen met partners aan. Het programma vormt ook de basis voor het nieuwe inkooptraject. Begin 2022 starten we met de aanbesteding van de nieuwe contracten die vanaf 2023 zullen ingaan.

We zien dat meer inwoners met een psychische kwetsbaarheid de komende jaren in de wijk wonen. Daarom werken wij aan een **lokaal voorzieningenaanbod**. Dit moet helpen deze inwoners te ondersteunen. Het gaat om voorzieningen die helpen om inwoners met een psychische kwetsbaarheid zo gewoon mogelijk in de wijk te laten wonen.

In het regionaal kader hebben we afgesproken dat iedere gemeente het lokale basisaanbod op orde moet hebben. Ook moeten er aanvullende ondersteunende voorzieningen ontwikkeld worden. We hebben gezamenlijk bepaald wat in iedere gemeente aanwezig moet zijn om het mogelijk te maken dat personen die dakloos zijn geraakt en personen met psychische problemen (weer) zelfstandig kunnen wonen. Deze voorzieningen voorkomen dat problemen van personen verergeren. Dit moet ervoor zorgen dat zij geen gebruik hoeven te maken van regionale voorzieningen. Ook kunnen cliënten uit regionale voorzieningen dan weer beter uitstromen naar de lokale zorgverlening. De exacte inrichting kan per gemeente verschillen zodat goed kan worden aangesloten bij het bestaande lokale aanbod.

De zes gemeenten in Flevoland hebben in 2020 besloten om vanaf 2022 regionaal samen te blijven werken met betrekking tot de voorzieningen voor **beschermd wonen**. Dit is onderdeel van Wmo regionaal. We hebben deze afspraken vastgelegd in het regionaal kader. Hierin staat dat wij de regionale voorzieningen budgetneutraal en vanuit gezamenlijk regiobudget blijven organiseren en betalen. Verder worden wij vanaf 2022 verantwoordelijk voor nieuwe cliënten uit onze eigen gemeente die in aanmerking komen beschermd wonen. De gemeenten ontvangen hiervoor vanaf 2023 ook lokaal bijbehorende financiële middelen.

We bieden zorg en ondersteuning zo dichtbij mogelijk aan

Het Regionale zorglandschap Wmo Flevoland richt zich op de zorg en ondersteuning van kwetsbare inwoners die zorg willen. Dit zijn bijvoorbeeld inwoners met psychische problemen, verslaving, een lichte verstandelijke beperking en/of problemen door huiselijk geweld of kindermishandeling. Deze mensen helpen we om zo veel mogelijk naar een normale leefsituatie te komen. Daarbij blijven ze zo veel mogelijk in hun eigen woonomgeving. Hun behoeften en mogelijkheden staan centraal.

Om ervoor te zorgen dat dit goed gaat doen we verschillende dingen. We proberen de instroom in 24-uursvoorzieningen te beperken. Ook zetten we meer in op preventie, nazorg en ambulante begeleiding. In 2020 en 2021 hebben we daarin al mooie resultaten behaald. We maken afspraken om instroom in instellingen te voorkomen. We proberen mensen zoveel mogelijk in de eigen omgeving te blijven ondersteunen. En daarnaast zetten we ook in op het creëren van meer begrip en steun van en door buurtbewoners.

Veel van deze dingen doen we samen met de Flevolandse gemeenten. Samen met hen willen we in Flevoland ervoor zorgen dat mensen die het nodig hebben meer beschermd thuis kunnen wonen. We zetten het geld daarom in voor pilots rondom preventie, toegang, herstel, nieuwe producten Beschermd Wonen, wachtlijsten, nazorg (waaronder waakvlam), inzet van ervaringsdeskundigen en flexibel op- en afschalen van zorg.

We helpen inwoners die zelf moeilijk mee kunnen komen

We zetten meer in op hulp aan mensen om zoveel mogelijk mee te kunnen ('ambulantiseren'). We doen dit onder andere door:

- het versterken van de wijkteams door hen aan medewerkers van de Blijf Groep te koppelen;
- het doorontwikkelen van de casusregie met als doel te vroegsignaleren en recidives te voorkomen
- de inzet van ervaringsdeskundigen huiselijk geweld en kindermishandeling;
- het inzetten van een doorbraakmanager. Dit moet helpen om de knelpunten in de jeugd-beschermingsketen op een integrale wijze samen met de partners op te pakken;
- het onderzoeken van de mogelijkheden om de maatschappelijke opvang (MO)-gezinswoningen als time-outplek in te zetten voor de vrouwenopvang-doelgroep. Hierbij verblijft een vrouw met kinderen voor een korte periode in de MO-gezinswoning om de thuissituatie te escaleren. Dit om instroom in de vrouwenopvang te voorkomen;
- Tijdelijke huisverbod Nieuwe Stijl: Veilig Thuis Flevoland coördineert dit;
- de ontwikkeling van een omgangshuis voor kinderen wiens ouders in een vechtscheiding verwickeld zijn;
- het project De Nieuwe Toekomst: Vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld krijgen in dit project de mogelijkheid om een zelfstandig bestaan op te bouwen, zonder daarbij afhankelijk te zijn van een partner of uitkering. Daarmee verkleinen we de kans dat zij en hun kinderen opnieuw met huiselijk geweld te maken krijgen;
- de ontwikkeling van plegeraanpak huiselijk geweld inclusief time-outplekken voor plegers;
- het versterken van nazorg wanneer vrouwen uit de vrouwenopvang uitstromen;
- het verstevigen van mensenhandelbeleid door de samenwerking binnen de regio en veiligheidsregio te versterken. Onder andere door meer op te trekken met regiocollega's en de zorgcoördinator en ketenregisseur van Gooi en Vechtstreek.

De maatschappelijke opvang in de regio Flevoland staat onder druk

Dit komt onder andere door de sterke bevolkingsgroei en het beperkte bedrag dat we hiervoor van het Rijk krijgen. De regio kampt al jaren met een tekort aan opvangplekken en een financieel tekort. Deze druk is in Flevoland hoger dan in de rest van Nederland.

Als regio Flevoland zijn we al enige tijd bezig met het verder ontwikkelen en vernieuwen van maatschappelijke opvang. De manier hoe we dit doen hebben we opgeschreven in het plan van aanpak "Brede Aanpak Dakloosheid". De belangrijkste thema's hierin zijn preventie, vernieuwing van de opvang en een gedifferentieerd woonaanbod met begeleiding. Dit is ook in lijn met de landelijke aanpak.

Op gebied van preventie willen we er daarom voor zorgen dat de instroom verkleind wordt en de uitstroom vergroot. Als het gaat over vernieuwing van de opvang gaat het onder andere over meer individuele nachtopvang. We zien dat dit leidt tot betere resultaten bij cliënten, bijvoorbeeld als het gaat over gedragsproblematiek. Op het gebied van gedifferentieerd aanbod van wonen met begeleiding willen we meer maatwerk bieden. Dit moet helpen om succesvolle uitstroom te bevorderen. Naast de nachtopvang en dagopvang en housing first denken we hier aan verschillende vormen van beschut wonen waarin ambulante

begeleiding in verschillende vormen en intensiteit en op verschillende momenten in tijd, ingezet kan worden

Bestuurlijke speerpunten

Verhogen van de slagkracht van de wijkteams

De wijkteams zijn een laagdrempelige toegang voor alle inwoners met een ondersteuningsvraag. Het is de plek waar inwoners zich melden wanneer zij iets voor hun buurt willen betekenen. In 2021 hebben wij aantal wijkteams samengevoegd. Daardoor kunnen Almeerders nu bij negen wijkteams terecht. Door corona zien we een toename in financiële en relationele problemen. Binnen de mogelijkheden die de wijkteam hebben zoeken we hiervoor naar oplossingen. Hiervoor maken we soms gebruik van informele initiatieven (bewoners en vrijwilligers) en in andere gevallen zoeken we de samenwerking met partners die professionele ondersteuning kunnen bieden. Een belangrijk speerpunt voor 2022 zal zijn het organiseren van een groter collectief aanbod als antwoord op individuele vragen.

Bestuursopdracht Grip op Sociaal domein

De bestuursopdracht Grip op het sociaal domein moest helpen om meer grip te krijgen op de uitgaven in het sociaal domein. We zijn hier bij de Programmabegroting 2020 mee begonnen. De afgelopen twee jaar is er hard gewerkt aan de uitvoering van deze bestuursopdracht. De bestuursopdracht is in de afgelopen jaren langs drie lijnen uitgewerkt:

We hebben dashboards en rapportages ontwikkeld

Dit helpt om afwijkingen eerder te signaleren en actie te ondernemen. De dashboards worden regelmatig gebruikt om managers en bestuurders op de hoogte te houden van de uitgaven. De dashboards worden ook gebruikt voor de gesprekken met de zorgaanbieders. We blijven de rapportages ontwikkelen zodat ze ons ook in de toekomst verder kunnen helpen.

We hebben kritisch gekeken naar onze werkzaamheden

We wilden een betere samenwerking tussen de verschillende vakgebieden (beleid, financiën, contractmanagement, data- analyse en inkoop). We hebben daarom onze organisatie en overleggen beter ingericht. Dit hielp om meer voor elkaar te krijgen. We hebben daarin ook het contract- en leveranciersmanagement verder verbeterd. Het contract- en leveranciersmanagement werkt systematisch en voert multi-disciplinair het gesprek met belangrijke zorgaanbieders. Het doel is om te komen tot gezamenlijke doelstellingen en afspraken over indicatoren en streefwaarden. Dit moet helpen om de kwaliteit van wat we inkopen te verbeteren en de kosten te verlagen.

In 2021 heeft dit ervoor gezorgd dat we beter weten wat er goed en fout gaat. Dit helpt om het in de toekomst beter te doen. We voeren dit nu al uit bij de maatregel "actief contractmanagement". Deze maatregel is een onderdeel van de AEF-maatregel jeugd.

We hebben een inkoopkader sociaal domein gemaakt

Dit inkoopkader helpt het inkooptraject voor de jeugdhulp en de Wmo. We hebben regels gemaakt over hoe we op een en dezelfde manier inkopen. Bijvoorbeeld voor de indexatie van de diverse contracten binnen het sociaal domein. We gaan nog meer doen. Bijvoorbeeld het ontwikkelen van een prognosemodel voor het sociaal domein. Dit moet helpen om beleidskeuzes te maken. Daarnaast helpt het om meer inzicht te krijgen in de zorgketen. Ook zijn we begonnen met het nieuwe beleidskader sociaal domein. Dit gaat vanaf 2023 gelden.

We gaan in het eerste kwartaal van 2022 evalueren of de maatregelen vanuit de bestuursopdracht succesvol zijn doorgevoerd binnen de gemeentelijke organisatie.

Beleidsvoornemens

bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
Onafhankelijke Client Ondersteuning (OCO) in huidige vorm voortzetten		-100			
inzet transformatiebudget jeugd	402	-1.476	552		
Sterk in de Wijk (amendement RG-361)			-500	-500	-500
Zorglandschap Jeugd Flevoland	500	-609			
Wonen met zorg		-608			
aanpak zware multiproblematiek		-50			
bezuiniging samen sterk					
totaal	902	-2.843	52	-500	-500

Onafhankelijke Cliënt Ondersteuning (OCO) in huidige vorm voortzetten

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-100			

Onafhankelijke cliënt ondersteuning (OCO) is hulp bij het aanvragen van zorg. Vanaf 2022 hebben we geld om de slanke variant van de OCO voort te zetten. Het gaat hierbij om telefonische ondersteuning met ongeveer 30 vrijwilligers. We willen in 2022 doorgaan met het huidige beleid van OCO. We willen de nieuwe gemeenteraad laten beslissen over OCO vanaf 2023.

In de huidige variant werken we met ongeveer 55 vrijwilligers die worden ondersteund door onze partners. De gemeente coördineert het geheel. Hiervoor is € 100.000 extra budget nodig.

Met de huidige variant kunnen we ongeveer 500 aanvragen afhandelen. Naast het bieden van hulp bij het aanvragen van zorg hebben de vrijwilligers ook contact met inwoners. Hierdoor kan professionele en duurdere hulp uit de sociale wijkteams worden voorkomen.

Dat OCO in Almere succes heeft blijkt uit de groei van het aantal aanvragen. In 2019 waren er nog 200 aanvragen om hulp. Dit is in 2020 verdubbeld naar 400.

Het is een burgerinitiatief en sluit aan bij de behoeften van inwoners van Almere.

Inzet transformatiebudget jeugd

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. beschikbaar budget jeugd	1.433	2.032	552		
a. beschikbaar budget Wmo	270				
b. voortzetten en uitbreiden van de pilot teams gezinsbegeleiding	-902	-1.265			
c. investeren in toegangsfunctie jeugd (JGZ)	-54	-1.316			
d. hervormen jeugd-veiligheidsketen		-500			
e. personeel CLM, bezuinigingen en inkoop	-345	-427			

a. beschikbaar budget jeugd en wmo

Bij de Programmabegroting 2020 is € 4,5 miljoen uitgetrokken voor investeringen in vernieuwing van de jeugdhulp. Er is nog € 2,8 miljoen over. Aanvullend wordt € 0,5 miljoen gebruikt om de toegangsfunctie jeugd extra te versterken. In totaal is er dus € 3,3 miljoen beschikbaar.

Dit willen we als volgt inzetten:

b. voortzetten en uitbreiden van de pilot teams gezinsbegeleiding

In totaal is hiervoor € 1,3 miljoen gereserveerd. De huidige pilot teams gezinsbegeleiding in de stadsdelen Almere Poort en Haven wordt in 2022 voortgezet. Bij een positieve evaluatie van de teams gezinsbegeleiding willen we deze halverwege 2022 uitbreiden naar twee nieuwe stadsdelen.

Sterk in de Wijk (amendement RG-361)

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
RG-361 Structurele financiering van Sterk in de Wijk			-500	-500	-500

Er wordt € 0,5 miljoen ingezet om het programma Sterk in de Wijk structureel voort te zetten. De kosten worden betaald uit de extra middelen voor de jeugdhulp. Hiervoor is een amendement aangenomen bij deze begroting.

Het rekenkamerrapport stelt dat het project Sterk in de Wijk een voorbeeld is van hoe Almere haar jeugdzorg wil organiseren. Ouders en professionals zijn zeer te spreken over de werkwijze van Sterk in de Wijk. Ouders zijn blij met de goede ondersteuning die ze krijgen en hebben het gevoel regie te houden over hun hulpvraag. Zij beoordelen trajecten van Sterk in de Wijk gemiddeld met een 8+. Sterk in de Wijk laat zien dat de ambities rond preventie en samenwerking echt in praktijk gebracht kunnen worden

Zorglandschap Jeugd Flevoland

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	500	-609			

In Flevoland voeren we sinds 2016 het programma Ontwikkeling Zorglandschap Jeugd Flevoland uit. Doel is om de zorg te verbeteren. In 2019 heeft de jeugdhulpregio Flevoland hiervoor ongeveer € 3 miljoen van het Rijk gekregen. In 2021 houden we hiervan nog € 0,5 miljoen over. In 2022 is er € 0,6 miljoen nodig om het programma af te ronden. In 2023 is dit eenmalige geld op.

Een deel van de activiteiten willen we in Flevoland voortzetten. Dit zijn bijvoorbeeld de Flevo Academie Jeugd en de regionale experttafel jeugd Flevoland. Dit moeten we dan samen met de andere gemeenten in Flevoland betalen. De totale kosten voor Flevoland zijn € 0,4 miljoen per jaar. Almere betaalt de helft van de Jeugdhulpkosten in Flevoland, dus € 0,2 miljoen. Hiervoor is nog geen geld in de begroting beschikbaar.

Wonen met zorg

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. voortzetten bestaand programma in 2022		-378			
b. loketfunctie initiatieven wonen-zorg		-230			

In het coalitieakkoord is € 550.000 beschikbaar gesteld voor wonen met zorg voor de jaren 2020 en 2021. Naast de coalitiemiddelen is ook vanuit diverse andere budgetten geld vrij gemaakt. Voor 2022 stellen we het volgende voor:

a. We gaan verder met het bestaande programma

Dit is nodig voor de activiteiten, de vastgestelde woonvisie, het addendum Wonen met zorg en de opgave om zo veel mogelijk thuis te blijven wonen.

b. We richten een loketfunctie in voor mensen die graag een woon-zorg initiatief zouden willen beginnen.

Het vinden van een plek is een groot struikelblok. Op dit moment is niet inzichtelijk waar er in de stad ruimte is om een woon-zorg initiatief toe te voegen aan de wijk. Doel van deze opdracht is om deze plekken in kaart te brengen en voorkeurslocaties te kiezen.

Vanaf 2023 is er geen geld in de begroting voor Wonen met Zorg. De nieuwe gemeenteraad bepaald of we met het programma verder gaan en hoeveel geld hiervoor beschikbaar wordt gesteld.

Aanpak zware multiproblematiek

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-50			

We willen een regisseur aannemen, die gezinnen die veel overlast veroorzaken gericht kan helpen. We doen dit samen met de politie en zorgpartijen. Zo krijgen we meer regie op de problemen. We willen beginnen met 5 gezinnen.

investeren in toegangsfunctie jeugd (JGZ)

Hier geven we in totaal € 1,1 miljoen aan uit. Het gaat om het voortzetten van de capaciteitsuitbreiding in 2021 van € 0,5 miljoen en € 0,6 miljoen extra voor de versterking van de JGZ. Aanvullend wordt vanuit de lokale transformatie middelen Wmo ook nog € 0,2 miljoen gebruikt om de casus regie veilig thuis bij de JGZ te versterken.

c. het hervormen van de jeugd veiligheidsketen.

Dit heeft als doel te komen tot een praktijk waarbij meer gezinsgericht gewerkt wordt en waarbij een kind/gezin te maken heeft met vaste professionals die blijvend aan het gezin verbonden zijn. Om dit te ontwikkelen is € 0,5 miljoen gereserveerd in 2022.

d. extra capaciteit voor de nieuwe inkoop jeugdhulp per 2023

Ten slotte wordt in 2022 extra capaciteit in gezet voor met name de nieuwe inkoop jeugdhulp per 2023. Daarnaast wordt ook capaciteit ingezet om de bezuinigingsmaatregelen verder uit te werken en te borgen. In totaal gaat dit om € 0,4 miljoen.

Bezuiniging samen sterk

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. eenmalig terugdraaien bezuiniging		-90			
b. taakstellend oplossen		90			

Op 17 juni heeft u besloten om te bezuinigen op het Samen Sterk Budget. Het gaat dan om de stimulering van buurtactiviteiten. We vinden het belangrijk om dit budget voor 2022 beschikbaar te stellen. Dit wordt opgelost binnen de begroting van jeugdwezijn.

Er moet nog worden onderzocht hoe de samen sterk activiteiten structureel kunnen worden gefinancierd.

Risico's

bedragen x 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PR 2020	verschil
Jeugdhulp	26.000	20%	5.200	5.280	-80
totaal	26.000	20%	5.200	5.280	-80

Jeugdhulp

Voor 2021 en 2022 hebben we extra geld voor de jeugdhulp gekregen van het Rijk. De kosten zijn ook gestegen. De begroting voor deze jaren is realistisch. De begroting vanaf 2023 is onzeker. Dit heeft een aantal oorzaken:

- we weten nog niet hoeveel geld we structureel vanaf 2023 voor de jeugdhulp krijgen van het Rijk. Het nieuwe kabinet neemt hierover een besluit. We mogen daarom vanaf 2023 maar 75% van de door de arbitragecommissie genoemde extra inkomsten opnemen. De begrote extra inkomsten lopen dan terug van € 21 miljoen in 2022 naar € 10 miljoen in 2025. Het bedrag loopt in 2028 verder af naar € 5 miljoen.
- de volumegroei is de afgelopen jaren ruim 20% geweest. Dit moet worden gestopt door:
  - o Het pakket van € 6,7 miljoen aan bezuinigingen vanuit het AEF rapport. We volgen de bezuinigingen en bij diverse maatregelen zijn de eerste inhoudelijke reacties positief. De kosten

van de jeugdhulp blijven toch stijgen en er is aan de maatregel nog geen besparing toe te rekenen.

- o De bezuiniging van circa € 16 miljoen die door het Rijk en de VNG is afgesproken. Hiervoor moet eind dit jaar een plan gereed zijn. Veel bezuinigingen gaan over aanpassing van wetgeving / verkleinen van de doelgroep voor de jeugdhulp. We zijn voor het aanpassen van de wet afhankelijk van het Rijk. Er zitten ook efficiencymaatregelen in. Hierin zit een dubbeling met onze eigen bezuiniging.

We lopen hierdoor het risico dat de kosten van de jeugdhulp minder hard dalen dan waar we in de begroting rekening mee houden.

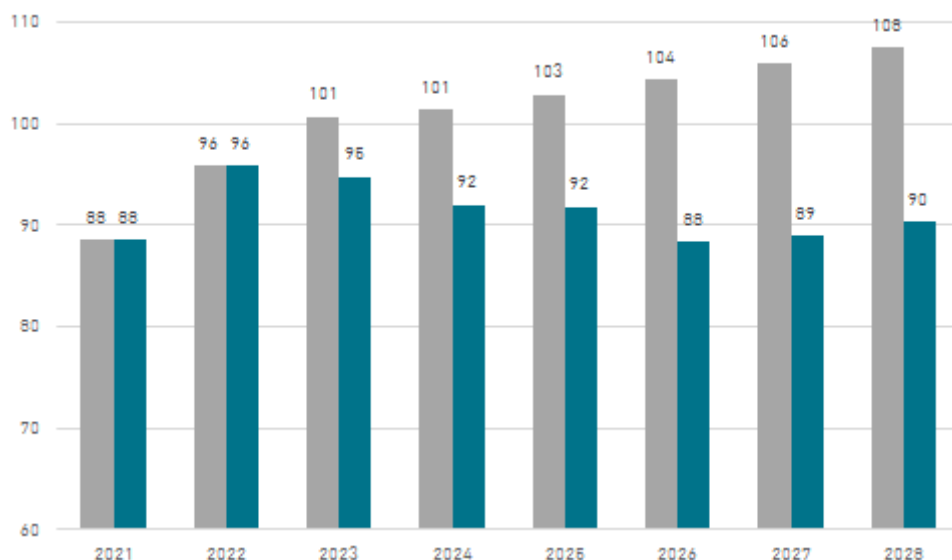
Ook hebben we nog een risico door het veranderen van het woonplaatsbeginsel in de jeugdwet vanaf 2022. De jeugdhulp wordt nu betaald door de gemeente waar de gezagdragers van een jeugdige staan ingeschreven. Vanaf 2022 wordt de jeugdhulp betaald door de gemeente waar de jeugdige stond ingeschreven voordat de jeugdhulp met verblijf is gestart. Wij zullen hierdoor meer kosten voor de jeugdhulp moeten betalen. Hiervoor hebben we € 2,5 miljoen gekregen. We weten nog niet of dit genoeg is.

Beheersmaatregelen

- We hebben een bezuinigingspakket van € 6,7 miljoen ingeboekt vanuit het AEF rapport. We werken met projectteams om de implementatie van de maatregelen uit te voeren. Ook hebben we een monitor waarin we de raad rapporteren over de voortgang.
- Verder wordt er landelijk een hervormingsagenda opgesteld. Hierop hebben wij niet direct invloed, maar via de VNG kunnen gemeenten invloed uitoefenen. De hervormingsagenda moet de inhoudelijke onderbouwing worden van de Rijksbezuiniging op de jeugdhulp van € 16 miljoen voor Almere. Door aanpassing van de wetgeving en reikwijdte moet het Rijk een fors deel van de bezuiniging invullen.

Financiële inschatting

Als de kosten de komende jaren gematigd (5% 2023 en 1,5% vanaf 2024) stijgen ziet dit er als volgt uit (grijze balken):

Bij de genoemde kostenstijging liggen de kosten in 2023 tot 2025 € 26 miljoen hoger dan de begrote inkomsten (blauwe balken). We nemen hiervoor een risico op, omdat er een reële kans is dat we de komende jaren nog geld tekort komen. We weten alleen niet hoeveel. We nemen hiervoor een risicoreservering op van € 5,2 miljoen (20%). We schatten de kans laag in omdat:

- we vanaf 2023 maar 75% van de extra inkomsten begroten, mogelijk worden de inkomsten nog hoger

- de Rijksmaatregelen moeten gaan leiden tot lagere kosten van de jeugdhulp. We gaan er bij het risico vanuit dat de kosten niet dalen maar gematigd blijven stijgen.

3.5 Werk, inkomensondersteuning en inclusiviteit

Ambitie

2022 staat in het teken van herstel

We hebben extra geld gekregen van het Rijk. Dit is bedoeld voor activering en participatie. Dit moet helpen de meest kwetsbare inwoners te helpen. We verwachten dat het aantal mensen met schulden zal toenemen. We zetten ons daarom in om dit te voorkomen en om mensen die al schulden hebben te helpen.

We gaan verder met het ontwikkelen van onze armoede- en schuldenaanpak

Samen met onze partners werken we aan het behalen van de doelstellingen die benoemd worden in het nieuwe beleidsplan armoede en schulden. In ons nieuwe beleidsplan staat de vraag vanuit de inwoner centraal. We passen onze dienstverlening hier op aan.

We proberen de Almeeders die te maken hebben met de kinderopvangtoeslagaffaire zoveel mogelijk te helpen. Dit doen we door ons te richten op verschillende gebieden. We hebben aandacht voor de financiën maar ook voor gezondheid, (vrije-)tijdsbesteding, huisvesting en opvoeding. Dit doen we omdat financiële zorgen effect hebben op veel gebieden van iemand leven. Daarnaast gaan we collega's en partners uit de stad opleiden in het gebruik van de methode van stress-sensitieve dienstverlening. Ook gaan we van start met het verder verbeteren van onze aanvraagprocessen. Dit zijn bijvoorbeeld de invorderings-, terugvordering- en verhaalprocessen bij de van inkomensregelingen en belastingen.

We ondersteunen en begeleiden werkzoekenden en werkgevers

We zijn samen in 2021 met het Startpunt Werk. Hierbij leggen we contact met werkgevers in de stad. We onderzoeken wat de effecten zijn van de coronacrisis. Daarbij verbinden we werkgevers die personeel zoeken aan werkgevers die personeel willen aanbieden. Dit kan ook om tijdelijk personeel gaan. In 2022 gaan we dit ook op regionaal niveau doen. We doen dit als het Regionaal Mobiliteitsteam. We richten ons daarbij op drie groepen mensen. We begeleiden mensen van werk naar werk. We helpen zzp-ers die het niet redden en op de arbeidsmarkt aan de slag willen. En we ondersteunen schoolverlaters, jongeren, en mensen met arbeidsbeperkingen. We doen dit samen met de scholen, met werkgevers, met het UWV en Provincie.

We zetten ons in om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen

We willen dat alle Almeeders mee kunnen doen. Daarop anticiperen wij met onze bouw, onze voorzieningen en onze systemen. Met ons actieprogramma "Almere voor iedereen, door iedereen" starten we in het najaar 2021 met verschillende activiteiten op uiteenlopende thema's die een inclusieve stad als doel hebben. We gaan uitsluiting tegen en willen belemmeringen op ieder vlak tegengaan. Dit doen we door vraagstukken te agenderen, de dialoog te faciliteren, stelling te nemen wanneer uitsluiting aan de orde is, zelf het goede voorbeeld te geven en de inclusieve staat van de stad te monitoren. Zodat we daar waar nodig is kunnen inspringen. Omdat gelijkwaardigheid en inclusie nog niet op alle terreinen vanzelfsprekend zijn werken we in 2021 aan de verdere acceptatie en emancipatie van LHBTI-inwoners (lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en intersekse inwoners). Dit is onderdeel van de Regenboogagenda.

We werken samen om mensen aan duurzaam werk te helpen

We werken al langere tijd samen met Randstad om mensen zonder werk aan werk te helpen. Dit heeft tot veel mooie resultaten geleid. We hebben nu nog meer contact met werkgevers binnen en buiten Almere. Dit geeft ons de mogelijkheid om met hen in gesprek te gaan. Niet alleen over matching met werkgevers maar ook over een inclusieve samenleving. De samenwerking met Randstad helpt ons ook om ons eigen proces te professionaliseren. We richten onze dienstverlening zo in dat het is afgestemd op het type klant. Deze manier van werken levert meer duurzame plaatsingen op. Vanwege corona zijn de aantallen iets teruggelopen, maar we verwachten dat dit de komende periode weer verbetert.

Bestuurlijke speerpunten

De inclusieve stad

We zetten ons in om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen. Dat is het doel waar we met het inclusiebeleid en diversiteitsbeleid naar streven. Doel: In 2022 wordt de verbinding tussen deze onderdelen voortgezet.

Inclusie

Samen met Almeerse ervaringsdeskundigen werken we aan de Inclusieagenda. Dit doen we al enkele jaren via de werkgroep ViP. In de agenda staan maatregelen die inclusie mogelijk maken op die onderwerpen, die ervaringsdeskundigen belangrijk vinden.

In 2022 gaan we verder bezig met wat we tot nu toe hebben opgehaald. De ervaringen van ervaringsdeskundigen worden als speerpunten voor 2022 voortgezet. In 2022 werken we verder aan een Inclusieve Stad door onder andere een betere aansluiting te maken met de Almeerse maatschappelijke partners op het terrein van inclusie. Ook gaan we op zoek naar meer inloopmogelijkheden voor informele ontmoeting. Dit doen we omdat we zien dat dit een behoefte is bij inwoners met een beperking. Ook starten we met een onderzoek naar het verbeteren van de situatie rondom veiligheid van gebouwen en openbare ruimte. Het komt nog altijd voor dat deze soms moeilijk toegankelijk zijn. Daarnaast kijken we ook naar de verruiming van vervoers- en mobiliteitsmogelijkheden voor mensen met een beperking.

Diversiteit: Actieprogramma 'Almere voor iedereen, door iedereen' en de Regenboogagenda

In 2021 zijn acties in gang gezet gericht op bewustwording van stereotypering en (onbewuste) ongelijke behandeling. In 2022 wordt de Diversiteitsagenda verder uitgevoerd. Naast de programmalijn Zichtbaarheid krijgen de twee andere programmalijnen - Samen leren en deskundigheidsbevordering, en Ontmoeting, gesprek en viering - steeds meer aandacht. Ook de activiteiten gericht op gemeentelijke interne organisatie en dienstverlening worden voortgezet.

De Regenboogagenda: meerjarenagenda lhbt+-beleid

We werken samen met uiteenlopende partijen met en voor de LHBTI+-gemeenschap om Almere sociaal veiliger en inclusiever te maken. In 2021 zijn acties in gang gezet op onder andere het gebied van zichtbaarheid en bewustwording. In 2022 wordt de regenboogagenda verder uitgevoerd met de LHBTI+ partijen uit de stad. We gaan verder inzetten op zichtbaarheid en bewustwording, het goede voorbeeld geven als gemeente en blijven het gesprek aangaan met onderwijs, sport, cultuur en de zorg.

Beleidsvoornemens

bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
MKB-Doorgaan bijstelling budget 2022-2026		-52			
afvalstoffenheffing	7	-12	-12	-11	-11
rioolheffing		-2	-2	-2	-3
kwijtschelding KOT-geduceerden belastingen 2021	-255				
extra inzet re-integratie	2.364	-1.362	-1.002		
uitbreiding capaciteit voor maatwerk schulden (OSS)		-270	-270		
totaal	2.116	-1.698	-1.286	-13	-14

MKB-Doorgaan bijstelling budget 2022-2026

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-52			

In 2021 zien wij een grote toename van het aantal hulpaanvragen voor begeleiding en/of advies van ondernemers die ondersteuning nodig hebben om hun bedrijf financieel gezond te houden. In 2021 maken we daarom € 0,1 miljoen aan extra kosten. Dit is meegenomen in de 2e kwartaalrapportage. We verwachten dat de helft van de extra hulp ook vanaf 2022 nodig is, omdat ondernemers ook na de crisis hun weg naar het ondersteuningsloket zullen blijven vinden.

Het gaat om een open einde regeling waarbij iedere ondernemer die voldoet aan de criteria ondersteuning krijgt. Het is echter geen wettelijke taak om deze ondersteuning te bieden. Het is dus een keuze om extra geld beschikbaar te stellen om het huidige beleid in stand te houden of de ondersteuning te versoberen.

Afvalstoffenheffing

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	7	-12	-12	-11	-11

Vanwege loon- en prijsstijgingen verhogen we het tarief afvalstoffenheffing in 2022 met 2,01%. Dit is nodig om de stijgende prijzen te kunnen betalen.

Vanaf 2022 hanteren we twee verschillende tarieven. Een tarief voor mensen die alleen wonen en een tarief voor mensen die samenwonen. Het verschil tussen beide tarieven is € 20. Dit is zo afgesproken in motie RG-224/2021.

Voor de begroting zijn de effecten van deze wijzigingen neutraal. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Rioolheffing

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-2	-2	-2	-3

We verhogen de rioolheffing in 2022 met € 7,41 (4,4%). Dit doen we om loon- en prijsstijgingen te kunnen betalen (1,9%) en om te sparen voor de toekomstige vervanging van het riool (2,5%). Voor de begroting zijn de effecten van deze wijzigingen neutraal. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Kwijtschelding KOT-geduceerden belastingen 2021

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2021	-255	-255			
b. kwijtschelding in 2022 oplossen binnen begroting Werk en Inkomen		255			

a. kwijtschelding 2021

Samen met het Rijk hebben we het doel om de schulden die bij mensen zijn ontstaan door de kindertoeslagaffaire (KOT) volledig kwijt te schelden. Zo kunnen deze mensen weer met een schone lei beginnen. Wij hebben daarom bij alle bekende geduceerden alle openstaande belastingaanslagen kwijtschelden. Dit is inclusief de belastingaanslagen van 2021. Als we de belastingen van 2021 niet kwijtschelden dan zullen veel geduceerden nog steeds met een schuld blijven zitten.

Het Rijk vergoedt alleen kwijtschelding van de schulden tot en met 2020. De kwijtschelding 2021 moeten we daarom zelf betalen. Wij gaan hierover nog wel in gesprek met het Rijk.

In september beginnen we met de uitwerking van deze compensatie. We verwachten dat in 2021 nog niet de volledige lijst met geduceerden bekend is. We kunnen daarom niet iedereen in 2021 compenseren. Een deel van het de kwijtscheldingskosten komt daarom ten laste van 2022.

b. kwijtschelding in 2022 oplossen

De kwijtschelding in 2022 gaan we taakstellend oplossen binnen de begroting van het programma Werk, inkomensondersteuning en inclusiviteit. Als het Rijk toch geld geeft voor deze kwijtschelding komt deze taakstelling weer te vervallen.

Extra inzet re-integratie

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a. extra inzet op re-integratie (o.a. baangericht)	-900	-1.362	-1.002		
b. samenwerking randstad	-800	-800	-800	-800	
c. dekking re-integratiebudget	522	400	400	400	
d. dekking lagere bijstandskosten	1.300	400	400	400	
e. dekking coronamiddelen	2.242				

In 2021 hebben we maatregelen genomen om de instroom in de bijstand te beperken en de uitstroom te vergroten. Het gaat om het programma baangericht en de samenwerking met Randstad.

a. extra inzet op re-integratie

Na 2021 is er geen budget meer voor extra inzet op re-integratie. We willen de activiteiten in 2022 en 2023 voortzetten. We stellen voor om dit te betalen uit geld dat we in 2021 overhouden (regel e. in de tabel). Dit is vooral geld dat we van het Rijk hebben gekregen om extra in te zetten op re-integratie door corona.

We houden in 2021 zoveel geld over omdat we ons eerst hebben gericht op inkomensondersteunende maatregelen. Te denken valt aan de TOZO en de TONK. Verder is er tot nu toe ook geen grote toename van de bijstandsaantallen. In 2021 hebben we de extra inzet op begeleiding wel weer opgepakt. Hier geven we € 0,9 miljoen aan uit. Deze extra inzet is alleen zinvol als dit in 2022 en 2023 wordt voortgezet. We vinden het verstandig om het overgebleven geld in 2022 en 2023 in te zetten voor extra re-integratieactiviteiten (waaronder baangericht), omdat:

- kwetsbare groepen, zoals mensen met een arbeidsbeperking, jongeren en statushouders extra begeleiding nodig hebben.
- de doorstroom van mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt naar werk in de coronaperiode beperkt is. Hierin willen we een inhaalslag maken.
- vanaf oktober stopt het Rijk met steunmaatregelen. We weten nog niet wat het effect hiervan is.

b. samenwerking Randstad

Ook willen we de samenwerking met Randstad voortzetten in 2024. De kosten hiervan zijn € 0,8 miljoen, deze zijn tot en met 2023 begroot. De samenwerking met Randstad betalen we voor € 0,4 miljoen uit het re-integratiebudget en voor € 0,4 miljoen door lagere bijstandskosten (regels c. en d. in de tabel).

Uitbreiding capaciteit voor maatwerk schulden (OSS)

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-270	-270		

Gemeenten zijn volgens de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening verantwoordelijk voor goede schuldhulpverlening aan inwoners. Sinds 2012 kent de Almeerse schuldhulpverlening twee trajecten:

- Schulddienstverlening (SDV): gericht op een schuldvrije toekomst binnen ongeveer 3 jaar d.m.v. een minnelijk of wettelijk schuldtraject, en:
- Ondersteuning Schuldstabilisatie (OSS): gericht op het stabiliseren van de schuldenlast en het aanpakken van de belemmeringen voordat gestart wordt met een SDV-traject

Sinds de invoering van het traject OSS is het aantal her-aanmeldingen schuldhulpverlening in Almere zeer sterk gedaald. Uit onderzoek van bureau Purpose is gebleken dat:

- de schuldhulpverlening in Almere professioneel en vooruitstrevend is ingericht;
- het aantal dossiers per maatschappelijk werker ten opzichte van andere gemeenten zeer hoog is (80 in Almere t.o.v. 50 in andere gemeenten);
- dat maatschappelijk werkers vinden dat zij hun cliënten door tijdgebrek niet voldoende kunnen ondersteunen. De doorstroming naar de hulptrajecten zou hoger kunnen zijn als ze meer tijd aan één klant kunnen besteden.

Voor 2022 en 2023 willen we extra geld beschikbaar stellen aan de OSS. Hierdoor kunnen we het aantal dossiers per schuldhulpverlener terugbrengen naar 65. In 2022 zal een businesscase worden opgesteld. Hierin wordt in beeld gebracht wat de effecten zijn van het investeren in de OSS op het hele speelveld van de schuldhulpverlening. Op basis daarvan zal een voorstel worden gedaan bij de begroting 2023.

Risico's

bedragen x 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PR 2020	verschil
overige risico's	383	20%	77	77	
totaal	383	20%	77	77	0

Overige risico's

De overige risico's zijn van beperkte omvang. Voor dit programma zijn dat de bestaande risico's voor de borgstellingen sociale zaken (bijstand zelfstandigen).

3.6 Onderwijs, sport en cultuur

Ambitie

We willen voorkomen dat mensen niet mee kunnen doen

We willen er daarom voor zorgen dat mensen goed kunnen lezen en schrijven. Maar ook dat zij kunnen rekenen en om kunnen gaan met een computer. Dit is nodig om ervoor te zorgen dat mensen zichzelf kunnen redden. Het is ook nodig omdat mensen hun kinderen dan beter kunnen ondersteunen bij huiswerk. We noemen dit de aanpak laaggeletterdheid. Deze aanpak is gericht op volwassenen.

Onlangs is er een regionaal plan vastgesteld. Hierin staan afspraken over hoe we mensen die moeite hebben met rekenen en taal zo goed mogelijk kunnen helpen. Met de lokale aanpak sluiten we aan bij het regionale plan. We maken ook gebruik van het Taalakkoord wat vorig jaar is afgesloten tussen verschillende organisaties in Almere.

Een van de dingen die we verder willen doen in 2022 is het realiseren van een centraal punt voor rekenen en taal. Dit moet een plek zijn waar mensen die geholpen willen worden met taal, rekenen en/of computervaardigheden terecht kunnen met hun hulpvraag. Het is ook het punt waar inwoners die anderen willen helpen terecht kunnen. We willen hierbij langs drie thema's vraaggericht te werk gaan. Dit betekent dat we willen aansluiten bij de wensen van inwoners met korte, gerichte trainingen. De thema's zijn taal en werk, taal en gezondheid en taal en opvoeding.

We gaan de komende jaren schoolgebouwen renoveren, vervangen of slopen

In 2021 is het integraal huisvestingsplan vastgesteld. Hierin is de vernieuwingsopgave beschreven. Omdat de stad inmiddels zo'n 40 jaar oud is, gaan we de komende jaren schoolgebouwen renoveren, vervangen of slopen. Dit is onder meer afhankelijk van de vraag naar scholen in de buurt. Sommige buurten vergrijzen waardoor er, anders dan vroeger, minder vraag is naar onderwijs. Om deze en andere redenen maken we plannen voor Stedenwijk en Molenbuurt. In het maken van plannen voor Molenbuurt wordt er nauw samengewerkt met stedelijke vernieuwing.

Tegelijkertijd hebben we ook te maken met het bouwen van nieuwe scholen in de gebieden waar we bouwen. Dit gaat over Almere Poort, Nobelhorst en Oosterwold.

We gaan de komende jaren samen met de schoolbesturen werken aan een plan om het technisch onderwijs te versterken. De herontwikkeling van Het Bakken Stad College wordt hierin meegenomen.

We willen er voor zorgen dat iedereen gaat sporten en bewegen

Ook de mensen voor wie dat niet vanzelfsprekend is. Voldoende sporten en bewegen helpt mensen namelijk om zich goed te voelen. Sport is bovendien een belangrijk middel om allerlei vormen van sociale problematiek te voorkomen. In 2022 is het nieuwe sportbeleid van kracht. Hier is dit ook in opgenomen. We willen de stad zo inrichten dat inwoners verleid worden om te bewegen. Dit gaat dan niet alleen over playgrounds en sportvelden, maar ook over de inrichting van de openbare ruimte. We stimuleren mensen om meer in beweging te komen via een wijkgerichte inzet van de buurtsport coaches door de ondersteuning van sportverenigingen, van andere sportaanbieders en van ongeorganiseerde sport. Daarnaast organiseren we samen met het Watersportverbond en de provincie Flevoland een groot watersportevenement voor de kust van Almere Poort. Daarmee bieden we ruimte voor topsport op het water. Sport is ook toegevoegd aan lijn 4 van het Fonds Verstedelijking Almere.

We blijven bouwen aan een sterke Almeerse cultuursector

De cultuursector is hard getroffen door de coronamaatregelen. We zijn daarom blij met de corona noodsteun die we van het Rijk kregen. Hier spreekt ook erkenning uit voor het belang van een gezonde en diverse cultuursector. Met deze noodsteun kunnen we de Almeerse cultuurinstellingen door middel van het Coronapakket Cultuur Almere ook in 2022 herstellen én verder vernieuwen. De Almeerse Basisinfrastructuur Cultuur (ABC) geeft onze cultuursector zekerheid voor langere termijn (2021-2024). Het Cultuurfonds ondersteunt juist de jonge makers en nieuwe initiatieven in de stad. Op deze manier bouwen we samen aan een sterke Almeerse cultuursector.

We werken in 2022 verder aan de uitvoering van het Cultuurplan. Begin 2022 wordt met de tussentijdse evaluatie van het cultuurplan 2019-2024 aan de raad aangegeven waar we staan in de uitvoering. We zien dat de aandacht voor cultuur in de stad toeneemt. Als onderdeel van de stedelijke vernieuwing van Almere Buiten centrum werken we aan het Cultuurhuis dat in 2022 gerealiseerd wordt. Dit brengt cultuur dichtbij de inwoners! Het is de manier hoe we cultuur verder willen ontwikkelen: in de stadsdelen. In 2022 willen we -in samenwerking met sport, onderwijs en welzijn- de culturele voorzieningen in de stadsdelen verder ontwikkelen. We onderzoeken op welke wijze we poppodium de Meester een vaste plek in de culturele infrastructuur van Almere geven en we stimuleren dat er meer werkplekken voor creatieve en culturele ondernemers in Almere ontstaan.

2022 zal ook voor de cultuursector in het teken staan van de Floriade. De Floriade biedt een landelijk en internationaal podium aan o.a. Vis-a-vis, Bonte Hond, StrandLAB, Suburbia en Twee Turven Hoog. Het Kunstmuseum Flevoland (i.o) opent het spectaculaire Kunstpaviljoen op het Floriadeterrein. Ook wordt er verbinding gelegd met amateurgezelschappen uit Almere en Flevoland. Met het Floriadebudget van Cultuurfonds Almere wordt de cultuursector in staat gesteld de verbinding optimaal te maken.

Bestuurlijke speerpunten

Cultuurplan 2019-2024

Cultuur versterkt een levendige en bruisende stad. De nabijheid van culturele voorzieningen is van doorslaggevend belang voor de vestiging van nieuwe bewoners en bedrijven. De culturele ambitie die wij in mei 2019 vastlegden in het Cultuurplan 2019-2024 is onverminderd. De culturele sector wordt hard geraakt door corona. We hebben vanuit het Rijk nu twee maal geld ontvangen om de cultuursector te ondersteunen in deze lastige tijden. Dit gaat om een bedrag van € 1,4 miljoen (Coronapakket Cultuur 2021) en € 2,1 miljoen (voortzetting Coronapakket Cultuur en herstel en vernieuwing van de sector 2021/2022/2023). Dit is opgenomen in de begroting.

Cultuur is voor Almeerders dichtbij

Deze eerste ambitie brengt cultuur dichtbij de bewoners van Almere. Van jong tot oud, voor alle lagen van de samenleving. Dichtbij de culturele en sociale gemeenschappen in de verschillende stadsdelen. De verbinding tussen vraag en aanbod, programmering en inzetbaarheid van bestaande faciliteiten staan centraal. Het doel is om voor iedereen een breed en divers cultuuraanbod beschikbaar én toegankelijk te maken. Niet alleen in het centrum van de stad, maar ook in alle stadsdelen.

Cultuur krijgt de ruimte om te groeien

De culturele infrastructuur in Almere is klein en compact. Het doel is om de cultuursector de gelegenheid te bieden om zich tot een krachtige culturele infrastructuur te ontwikkelen. Dit doen wij samen met het Rijk en de regio, provincie Flevoland, en in MRA-verband. De cultuurplannen van Almere 2019-2024 en van de provincie Flevoland 2021-2024 onderstrepen die ambitie: er wordt meer geïnvesteerd in cultuur zowel door de provincie als door de stad Almere.

Wij investeren in het verstevigen en ontwikkelen van de culturele infrastructuur door:

- de totstandkoming van de definitieve plek voor Vis a Vis en de verdere doorontwikkeling van Muiderduin als culturele en recreatieve hotspot, met StrandLAB als aanjager voor nieuwe culturele ontwikkelingen.
- meerjarige afspraken met de organisaties in lijn met de subsidieperiode van Rijk en Rijksfondsen en samen met de provincie voor de periode 2021-2024
- de ontwikkeling van Kunstmuseum Flevoland

Cultuur geeft vorm aan de identiteit van Almere

Een uniek kenmerk van Almere is de ruimte die de stad biedt. Er is fysieke ruimte voor grootschalige kunst en unieke Land Art. Daarnaast is er ruimte om te experimenteren buiten de gebaande paden. In Almere is pionieren vaker de norm dan de uitzondering. Cultuur geeft daarmee vorm aan de identiteit van Almere. In 2021-2024 draagt het Rijk bij aan de versterking en ontwikkeling van de culturele infrastructuur, door opname in BIS van BonteHond en de programmering van het Kunstmuseum Flevoland (in oprichting). Ook Suburbia, Vis à Vis (na een sterke gezamenlijke lobby) en het festival 2turvenhoog en de nieuwe Almeerse

gezelschappen Gouden Haas en Black Pencil worden meerjarig gefinancierd door het Fonds Podiumkunsten. Flevoland is één van de 6 regio's die in 2021-2024 een extra Rijksimpuls krijgt voor de ontwikkeling van de culturele infrastructuur. Dat gebeurt in het samenwerkingsverband FlevoLAB.

Onderwijsachterstandenbeleid

Het Rijk heeft vanwege de coronacrisis veel geld beschikbaar gesteld voor het onderwijs

Dit noemen we het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Het geld dat het Rijk geeft is bedoeld om eventuele achterstanden in te halen. Het gaat niet alleen om leerachterstanden, maar ook het welbevinden van kinderen en jongeren. Het grootste deel van het geld gaat naar de scholen zelf. Daarnaast is er ook geld beschikbaar voor de gemeente. Het geld moet de komende twee schooljaren uitgegeven worden. Samen met de schoolbesturen maken we een plan hoe we dit geld zo goed mogelijk inzetten. We betrekken daarbij ook partners op gebied van sport, welzijn en cultuur. Met het extra geld willen we scholen en leerlingen op korte termijn zo goed mogelijk helpen. Daarnaast willen we bekijken hoe het geld het onderwijs op langere termijn ten goede komt.

We werken verder aan sterk onderwijs in Almere

De landelijke ontwikkeling van teruglopende kwaliteit van onderwijs, lerarentekort en toenemende kansongelijkheid zien we ook terug in Almere. We werken hiervoor intensief samen met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties om dit aan te pakken. We investeren in voorschoolse educatie en focussen op de taalontwikkeling van kinderen. Verder willen we de school zo goed mogelijk verbinden met de omgeving. Hiermee bedoelen we dat kinderen op school in aanraking komen met bijvoorbeeld cultuur en sport. Zo zorgen combinatiefunctionarissen ervoor dat kinderen na en onder schooltijd kunnen bewegen of dat er extra cultuuraanbod de school in komt. Ook willen we kinderen die dit nodig hebben, zo snel mogelijk ondersteuning bieden, zodat problemen niet verergeren.

Verder pakken we het lerarentekort aan met het extra beschikbaar gestelde geld wat we hebben gekregen van het Rijk. We willen gebruik maken van professionals uit andere sectoren en de zij-instroom vergroten om meer leraren voor de klas te krijgen. We bieden hiervoor ook een begeleidingsprogramma aan. Ook verhogen we de aantrekkelijkheid om in Almere te werken voor leerkrachten door te zorgen voor woonruimte.

Er is dus al veel in gang gezet en dit zetten we in 2022 voort. Tegelijkertijd onderzoeken we ook of we samen met het Rijk en de Provincie kunnen optrekken, om zo onze impact voor het Almeerse onderwijs te vergroten.

Buitenzwembad

In het coalitieakkoord 'Een frisse start' hebben we afgesproken dat Almere een buitenzwembad krijgt. Voor veel Almeerders is dit een lang gekoesterde wens die ook past bij een stad met deze omvang. Eind 2020 hebben we het eerste onderzoek naar verschillende varianten en locaties voor het buitenzwembad met u gedeeld. We hebben toe afgesproken dat we voor een aantal varianten en locaties een verdiepend onderzoek uitvoeren. Daarbij wordt ook gekeken naar de precieze financiële consequenties. Dat moet de gemeenteraad helpen om een keuze te maken.

We nemen we in deze begroting alvast structureel een bedrag op. We doen dit om het zwembad financieel mogelijk te maken.

Beleidsvoornemens

bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
buitenzwembad					-600
Stad & Natuur: activiteiten het Klokhuis		-60			
sportevenementen		-25			
Poppodium De Meester			-250	-250	
totaal		-85	-250	-250	-600

Buitenzwembad

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
					-600

In het coalitieakkoord hebben we afgesproken dat Almere een buitenzwembad krijgt. Om aan de stad te laten zien dat we dit ook echt gaan realiseren, nemen we nu alvast structureel een bedrag in de begroting op. Hiermee willen we niet vooruitlopen op de beslissing van de gemeenteraad. Op dit moment doen we verder onderzoek naar verschillende varianten en locaties. De gemeenteraad besluit bijvoorbeeld nog over hoe groot het zwembad wordt of waar het komt. Daarna kan dit bedrag nog hoger of lager worden. Het kan ook zijn dat het geld eerder of later nodig is. Bij de inhoudelijke bespreking met de gemeenteraad over het zwembad laten we zien wat het effect op de begroting is van de keuzes die dan besproken worden. Op basis van de definitieve keuze zullen we dan ook het benodigde investeringskrediet aanvragen.

Stad & Natuur: activiteiten het Klokhuis

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-60			

In 2017 hebben we het gebouw het Klokhuis gekocht. Dit is een educatief centrum voor kinderen gericht op bouwen, wonen en gezond leven. De activiteiten worden georganiseerd door Stichting Stad & Natuur. Voor de periode 2017-2021 is hier incidentele dekking voor. Het gaat om een jaarlijks bedrag van circa € 60.000. Vanaf 2022 is er geen budget meer beschikbaar. We stellen voor om voor 2022 incidenteel budget beschikbaar te stellen. Hierdoor is er tijd om te onderzoeken hoe we dit structureel kunnen oplossen.

Sportevenementen

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-25			

In 2022 stellen we eenmalig € 25.000 beschikbaar om bij te kunnen dragen aan de organisatie van (grote) sportevenementen in Almere. Bij de begroting 2020 hebben we besloten hier niet meer structureel voor te sparen. Voor de periode na 2022 is er geen geld meer.

Poppodium De Meester

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
			-250	-250	

Poppodium De Meester is een belangrijke culturele voorziening in de stad. Vanwege de bezuinigingen op het welzijnswerk komt het budget van De Schoor te vervallen. We willen De Meester financiële zekerheid geven tot en met 2024. Hierdoor hebben we tijd om een plan te ontwikkelen voor de toekomst.

In 2021 en 2022 verwachten we dit op te kunnen lossen met bestaande financiële middelen, zoals de reserve van De Schoor. We hebben van het Rijk via de septembercirculaire extra geld gehad voor cultuur vanuit het Coronasteunpakket. Dit zetten we in voor de bijdrage aan De Meester in 2023 en 2024.

Risico's

bedragen x 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PR 2020	verschil
overige risico's	5.187	21%	1.115	1.004	111
vertrouwelijke risico's	2.228	40%	891	1.152	-261
totaal	7.415	27%	2.006	2.156	-150

Overige risico's

De overige risico's zijn risico's waarvan het individuele risicobedrag niet groot is. Bij het programma Onderwijs, Sport en Cultuur zijn dit de volgende risico's:

- garantstellingen voor Corrosia
- exploitatiegarantie Integraal Kind Centrum (IKC) de Laren
- overige garanties voor andere sport- en cultuurinstellingen

De kans dat wij op deze garantstelling worden aangesproken is laag (20%) met uitzondering van IKC de Laren (60%).

Vertrouwelijke risico's

De vertrouwelijke risico's zijn toegelicht in de raadsbrief 'vertrouwelijke risico's' die als bijlage bij de programmabegroting is meegestuurd. Openbaarmaking van deze risico's kunnen een negatieve invloed hebben op de onderhandelingspositie van de gemeente.

3.7 Veiligheid

Ambitie

Als achtste gemeente van Nederland zien wij ons steeds meer geconfronteerd met grootstedelijke vraagstukken op sociaal, fysiek en economisch vlak. Dit brengt een uitdaging mee op het gebied van veiligheid. Grote steden in Nederland hebben meer dan gemiddeld te maken met zogenaamde high impact crimes (overvallen, straatroven, woninginbraken en geweld), jeugdoverlast en -criminaliteit, mogelijke radicalisering en overlast van personen die verward gedrag vertonen. In Almere is het veiligheidsbeeld nog altijd positiever dan de gemiddelde cijfers van de grote steden. Het is onze ambitie om deze positie ten opzichte van de grote steden te behouden en bij voorkeur de veiligheid en de veiligheidsbeleving in Almere te verbeteren. Daar werken we aan via de vier beleidsthema's zoals vastgelegd in het actieplan Veiligheid 2019-2022: veilige wijken, ondermijning & georganiseerde criminaliteit, zorg & veiligheid en rampenbestrijding & crisisbeheersing.

De afgelopen anderhalf jaar heeft de coronacrisis ons geleerd dat onvoorspelbaarheid van de realiteit groot is. Hoewel wij nu in een andere fase van de bestrijding van de pandemie lijken te zijn aanbeland is het ongewis wat dit in 2022 nog van ons als lokale overheid aan inzet op crisisbeheersing zal vragen. De vraag naar interventies en beleid op het gebied van veiligheid blijft onverminderd groot en wij houden ambities. In 2022 gaan wij het laatste beleidsjaar in van het actieplan Veiligheid 2019- 2022. Om een voor Almere passend nieuw beleidsplan te kunnen maken laten wij externe wetenschappers onderzoek doen naar de ontwikkeling van de veiligheidsproblematiek in Almere in de komende jaren. De resultaten van dit onderzoek zullen mede input zijn voor een nieuw actieplan Veiligheid 2023 - 2026.

Veilige wijken

Als dicht bij huis of op het werk criminaliteit en/of overlast plaatsvindt, raakt dat mensen direct, is de impact vaak groot en kan dat leiden tot een gevoel van onveiligheid. Een overheid die op dit soort momenten adequaat handelt en persoonlijk en transparant communiceert, wekt vertrouwen en levert een bijdrage aan het vergroten van het veiligheidsgevoel. Daarom heeft de aanpak van de high impact crimes samen met onze partners in de veiligheidsketen blijvende prioriteit. Via een informatiegestuurde aanpak richten wij ons met name op preventie, repressie en nazorg. In 2021 hebben de coronamaatregelen geleid tot een significante daling van woninginbraken, straatroven, overvallen en vandalisme. Nu de samenleving weer op gang komt, blijven wij alert op de ontwikkelingen van deze delicten. Wij blijven daarom inzetten op samenwerking met onze partners op het gebied van high impact crimes, zorg & veiligheid en schoolveiligheid. De uitvoering van de maatwerkgerichte aanpak uit de notitie 'trends en ontwikkelingen jeugdcriminaliteit in Almere' zetten wij voort. Daarnaast blijven wij ondernemers, inwoners en bezoekers voorlichten hoe zij kunnen voorkomen slachtoffer te worden. We doen een beroep op burgers om verdachte situaties (sneller) te melden. Zo worden bewustwording en weerbaarheid gestimuleerd. Ook de veiligheid rond het betaald voetbal van Almere City FC willen wij waarborgen en geleidelijk vraagt dat meer voorbereiding en capaciteitsinzet van ons en van de politie.

De toename van cybercrime laat een blijvend stijgende lijn zien. Steeds meer mensen worden slachtoffer van een vorm van digitale criminaliteit. Het gaat hierbij onder meer om fraude en bedrog met onlinehandel en betaalfraude. Zoals bijvoorbeeld het digitaal afhandig maken van gegevens waardoor mensen vervolgens worden opgelicht (phishing). Dit is een gevolg van de steeds verdergaande digitalisering. Deze biedt mensen veel voordelen, maar er wordt in het algemeen nog onvoldoende nagedacht over de risico's en kwetsbaarheden en het nemen van beschermende maatregelen. Waar het fysieke huis doorgaans goed wordt beveiligd, blijven ramen en deuren in het digitale huis nog te vaak openstaan. De toename van deze vorm van criminaliteit is een zorgpunt. Het vergroten van de weerbaarheid van burgers op dit gebied, om te voorkomen dat zij slachtoffer worden van digitale criminaliteit, is daarom een belangrijk speerpunt. Wij hebben het programma cyber24 geïmplementeerd in het onderwijs en jongerenwerk. Met onze deelname aan het landelijke consortium cyberweerbaarheid onderzoeken en verzamelen wij werkzame interventies om de bewustwording over cyberweerbaarheid onder jongeren, ouderen en het MKB te vergroten. Daarnaast nemen wij deel aan landelijke communicatiecampagnes die digitale criminaliteit onder de aandacht brengen.

Een daling van de jeugd-, drugs- en drankoverlast op straat is een doel waaraan wij werken. De inzet van gemeentelijk toezicht en handhaving en de politie, de maatregelen van het jeugdinterventieteam en de samenwerking met zorgpartners voor personen met verward gedrag zijn hierbij belangrijke schakels. Hierbij is de beperkte politiecapaciteit, die sinds 2012 niet meer is aangepast, een zorgpunt.

Ondermijning en georganiseerde criminaliteit

Er is een verschuiving gaande van zichtbare criminaliteit naar onzichtbare en ondermijnende criminaliteit. Het gaat hierbij om criminele netwerken, zoals illegale hennep telers of mensenhandelaren, die misbruik maken van bestaande, maatschappelijke structuren. Door bijvoorbeeld drugsgeld wit te wassen, te frauderen met vergunningen, of buurtbewoners onder druk te zetten om criminele activiteiten te ondersteunen. Wij onderkennen dat de vele voordelen die Almere biedt (centraal gelegen, goede infrastructuur en veel ruimte) ook ondermijnende criminaliteit kan aantrekken. Wij investeren daarom in preventie door het vergroten van bewustwording en weerbaarheid bij burgers, ondernemers en binnen de gemeentelijke organisatie. Daarnaast werken wij in de repressieve aanpak samen met partners als het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC), de politie en het Openbaar Ministerie (OM) in het creëren van een klimaat waar voor ondermijnende criminaliteit geen ruimte is. Onze rol daarbinnen is het aanpakken van de verwevenheid tussen de onder- en de bovenwereld met bestuurlijke maatregelen. Deze bestuurlijke aanpak door de gemeente is daarbij aanvullend op de strafrechtelijke en fiscale aanpak die de andere partners kunnen inzetten. Al met al proberen wij de forse ambities op deze wijdverbreide problematiek waar te maken met een bescheiden capaciteit.

Experiment gesloten coffeeshopketen

Met het besluit van de raad op 2 juli 2020 is deelname van Almere aan het landelijke experiment gesloten coffeeshopketen definitief geworden. De voorbereidingsfase voor het experiment is in gang gezet en loopt door tot aan de experimenteerfase. De voorbereiding van het experiment kost echter meer tijd dan vooraf gedacht daarom start de experimenteerfase naar verwachting in 2022. Aangezien de regie op het experiment in handen is van het Rijk zijn wij gebonden aan een landelijke tijdslijn.

Zorg & Veiligheid

Een goede verbinding tussen zorg en veiligheid is van belang ter voorkoming of verergering van onder andere jeugdcriminaliteit, radicalisering, (woon)overlast, -huiselijk geweld en kindermishandeling. Hoewel de eerste helft van 2021 een daling laat zien van de jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit blijven wij zorgen houden over de trend van het toegenomen wapenbezit en wapengebruik door jongeren. Zowel daders als slachtoffers zijn veelal minderjarig. Sociale media spelen een belangrijke rol in de jongerencultuur. Bijvoorbeeld voor het delen van (drill)videoclips waarbij (steek)wapens worden getoond. Dit lijkt bij te dragen aan het normaliseren van wapenbezit. Het is van belang om signalen goed te blijven duiden en te blijven werken aan het opbouwen van een goede informatiepositie van de professionals rondom de jongeren, zodat interventies zo optimaal mogelijk kunnen worden ingezet. Wij zoeken hierbij ook actief het onderwijs op, want het onderwijs heeft een prominente rol bij het tijdig signaleren van maatschappelijke trends en ontwikkelingen op het gebied van zorg en veiligheid. Daarom werken wij continu aan het netwerk met onze partners, zodat kennis en structuren om elkaar snel te vinden beschikbaar zijn. Ook bieden wij trainingen aan professionals aan om de deskundigheid op het gebied van radicalisering, het herkennen van links- en rechtsextremisme, dieren-extremisme en potentieel gewelddadige eenlingen verder te bevorderen. Dit om professionals in staat te stellen om radicalisering te herkennen en handvatten te geven voor het omgaan met polarisatie. Met als doel het vergroten van de weerbaarheid bij jongeren en hun omgeving tegen invloeden van het radicaal gedachtegoed.

Het voorkomen dat woonoverlast ontstaat of verergerd en het integraal en effectief ingrijpen bij meldingen van woonoverlast staat hoog op de agenda. Om dit te bereiken zetten wij buurtbemiddeling en burgerparticipatie in, bijvoorbeeld in de vorm van de pilot met buurtambassadeurs. Daarnaast zetten wij de integrale aanpak van woonoverlast in de volle breedte door; van overlast van personen met verward gedrag tot ernstige burencollicten.

Rampenbestrijding & crisisbeheersing

De gemeente heeft een belangrijke verantwoordelijkheid als het gaat om de veiligheid van haar inwoners, ook op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. De gemeente Almere is zowel opdrachtgever als partner voor de Veiligheidsregio Flevoland. De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten die behoren tot de regio Flevoland, hebben conform de vereisten uit de Wet veiligheidsregio's een gemeenschappelijke regeling "Veiligheidsregio Flevoland". Hiermee zijn de gemeenten gezamenlijk opdrachtgever voor deze veiligheidsregio. Daarnaast is de gemeente partner als het gaat om brandpreventieadvies, het uitvoeren van de gemeentelijke taken bij een ramp of crisis (piketorganisatie) en eigenaar van de brandweerkazernes.

In 2020 en 2021 heeft de bestrijding van het coronavirus veel van de veiligheidsregio en de gemeente Almere gevraagd. De onzekerheid van het verdere verloop van de crisis maakt het lastig om te voorspellen wat er nog aan inzet van ons als lokale overheid nodig zal zijn.

Tegelijkertijd staat de ontwikkeling van de Veiligheidsregio Flevoland niet stil. De aanbevelingen uit de kwaliteitsmeting en benchmark worden verder geïmplementeerd om de paraatheid en slagkracht van de veiligheidsregio in de toekomst kunnen blijven garanderen. Hiertoe wordt onder andere geïnvesteerd in het doorvoeren van nieuwe eisen op het gebied van vakbekwaamheid en arbeidshygiëne, het aanpassen aan een groter verloop onder vrijwilligers en het investeren in de nodige ICT systemen.

In 2022 vindt de Floriade plaats, een bijzonder evenement dat vraagt om een goede voorbereiding en afstemming met alle partners om de veiligheid van de vele internationale bezoekers, bezoek van hoogwaardigheidsbekleders en de extra (avond)evenementen te kunnen waarborgen. Met Floriade BV en hulpdiensten wordt hieraan gezamenlijk vormgegeven, voorafgaand aan en tijdens de Floriade.

Bestuurlijke speerpunten

Niet van toepassing op dit programma.

Beleidsvoornemens

bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
extra medewerker voor inzet burgemeestersbevoegdheden		-94	-94	-94	-94
onderzoek en begeleiding Bibob beleid	-25				
diverse Veiligheid	-20	-20	-20	-20	-20
interventieteam handhaving		-189	-189	-189	-189
totaal	-45	-303	-303	-303	-303

Extra medewerker voor inzet burgemeestersbevoegdheden

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-94	-94	-94	-94

De burgemeester moet steeds meer/vaker gebruik maken van zijn burgemeestersbevoegdheden. Dat komt door de stijging van het aantal inwoners, het achterblijven van uitbreiding van politiecapaciteit en verharding van de criminaliteit. Het gaat dan bijvoorbeeld om het sluiten van woningen, gebiedsverboden, huisverboden, tijdelijk cameratoezicht (bijvoorbeeld na een schietincident of aangetroffen explosief) en het messenverbod. Ook op het gebied van woonoverlast, aanpak en controle prostitutie- en mensenhandel, hard- en softdrugs, lachgas en opslag/overlast illegaal vuurwerk is deze inzet vereist. Deze functie staat al jaren onder grote druk en het aantal casussen is sinds 2020 met 50% toegenomen. De casuïstiek wordt - ook in Almere - steeds zwaarder. Dit leidt tot veel extra inzet, er moet indien nodig direct worden gehandeld. De huidige capaciteit is daarvoor onvoldoende.

Onderzoek en begeleiding Bibob beleid

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-25				

De ondermijningsaanpak in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit heeft een hoge politieke prioriteit in onze gemeente en bij onze ketenpartners politie en openbaar ministerie. Om de wet Bibob meer als volwaardig preventief instrument tegen ondermijning in te zetten, dienen de (on)benutte mogelijkheden van het Bibobinstrumentarium en adequate organisatie hiervan binnen de gemeente te worden onderzocht. Hiertoe dient een externe evaluatie te worden uitgevoerd. Met als doel meer en scherpere inzet van Bibob om invulling te geven aan het voorkomen van de vermenging van crimineel handelen met en crimineel verkregen middelen in de bovenwereld. Op deze wijze draagt Bibob bij aan het nog weerbaarder maken van de gemeente, haar inwoners en bedrijven tegen deze ongewenste inmenging van criminaliteit.

Diverse Veiligheid

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-20	-20	-20	-20	-20

De inzet van de burgemeestersbevoegdheden groeit, ook de daarmee gepaard gaande procedures waartegen rechtsmiddelen openstaan. Naar aanleiding van toepassing van burgemeesterbevoegdheden en het hiertegen voeren van gerechtelijke procedures, dienen extra kosten te worden gemaakt voor juridische bijstand en advocaatkosten om de gemeente in rechte te vertegenwoordigen. Concreet neemt de casuïstiek toe en wordt deze vooral complexer. Daarnaast richt de casuïstiek zich op ondermijningsvraagstukken, en zijn bijstandskosten vereist om onze medewerkers in bescherming te nemen door hen te laten representeren in de rechtszaal.

Interventieteam handhaving

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	-189	-189	-189	-189	-189

We willen 2 fte extra inzetten voor handhaving. Het aantal meldingen van woonoverlast neemt sterk toe. Ook zijn onze handhavingstaken sterk toegenomen. Dit zijn taken zoals de Regionale Handhavingsestafette, de aanpak en controle prostitutie en mensenhandel, de bestuurlijke aanpak van bijzondere overtredingen zoals harddrugspannen, schietincidenten, lachgas-opslag / overlast en illegaal vuurwerk, de bestuurlijke aanpak van inbrekers en straatdealers en de aanpak van ondermijningsdossiers. Het aantal actieve casussen is sinds 2020 met 50% toegenomen door de diverse maatschappelijke ontwikkelingen. Ook zien we een toename van het aantal zwaar escalerende dossiers. Gelet op de maatschappelijke ontwikkelingen is de verwachting dat deze toename van het aantal casussen structureel is. Dit kost structureel € 189.000 (incl. overhead).

Risico's

bedragen x € 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PR2020	verschil
taakdifferentiatie brandweer	pm	pm	pm		

Taakdifferentiatie vrijwilligers - Veiligheidsregio

De Veiligheidsregio's doen onderzoek naar de rechtspositie van vrijwilligers. Het risico bestaat dat de rechtspositie in strijd is met Europese regels. Volgens deze regels doen vrijwilligers werk wat ook door beroepsmedewerkers wordt gedaan. Misschien moeten de vrijwilligers daarvoor als beroepsmedewerkers worden betaald. We weten nog niet hoeveel extra dit dan gaat kosten. Ook wordt gekeken naar het splitsen van taken tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers. De Veiligheidsregio's gaan ervan uit dat het Rijk dit moet compenseren. In de reserves van de Veiligheidsregio Flevoland is geld gereserveerd voor het geval dat het Rijk niet volledig compenseert. Wij gaan ervan uit dat dit voor de eerste jaren genoeg is. Dat geeft ons tijd om maatregelen te treffen om het structurele effect op te vangen. Wij nemen daarom nu geen bedrag op in onze risicoreserve.

3.8 Bedrijfsvoering

Ambitie

Wij vinden het belangrijk dat onze medewerkers zich blijven ontwikkelen

Dit is nodig om de opgaven van deze tijd aan te pakken. We gaan daarom medewerkers helpen bij het versterken van hun persoonlijk leiderschap. Ook gaan we aandacht besteden aan vaardigheden die in de toekomst belangrijker worden. We zorgen er voor dat we de juiste mensen en middelen hebben om hier aandacht aan te kunnen schenken. Met een marktplaats voor talent maken we inzichtelijk om welke competenties het daarbij gaat en gaan we stimuleren dat vraag en aanbod beter op elkaar aansluiten. Daarnaast besteden we aandacht aan de ontwikkeling van teams en afdelingen. Zo werken we aan een organisatie die met gedreven en kundige medewerkers zich voorbereid op de toekomst.

We werken verder aan het vergroten van de flexibele inzetbaarheid van onze medewerkers

Dat maakt dat we medewerkers beter, naast hun gewone werk, kunnen inzetten op belangrijke en dringende opgaven als de situatie daarom vraagt. We stellen daarvoor een pool van medewerkers samen. Daarbij zorgen we er voor dat duidelijk is wie deze opgaven aanstuurt en dat deze voldoende aandacht en voorrang krijgen.

We gaan in kaart brengen welke type functies en competenties onze organisatie nodig heeft

Daarvoor maken we een strategische personeelsplanning. Dit doen we voor de hele organisatie. Verder vinden we het belangrijk om aan de werving een stevige impuls te geven. Want we hebben de komende tijd meer mensen nodig die meewerken aan de groei en ontwikkeling van Almere.

We willen ook dat medewerkers vitaal zijn en zich verbonden voelen met hun werk

We zien dat de verzuimcijfers dalen. Dat is fijn maar het is niet ons enige doel. We gaan daarom meer actie ondernemen om ervoor te zorgen dat medewerkers zich meer energiek, verbonden en bevlogen voelen. We gaan onze medewerkers informeren over wat er beschikbaar is op het gebied van vitaliteit. We gaan dit aanbod ook verder uitbreiden. Ook kijken we hoe het combineren van thuis- en kantoorwerken kan bijdragen aan meer vitaliteit.

We werken aan het versterken van de informele aanpak

In Almere werken we gedurende de bezwaarprocedures al een aantal jaar met de informele aanpak en sinds enige tijd zijn we bezig deze werkwijze te verbreden naar de hele organisatie. Het afgelopen jaar is daarom een project gestart waarmee we deze werkwijze hebben verbreed naar de vak afdelingen met het meeste klantcontact. Dit heeft er toe geleid dat we op een informele manier contact met onze inwoners hebben. Als er een probleem is sturen we geen brief, maar pakken we de telefoon. We hebben medewerkers getraind en blijven ze hierin coachen en sturen. Op die manier hebben we de nieuwe werkwijze en gedragsverandering ook geborgd voor de toekomst. De gesprekken monitoren en evalueren we.

We kijken of we echt het juiste besluit hebben genomen

De behandeling of afwijzing van een bezwaar zetten we niet in als middel om ons gelijk te halen. Het gaat ons om het nemen van de juiste besluiten. We toetsen besluiten daarom meerdere malen. De persoon die de beslissing heeft genomen is hierbij in de lead. De jurist kan ondersteunen wanneer dit nodig is. Deze aanpak draagt bij aan een betere en informele afhandeling van bezwaren. Daarnaast leidt dit tot een betere kwaliteit van besluiten.

Wij passen onze infrastructuur, de software en de apparatuur aan op thuiswerken

Door corona werken we allemaal meer thuis. Dit is een grote opgave maar ook nodig. De Wet Open Overheid is een nieuwe wet. Het is de vervanger van de WOB. De wet gaat over of en hoe we informatie met inwoners delen. Ook hiervoor zullen we processen, systemen en externe uitingen op gaan aanpassen.

Daarnaast werken we voor zorg en welzijn aan de automatisering van systemen. Dit moet helpen onze dienstverlening op orde te houden.

We voeren het vastgestelde plan van aanpak 'verbetering informatiebeheer en archivering' verder uit

We weten wat we moeten doen en wat er in het verleden fout is gegaan. We werken hierbij langs drie lijnen: we brengen ons informatiebeheer en archivering op niveau, we willen volledig digitaal archiveren en professionaliseren de organisatie verder in de omgang met informatie.

We bezitten veel gegevens over de inwoners van Almere. Daarom hebben we als gemeentelijke overheid een grote verantwoordelijkheid op het gebied van informatieveiligheid en privacy. De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) geeft aan hoe we om moeten gaan met persoonsgegevens zowel intern als extern. Het vraagt van ons voortdurende inspanning om aan de gestelde eisen te blijven voldoen. Zo hebben we bewustwordingscampagnes gehouden onder de medewerkers. Met als doel dat iedere medewerker zich bewust is van het feit hoe om te gaan met informatie.

Bestuurlijke speerpunten

Organisatieverandering

We werken in 2022 verder aan de organisatieontwikkeling die we in 2018 zijn begonnen. We hebben in 2022 specifiek aandacht voor het organisatie breed en vanuit verschillende vakgebieden samenwerken aan opgaven (opgavegericht werken). We gaan er voor zorgen dat we meer maatwerk leveren in onze dienstverlening. Doorgeschoten bureaucratie gaan we te lijf door te werken aan een beter samenspel tussen onze werkprocessen en de leefwereld van onze Almeerse inwoners. Daarbij blijven we werken aan een gezonde financiële huishouding.

Grip op inhuur

We voeren de motie Inhuur externe medewerkers uit. Hiervoor moet in 2022 het inhuurpercentage worden teruggebracht naar 17,0%. We doen dit door meer medewerkers aan te nemen en minder in te huren. Met een externe leverancier ontwikkelen we een inhuurdesk die managers ondersteunt bij de inhuur van medewerkers. Zo krijgen we meer zicht op onze inhuur en kunnen we beter sturen op waar en wanneer er wordt ingehuurd.

Beleidsvoornemens

bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
afvalstoffenheffing		-13	-13	-13	-13
tarief afgifte documenten		-1	-1	-1	-1
extra ICT kosten (MS Teams)		-162	-162	-162	-162
totaal		-176	-176	-176	-176

Afvalstoffenheffing

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-13	-13	-13	-13

Vanwege loon- en prijsstijgingen verhogen we het tarief afvalstoffenheffing in 2022 met 2,01%. Dit is nodig om de stijgende prijzen te kunnen betalen.

Vanaf 2022 hanteren we twee verschillende tarieven. Een tarief voor mensen die alleen wonen en een tarief voor mensen die samenwonen. Het verschil tussen beide tarieven is € 20. Dit is zo afgesproken in motie RG-224/2021.

Voor de begroting zijn de effecten van deze wijzigingen neutraal. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Tarief afgifte documenten

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-1	-1	-1	-1

De legestarieven verhogen we met 2,20%, tenzij wet en/of regelgeving dit niet mogelijk maakt. Dit is nodig om de stijgende prijzen te kunnen betalen. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Extra ICT kosten (MS Teams)

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-162	-162	-162	-162

Door de coronacrisis zijn we veel meer digitaal gaan werken. We werken meer thuis of hybride. Vergaderingen gaan online via Microsoft Teams, en ook steeds meer andere Microsoft producten worden online gebruikt.

Als we door gaan met meer digitaal werken is er een extra investering nodig. Deze investering bestaat voor € 0,15 miljoen structureel uit de licentiekosten van Microsoft producten en de ondersteuning daarvan voor de organisatie.

Risico's

bedragen x 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PR 2020	verschil
vertrouwelijke risico's	300	60%	180	60	120
datalekken	2.500	20%	500	500	0
totaal	2.800	24%	680	560	120

Vertrouwelijke risico's

De vertrouwelijke risico's zijn toegelicht in de raadsbrief vertrouwelijke risico's die als bijlage bij de programmabegroting is meegestuurd. Openbaarmaking van deze risico's kunnen een negatieve invloed hebben op de onderhandelingspositie van de gemeente.

Datalekken

De gemeente kan een boete ontvangen als er een datalek is. Ook moeten we dan kosten maken voor schadeloosstellingen, crisisbeheersing en kosten van herstel. Het risico is ten opzichte van de programmarekening 2020 niet gewijzigd.

Beheersmaatregel

Door onze huidige inspanningen en beheersmaatregelen om datalekken te voorkomen schatten we de kans dat het risico optreedt op 20%.

Financiële impact

Bij de perspectiefnota 2022 is geld beschikbaar gesteld om te voldoen aan de privacyregels (AVG). Dit zal er toe leiden dat we het risico op termijn kunnen verkleinen.

3.9 Financiën

Ambitie

Het laatste jaar was een onzeker jaar door corona. Toch lijken de financiële gevolgen voor onze begroting mee te vallen. Dat kwam in de eerste plaats door ondersteuning van het Rijk. Daarnaast groeide ook de economie de laatste periode harder dan verwacht.

Volgend jaar zullen de gevolgen van de pandemie nog duidelijker worden. We weten nog niet wat de precieze gevolgen voor Almere zijn. We zien nu wel dat de werkloosheid niet zo hard groeit als we vorig jaar dachten. Dit betekent ook voor ons bijvoorbeeld niet meer uitgaven voor bijstand. Verder moeten we afwachten of en hoe het Rijk ons blijft ondersteunen.

We werken aan meer inzicht in onze financiën

Sinds de vorige begroting jaar werken we aan het project 'Inzicht in de begroting'. We ronden dit project in 2022 af. In deze begroting ziet u de eerste resultaten. Zo heeft elke activiteit in de totaalbegroting een actuele toelichting. Deze is ook geschreven in begrijpelijke taal. Dit moet helpen om een beter beeld te geven over hoe we ons geld uitgeven. In 2022 komen we bij u terug met de volledige uitkomsten van het project. Dan informeren we u over de beïnvloedbaarheid van de begroting, de maatschappelijke gevolgen die dat kan hebben en over hoe de groei van de stad de begroting beïnvloedt.

Als vervolg op dit onderzoek gaan we aan de slag met het onderzoeken van de toekomstbestendigheid van onze financiën en de organisatie. Dit doen we om duidelijk te krijgen wat er nodig is om onze groeiambities waar te maken.

We brengen ook onze risico beter in kaart

We moeten genoeg buffers hebben om onze risico's te kunnen opvangen. En daarom brengen we alle risico's in kaart. Dit project zal nog minimaal tot en met 2023 doorlopen.

Het doel is dat we weten hoe we onze buffers moeten versterken. We hebben namelijk gezien dat dit in het verleden niet altijd goed ging. Het doel is om genoeg maar niet teveel geld achter de hand te hebben voor als we dat nodig hebben. In de kwartaalrapportage over kwartaal 2 heeft u een eerste uitwerking kunnen zien van hoe wij ons nieuwe risicomanagement invullen.

We blijven werken aan een makkelijk leesbare financiële stukken

Ook onze kwartaalrapportages en de treasuryrapportages schrijven wij nu in begrijpelijke taal. Daarnaast is er in de digitale begroting extra informatie beschikbaar over hoe wij ons geld uitgeven. Ook het financiële dashboard moet nog helpen om goed en snel overzicht te krijgen in onze gemeentefinanciën. De gemeenteraad kan op deze manier het hele jaar goed in de gaten houden waar het college geld aan uitgeeft.

Bestuurlijke speerpunten

Niet van toepassing op dit programma.

Beleidsvoornemens

bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025
afvalstoffenheffing	19	-148	-147	-241	-516
rioolheffing	39	-69	-33	-158	-202
inzet winst grondbedrijf 2020	7.887				
WABO - trendmatige verhoging		-106	-102	-102	-102
tarief afgifte documenten		15	16	16	16
Onroerende zaakbelasting					
totaal	7.945	-308	-266	-485	-804

Afvalstoffenheffing

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	19	-148	-147	-241	-516

Vanwege loon- en prijsstijgingen verhogen we het tarief afvalstoffenheffing in 2022 met 2,01%. Dit is nodig om de stijgende prijzen te kunnen betalen.

Vanaf 2022 hanteren we twee verschillende tarieven. Een tarief voor mensen die alleen wonen en een tarief voor mensen die samenwonen. Het verschil tussen beide tarieven is € 20. Dit is zo afgesproken in motie RG-224/2021.

Voor de begroting zijn de effecten van deze wijzigingen neutraal. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Rioolheffing

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	39	-69	-33	-158	-202

We verhogen de rioolheffing in 2022 met € 7,41 (4,4%). Dit doen we om loon- en prijsstijgingen te kunnen betalen (1,9%) en om te sparen voor de toekomstige vervanging van het riool (2,5%). Voor de begroting zijn de effecten van deze wijzigingen neutraal. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Inzet winst grondbedrijf 2020

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
onttrekking buffer	7.887				

In 2020 heeft het grondbedrijf een winst gerealiseerd van € 29,4 miljoen. Deze winst hebben we in de jaarrekening 2020 gestort in de buffer (algemene reserve). In het coalitieakkoord is afgesproken dat een deel van de winst wordt ingezet voor stedelijke vernieuwing (20%) en beheer & onderhoud (€ 2 miljoen). Dit verwerken we nu in de begroting 2022. We halen het geld uit de buffer en voegen het toe aan deze budgetten.

WABO - trendmatige verhoging

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		-106	-102	-102	-102

De tarieven voor omgevingsvergunningen zijn gebaseerd op de bouwkosten van het bouwproject. Doordat de bouwkosten stijgen ontvangen wij dus meer inkomsten. Dit zetten we in om de loon- en prijsstijging van

de uitvoeringskosten te betalen. Per saldo is dit neutraal voor de begroting. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Tarief afgifte documenten

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
		15	16	16	16

De legestarieven verhogen we met 2,20%, tenzij wet en/of regelgeving dit niet mogelijk maakt. Dit is nodig om de stijgende prijzen te kunnen betalen. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Onroerende zaakbelasting

bedragen x € 1.000

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025

Voor de onroerende zaakbelasting hanteren we het 'weegschaalprincipe'. Als de WOZ-waarde stijgt, verlagen wij het tarief. Per saldo blijven de inkomsten van de gemeente gelijk, en dus ook de lasten van de inwoners.

Wel passen wij ons tarief aan voor loon- en prijsstijgingen (2,2%). Dit is nodig om de stijgende prijzen te kunnen betalen. Voor de begroting zijn de effecten van deze wijziging neutraal. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Risico's

bedragen x 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PB 2020	verschil
vervallen				4.160	-4.160
totaal				4.160	-4.160

Vervallen risico's

De risico's voor de gevolgen van corona en de kinderopvangtoeslag affaire zijn komen te vervallen. Inmiddels is duidelijk geworden dat we hiervoor voldoende gecompenseerd worden door het Rijk. We nemen hier dus geen risicoreservering meer voor op.

4 Paragrafen

4.1 Risicoparagraaf

In deze paragraaf geven we inzicht in de risico's. Dit zijn de risico's die gevolgen kunnen hebben op onze begroting. Voor deze risico's hebben we geld apart gezet in reserves. Op deze manier kunnen we het risico opvangen als het zich voordoet.

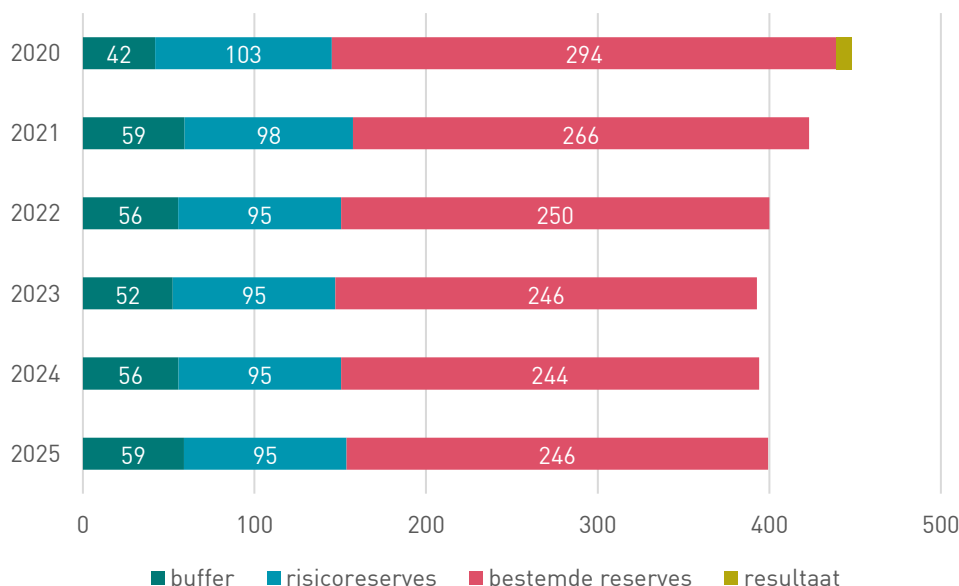
We onderscheiden twee soorten risico's: risico's met een eenmalig karakter en risico's met een mogelijk structurele impact. Dit betekent dat er aan de ene kant risico's zijn die zich een keer voordoen en dan voorbij zijn. Daarnaast zijn er ook risico's die, als ze zich voordoen, ons langere tijd geld kosten. We maken dit onderscheid omdat we moeten weten hoeveel geld we apart moeten houden om het risico op te vangen.

Doorontwikkeling risicomanagement en buffers

In het coalitieakkoord 'Een frisse start' hebben we afgesproken dat we het risicomanagement en de financiële buffers verder gaan ontwikkelen. We zijn hier nu mee bezig. We willen meer inzicht geven door incidentele en structurele risico's beter in te delen. Ook de definitie van wat risico's zijn, is onderdeel van deze doorontwikkeling. Daarnaast willen we duidelijke regels en afspraken maken over hoe wij met onze reserves omgaan. Zolang dit nog niet klaar is, gaan wij door met de huidige werkwijze. We hebben al wel een aantal begrippen aangepast. Dit hebben we bij de vorige actualisatie van de risico's ook gedaan. Daarnaast komen we ook weer terug op de structurele risico's.

Gevormde reserves

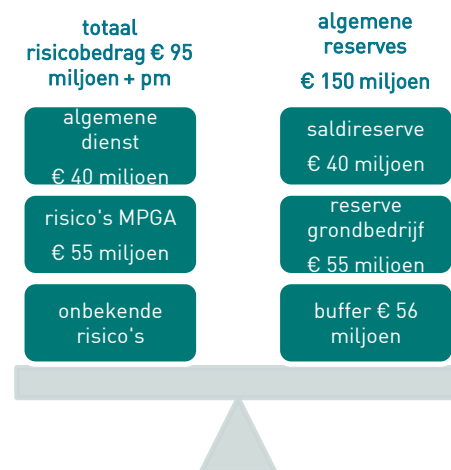
De gemeente had eind 2020 circa € 440 miljoen aan reserves. Onze reserves nemen de komende jaren af. Dat komt doordat we gespaard geld de komende jaren gaan uitgeven, bijvoorbeeld voor het Fonds Verstedelijking Almere. En ook ons begrotingstekort in de jaren 2021 tot en met 2023 moeten we uit onze reserves betalen. In de grafiek hieronder is de opbouw van onze reserves per einde van ieder jaar opgenomen.

Reserves kunnen worden ingedeeld in 'bestemde reserves' (rood), 'risico reserves' (blauw) en de 'buffer' (groen). De buffer en de risicoreserves vormen samen onze algemene reserves. De risicoreserves zijn bedoeld om de verwachte verliezen (dit noemen wij risico's conform de kadernota risicobeheersing) af te dekken. Als de omvang van de risicoreserves kleiner is dan de verwachte verliezen, hebben we mogelijk niet genoeg geld om verliezen in de toekomst op te vangen. De buffer is er om onverwachte verliezen op te vangen.

Te zien is dat de buffer in 2021 toeneemt. Dit komt vooral omdat we ongeveer € 21 miljoen sparen vanuit de winst van het grondbedrijf 2020. We moeten ook het begrotingstekort in de jaren 2021, 2022 en 2023 uit de buffer betalen. De risicoreserves nemen af tussen eind 2020 en eind 2022 afnemen. Dit komt vooral omdat we uit de saldireserve nog incidentele tekorten betalen in deze jaren. Onze bestemmingsreserves nemen af doordat we beleid betalen uit deze reserves.

Eind 2021 heeft het grootste deel van de reserves een bestemming. Dit gaat om € 266 miljoen. Deze reserves kunnen we niet zomaar gebruiken. Er zitten namelijk voorwaarden aan. Zo hebben we € 133 miljoen gereserveerd voor afschrijvingskosten van investeringen uit het verleden. Daarnaast zit er bijvoorbeeld € 58 miljoen in de reserve van het Fonds Verstedelijking Almere en € 9 miljoen in de reserve sociaal domein. Hierover hebben wij afspraken gemaakt met andere partijen, dit mogen we dus alleen voor deze doelen gebruiken.

Hoe gezond zijn onze gemeentefinanciën?

Het totale geldgevolg (maximale risico na het nemen van beheersmaatregelen) van alle geïnventariseerde risico's is ingeschat op € 405 miljoen. Deze risico's kunnen we in drie categorieën indelen:

- € 127 miljoen aan risico's binnen de begroting en die een mogelijk beslag leggen op de algemene middelen. Deze risico's voorzien wij in de saldireserve.
- € 56 miljoen aan risico's bij de negatieve grondexploitatie. Deze risico's leiden tot extra verlies in het grondbedrijf. Deze risico's voorzien wij in de reserve weerstandsvermogen van het grondbedrijf.
- € 222 miljoen aan risico's bij de positieve grondexploitatie. Bij het voordoen van deze risico's wordt er minder winst afgedragen. Omdat we de winst niet vooruit begroten leidt dit niet tot nadelen in de begroting. Hiervoor is dus geen reserve nodig.

Omdat nooit alle risico's zich gelijktijdig voordoen, wordt ook een inschatting gemaakt van de kans dat een risico optreedt. Het geldgevolg en de kans worden met elkaar vermenigvuldigd. Dit leidt tot het risicobedrag, waarvan het totaal aan de linkerkant van de weegschaal is weergegeven. Aan de rechterkant van de

weegschaal staan de algemene reserves, waarmee de risicobedragen moeten worden afgedekt.

Te zien is dat we voldoende reserves hebben om de verwachte risico's af te dekken. We hebben eind 2022 ook nog € 56 miljoen in de buffer voor onbekende risico's.

In het vervolg van deze paragraaf lichten we de risico's op de algemene dienst en het grondbedrijf op hoofdlijnen toe. In de programmaplannen wordt dieper ingegaan op de risico's op de algemene dienst. De risico's van het grondbedrijf zijn toegelicht in het MPGA.

Effecten coronapandemie

We hebben geen aparte risico's meer opgenomen voor de directe gevolgen van de coronapandemie. De inkomstenderving bij gemeenten wordt volledig door het Rijk betaald. Dit geldt ook voor regelingen voor sportverenigingen, cultuurinstellingen en lagere inkomsten uit het openbaar vervoer. Verder is er een uitgebreid steunprogramma vanuit het Rijk op het gebied van Inkomen en schulden. Hieronder vallen onder andere de TOZO, TONK en extra geld voor bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. De ervaring is dat de compensatie van het Rijk voldoende is om deze kosten te dekken. Vanaf nu nemen we risico's op deze beleidsterreinen gewoon weer op als reguliere risico's binnen het beleidsterreinen zelf.

Verder stoppen de ondersteuningsmaatregelen van het Rijk per 1 oktober 2020. Er zijn nog een aantal stimuleringsmaatregelen die worden voortgezet, met name op het terrein van werk en inkomen.

Structurele risico's in de begroting

We hebben nog geen regels of vaste afspraken hoe we omgaan met structurele risico's. Op dit moment moeten we bezuinigen als er zich een structureel risico voordoet, tenzij we er extra geld voor krijgen uit het gemeentefonds.

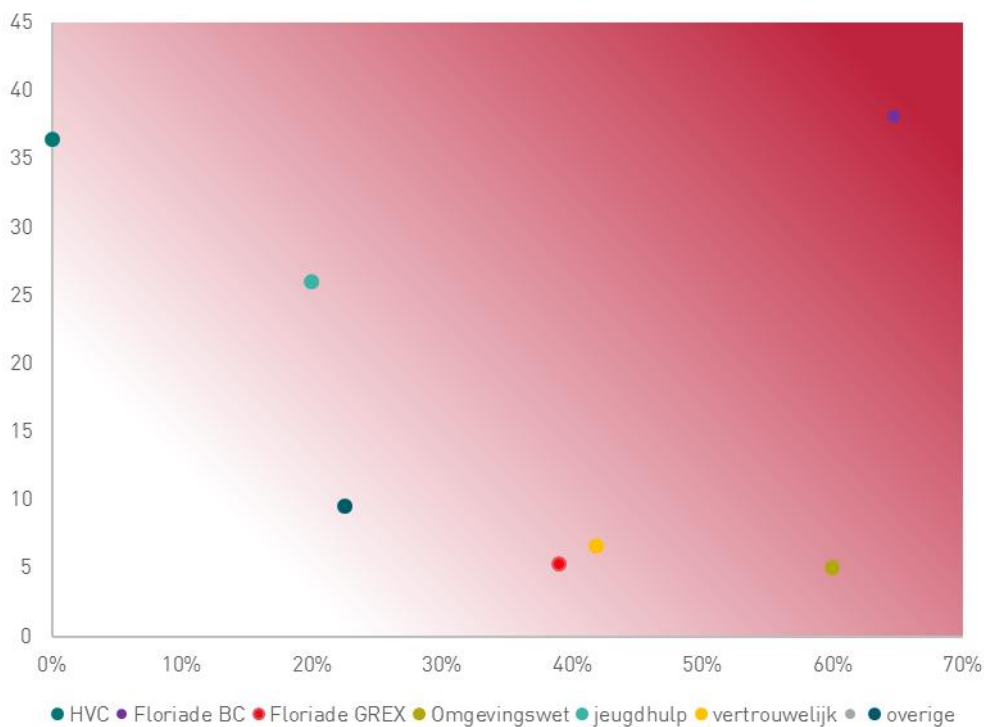
Een mogelijkheid is om een structurele buffer aan te leggen. Dit houdt in dat we structureel geld apart zetten om dit soort risico's op te vangen. We hoeven dan niet direct te bezuinigen. Of en hoe we een structurele buffer kunnen aanleggen is onderdeel van de doorontwikkeling.

Zo lang we geen structurele buffer hebben nemen we onze belangrijkste structurele risico's incidenteel op. Het gaat om de volgende risico's:

- Volumegroei bij de jeugdhulp en het doorvoeren van de gemeentelijke bezuinigingen en Rijksbezuinigingen
- Invoering van de Omgevingswet en de wet private kwaliteitsborging van circa € 3 miljoen

Enmalige risico's binnen de algemene dienst

Met de risico's binnen de algemene dienst bedoelen we de risico's die te maken hebben met het uitvoeren van de normale gemeentelijke taken. Onderstaande risicokaart geeft een overzicht van de belangrijkste gemeentelijke risico's. Wij hebben de grootste risico's toegelicht. Een toelichting op alle risico's staan in het programmaplan. Het risico van de Floriade wordt uitgebreid toegelicht in de paragraaf Floriade.

De Floriade is het grootste risico is. Dit gaat om het organiseren van het evenement. Het kan dat er minder bezoekers komen en/of dat de bijdragen van derden tegenvalt. Verder gaat het risico over gebiedsontwikkeling en de programmering.

De Huisvuilcentrale (HVC) is na de Floriade qua bedrag het grootste risico. We staan als gemeente voor € 36,4 miljoen garant. De kans dat deze garantstelling wordt aangesproken beschouwen wij als zeer klein. Daarom is er geen risicobedrag voor opgenomen.

Bij de jeugdhulp lopen we vanaf 2023 het risico dat de kosten van de jeugdhulp hoger liggen het geld dat we van het Rijk krijgen. Dit heeft een paar belangrijke oorzaken:

- We weten nog niet hoeveel geld we vanaf 2023 van het Rijk krijgen voor de tekorten in de jeugdhulp. Een nieuw kabinet besluit hierover.
- We weten nog niet welke wetsaanpassingen en bezuinigingen het Rijk gaat doorvoeren en hoeveel de kosten hierdoor omlaag gaan. Hiervoor wordt een transitieagenda opgesteld
- We weten nog niet of we onze eigen taakstellingen halen.

Ook is de invoering van de Omgevingswet en de Wet Private Kwaliteitsborging nog een groot risico.

Enmalige risico's binnen het grondbedrijf

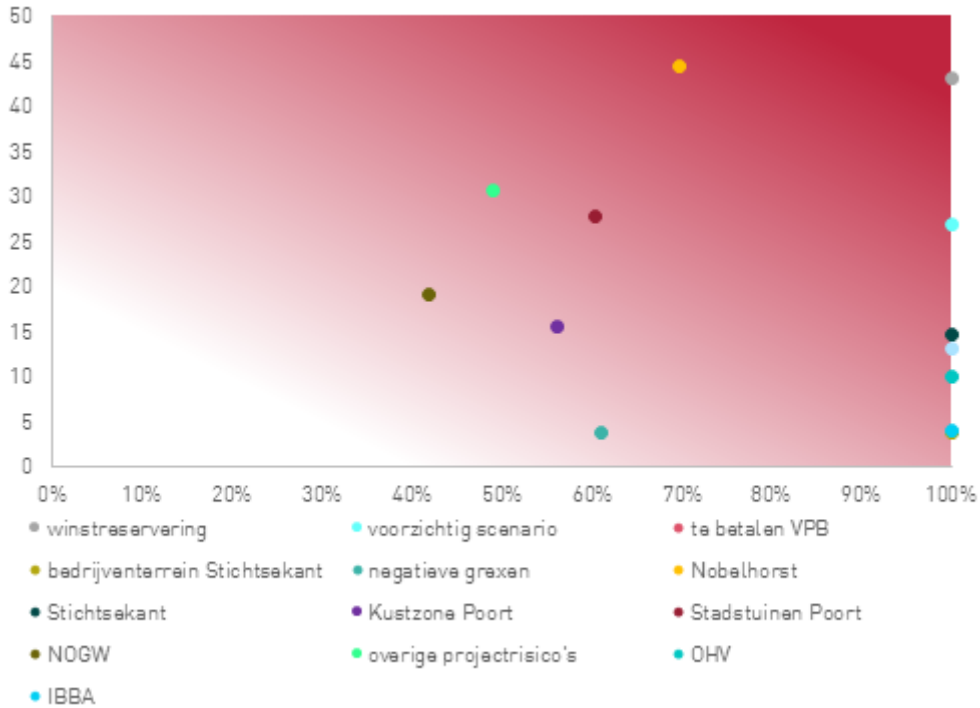
De gemeente Almere heeft een groot grondbedrijf. We hebben ruim € 230 miljoen aan kosten gemaakt die we nog moeten terugverdienen. Dit noemen we de boekwaarde. Daarnaast moeten we de komende jaren nog ruim een half miljard investeren. We verwachten in totaal nog een opbrengst te realiseren van circa € 1 miljard. Deze omzet is van groot belang, want hiermee moeten we niet alleen de nog te maken kosten terugverdienen, maar ook de kosten die we reeds gemaakt hebben. Daarbij hebben we te maken met de economische omstandigheden. Dit betekent dat inkomsten niet vanzelfsprekend zijn en ook kunnen tegenvallen.

We hebben in het verleden al vele miljoenen moeten afwaarderen op de grondvoorwaarden. Dit speelde toen het economische niet goed gaat. Op dit moment verwachten we nog economische groei, al kan dit ook snel veranderen. Het is daarom belangrijk om de risico's binnen het grondbedrijf goed in beeld te hebben.

In onderstaande risicokaart geven we een beeld van deze risico's. De risico's zijn onder te verdelen in drie categorieën:

- Algemene risico's. Dit zijn risico's die voor 100% binnen de reserve van het grondbedrijf worden afgedekt (harde buffer, deze staan helemaal rechts in de grafiek)
- Risico's van negatieve grondexploitaties. Deze risico's dekken we voor 100% af binnen de reserve van het grondbedrijf (harde buffer);
- Risico's van positieve grondexploitaties. Deze risico's dekken we niet af binnen de reserve van het grondbedrijf. We brengen deze in mindering op de toekomstige winst (zachte buffer)

We beschrijven de risico's elk jaar uitgebreid in het MPG. In de [paragraaf Grondbeleid](#) gaan we in op de omvang van het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Er is daar ook een toelichting op de risico's opgenomen. Hieronder is een totaaloverzicht van het geheel van de risico's opgenomen. De belangrijkste risico's worden op hoofdlijnen toegelicht.

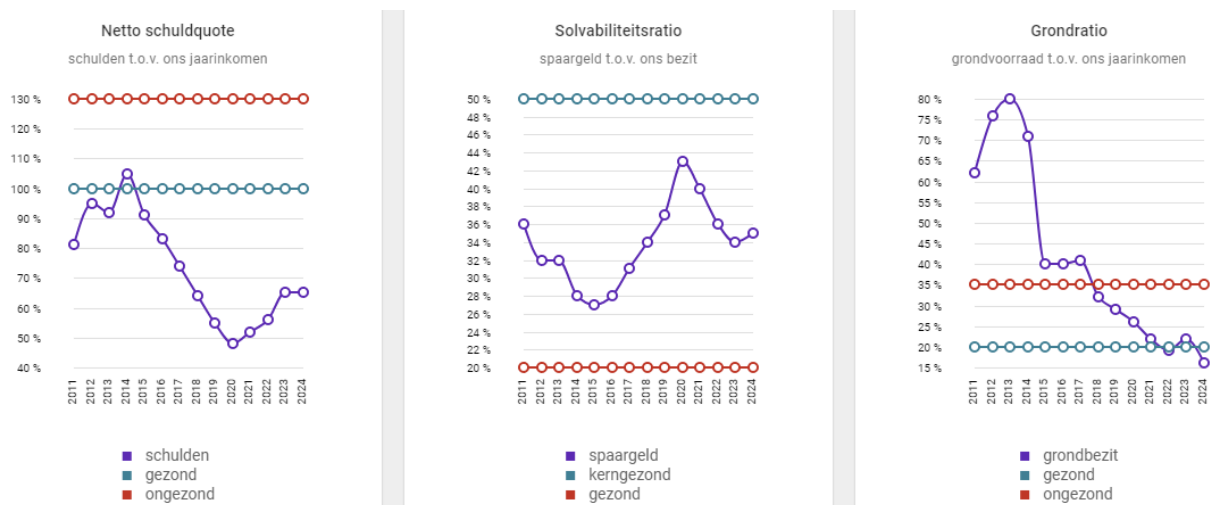

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen zeggen iets over de financiële gezondheid van een gemeente. Het voordeel van kengetallen is dat ze overzicht geven en makkelijk te vergelijken zijn met andere gemeenten. Nadeel is dat ze geen rekening houden met specifieke kenmerken van een gemeente. De volgende kengetallen zijn opgenomen:

- de netto schuldquote;
- de solvabiliteit;
- de grondratio;
- de structurele exploitatieruimte;
- lokale lasten.

De kengetallen zijn voorgeschreven in een ministeriële regeling.

Toelichting

Netto schuldquote

De netto schuldquote laat zien hoeveel schulden we hebben ten opzichte van ons jaarinkomen. Als je schulden minder dan 100% van je inkomen is, dan ziet het er gezond uit. Als de schulden hoger zijn dan 130% is het ongezond. Zoals uit de grafiek blijkt zijn onze schulden de laatste jaren flink aan het dalen. Tot 2020 laten we de werkelijke cijfers uit de jaarrekening zien, vanaf 2021 de verwachting uit de begroting.

Solvabiliteitsratio

Dit is het percentage van ons spaargeld (reserves) ten opzichte van ons bezit (balanstotaal). Als je te weinig spaargeld hebt kun je in financiële problemen komen. We moeten in elk geval 20% van ons bezit met eigen spaargeld betaald hebben. Als je meer dan 50% je bezit met eigen geld hebt betaald ben je kerngezond.

Wij zitten hier tussenin. Kortom zo op het eerste gezicht is spaarpot behoorlijk goed gevuld. Maar hierbij moeten we wel opmerken dat veel van ons spaargeld al een bestemming heeft. Denk bijvoorbeeld aan het fonds verstedelijking Almere. Daarom vinden we het beter om naar de buffer te kijken. Dat is onze 'vrije' reserve die we bij tegenvallers kunnen aanspreken.

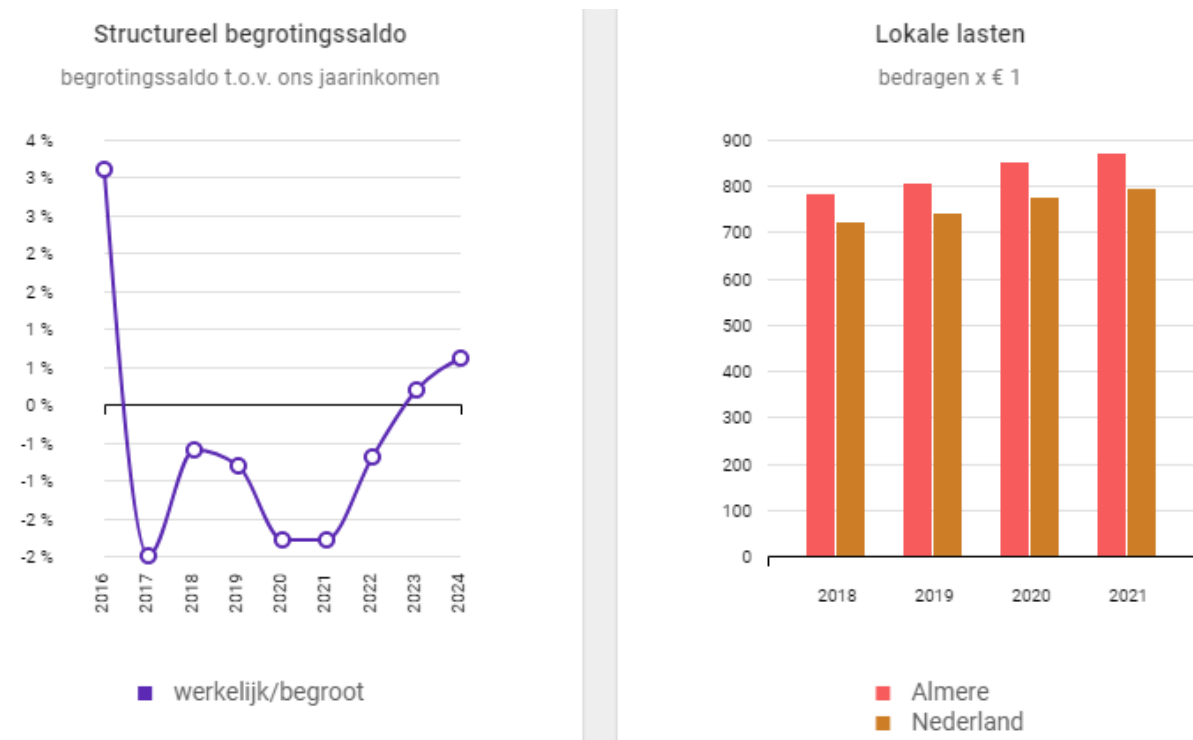
Tot 2020 laten we de werkelijke cijfers uit de jaarrekening zien, vanaf 2021 de verwachting uit de begroting.

Grondratio

De grondratio geeft aan hoeveel grond we in ons bezit hebben, ten opzichte van ons jaarinkomen. Dit is belangrijk, want als je teveel grond in je bezit hebt dan kun je in de financiële problemen komen. Als je meer dan 35% grond hebt, wordt de provincie bezorgd.

Uit de grafiek blijkt dat we in 2011 tot 2015 veel te veel grond hadden. We hebben toen veel grond moeten afwaarderen. Vanaf 2015 is de grondverkoop weer gaan lopen. Inmiddels hebben we een gezond grondbedrijf.

Tot 2020 laten we de werkelijke cijfers uit de jaarrekening zien, vanaf 2021 de verwachting uit de begroting.

Structurele exploitatieruimte

Met dit kengetal kun je zien of onze begroting ook op lange termijn sluitend is. Voor het financieel toezicht is dit kengetal van belang en daarom opgenomen.

Het saldo van onze elk jaar terugkerende uitgaven en inkomsten moet op zijn minst nul zijn. Uit de grafiek blijkt dat we tot 2023 een negatief saldo hebben. Dat komt doordat we in die jaren een begrotingstekort verwachten. Ook uit de jaarrekeningen van 2017 t/m 2020 blijkt dat we elk jaar geld tekort komen.

Tot 2020 laten we de werkelijke cijfers uit de jaarrekening zien, vanaf 2021 de verwachting uit de begroting.

Lokale lasten

Met de grafiek hiernaast kun je zien hoe hoog onze woonlasten zijn ten opzichte van het gemiddelde van Nederland. Onder woonlasten verstaan we het totaal van de ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Uit de grafiek blijkt dat onze woonlasten hoger zijn dan het landelijke gemiddelde.

Tot 2020 laten we de werkelijke cijfers uit de jaarrekening zien, vanaf 2021 de verwachting uit de begroting.

Meerjarige balans

De tabel hieronder geeft de meerjarige balans weer:

bedragen x € 1 miljoen

activa	2021	2022	2023	2024	2025	passiva	2021	2022	2023	2024	2025
materiële vaste activa						vaste passiva					
economisch nut	781	826	858	919	996	eigen vermogen	448	423	390	396	409
waardecorrectie	-116	-116	-116	-116	-116	voorzieningen	71	68	71	75	80
financiële vaste activa	42	50	50	50	50	langlopende leningen	386	356	385	499	498
vlottende activa						vlottende passiva					
bouwgronden in exploitatie	292	254	230	260	201	kortlopende leningen	34	109	116	83	83
waardecorrectie gronden	-60	-60	-60	-60	-60	overlopende passiva	108	108	108	108	108
overige vlottende activa	108	108	108	108	108						
	1.048	1.062	1.071	1.161	1.179		1.048	1.062	1.071	1.161	1.179

4.2 Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf laten we zien hoe het gaat met de ontwikkeling van de lokale heffingen.

Bij de begroting besluit u over de tarieven en heffingen

Bij de behandeling van de programmabegroting vindt de politiek bestuurlijke discussie over de tarieven plaats. We verwerken deze besluiten in de belastingverordeningen en tarievenbesluiten 2022. Uw raad besluit daar over.

We verhogen de tarieven met 2,2% voor inflatie

Dat is iets minder dan de inflatie. Onze tarieven zijn kostendekkend. We verhogen het tarief om de gemeentelijke taken en diensten goed uit te kunnen voeren. Daarbij houden we ons aan de wettelijke norm.

Woonlasten

In 2022 gaat een gemiddeld gezin € 888,08 aan woonlasten betalen

Om u een idee te geven, hebben we dat voor een gemiddeld gezin berekend. Daarbij gaan we er vanuit dat dit gezin in een koophuis woont én onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing betaalt. In 2022 betaalt dit gezin € 888,08. Dat is € 27,48 meer dan vorig jaar. Per gezin zal dat natuurlijk anders uitpakken. Dat is afhankelijk van het type woning waarin dit gezin woont. Zo zullen bijvoorbeeld de woonlasten voor een gezin dat een huis huurt minder hard stijgen. Die betalen namelijk alleen afvalstoffenheffing.

Sinds dit jaar maakt het ook uit of u alleen of samenwoont

Uw raad heeft daarvoor de motie 'Verschil afvalstoffenheffing één- of meerpersoonshuishoudens per 1 januari 2022' (RG-224/2021) aangenomen. We hebben afgesproken dat een eenpersoonshuishoudens in 2022 € 20 minder betaalt dan meerpersoonshuishoudens.

Onroerende zaakbelasting

Door weegschaalprincipe géén effect op de ozb-opbrengsten

Bij het verrekenen van de effecten van hertaxatie, gebruiken wij het weegschaalprincipe. Dit zorgt ervoor dat als de WOZ-waarde stijgt, we het tarief verlagen. Hierdoor hoeft een huishouden niet ineens veel meer te betalen. Dit willen we namelijk niet.

De opbrengsten uit de OZB blijven hierdoor gelijk. Per woning kan het natuurlijk wél verschillen. Als een woning meer dan gemiddeld in waarde stijgt, betaalt u voor die woning toch meer ozb. Daar staat tegenover dat dit huis wel meer waard is.

Wat zijn de tariefmaatregelen 2022

In onderstaande tabel hebben wij de tariefmaatregelen voor 2022 in beeld gebracht. Hierbij gaan we uit het gemiddelde.

bedragen x € 1

tarief	2021 geraamd	2021 werkelijk	2021 na hertaxatie	2022 na trend	tarief stijging
WOZ-waarde (a)	279.220	279.599	318.743	318.743	
tarief (b)	0,1127%	0,1125%	0,0987%	0,1009%	
aanslag ozb (a) * (b)	314,62	314,62	314,62	321,54	2,20%

Er is in 2021 iets te veel betaald; vanaf 2022 verlagen wij het tarief

Dat blijkt uit de uitkomsten van de hertaxatie. Deze is in de zomerperiode afgerond. Uit die hertaxatie blijkt dat de gemiddelde WOZ-waarde van de woningen met waarde peildatum 1-1-2020 met 9,83% is gestegen. Dat is iets meer dan bij de Programmabegroting 2021 geraamd. Bij de begroting hebben wij het tarief met 9,68% verlaagd. Daarbij gingen wij uit van de voorlopige uitkomsten van de hertaxatie. Achteraf gezien hebben we het tarief te weinig verlaagd. Want het tarief had eigenlijk € 0,1125 per 1.000 WOZ-waarde moeten zijn. Hierdoor zijn de woonlasten voor een gemiddeld gezin € 0,43 hoger uitgevallen. Het tarief voor 2022 hebben we hierop bijgesteld. Daardoor valt de aanslag - in dit getallenvoorbeeld - 43 eurocent lager uit.

In de praktijk zijn er natuurlijk woningen waarvan de WOZ-waarde meer (of minder) stijgt dan gemiddeld en waardoor ook de woonlasten hoger (of lager) uitvallen.

De gemiddelde WOZ-waarde van woningen in Almere is met 14% gestegen

We hebben onlangs een eerste proefwaardering gedraaid. We hebben deze vergeleken met de uitkomsten van de marktanalyse. Uit de eerste analyse blijkt dat de woningen in Almere gemiddeld met 14% in waarde zijn gestegen. Dat is gemeten over het "nieuwe" waarde tijdvak, met als peildatum 1 januari 2021. Uit publicaties van het CBS blijkt overigens dat de waardestijging zich in heel Nederland voordoet. Daar is de stijging ongeveer 9%.

Wij verlagen dit tarief daarom met 14%

Deze gemiddelde waardestijging van 14% hebben wij via een tariefsverlaging verrekend. Het tarief voor 2022 komt dan uit op € 0.0987 per € 1.000 WOZ-waarde. Hierdoor bedraagt de gemiddelde opbrengst - na hertaxatie - nog steeds € 314,62 per gemiddelde woning. Dat kunt u ook zien in ons voorbeeld. Daarin ziet u dat als de waarde toeneemt, wij het tarief daarvoor verlagen. Hierdoor blijft de aanslag die inwoners ontvangen gemiddeld genomen gelijk.

We verhogen onze tarieven wel met 2,20% vanwege loonprijsstijgingen

Volgens het CPB zullen de prijzen (goederen en diensten) in 2022 waarschijnlijk met 1,9 % stijgen en de lonen met 3,1%. Het (gewogen) percentage komt dan uit op 2,20%. Hiermee verhogen we het tarief. Het tarief komt dan uit op € 1,009 per € 1.000 WOZ-waarde.

Afvalstoffenheffing

Maatregelen en afspraken

Wij hebben de wettelijke taak om huishoudelijk afval in te zamelen. Wij maken hier kosten voor. Inwoners betalen hieraan mee via de afvalstoffenheffing.

Wij willen afval zo goed mogelijk scheiden. Dit helpt om zo min mogelijk restafval te krijgen. Het verwerken van restafval kost ons namelijk veel geld. Om dit te bereiken zijn er verschillende afspraken gemaakt over het scheiden van afval.

De hoeveelheid restafval is de afgelopen tien jaar in Almere al sterk afgenomen, maar uit cijfers blijkt dat voortzetting van de huidige inzamelsystematiek niet leidt tot een sterke verdere daling van het aantal kilo restafval.

We zijn met de gemeenteraad in gesprek over een toekomstbestendig en duurzaam afvalinzamelsysteem

De manier van afvalinzameling in Almere kan niet op de huidige voet verder. Het is te versnipperd en soms onduidelijk en verouderd. Het is daardoor voor de inwoners niet altijd makkelijk om het afval te scheiden en zo minder restafval te produceren. Desondanks doet Almere het, op gft na, al goed in vergelijking met andere gemeenten. Maar het kan veel beter. Daarom hebben we een aangepast voorstel voor een nieuw afvalinzamelsysteem aan de gemeenteraad voorgelegd. Uw raad neemt hierover in het najaar van 2021 naar verwachting een besluit.

Het is om meerdere redenen de moeite waard om ons restafval te verminderen. We verbranden grondstoffen in het restafval die hergebruikt hadden kunnen worden. En de kosten voor het verwerken van restafval zullen naar verwachting alleen maar blijven stijgen. Door in te grijpen en kansen te benutten, keren wij de trend van meer restafval en hogere kosten naar meer grondstoffen en daarmee beheersing van kosten. Om dit te realiseren stoppen we het huidige verouderde en versnipperde inzamelsysteem en stellen we een uniform en eenduidig inzamelsysteem voor.

We gaan bij het tarief onderscheid maken in één- en meerpersoonshuishoudens

Uw raad heeft daarvoor de motie 'Verschil afvalstoffenheffing één- of meerpersoonshuishouden per 1 januari 2022' (RG-224/2021) aangenomen. Afgesproken is dat eenpersoonshuishoudens in 2022 € 20 minder betalen dan meerpersoonshuishoudens. Wij hebben dat uitgewerkt door een verschillend tarief te hanteren voor één- en meerpersoonshuishoudens. Hierdoor wordt het tarief voor éénpersoonshuishoudens € 370,87 en bedraagt het tarief meerpersoonshuishoudens € 390,87.

We streven er naar dat eenpersoonshuishoudens uiteindelijk nog maar 85% gaan betalen van het tarief meerpersoonshuishoudens

Dat is zo afgesproken in de motie. Om dit te bereiken zullen we toekomstige besparingen (tariefsverlagingen) gaan verwerken in het tarief van de éénpersoonshuishoudens. Maar in de tussentijd zorgen we er wel voor dat dit niet leidt tot een verhoging van het tarief voor een meerpersoonshuishouden. Zodra we onze doelstelling hebben bereikt, zullen we dit verschil in tarieven in stand houden. En gaan we tariefsaanpassingen in beide tarieven verwerken. We zullen beide tarieven jaarlijks wel bijstellen op loonprijsontwikkelingen.

bedragen x € 1

omschrijving	in %	bedrag	oude tarief	nieuwe tarieven	
			per object	1PH	MPH
tarief 2021			377,68	377,68	377,68
trendmatige verhoging (loon- en prijscompensatie)	2,01%	665.000	7,59	7,59	7,59
Tariefdifferentiatie				-14,40	5,60
tarief 2022			385,27	370,87	390,87
aantal objecten /huishoudens in de heffing			87.618	24.533	63.085
opbrengst afvalstoffenheffing 2022			33.757.000	9.099.000	24.658.000

1. Trendmatige verhoging

Vanwege de loon- en prijsontwikkelingen hebben wij de afvalstoffenheffing met € 7,59 verhoogd.

2. Tariefdifferentiatie

We hebben de tarieven voor een éénpersoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden op basis van de motie uitgewerkt. Uit onze gegevens blijkt dat ongeveer 28% van de woonruimten, met een woonfunctie bestaat uit éénpersoonshuishoudens. En 72% uit meerpersoonshuishoudens en/of een woonruimte waarop meerdere personen staan ingeschreven. Op basis van deze onderverdeling komen wij uit op een tarief van € 370,87 voor een éénpersoonshuishouden. En € 390,87 voor een meerpersoonshuishouden.

Kostendekkendheid tarief

In onderstaande tabel hebben wij de kosten en opbrengsten van de afvalstoffenheffing in beeld gebracht. Zoals uit onderstaande tabel blijkt is de afvalstoffenheffing niet kostendekkend. Dit betekent dat wij meer kosten maken dan dat wij aan inkomsten hebben uit de afvalstoffenheffing. Dat komt doordat wij de:

- kwijtschelding van de afvalstoffenheffing niet volledig in het tarief verwerken;
- aanloopkosten voor een nieuw afvalinzamelsysteem voorfinancieren uit de algemene middelen.

bedragen x € 1 miljoen

rubricering	opbouw	kosten	tarief	bedrag
	2021	stijging	2022	
personeelskosten stadsreiniging	90,64	2,50	93,14	8,16
personeelskosten overige afdelingen	9,49	0,26	9,75	0,85
afvalinzameling en verwerking	205,89	3,04	208,93	18,31
recycling perrons	10,28	0,31	10,59	0,93
compensabele btw	42,90	0,82	43,71	3,83
<i>subtotaal lasten</i>	<i>359,19</i>	<i>6,93</i>	<i>366,12</i>	<i>32,08</i>
kwijtschelding via tarief	9,00	0,18	9,18	0,80
kwijtschelding - niet via tarief	19,46		19,46	1,71
dubieuze debiteuren	3,46	0,07	3,53	0,31
Overhead	35,88	1,00	36,88	3,23
aanloopkosten nieuw afvalinzamelsysteem – niet via tarief	22,31		22,31	1,96
<i>subtotaal lasten</i>	<i>449,31</i>	<i>8,18</i>	<i>457,50</i>	<i>40,09</i>
opbrengsten afvalstoffenheffing	-377,68	-7,58	-385,27	-33,76
opbrengsten restfracties	-29,94	-0,60	-30,54	-2,68
<i>subtotaal lasten/baten taakveld</i>	<i>41,69</i>	<i>0,00</i>	<i>41,69</i>	<i>3,65</i>
percentage kostendeckendheid	91%	100%	91%	91%
aantal woonruimten, met een woonfunctie				87.618

Rioolheffing

Maatregelen en afspraken

Met de rioolheffing betalen we de kosten van beheer en onderhoud voor afval- hemel- en grondwater. We maken deze kosten voor de inzameling en het transport van afvalwater en het inzamelen, opvangen en afvoeren van regen- en/of grondwater ter voorkoming van overlast.

Het jaarprogramma 2022 is afgestemd op de afspraken uit het Waterplan

De rioolheffing wordt jaarlijks bijgesteld op basis van de afspraken uit het Waterplan. De uitvoering van het jaarprogramma 2022 kan zonder extra tariefsverhoging worden bekostigd.

We zijn bezig om een meerjarig vervangingsplan uit te werken

Vanaf 2023 zullen de eerste rioolvervangingen gaan starten in de wijk de Marken. In de jaren daarna zal vervanging van de riolering in meerdere wijken noodzakelijk zijn. Daarvoor worden nu scenario's uitgewerkt waarin we in een periode van zo'n 10 jaar zullen groeien naar € 10 miljoen aan vervangingen per jaar. Op basis van deze scenario's wordt ook duidelijk wanneer we met de jaarlijkse tariefsverhoging van 2,5% kunnen stoppen. Onze verwachting dat we hier tussen 2030 en 2035 mee kunnen stoppen. Ook dat rekenen we in deze scenario's door.

De rioolheffing gaat in 2022 met € 7,41 omhoog

In onderstaande tabel zijn de voorgestelde tariefmaatregelen in beeld gebracht. In totaal gaat het tarief met € 7,41 per object omhoog.

bedragen x € 1

omschrijving	in %	bedrag	tarief
tarief 2021			168,26
1. trendmatige verhoging	1,90%	303.000	3,20
2. sparen voor toekomstige vervanging rioolstelsel	2,50%	397.000	4,21
<i>subtotaal mutaties</i>	<i>4,40%</i>	<i>700.000</i>	<i>7,41</i>
tarief 2022			175,67

1. Trendmatige verhoging en verdisconteren hogere pensioenpremie in tarief

Vanwege loon- en prijsontwikkelingen wordt de rioolheffing met € 3,20 verhoogd.

2. Sparen voor toekomstige vervanging rioolstelsel

Het rioolstelsel moet in de periode 2035-2065 vervangen worden. Hiervoor sparen we. Dat doen we via een jaarlijkse verhoging van het tarief met 2,5%. In 2022 wordt het tarief hiervoor met € 4,21 verhoogd.

Kostendekkendheid tarief

Onderstaande tabel brengt de kosten en opbrengsten van de rioolheffing na verwerking van de tariefmaatregelen in beeld. Zoals uit onderstaande tabel blijkt is de rioolheffing niet kostendekkend.

bedragen x € 1 miljoen

rubricering	opbouw	kosten	tarief	bedrag
	2021	stijging	2022	
personeelskosten stadsruimte	18,90	0,52	19,43	1,84
personeelskosten overige afdelingen	1,32	0,04	1,36	0,13
programmakosten	73,39	1,49	74,88	7,07
storting vervangingsfonds	46,30	4,21	50,50	4,77
storting voorziening rioolherstelprojecten	8,62	0,16	8,78	0,83
compensabele btw	26,42	0,50	26,92	2,54
<i>subtotaal lasten</i>	<i>174,95</i>	<i>6,92</i>	<i>181,86</i>	<i>17,18</i>
kwijtschelding via tarief	0,59	0,03	0,62	0,06
dubieuze debiteuren	1,48	0,07	1,55	0,15
taakgebonden overhead	4,47	0,13	4,59	0,43
overhead	9,93	0,28	10,21	0,96
<i>subtotaal lasten</i>	<i>191,42</i>	<i>7,42</i>	<i>198,83</i>	<i>18,79</i>
opbrengsten afvalstoffenheffing	-168,26	-7,41	-175,67	-16,60
overige opbrengsten	-0,11	0,00	-0,11	-0,01
<i>subtotaal lasten/baten taakveld</i>	<i>22,06</i>	<i>0,00</i>	<i>23,06</i>	<i>2,18</i>
percentage kostendekkendheid	90%	100%	88%	88%
aantal objecten				94.488

Wabo-leges

Maatregelen en afspraken

Voor het afhandelen van de aanvragen voor een omgevingsvergunning moet worden betaald. Dit bedrag noemen we een lege. De leges voor de omgevingsvergunning zijn de vergoeding voor het in behandeling nemen van een aanvraag. Omdat het gaat over omgevingsvergunningen noemen wij dit Wabo-leges.

Op de leges maken we geen winst

We mogen op totaalniveau van de legesverordening geen 'winst' maken.

Voor een individuele vergunning mag de opbrengst wel hoger zijn dan de kosten. In de praktijk gebeurt dat ook. Op vergunningen voor grote bouwwerken is dit meestal het geval. Hiermee betalen we een deel van de kosten voor vergunningen van kleine bouwwerken (woningen), zodat die betaalbaar blijven. Ons uitgangspunt is dat binnen die verordening ook voor de afgifte van een Omgevingsvergunning geen winst mag worden gemaakt.

We werken al in de geest van de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging

Bij de Programmabegroting 2019 hebben we aangegeven dat de behandeling van aanvragen in innovatieve en complexe gebieden meer kost. Het gaat dan om bouwprojecten met een innovatief of duurzaam karakter. Voor 2022 verwachten wij nog wel dat deze binnen de geraamde legesinkomsten worden gedekt.

We voeren nu nog geen wijzigingen door in de legessystematiek

De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging treden op 1 juli 2022 in werking. In het eerste kwartaal 2022 komen wij met een apart raadsvoorstel voor de wijziging van de legesverordening. Daarbij betrekken wij de resultaten van de in september gehouden raadsconsultatie over het onderzoek naar de gevolgen van deze wetten voor Almere en de daarin te maken bestuurlijke keuzes. De wijziging van de begroting voor 2022 en volgende jaren wordt meegenomen als integraal onderdeel van het daarbij te voeren gesprek over de bekostiging van de gemeentelijke taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving onder de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging. Wij verwachten dat er dan meer bekend is over de compensatie door het Rijk.

Kostendekkendheid Wabo-leges

In onderstaande tabel hebben wij de kosten en opbrengsten van de Wabo-leges in beeld gebracht. We verhogen onze tarieven niet voor de kostenstijgingen, omdat het tarief gebaseerd is op de waarde van de bouwprojecten. Deze waarde stijgt al mee met de inflatie. Zoals uit onderstaande tabel blijkt is de vergunningverlening niet kostendekkend.

bedragen x € 1 miljoen

rubricering	Pb2021	kostenstijging	Pb2022
apparaatskosten vth	2,75	0,08	2,83
apparaatskosten overige afdelingen	0,57	0,02	0,58
programmakosten	4,34	0,09	4,43
compensabele btw	0,95	0,02	0,97
<i>subtotaal kosten</i>	<i>8,61</i>	<i>0,20</i>	<i>8,81</i>
dubieuze debiteuren	0,09	0,00	0,10
taakgebonden overhead	0,94	0,03	0,97
concern overhead	2,10	0,06	2,16
<i>subtotaal kosten</i>	<i>11,75</i>	<i>0,29</i>	<i>12,04</i>
leges vergunningverlening	-10,37	-0,29	-10,66
eindtotaal	1,37	0,00	1,37
kostendekkendheid	88%		89%

Leges burgerzaken

De leges burgerzaken zijn kosten die voor bijvoorbeeld paspoorten, rijbewijzen en uittreksels. Onder burgerzaken vallen zowel de burgerzakenbalie, als het callcenter, de beantwoording van vragen via internet en de backoffice die de dienstverlening ondersteunt.

De leges zijn vastgelegd in de legesverordening.

Wij verhogen de legestarieven met 2,20%, tenzij wet en/of regelgeving dit niet mogelijk maakt

De legestarieven hebben we trendmatig verhoogd met 2,20%, tenzij wet en/of regelgeving dit niet mogelijk maakt. Dit geldt bijvoorbeeld voor de afgifte Verklaring Omtrent Gedrag, rijbewijzen, reisdocumenten en naturalisatie. Het rijk stelt hiervoor het maximale tarief vast. Bij een aantal legestarieven worden tariefwijzigingen doorgevoerd en/of voorstellen verwerkt om legestarieven beter aan te laten sluiten op de dagelijkse praktijk. Soms ronden we tarieven op veelvoud van € 0,05 af, omdat deze contant betaald mogen worden.

Leges voor afgifte identiteitskaarten

Op 2 augustus 2021 is op basis van Europese wetgeving, een nieuw model van de Nederlandse identiteitskaart ingevoerd. Dit document heeft vingerafdrukken, nieuwe uiterlijke kenmerken en een QR-code met het BSN. Het maximumtarief is hiervoor verhoogd met € 3,55. Wij hebben deze tussentijdse verhoging in 2021 niet doorgevoerd. Omdat we de wettelijk vastgestelde tarieven hanteren, doen we dat wel vanaf 1-1-2022.

Leges voor afgifte Verklaring Omtrent Gedrag, rijbewijzen, reisdocumenten en naturalisatie

Het Rijk heeft deze tarieven nog niet vastgesteld. De leges hiervoor mogen niet meer zijn dan het wettelijk vastgesteld tarief. De verwachting is dat hierover in de loop van december, en in ieder geval binnen 3 maanden na het vaststellen van de begroting, duidelijkheid is.

Thuisbezorgen is relatief duur, daarom bieden we het niet aan

Wij hebben onderzocht of het thuisbrengen van een paspoort en/of identiteitskaart tegen een extra vergoeding mogelijk is. Omdat thuisbezorgen relatief duur is, zullen er maar weinig inwoners gebruik van maken. Daarom bieden wij deze service niet aan.

Huwelijkstarieven

De wachtlijst voor zowel de gratis als goedkoopste variant van huwelijken is de laatste jaren fors opgelopen. Om onze dienstverlening te verbeteren hebben we een uitbreiding van de goedkoopste variant en een versimpeling van de huwelijksleges gedaan.

Het gratis huwelijk beperken we enkel tot Almeerse minima. De mogelijkheden voor bruidsparen die voor het goedkoopste tarief willen trouwen worden uitgebreid. Hiervoor gaan we een sobere huwelijksvoltrekking invoeren. Dit kan straks op elke werkdag. Deze sobere variant gaat dan ongeveer € 200 kosten.

Kostendekkendheid leges afgifte documenten balie burgerzaken

In onderstaande tabel hebben wij de kosten en opbrengsten van de leges afgifte documenten balie burgerzaken in beeld gebracht. Zoals uit onderstaande tabel blijkt is de afgifte van de diverse documenten en dergelijke niet kostendekkend. De belangrijkste oorzaak hiervan ligt in de door het Rijk vastgestelde gemaximeerde tarieven (burgerleges).

bedragen x € 1 miljoen

rubricering	Pb2021	kostenstijging	Pb2022
personeelskosten	1,56	0,04	1,60
kantoorkosten balies	0,06	0,00	0,06
afdrachten rijksleges	0,62	0,01	0,63
compensabele btw	0,08	0,00	0,08
<i>subtotaal lasten</i>	<i>2,31</i>	<i>0,06</i>	<i>2,37</i>
taakgebonden overhead	0,25	0,01	0,25
concern overhead	0,64	0,02	0,66
<i>subtotaal kosten</i>	<i>3,20</i>	<i>0,08</i>	<i>3,29</i>
opbrengsten afgifte documenten	-1,85	-0,04	-1,89
eindtotaal	1,35	0,04	1,40
kostendekkendheid	88%	100%	89%

Parkeren

Wij verhogen de parkeertarieven in Almere Stad met 2,20%

In Almere Stad kun je op drie verschillende manier parkeren. Je kunt straatparkeren, garageparkeren en ja kan gebruik maken van parkeerterreinen Tegelzetterdek, Koolzaadveld, Hennepveld en Hospitaalreinen Deze drie manieren van parkeren hebben allemaal een eigen tarief. Deze tarieven worden met 2,20% verhoogd

Het maximum dagtarief in Almere Buiten verhogen we nu niet

In 2021 is de garageapparatuur in Almere Buiten vervangen. Hierdoor is het nu mogelijk om ook daar kleine tariefaanpassingen in de kortparkeertarieven te kunnen doorvoeren. Daarom hebben we de start-en

uurtarieven nu wel verhoogd met 2,20%. Maar het maximum dagtarief niet. Want dat tarief verhogen we pas in 2025 als we de stedelijke vernieuwingsopgave Centrum Almere Buiten hebben afgerond.

Kortparkeertarieven 2022

bedragen x € 1

	Garage parkeren		Straat parkeren		Parkeerterreinen
	Almere Buiten	Almere Stad	Almere Buiten	Almere Stad	Almere Stad
uurtarief	1,68	2,17	1,68	2,72	2,17
starttarief	0,20	0,22	0,27	0,27	0,27
maximum dagtarief	2,00	10,30	2,00	19,00	10,30
maximaal avondtarief	nvt	5,44	nvt	nvt	5,44

Een gratis ontheffing in de blauwe zones wordt omgezet naar een gratis vergunning

Bij de Programmabegroting 2021 is besloten om de blauwe parkeerzones om te zetten in betaald straatparkeren. Het gaat dan om de parkeerzones in de Staatsliedenwijk, Stedenwijk-Noord, Stedenwijk-Midden, Randstad, Odeongebied en Filmwijk. Voor de bewoners van die zones wordt de gratis ontheffing omgezet in een gratis vergunning.

Kortparkeeders betalen met ingang van 1 januari 2022 een parkeertarief. Dit tarief is zoveel mogelijk afgestemd op de huidige situatie. En worden dan:

bedragen x € 1

	betaald parkeren blauwe zones
Uurtarief: eerste uur	0-tarief
Voor het 2 ^e -6 ^e uur	1,00
maximum dagtarief	5,00

Overige tarieven

Overige privaatrechtelijke tarieven

Ook de sporttarieven en de overige privaatrechtelijke tarieven, zoals die voor de voorzieningen in de Havenkom verhogen we met 2,20% vanwege loon- en prijsstijgingen.

Ook Almeerders moeten vanaf 2022 meebetalen aan de aanleg van een invalideparkeerplaats

Bij Perspectiefnota 2022 hebben we besloten om de kosten voor het aanleggen van een invalidenparkeerplaats in rekening te brengen bij de aanvrager. Net als veel andere gemeenten kiezen we ervoor om niet alle kosten die onderdeel zijn van het aanleggen van een invalidenparkeerplaats in rekening te brengen, maar het tarief te maximeren op € 350 (exclusief jaarlijkse indexatie). Eventueel kan hiervoor een beroep worden gedaan op bijzondere bijstand.

Kabels en leidingen

We hebben de leges die we rekenen voor de vergunningverlening van ondergrondse werkzaamheden vergeleken met die van andere gemeenten. Deze analyse wijst uit dat we bepaalde kosten voor de vergunningverlening van ondergrondse werkzaamheden nog niet in rekening brengen. Onze tarieven hebben we hierop aangepast.

Tarieven voor bedrijven en kantoren

Ozb eigenaren/gebruikers niet-woningen

bedragen x € 1

tarief niet woningen	2021	2021	2021 na	2021 na	tarief stijging
	Geraamd	werkelijk	hertaxatie	trend	
WOZ waarde (a)	2.158.991	2.153.563	2.154.209	2.154.209	
niet-woningen eigenaren	0,3280%	0,3280%	0,3279%	0,3352%	
niet-woningen gebruikers	0,2635%	0,2635%	0,2634%	0,2692%	
<i>totaal tarief (b)</i>	<i>0,5914%</i>	<i>0,5916%</i>	<i>0,5914%</i>	<i>0,6044%</i>	
aanslag ozb (a) * (b)	12.739,69	12.739,69	12.739,69	13.019,96	2,20%

De ontwikkeling van de WOZ-waarde bij niet-woningen blijkt aardig te kloppen

Dat blijkt uit een onderzoek naar de ontwikkeling van de WOZ-waarde van ruim 5.900 kantoren, bedrijfsruimten en panden. Deze panden zijn niet dusdanig verbouwd en/of aangepast dat dit van invloed is op de WOZ-waarde. Wel is de WOZ-waarde in sommige gevallen nog bijgesteld wegens bezwaar en beroep. Deze panden zijn aangepast op de marktwaarde. Uit dit onderzoek blijkt dat de WOZ-waarde van deze panden het afgelopen jaar met 0,72% is gestegen. Dat is 0,02% minder dan het percentage dat wij vorig jaar in onze tarieven hebben verwerkt. Hierdoor heeft de eigenaar/gebruiker in ons voorbeeld € 2,53 te weinig betaald. Vanwege deze geringe afwijking verhogen wij de tarieven hiervoor niet.

De WOZ-waarde van deze panden is gestegen met 0,03%, hiervoor verlagen wij de tarieven

Op 1 januari 2022 begint een nieuw WOZ waarde tijdvak, met als peildatum 1 januari 2021. Uit de marktanalyse blijkt dat de WOZ-waarde gemiddeld in de periode 2020-2021 met 0,03% is gestegen. Hierop hebben wij het tarief verlaagd, zodat u na hertaxatie net zoveel zou betalen als in 2021. Overigens liggen de ontwikkelingen in Almere niet in lijn met landelijke ontwikkelingen. Want landelijk is nog sprake van een daling met 0,5%.

Wel verhogen we onze tarieven met 2,20% vanwege loon- en prijsontwikkelingen

Ook dit jaar passen wij onze tarieven aan op de loon- en prijsontwikkelingen. Als gevolg daarvan zijn de tarieven met 2,20% verhoogd.

Rioolheffing

Ook bij bedrijven, kantoren – die direct of indirect aangesloten zijn op de gemeentelijke riolering – brengen we rioolheffing in rekening. Dit is geregeld in de verordening op de heffing en invordering van Rioolheffing. Vanwege de kostenopbouw verhogen we de Rioolheffing met 1,9%.

Reinigingsrechten

Hierbij gaat het om de inzameling van afval van bedrijven en instellingen waarvan de gemeente tijdens de wekelijkse inzamelronde het afval inzamelt. De kosten voor deze dienstverlening worden verrekend via het reinigingsrecht. Ook de reinigingsrechten hebben wij op basis van de kostenstijgingen verhoogd. Voor het ophalen van afval van bedrijven worden diverse soorten containers (qua inhoud) gebruikt. Dit is geregeld in de verordening op de heffing en invordering van Afvalstoffenheffing en Reinigingsrechten.

4.3 Grondbeleid

De paragraaf grondbeleid geeft inzicht in de belangrijkste (financiële) aspecten die op dit moment spelen in het grondbeleid van de gemeente. De paragraaf grondbeleid kent de volgende opbouw:

1. Analyse van de marktsituatie
2. Beleidsvraagstukken en diverse ontwikkelingen
3. Programmering voor het PB 2022
4. De effecten op het weerstandsvermogen

Analyse van de marktsituatie

Ten opzichte van de stand van zaken zoals geschetst in het MPGA 2021 zijn de verschillen niet groot. De woningmarkt blijft onveranderd zeer krachtig, met snelle prijsstijgingen. In de markt voor bedrijventerreinen merken we in het afgelopen halfjaar een sterke toename van de vraag naar kavels.

Woningmarkt

In de afgelopen maanden bleef de situatie op de woningmarkt zeer krap. Door het onverminderd lage rentepeil stijgen de prijzen snel. Het CBS noteerde in juni 2021 de grootste stijging van woningprijzen in twintig jaar. In Flevoland was die prijsstijging met 16,8% op jaarbasis het hoogste van het land. Ook voor de toekomst hebben de grootbanken hun verwachtingen van de prijsontwikkeling verhoogd naar 12,5% dit jaar en 5,0% in 2022 (volgens ABN Amro; Rabobank kwam met vergelijkbare ramingen). De snelle stijging van de woningprijzen betekent dat betaalbaarheid meer dan ooit een aandachtspunt is.

De coronacrisis heeft geen merkbaar effect op de woningmarkt. Het CPB verwacht voor 2021 en 2022 economische groei boven 3,0% en werkloosheid die met rond 4,0% laag blijft. De ECB heeft aangegeven te verwachten dat de structurele inflatie vooralsnog beperkt blijft, zodat het ruime geldmarktbeleid met als gevolg een zeer laag rentepeil in stand blijft. Dat zijn ingrediënten voor een krachtige vraag op de woningmarkt. Naar verwachting zullen de grondverkopen zoals in het MPGA voor 2021 opgenomen, dan ook goeddeels behaald kunnen worden.

Als uitvloeisel van de Woonvisie is het Stedelijk Woningbouwprogramma ook door de raad vastgesteld. Bestaande grondexploitaties passen vanzelfsprekend binnen het SWPA en voor nieuw vast te stellen (ontwikkel)plannen is dit het uitgangspunt. Naar verwachting zullen we in 2021 nog een aantal nieuwe ontwikkelplannen voor woningbouw aan de raad ter besluitvorming voorleggen.

Bedrijventerreinen

Bij bedrijventerreinen merken we een sterke toename van partijen die concrete belangstelling hebben voor vestiging in Almere en daarover met de gemeente in gesprek zijn. Die toegenomen interesse zit op alle segmenten: zowel de reguliere gemengde bedrijventerreinen als Hogekant en Lagekant, als de bedrijventerreinen met een meer specifiek profiel als Stichtsekant (logistiek) en De Vaart (hogere milieucategorieën). Voor de logistieke kandidaten geldt dat die aanzienlijk meer werkgelegenheid genereren dan we zouden verwachten: per m² een factor drie tot vier hoger. De inzet is dat de grondverkopen zoals opgenomen in het MPGA voor 2021 behaald gaan worden, al is het mogelijk dat individuele transacties vertraging oplopen.

De toegenomen belangstelling betekent dat de beschikbare percelen in rap tempo bezet raken. Daarom is het nodig om weer MVA-gronden te gaan activeren, specifiek in De Vaart 4/6 en op Stichtsekant. Hiervoor worden nog in 2021 raadsvoorstellen aangeboden. Tevens zal een start worden gemaakt met de planontwikkeling in het MVA-gebied Twentsekant/bedrijventerrein. De Gemeentelijke Visie Werklocaties, die bij het schrijven van dit stuk in participatie is, vormt het beleidsmatige richtsnoer voor zowel lopende grondexploitaties als nieuwe planvorming.

Detailhandel

Voor de detailhandel is het marktbeeld veranderd. De structurele opkomst van online winkelen enerzijds en het tijdelijke effect van de coronacrisis anderzijds hebben effect op de vraag naar fysieke winkelruimte. In de lopende grondexploitaties is een beperkt volume detailhandel opgenomen, vooral op logische nieuwe locaties als de stadsdeelcentra van Poort en Nobelhorst.

Kantoren

In de kantorenmarkt is niet veel veranderd. Het is nog niet zeker wat de structurele gevolgen van de coronacrisis gaan zijn voor de behoefte aan kantoorruimte. Wel is duidelijk dat in Amsterdam de vraag naar courante kantoorruimte al enkele jaren groter is dan het aanbod, wat heeft geleid tot een flinke toename van de nieuwbouwactiviteit. In Almere heeft dit nog niet geleid tot een hogere marktvraag. De kantorenmarkt blijft ruim, met bescheiden transactievolumes en te hoge leegstand.

De verwachte marktvraag (omvang en kwaliteit) de komende jaren is te accommoderen in courante leegstaande panden op courante locaties (Almere Centrum, Gooisekant/Poort en Randstad). In de lopende grondexploitaties is nauwelijks kantoorruimte opgenomen.

Beleidsvraagstukken en diverse ontwikkelingen

Ten opzichte van het MPGA 2021 spelen dezelfde vraagstukken: conjunctuur, coronacrisis, stikstof en vennootschapsbelasting. Ook de ontwikkeling van nieuwe plannen gaat gestaag door. Onderstaand wordt de stand van zaken toegelicht.

Versnelling en vertraging

Voor woningbouw is met de vaststelling van de Woonvisie een aanzienlijke versnellingsambitie uitgesproken. Als uitvloeisel hiervan is het Stedelijk Woningbouwprogramma (SWPA) inmiddels ook door de raad vastgesteld. Dit gaat uit van een plancapaciteit van 130% van de gewenste woningproductie tot en met 2030, zodat we ook bij vertragingen onze productiedoelen kunnen halen.

Bestaande grondexploitaties passen vanzelfsprekend binnen het SWPA en voor nieuw vast te stellen (ontwikkel)plannen is dit ook het uitgangspunt. Naar verwachting zullen in 2021 een aantal nieuwe ontwikkelplannen voor woningbouw aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd.

Hiermee is de versnellingsambitie ingevuld. Vervolgens is het zaak om te zorgen dat we die ambitie ook gaan waarmaken. De plannings van individuele projecten zijn namelijk ambitieus, maar haalbaar als er niet te veel misgaat.

Op dit moment zien we een aantal kritische factoren die het risico van vertraging met zich meebrengen:

- Zo is er sprake van capaciteitsgebrek. Dat merken we in de gemeentelijke organisatie, maar ook bij de marktpartijen en toeleveranciers waarmee we zaken doen.
- Ruimtelijke procedures duren, mede door de stikstofproblematiek, langer dan verwacht.
- Ook materialen zijn soms moeilijk leverbaar.

Een en ander kan er toe leiden dat bijvoorbeeld het bouwrijp maken van bouwkavels of de tijdige aanleg van nutsvoorzieningen vertraagt, waarmee ook het transport van de kavels en de start van de bouw vertraging ondervinden.

Binnen de organisatie wordt scherp gestuurd op de planning en mogelijke vertragingfactoren worden vroegtijdig gesignaleerd en zoveel mogelijk gemitigeerd. Daarmee verwachten we de grondverkopen woningbouw en bedrijventerreinen zoals in het MPGA voor 2021 opgenomen goeddeels te kunnen halen. Wel is het zo dat er altijd veel transporten van kavels aan het eind van het jaar plaatsvinden, en dan kan een klein beetje vertraging bij een bepaald project er voor zorgen dat het transport net over de jaargrens heen valt. Bij het MPGA 2022 hebben we daarvan een definitief beeld

Nieuwe ontwikkelplannen en in exploitatie nemen van MVA-gronden

Momenteel worden raadsvoorstellen voor nieuwe grondexploitaties opgesteld.

- Zo is al aangekondigd dat voor de herhuisvesting van Tennisvereniging Het Nieuwe Land een voorstel voor het activeren van een klein deel van het gebied De Voortuin zal worden aangeboden. Dit zal op termijn leiden tot planvorming voor de huidige locatie van TV HNL.
- Voor de locaties Oregonweg/Wisselweg en voor Twentsekant/woningbouw zijn de projectopdrachten inmiddels aan de raad aangeboden en voor de Campus heeft besluitvorming over de locatie plaatsgevonden.
- Voor de herontwikkeling van de locatie Meergronden in het Centrum van Almere Haven is besluitvorming in voorbereiding. Het verwachte programma is een school, gymzalen en woningen.
- Zoals gemeld worden voor De Vaart 4/6 en voor Stichtsekant raadsvoorstellen opgesteld om MVA-gronden te activeren.

Op dit moment zijn deze plannen in voorbereiding of in besluitvorming. Naar verwachting zullen deze eind 2021 of in 2022 aan de raad worden voorgelegd. De financiële consequenties zullen op dat moment ook worden voorgelegd en hierover wordt op dat moment door de raad besloten. In de voorliggende Programmabegroting 2022 wordt hier financieel nog geen rekening mee gehouden.

Vennootschapsbelasting

De gemeente heeft met de Belastingdienst inmiddels vaststellingsovereenkomsten (VSO's) afgesloten voor de methodiek van bepaling van de vennootschapsbelasting van het grondbedrijf en het parkeerbedrijf. Op basis van deze VSO's zijn de verwachte financiële effecten voor het grondbedrijf inzichtelijk te maken. Vooral nog is de verwachting dat dit resultaat binnen de reeds gevormde harde en zachte reserves van het grondbedrijf voor de te betalen vennootschapsbelasting past. In de Programmarekening 2020 hebben wij al een deel van die reserves vrij laten vallen.

Conjuncturele grondopbrengsten

De laatste jaren is sprake van sterk stijgende vrij op naam-prijzen in de woningmarkt. Voor 2021 zijn de verwachtingen dat de prijsstijgingen zullen doorzetten. Hoewel de bouwkosten ook oplopen, leidt dit per saldo tot stijgende grondwaardes. Het is niet reëel om dit huidige prijsniveau langjarig te verwachten en daarmee een te positief beeld te schetsen van de grondopbrengsten in de toekomst. Om een reële raming van de grondopbrengsten in de grondexploitatie na te streven is reeds een aantal jaren een onderscheid gemaakt tussen de hoge conjuncturele prijsontwikkeling (de eerste twee jaar) en de structurele prijsontwikkeling (15% lager voor de jaren daarna). Bij de controle van de jaarrekening 2020 bleek de accountant vragen te hebben bij de door ons voorgestelde wijze van berekening. Na de begroting zullen wij in overleg treden met de accountants over deze systematiek. Voor de programmabegroting houden wij vast aan de huidige wijze van grondopbrengst raming.

Coronacrisis

Op dit moment vinden de bestaande grondexploitaties nog weinig hinder van de coronacrisis en de eventuele economische effecten daarvan. Voor de woningbouw geldt dat de afzet in 2021 nog in lijn ligt met de eerdere verwachtingen en ook de grondprijzen in onderhandelingen nog op het hoog conjuncturele niveau liggen van de zomer 2021. Bij de bedrijventerreinen is ook de verwachting dat de coronacrisis geen invloed heeft op de gronduitgifte.

Stikstofproblematiek

De ontwikkeling van stikstof is nog gaande en de invloed op het gebiedsontwikkeling is nog onduidelijk. Op landelijk niveau speelt nog steeds de discussie of de huidige rekenmethode voor stikstof wel houdbaar is. Die discussie lijkt volgens de specialisten niet goed uit te pakken. In de loop van 2021 zal de Raad van State een uitspraak doen, die naar verwachting grote gevolgen zal hebben voor alle projecten in Nederland. Voor Almere geldt op dit moment wel problemen voor de grote woningbouwprojecten (afhankelijk van de locatie, vanaf 400 woningen) en bij bestemmingsplannen. Voor de huidige portefeuille is de inschatting dat 90% van de lopende projecten goed gaat en kan gewoon door ondanks de stikstofproblematiek. Bij 10% is er sprake van mogelijke vertraging, maar er is geen sprake van lang uitstel van de projecten.

Scenarioanalyses marktrisico's

Het voeren van actief grondbeleid met grondexploitaties brengt financiële risico's met zich mee. In het weerstandsvermogen van het grondbedrijf worden reserves getroffen voor deze risico's. In elke grondexploitatie wordt rekening gehouden met specifieke projectrisico's. Daarnaast worden marktrisico's en macro-economische risico's in beeld gebracht om de mogelijke financiële consequenties van tegenvallende marktontwikkelingen op de hele portefeuille aan grondexploitaties op te kunnen vangen. In totaal zijn drie scenario's berekend te weten: Voorzichtig, Crisis-licht, en Crisis-zwaar. De belangrijkste parameters zijn lagere afzet, lagere grondprijzen en hogere rente. Deze parameters zijn per grondexploitatie doorgerekend. In onderstaande tabel zijn de uitgangspunten en de financiële effecten per scenario weergegeven en afgezet tegen het referentiescenario uit de Programmabegroting 2022 (PB 2022).

Componenten scenario	PB 2022	Voorzichtig scenario	Crisis licht	Crisis Zwaar
Gemiddelde afzet woningen per jaar 2022 – 2026 (daarna conform 'Voorzichtig')	1.230	850	2022: 850 2023: 500 2024 - later: 653	2022: 850 2023 – 2026: 500 2027 – later: 718
Gemiddelde afzet bedrijven per jaar 2022 – 2026	14 ha	7 ha	2022: 7 ha 2022 – 2023: 1 ha 2025 – later: 7 ha.	2021: 7 ha 2022 – 2025: 1 ha 2026 – later: 7 ha.
Rente percentage (langjarig gemiddelde)	0	0	0	0
Opbrengstontwikkeling percentage	0	0	2022: -3% 2023: -5% 2024: 0% 2025: 2% 2026: 4% 2027 – later: 1,5%	2022: -5% 2023: -5% 2024: -3% 2025: 0% 2026: 3% 2027: 5% 2028 – later: 1,5%
Kostenontwikkeling percentage	0	0	0	0
Financieel effect				
Benodigde voorziening negatieve grexen	€ 46 mln.	€ 49 mln.	€ 63 mln.	€ 71 mln.
Beschikbare voorziening in grondbedrijf	€ 44 mln.	€ 44 mln.	€ 44 mln.	€ 44 mln.
Beschikbare harde reserves (marktrisico's + winstreservering)	€ 39 mln.	€ 39 mln.	€ 39 mln.	€ 39 mln.
Niet afgedekt binnen grondbedrijf				

In het *voorzichtige scenario* liggen de afzet van woningbouwkevels structureel lager op ongeveer 45% van het referentiescenario. De opbrengststijging ligt met 1,0% lager dan in het referentiescenario, terwijl de rente met 2,0% juist hoger ligt. Op basis van deze parameters hebben de negatieve grondexploitaties een saldo van € 49 miljoen, wat € 3 miljoen hoger is dan in het referentiescenario. Dit bedrag is reeds opgenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

In de *scenario's crisis-licht en crisis-zwaar* daalt de afzet van woningbouw naar 500 woningen voor één tot enkele jaren. Bij bedrijventerreinen zakt de afzet naar een niveau van slechts 1 hectare voor enkele jaren. De grondprijzen gaan deze eerst flink dalen en na enkele jaren vindt herstel plaats. Bij het scenario crisis-licht leidt dit tot een benodigde voorziening voor negatieve grondexploitaties van € 63 miljoen, en bij het scenario crisis-zwaar is dit € 71 miljoen. In deze bedragen zijn ook extra plankosten opgenomen, omdat er van wordt vanuit uit gegaan dat de afbouw van personeel minder snel gaat waardoor extra plankosten zullen ontstaan. De benodigde voorziening kan worden opgevangen met de reeds eerder getroffen voorzieningen voor de verlieslatende grondexploitaties (€ 44 miljoen) en de harde reserves binnen het weerstandsvermogen van het grondbedrijf (€ 39 miljoen).

Gezien de huidige marktverwachtingen worden de scenario's crisis-licht en crisis-zwaar onwaarschijnlijk geacht. Momenteel zijn wij bezig met de verdere ontwikkeling van de risicoberekeningssystematiek. Wij verwachten de uitkomsten hiervan mee te kunnen nemen bij de Programmarekening 2021.

De programmering voor de Programmabegroting 2022

Op basis van de voorgaande marktanalyses en de geschetste overige ontwikkelingen is de programmering van de grondexploitaties licht bijgesteld. Met name voor bedrijventerreinen is een versnelling doorgevoerd. Voor de overige segmenten is de programmering vrijwel gelijk aan MPG 2021.

Woningbouw

De komende vijf jaar wordt in de bestaande grondexploitaties een grondverkoop verwacht van circa 6.100 woningen (gemiddeld 1.220 woningen per jaar). Deze planning is vrijwel gelijk aan het MPGA 2021 en sluit ook aan op het Stedelijk Woningbouwprogramma. De totale woningproductie in Almere ligt hoger, want er zijn ook veel particuliere projecten zonder grondexploitatie, zoals transformatie van bedrijfspanden en kantoren. Ook de woningen in Oosterwold zitten niet in deze cijfers, want die grondexploitatie zit niet in het MPGA.

De grote grondexploitaties Stadstuinen, Nobelhorst en Kustzone Poort leveren het leeuwendeel van de productie. De voortgang binnen deze bouwfronten is cruciaal om de geprogrammeerde aantallen van het MPGA daadwerkelijk te kunnen halen.

Op termijn neemt de bouwproductie vanuit de lopende grondexploitaties af. Door het toevoegen van nieuwe grondexploitaties voor woningbouw kan de afzet op de middellange termijn hoog worden gehouden.

Bedrijventerreinen

Voor de komende vijf jaar is de afzet op 75 hectare begroot, gemiddeld 15 hectare per jaar. Dat ligt hoger dan in het MPGA 2021, toen we nog uitgingen van 64 hectare in dezelfde periode. Gelet op de huidige gesprekken en reserveringsovereenkomsten zijn deze aantallen realistisch, al bestaat altijd de kans dat geplande transacties onverhoopt uitstel ondervinden.

Kantoren

De afgelopen jaren verloopt de afzet van kantoorprogramma's conform de begroting. In de grondexploitaties (tot 2024) zit nog een volume van circa 24.000 m² voor kantoren. Dit programma is beperkt tot het kantorenprogramma dat deel uitmaakt van het onvoorwaardelijke deel van het contract voor Duin in Almere Poort. Er is geen aanleiding om aanpassingen door te voeren in de programmering.

Voorzieningen

Vooralsnog worden er geen wijzigingen voorzien van het geprognosticeerde programma voor (maatschappelijke) voorzieningen.

Totaal programmering

In onderstaande tabel is de programmering in de gemeentelijke grondexploitaties voor de periode 2022-2026 op hoofdlijnen weergegeven.

	voorstel PB 2022						MPGA 2021	
	Totaal PB 2022	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal 2022-2026	Totaal 2022-2026
Woningen (aantallen)	7.856	1.538	1.254	1.512	1.015	833	6.152	6.068
Bedrijven (ha)	82	26	18	15	9	8	75	64
Kantoren (m ²)	23.693	10.000	12.226	1.467			23.693	23.693
Voorzieningen (m ²)	315.278	36.774	113.399	81.148	32.613	32.652	296.586	296.586

Ten opzichte van de zelfde jaren (2022 – 2026) in het MPGA 2021 zijn de verschillen relatief beperkt. Wel is er een versnelling bij woning en vooral bedrijven te zien.

Parameters

In onderstaande tabel zijn de langjarige rekenparameters opgenomen voor de grondexploitaties, zoals deze in principe voor het MPG 2022 zullen worden toegepast.

	2022- 2031	vanaf 2032
Kostenontwikkeling	2,00%	2,00%
Opbrengstenontwikkeling	1,50%	0,00%
Rente	1,50%	1,50%
Disconteringsvoet	2,00%	2,00%

Langjarig wordt net als voorgaand jaar rekening gehouden met een behoudende grondprijsontwikkeling vergeleken met de kostenontwikkeling. De rentetoe rekening en de discontovoet zijn niet gewijzigd en bedragen respectievelijk 1,5% (bepaling volgens wettelijke regels voorgeschreven) en 2,0% (wettelijk bepaald).

De effecten op het weerstandsvermogen

Op basis van bovenstaande parameters is een doorrekening gemaakt van het begrote verloop van de grondexploitaties. Dit is als het ware een actualisering van het MPG, met de kennis die we halverwege het lopende jaar hebben. We kunnen daarmee een voorspelling doen van het verwachte verloop van het weerstandsvermogen, waarmee we inzicht krijgen in de afdracht aan de algemene dienst die bij de Programmarekening 2021 mogelijk kan zijn.

Op basis van die doorrekening verwachten we dat het vrij beschikbare saldo van het harde weerstandsvermogen uitkomt op circa € 15,4 miljoen. Dit bedrag kan bij de Programmarekening 2021 naar verwachting vrijvallen aan de algemene dienst. In de praktijk wordt deze vrijval wel aangeduid als "het resultaat van het grondbedrijf".

Uiteindelijk worden bij het MPG 2022 de effecten en analyses op grondexploitatie niveau en per gebied en het herijkte risicoprofiel van het weerstandsvermogen gepresenteerd en ter vaststelling aan de raad voorgelegd. Het is belangrijk om te realiseren dat er in een half jaar tijd nog veel kan veranderen.

Bovenstaande verwachting van het resultaat van het grondbedrijf is dan ook beslist geen zekerheid. Uiteindelijk kan het resultaat lager of hoger uitpakken.

De effecten op het harde vermogen binnen het weerstandsvermogen

In de onderstaand tabel is de stand van de reserve weerstandsvermogen weergegeven zoals deze wordt voorzien. De diverse posten worden onder de tabel toegelicht.

bedragen x € 1 miljoen

Harde buffer van het weerstandsvermogen	PR 2020	PB 2022
Stand 01-01-2021		109,8
Afdracht Programmarekening 2020		-29,4
Tussentijdse winstneming 2021 uit grondexploitaties		10,4
Mutaties in voorzieningen negatieve grex en MVA-gronden		0,0
Reguliere mutatie		0,3
<i>Subtotaal stand reserve</i>	<i>109,8</i>	<i>91,1</i>
Eerder vastgestelde bestemmingen (winstreserveringen, POK, organisatie, etc.)	-62,9	-62,4
Reserve voor specifieke risico's in negatieve grex	-3,1	-2,3
Reserve voor macro-economische en markteconomische risico's in negatieve grex	-7,0	-5,4
Reservering verwerving Twentsekant	-7,3	-5,6
Nieuwe reservering en dotaties	-0,1	0,0
Direct beschikbaar vermogen / harde buffer	29,4	15,4

Beginstand hard weerstandsvermogen: € 109,8 miljoen

De stand van het harde weerstandsvermogen per 1 januari 2021 is € 109,8 miljoen, zoals vastgesteld in het MPGA 2021.

Afdracht Programmarekening 2020: € 29,4 miljoen

Bij het MPGA 2021 was een bedrag van € 29,4 miljoen aan vrijval bepaald. Dit bedrag is afgedragen aan Concern. Dit noemen we ook wel het resultaat van het grondbedrijf.

Tussentijdse winstneming 2021 uit grondexploitaties: € 10,4 miljoen

Op basis van de geprognostiseerde cijfers (kosten en opbrengsten) over het jaarschijf 2021, de begrote eindwaardes van de grondexploitatie per 1 januari 2022 en de herijkte risico's is de winstneming over 2021 berekend. Deze begrote winstneming bedraagt € 10,4 miljoen. Van deze winstneming blijft een deel gereserveerd, conform de door de raad daarover vastgestelde richtlijnen. Dat wordt verderop bij de post "eerder vastgestelde bestemmingen" verwoord.

Voorzieningen negatieve grondexploitaties en MVA gronden: geen wijziging

Vooralsnog wordt ten opzichte van programmarekening 2020 geen wijziging verwacht in de voorziening voor negatieve grondexploitaties en de voorziening voor MVA gronden. In de tabellen hieronder zijn de voorzieningen weergegeven.

bedragen x € 1 miljoen

Voorziening negatieve grondexploitaties	PR 2020	PB 2022
Almere Buiten Centrum	2,1	2,1
Europa kwartier West	11,0	11,0
Cascadepark West	8,8	8,8
Hogekant	11,9	11,9
Lagekant	5,5	5,5
De Vaart IV/VI	1,7	1,7
VP/OG	3,0	3,0
Totaal	44,0	44,0

bedragen x € 1 miljoen

Voorziening MVA gronden	PR 2020	PB 2022
Overgooi	43,0	43,0
Stichtsekant	9,1	9,1
Twentsekant	35,4	35,4
De Vaart IV/VI	6,1	6,1
Nobelhorst	1,3	1,3
Voortuin	8,0	8,0
Pampushout II	8,5	8,5
Totaal	111,4	111,4

Reguliere mutaties: toename € 0,3 miljoen

Bij de programmarekening is voorzien dat het weerstandsvermogen per saldo een bedrag van € 0,3 miljoen voor bijdrage fietspad de Vaart en afsluiting voorbereidende kosten zal ontvangen. In 2021 is dit ook gebeurd.

Eerder vastgestelde bestemmingen: afname € 0,5 miljoen

Het bedrag van de eerder vastgestelde bestemmingen is licht afgenomen ten opzichte van de programmarekening 2020. In de onderliggende posten zijn wel flinke wijzigingen opgetreden.

De belangrijkste mutatie betreft de vrijval van € 5,8 miljoen van de reservering voor het afzetrisico op bedrijventerreinen. Uitgangspunt voor deze reserve is dat op basis van externe onderzoek een langjarige afzet wordt voorzien van circa 70 hectare in tien jaar tijd, gemiddeld 7 hectare per jaar dus. Doordat er in de voorgaande jaren veel gronden in exploitatie zijn genomen, ontstaat er in potentie overmaat aan voorraad gronden. Voor deze 'overmaat' aan gronden is een reserve in het weerstandsvermogen gevormd. Doordat de afzet van bedrijventerreinen in 2021 naar verwachting hoger uitkomt dan 7 hectare, neemt de overmaat af van 20 hectare bij MPGA 2021 naar 8 hectare. Hierdoor kan € 5,8 miljoen uit de reservering vrijvallen. Wanneer de feitelijke verkoop van bedrijventerreinen hoger of lager uitpakt dan we nu verwachten, betekent dit dat we bij MPGA 2022 zullen zien dat deze vrijval ook hoger of lager wordt. Daarnaast is een winstreservering € 5,1 miljoen getroffen voor grexen met opbrengstpercentage lager dan 50% en te vroeg uitgenomen winsten. Van de eerder benoemde € 10,4 miljoen berekende winst over 2021 wordt dus ongeveer de helft gereserveerd.

Reserve voor specifieke risico's in negatieve grexen: afname € 0,8 miljoen

De risico's van de negatieve grondexploitaties zijn licht gedaald tot € 2,3 miljoen ten opzichte van de stand bij de programmarekening 2020. Dit komt omdat we een aantal algemene risicoposten, zoals voor archeologische vindplaatsen en bodemvervuiling onder oude polderwegen, laten vrijvallen. Deze risico's zijn niet actueel en mochten ze in de toekomst optreden, dan nemen we het effect worden in de desbetreffende grondexploitaties.

Reserve voor macro-economische en markteconomische risico's in negatieve grexen: afname € 1,6 miljoen

In de grondexploitaties is de afzet van gronden opgenomen op basis van realistische, maar wel ambitieuze verwachtingen. Zo wordt gewerkt aan voortdurende versnelling van de woningproductie en verhoging van de afzet van bedrijventerreinen. Mede doordat de marktomstandigheden gunstig zijn, verwachten we een hoge afzet van uitgifbare gronden. Maar zeker is dat niet: de kans bestaat dat ergens in de komende tien jaar een omslag komt.

Als financiële achtervang wordt in het weerstandsvermogen daarom rekening gehouden met de effecten van het eerder beschreven voorzichtig scenario. Daarin houden we rekening met lagere grondverkoop en een hogere rente. De reserve in het harde vermogen om dit risico op te vangen in de negatieve grondexploitaties bedraagt € 5,4 miljoen voor deze Programmabegroting en is daarmee lager dan bij het MPGA 2021, toen de reserve € 7,0 miljoen bedroeg.

De omvang van deze reserve beweegt mee met de omvang van de grondexploitaties. Als gevolg van de verkopen in 2021 is het resterende risico in de lopende grondexploitaties eind 2021 logischerwijze lager dan dat begin 2021 was. Die verwachte vrijval laten we hier zien. Maar als in het komende halfjaar nieuwe grondexploitaties zouden worden toegevoegd, zal bij het MPGA 2022 blijken dat deze reserve toch weer hoger uitvalt.

Reservering verwerving Twentsekant: afname € 1,7 miljoen

De reservering voor de verwerving van de gronden bij Twentsekant is afgenomen tot € 5,6 miljoen. Bij de contractvorming over de verwerving van de gronden is een nabetalingsclausule op dusdanige wijze opgenomen dat de verwervingskosten lager uitvallen dan geraamd.

De effecten op de zachte buffer binnen het weerstandsvermogen

Zachte buffer

De zachte buffer bestaat uit het nog te realiseren vermogen uit de grondexploitaties met een positief verwacht resultaat. Jaarlijks wordt voor deze grondexploitaties op grond van de winstnemingsmethodiek een deel van het verwachte eindresultaat betrokken bij het harde weerstandsvermogen. Het restant is het zachte weerstandsvermogen.

Een deel van het nog te realiseren vermogen is gereserveerd voor risico's of specifieke kosten. De mutaties van de zachte buffer met daarin deze posten zijn weergegeven in de onderstaande tabel. De afwijkingen ten opzichte van de Programmarekening 2020 (PR 2020) zijn hieronder toegelicht.

bedragen x € 1 miljoen

Zachte buffer van het weerstandsvermogen	PR 2020	PB 2022
Stand nog te realiseren vermogen 01-01-2021/2022	250,7	276,0
Winstuitname 2020/2021	-32,1	-10,4
Eerder vastgestelde bestemmingen	-19,1	-19,1
<i>Op termijn beschikbaar vermogen voor risicoreserveringen</i>	<i>199,5</i>	<i>246,5</i>
Reserve voor specifieke risico's in positieve grexen	-122,9	-102,3
Reserve voor macro-economische en markteconomische risico's in positieve grexen	-31,5	-21,6
Risicoreserve mogelijk te betalen vennootschapsbelasting	-18,1	-13,0
Financieel effect onzekerheid onderwijshuisvesting	-10,0	-10,0
Op termijn beschikbaar vermogen / zachte buffer	17,0	99,6

Op termijn beschikbaar vermogen: toename € 47,0 miljoen

Het nog te verdienen vermogen in de positieve grondexploitaties toegenomen tot € 276,0 miljoen. Dat ligt hoger dan in het MPGA 2021, terwijl we daarin aankondigden dat we € 32,1 miljoen winst konden nemen. De voornaamste reden is dat de grondprijzen voor woningbouw nu hoger worden geraamd. Na overleg met de accountant is voor de grondexploitaties Nobelhorst, Stadstuinen, Kustzone Poort, Noorderplassen en Kustzone haven met een lagere conjuncturele opbrengstbijstellingspercentage van 15% in plaats van 25% gerekend. Dat betekent dat we er op rekenen dat de huidige zeer hoge grondprijzen voor woningbouw wel eens lager kunnen uitvallen, maar niet zoveel lager als wij raamden bij het MPGA 2021. In het MPGA hadden we de aanpassing van 25% naar 15% nog niet in de grondexploitaties, maar wel in het weerstandsvermogen verwerkt.

Na winstuitname en eerder vastgestelde bestemmingen resteert € 246,5 miljoen aan zachte buffer.

Reserve voor specifieke risico's in positieve grexen: afname € 20,7 miljoen

De risico's zijn ten opzichte van de Programmarekening 2020 met € 20,6 miljoen afgenomen. Dat komt vooral doordat het risico vennootschapsbelasting ter waarde van € 31,1 miljoen helemaal is vrijgevallen. Door de afgesloten Vaststellingsovereenkomsten (VSO) met de belastingdienst zijn er geen onzekerheden meer. We verwachten dat we de eerste paar jaar geen belasting hoeven te betalen, en voor de jaren daarna is een aparte risicoreservering opgenomen voor te betalen vennootschapsbelasting.

Een nieuw risico van € 6,5 miljoen is opgenomen voor extra riolering ten zuiden van de A6. In de afgelopen twintig jaar is met de groei van Almere ook de hoeveelheid afvalwater toegenomen. De capaciteit van het hoofdafvoersysteem is daarop onvoldoende aangepast. Voor de gebieden ten Zuiden van de A6 dreigt er op korte termijn een knelpunt te ontstaan bij de afvoer van dit afvalwater naar de afvalwaterzuivering (AWZI).

Verder zijn er diverse kleinere wijzigingen in de specifieke risico's.

Reserve voor macro-economische en markteconomische risico's in positieve grexen: afname € 9,9 miljoen

Evenals in het harde weerstandsvermogen is de afzet van gronden opgenomen op basis van reële, maar mogelijk ambitieuze verwachtingen. Als financiële achtervang wordt in het weerstandsvermogen daarom rekening gehouden met een voorzichtige fasering waarin een tegenvallend scenario voor de langjarige grondverkoop is opgenomen. Hiervoor reserveren wij in het zachte weerstandsvermogen € 21,6 miljoen. Ten opzicht van de Programmarekening 2020 is de buffer lager. Dit is te verklaren doordat de cijfers van 2021 niet meer in de risico's berekening zitten. Het risicoprofiel van de grondexploitaties is daarmee afgenomen.

Reserve voor te betalen VPB: afname € 5,1 miljoen

Het te betalen vennootschapsbelasting (VPB) is op basis van de aangifte VPB 2020 herijkt. Voor de korte termijn (één tot twee jaar) wordt niet verwacht dat we VPB over het grondbedrijf hoeven te betalen. Dit heeft te maken met de negatieve fiscale resultaten van de jaren 2016 en 2017. Met dit verlies kunnen we de winsten in de jaren daarna verrekenen.

Op de middellange termijn wordt wel verwacht dat we VPB moeten gaan betalen. Dit bedrag is op basis van de ramingen van de kosten en opbrengsten van het MPGA 2021 ingeschat voor een bedrag van € 13 miljoen en valt circa € 5,1 miljoen lager uit dan bij de Programmarekening 2020.

4.4 Financiering

Inleiding

Geld lenen kost geld

Om investeringen te financieren moeten wij geld lenen. We willen verstandig omgaan met het lenen van geld. Daarom hebben we binnen de gemeente de 'treasury functie'. Dit onderdeel van de gemeente zorgt ervoor dat de gemeente niet te veel, maar ook niet te weinig geld leent voor de investeringen die we doen. Ook proberen we om de rentekosten die we betalen en de risico's die we lopen zo laag mogelijk te houden. De gemeente sluit niet voor iedere investering of project een aparte lening af. We kijken naar het totaal van onze uitgaven en inkomsten, en bepalen dan hoeveel geld we wanneer moeten lenen. We moeten dit heel nauwkeurig doen. Als we meer geld lenen dan we nodig hebben, kost dat ons onnodig geld.

We verdelen onze rentekosten over onze investeringen

De rente die wij betalen rekenen we toe aan de investeringen. We doen dat op basis van een vast (intern) rentepercentage, de zogeheten 'rekenrente'. Dit is wettelijk verplicht. Op deze wijze wordt op de verschillende programma's zichtbaar wat de financiering kost. De rentelasten en de afschrijvingen vormen samen de kapitaallasten van een investering. Het verschil tussen de rente die wij toerekenen en de rente die wij werkelijk aan banken betalen noemen we het 'renteresultaat'.

De spelregels voor het lenen en uitlenen van geld staan in de wet

Dat is de wet Financiering decentrale overheden (FIDO). In Almere hebben we deze regels vertaald in het door de gemeenteraad vastgestelde treasury statuut. In deze paragraaf geven wij inzicht in de treasury activiteiten van 2022. Ook beschrijven we hoe wij verwachten dat de marktrente zich zal ontwikkelen.

Extern rentebeleid

Leningenportefeuille

Op 1 januari 2021 hadden we een vaste schuld van € 390 miljoen. Vaste schulden zijn onze meerjarige leningen. Doordat er leningen aflopen of doordat we nieuwe investeringen doen moeten we regelmatig nieuwe leningen aantrekken. Per saldo verwachten we dat onze financieringsbehoefte in 2021 afneemt. We denken dat we op 1 januari 2022 nog € 360 miljoen aan vaste schulden hebben.

Treasury beleid

Gemeenten mogen niet speculeren met rente. Dit staat in de wet Financiering decentrale overheden (FIDO). We willen als gemeente natuurlijk zo weinig mogelijk rente betalen, maar ook geen onnodige risico's lopen. Leningen met een korte looptijd zijn gemiddeld 1 procentpunt goedkoper dan leningen met een lange looptijd. Maar de rente van leningen met een korte looptijd kan ook snel stijgen. Daarom schrijft de wet voor dat gemeenten een mix moeten hebben van kortlopende en langlopende leningen. Hiervoor staan 2 normen in de wet:

- de kasgeldlimiet;
- de renterisiconorm.

Ook zijn er regels wat gemeenten moeten doen als ze zelf teveel geld in kas hebben. Ze mogen dit alleen aan andere overheden uitlenen of bij het Rijk onderbrengen. We noemen dat 'schatkistbankieren'. De gemeente Almere heeft geen overschot in kas, dus wij lenen geen geld uit aan andere overheden en hebben geen geld bij het Rijk ondergebracht. Ook in 2022 verwachten we dit niet.

De kasgeldlimiet bedraagt € 83 miljoen

Dit kasgeldlimiet houdt in dat de gemeente maximaal 8,5% van het begrotingstotaal met kortlopende leningen en schulden mag financieren. Dit komt neer op een kasgeldlimiet in 2022 van circa € 83 miljoen. We mogen dit limiet maximaal twee kwartalen op rij overschrijden. Als we daarna nog steeds boven deze

grens zitten, moeten we onze toezichthouder informeren. Dat is het college van gedeputeerde staten van Flevoland.

We letten goed op de renterisiconorm

De limiet houdt in dat het totaal aan verplichte aflossingen en renteherziening in een jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal mag zijn. Anders loopt de gemeente het risico dat de rentekosten sterk toenemen wanneer de rente sterk stijgt. Bij het afsluiten van nieuwe langlopende leningen houden we daar dus rekening mee. Bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat die niet allemaal in hetzelfde jaar afgelost moeten worden. Wanneer we toch meer langlopende leningen moeten aantrekken dan verwacht, en we daardoor niet binnen de norm blijven, overleggen we vooraf met de provincie.

Renteverwachting

Renteverwachting op de geld- en kapitaalmarkt

Om de treasuryfunctie goed uit te kunnen oefenen is het belangrijk om een zo goed mogelijke inschatting van de renteontwikkelingen te maken. Dat is niet gemakkelijk. Of de rente gaat stijgen of dalen hangt van veel factoren af. Bijvoorbeeld van de economische groei, het begrotingssaldo van het Rijk, de inflatie, het consumentenvertrouwen, de politieke spanningen in de wereld en de rentevisie van grote banken.

Op dit moment steekt de Europese Centrale Bank (ECB) veel geld in de economie. Hiermee willen ze de tegenvallende voorspellingen voor economische groei en inflatie tegengaan. Dit drukt de rente naar een heel laag niveau, en is deze soms zelfs negatief. De ECB heeft de herfinancieringsrente in 2021 ongewijzigd gelaten en bedraagt 0,00%. De rente die de ECB betaalt aan banken die geld bij hun aanhouden is zelfs negatief (-0,50%).

De ECB zit met een lastig dilemma. Enerzijds willen ze de inflatie afremmen (door hoge rente), anderzijds willen ze de economie juist stimuleren (met lage rente).

We werken met twee renteverwachtingen in onze begroting

De tabel hieronder laat zien met welke rentetarieven wij in de begroting rekenen. We werken met twee scenario's, een realistisch scenario en een voorzichtig scenario. Bij het realistisch scenario is de kans dat het meevalt, net zo groot als de kans dat het tegenvalt. Bij het voorzichtig scenario is de kans op meevallers 80% en de kans op tegenvallers 20%.

In de begroting rekenen we met het realistische scenario. In de toekomst willen we in de risicoparagraaf rekenen met het voorzichtig scenario. We willen dan in onze buffer geld opzij zetten om deze hogere rente een paar jaar te kunnen betalen, als dit risico zich voordoet. Uiteindelijk zullen we wel moeten bezuinigen als de rente stijgt.

	2021	2022	2023	2024	2025
Realistisch (50% kans op mee en tegenvallers)					
kort geld (korter dan 1 jaar)	-0,47%	-0,51%	-0,26%	-0,13%	0,03%
lang geld (langer dan 1 jaar)	0,05%	0,65%	0,74%	0,82%	0,90%
Voorzichtig (80% kans op meevallers; 20% kans op tegenvallers)					
kort geld (korter dan 1 jaar)	-0,47%	-0,51%	0,94%	1,57%	2,11%
lang geld (langer dan 1 jaar)	0,05%	0,65%	1,23%	1,88%	2,26%

Intern rentebeleid

Wij rekenen aan alle investeringen rente toe

De wet schrijft voor dat de totaal doorberekende rente ongeveer gelijk moet zijn aan de totale rentelasten. Het is niet nodig om het rentepercentage ieder jaar bij te stellen, de werkelijke rente mag een klein beetje afwijken (maximaal 0,5%). Op dit moment wordt gerekend met een rentepercentage van 1,5% voor de grondexploitaties en 1,2% voor de overige investeringen.

Het verschil tussen de rente die we daadwerkelijk betalen en de doorberekende rente noemen we het renteresultaat. Een deel van het renteresultaat verwerken wij in het perspectief. Het deel dat wij (uit voorzichtigheid) niet verwerken in het perspectief noemen we de rentebuffer. Met deze buffer kunnen we tegenvallers opvangen, bijvoorbeeld als de rente harder stijgt dan verwacht.

Meerjarig renteresultaat

Uit onderstaande tabel is af te lezen welk meerjarig renteresultaat wordt verwacht:

bedragen x € 1 miljoen

omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
rentelasten aangetrokken leningen	-12,1	-10,8	-10,6	-10,4	-9,1
renteblaten verstrekte leningen	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6
rentebijbeschrijving eigen vermogen	-0,6	-1,0	-1,3	-1,6	-1,9
rentebijbeschrijving voorzieningen	-1,5	-1,5	-1,5	-1,6	-1,6
saldo rentekosten	-13,8	-12,8	-12,9	-12,9	-12,0
rentetoerekening aan grondexploitaties	4,8	3,5	3,1	3,0	2,0
rentetoerekening aan algemene dienst	9,9	10,2	10,5	11,3	12,2
saldo interne rentetoerekening	14,7	13,7	13,6	14,3	14,2
renteresultaat	0,8	0,9	0,7	1,4	2,3
bijdrage (-) of onttrekking (+) aan perspectief	-0,8	0,0	-0,7	-1,0	-1,0
rentebuffer	0,0	1,0	0,0	0,3	1,2

Externe rentelasten en -baten

Wij betalen rente aan banken voor geld dat wij lenen. We ontvangen rente van banken voor (kortlopende) kasgeldleningen. De externe rente die wij per saldo betalen daalt de komende jaren doordat onze financieringsbehoefte de komende jaren afneemt. Dat komt vooral doordat de voorfinanciering van de grondexploitaties (de boekwaarde) terugloopt door de verwachte grondverkoop.

Interne rentebijbeschrijving

Op sommige reserves en voorzieningen schrijven wij jaarlijks rente bij. Dat doen wij zodat daarin voldoende geld zit om de kosten die wij daaruit betalen te dekken. Deze rentelasten lopen licht op. Dit heeft te maken met het activeren van investeringen in de openbare ruimte. Voor de afschrijvingslasten van deze investeringen hebben wij een reserve gevormd.

Interne rentetoerekening

We rekenen rente toe aan de investeringen in het grondbedrijf (grondexploitaties) en de algemene dienst (bijvoorbeeld schoolgebouwen). De rentetoerekening aan de grondexploitaties neemt af doordat de boekwaarde afneemt als gevolg van grondverkoop. De rentetoerekening aan de algemene dienst neemt toe door de hoge geplande investeringen de komende jaren, bijvoorbeeld in onderwijshuisvesting en de openbare ruimte.

Renteresultaat

Het saldo van rentelasten en -baten is het renteresultaat. Hoe hoog de rentebuffer moet zijn baseren wij op onze rentevisie. In deze visie doen wij een voorspelling van hoe de rente zich zal gaan ontwikkelen. Het bedrag dat niet nodig is voor de rentebuffer zetten we in voor het perspectief. Als we vanuit het renteresultaat niet genoeg geld hebben voor de rentebuffer dan vullen we de buffer aan ten laste van het perspectief.

EMU-saldo

In de Europese Unie (EU) zijn afspraken gemaakt over het begrotingstekort. Landen binnen de EU mogen een begrotingstekort hebben van 3% op het bruto binnenlands product (bbp). Het bbp is de waarde van alle gemaakte goederen en geleverde diensten van een land in één jaar. Gemeenten moeten zich ook aan deze

regel houden. Het begrotingstekort wordt uitgedrukt in het EMU-saldo. Het maximum per gemeente staat jaarlijks in de septembercirculaire en wordt gebaseerd op het begrotingstotaal. In 2022 mogen de uitgaven van Almere maximaal € 36,7 miljoen hoger zijn dan onze inkomsten.

In onderstaande tabel is de prognose van ons EMU-saldo voor de komende jaren weergegeven.

bedragen x € 1 miljoen

	2021	2022	2023	2024	2025
resultaat voor reserves	-36	-23	-7	1	5
+ afschrijvingen t.l.v. exploitatie	23	25	27	27	30
+ bruto dotaties aan post voorzieningen t.l.v. exploitatie	38	20	22	20	19
- investeringen (im)materiële vaste activa	-201	-44	-19	-13	-10
+ niet in exploitatie verantwoorde baten	0	0	0	0	0
+ desinvesteringen (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
- niet in exploitatie verantwoorde baten desinvesteringen	0	0	0	0	0
- lasten grondexploitatie	-113	-81	-115	-76	-50
+ niet in exploitatie verantwoorde baten grondexploitatie	173	145	127	173	107
- lasten transacties met derden op balanspost voorzieningen	-26	-23	-21	-18	-17
- lasten i.v.m. transacties met derden op balanspost reserves	0	0	0	0	0
- verkoop van effecten	0	0	0	0	0
Saldo	-142	19	14	114	84

Het EMU-saldo is alle inkomsten verminderd met alle uitgaven in 1 jaar

Op basis van de huidige meerjarenbegroting verwachten we dat het EMU-saldo over de gehele perspectiefperiode ongeveer neutraal is. We investeren veel geld in de stad, onder andere in de openbare ruimte en onderwijshuisvesting. Bij het grondbedrijf verwachten we meer inkomsten dan uitgaven, doordat we de investeringen uit het verleden nu terugverdienen. Per saldo zijn de uitgaven en inkomsten over de gehele periode ongeveer gelijk.

Het jaar 2021 laat nu een hoog negatief saldo zien. Dat komt doordat de investeringen in materiële vaste activa (openstaande kredieten) nu bijna helemaal in het jaar 2021 gepland staan. Bijvoorbeeld voor de geplande scholenbouw en de investeringen vanuit het Fonds Verstedelijking Almere. Dat heeft vooral een administratieve oorzaak. In de praktijk vinden de investeringen gefaseerd plaats, verspreid over een aantal jaar. Vooraf is niet altijd duidelijk welk deel van de investering in welk jaar wordt gedaan. In de jaarrekening presenteren we uiteindelijk het daadwerkelijk gerealiseerde EMU-saldo.

4.5 Floriade

In deze paragraaf wordt uitvoering gegeven aan de aanvaarde raadsnotie RG-112 uit 2014. In deze motie heeft de gemeenteraad gevraagd om halfjaarlijks geïnformeerd te worden over de financiële huishouding van de Floriade, de budgettaire ontwikkeling en de financiële risico's.

De projecten rondom de Floriade waar de gemeenteraad over geïnformeerd wil worden, betreffen het evenement, de 'Making Of' en de terreinontwikkeling van de Floriade, en het project Rondje Weerwater.

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens stilgestaan bij;

1. Tussentijdse financiële rapportage 2021,
2. Beleidsvoornemens en Financiën 2022,
3. Afspraken en contracten,
4. Risico's.

Tussentijdse rapportage programma Floriade (2021)

In onderstaande tabellen worden de mutaties in de begroting en realisatie voor 2021 (per 1 augustus) voor het programma Floriade vermeld. De uitgaven van de Floriade gerelateerde projecten lopen niet via de Floriade-organisatie, maar worden naar aanleiding van eerdergenoemde raadsnotie hier vermeld.

Afwijkingen boven de € 50.000 lichten we nader toe.

Financiën programma organisatie Floriade (gemeente)

bedragen x € 1.000

Floriade	begroting 2021	wijzigingen PB2022	gewijzigde begroting 2021	realisatie	prognose	totaal	saldo t.o.v. begroot
Overhead & Bedrijfsvoering							
Overhead & Bedrijfsvoering	1.570	-202	1.368	749	592	1.341	27
Programma							
Programmabudget (incl. Comm.)	587	-100	487	272	215	487	-
Terrein	-	455	455	-	455	455	-
Making of	479	-249	230	116	114	230	-
Beheer en Onderhoud	426	-	426	450	-24	426	-
Parkeren	4.728	1.272	6.000	1.793	4.164	5.957	43
Veiligheid	298	-204	94	-	94	94	-
Kwaliteitsimpuls	-	100	100	-	100	100	-
Innovatiebudget	-	439	439	198	241	439	-
Impulsmiddelen (Parade / Subsidie)	190	-140	50	19	31	50	-
FVA proj.(bruggen, dialogue, Werkt)	530	998	1.528	-	1.528	1528	-
Paviljoen Amsterdam-Almere	-	178	178	31	147	178	-
Rijksprojecten	-	7.500	7.500	2.125	5.375	7.500	-
Indexatie	185	-85	100	-	100	100	-
Onvoorzien	1.309	-1.299	10	-	10	10	-
Totaal lasten	10.302	8.912	18.965	5.753	13.142	18.895	70
Bijdragen Rijk	-	7.500	7.500	2.125	5.375	7.500	-
Totaal baten	-	7.500	7.500	2.125	5.375	7.500	-
lasten-baten	10.302	1.412	11.465	3.628	7.767	11.395	70
Dekking reserve Floriade	-8.024	-123	-8.067			-7.997	-70
Dekking Fonds Verstedelijking Almere	-935	-274	-2.053			-2.053	-
Dekking regulier budget	-1.343	-2	-1.345			-1.345	-
Resultaat	-	-	-	-	-	-	-

N.b de FVA middelen betreffen allen de middelen die via de begroting van de gemeentelijke Programma Organisatie Floriade lopen

Floriade, gerelateerde projecten	begroting 2021	wijzigingen PB2022	gewijzigde begroting 2021	realisatie	prognose	totaal	saldo t.o.v. begroot
Rondje Weerwater	6.846	-706	6.140	3.517	2.623	6.140	-
Totaal Floriade gerelateerde proj.	6.846	-706	6.140	3.517	2.623	6.140	-

N.b. de wijziging betreft fasering naar 2022

Overhead en bedrijfsvoering

Met de provincie zijn afspraken gemaakt over de bijdrage aan de Floriade. Niet voor al deze afspraken is een koppeling te maken met de kosten in de business case. Op onder andere de bedrijfsvoering is daarom bezuinigd om zo een deel van deze mismatch binnen de beschikbare middelen van de Floriade op te kunnen lossen.

Terrein

Voor de opbouw van het evenement is het nodig om extra rijplaten te gebruiken om de aangelegde gridstraten te beschermen tijdens de opbouwfase van het evenement. Hier was een risico voor opgenomen in de risicoreservering. Voorgesteld wordt om deze extra kosten te dekken vanuit deze reservering.

Programmabudget (incl. communicatie)

Van een deel van het werkbudget wordt dit jaar geen gebruik gemaakt. Het wordt daarom doorgeschoven naar jaarschijf 2022.

Making of

Een deel van de middelen 'Making of' worden ingezet om een gezamenlijk paviljoen met gemeente Amsterdam mogelijk te maken, inclusief een programma voorafgaand aan het evenement.

Parkeren

Het budget is geïndexeerd. Ook is de post onvoorzien deels toegerekend aan deze post (zie ook de toelichting van de post onvoorzien).

Veiligheid

Van een deel van het budget voor veiligheid wordt dit jaar geen gebruik gemaakt. Het wordt in de begroting doorgeschoven naar 2022, zodat dit kan worden gebruikt voor veiligheidsmaatregelen buiten de hekken tijdens de Floriade expo.

Innovatiebudget

Het nog beschikbare budget van vorig jaar (resultaat programmarekening 2020) is toegevoegd.

Impulsmiddelen (Parade / subsidie)

Een deel van het budget voor impulsmiddelen subsidie wordt afgeboekt om de provinciale bijdrage te kunnen koppelen. De provincie wil dit besteden aan het binnenhalen van subsidies.

Paviljoen Amsterdam-Almere

Vanuit bestaande budgetten (binnen de business case van de Floriade) is een werkbudget voor het realiseren van het paviljoen Amsterdam – Almere gevormd.

Index

Een deel van het budget wordt afgeboekt om de provinciale bijdrage te kunnen koppelen.

Onvoorzien

Op een aantal posten in de business case is gerekend met 10% onvoorzien. Het deel onvoorzien wat betrekking heeft op het parkeerbudget is aan het budget voor parkeren toegevoegd. Daarnaast is een deel van het budget onvoorzien afgeboekt om de provinciale bijdrage te kunnen koppelen.

Financiën Floriade BV

bedragen x € 1.000

Floriade BV	begroting 2021	wijzigingen	begroting nog goed te keuren in AVA	realisatie	prognose	totaal	saldo tov begroot
Projectorganisatie	5.436	96	5.532	2.970	2.562	5.532	-
Deelnemers	2.676	4.847	7.523	2.716	4.807	7.523	-
Evenementen	871	905	1.777	190	1.587	1.777	-
Floriade Park	4.400	9.330	13.730	1.618	12.112	13.730	-
Commercie	208	11	218	84	134	218	-
Marketing en Communicatie	2.129	550	2.679	580	2.099	2.679	-
Exploitatie	2.285	2.026	4.311	1.610	2.701	4.311	-
Financiering	422	75	497	-	497	497	-
Onvoorzien	2.373	-1.683	690	-	690	690	-
<i>Totale lasten</i>	<i>20.800</i>	<i>16.156</i>	<i>36.956</i>	<i>9.768</i>	<i>27.188</i>	<i>36.956</i>	-
Kaartverkoop	-1.529	1.077	-452	-36	-416	-452	-
Exploitatie Derden	-2.700	2.301	-399	-205	-194	-399	-
Sponsoring	-725	-250	-975	-	-975	-975	-
Floriade Business Club	-	-6.750	-6.750	-2.125	-4.625	-6.750	-
Provincie Flevoland	-40	-43	-83	-40	-43	-83	-
<i>Totaal baten</i>	<i>-4.994</i>	<i>-3.665</i>	<i>-8.658</i>	<i>-2.406</i>	<i>-6.252</i>	<i>-8.658</i>	-
Resultaat Floriade BV	15.807	12.492	28.298	7.362	20.936	28.298	-

In de wijziging is enerzijds de rijksbijdrage, die eind 2020 is toegekend, in de kosten en de baten verwerkt. Daarnaast is het deel van de extra middelen voor de tijdelijke inrichting die betrekking heeft op dit jaar in de kosten opgenomen. Ten slotte is bij marketing en communicatie een aantal activiteiten die betrekking hebben op de mediacampagne naar voren gehaald.

In de opbrengsten is een deel van de kaartverkoop en de sponsoring naar 2022 verschoven. De laatste marktontwikkeling laat namelijk zien dat bezoekers korter van te voren hun uitje boeken. De sponsoring is aangepast op basis van de vastgelegde en de nog te verwachten contracten.

Balans, leningen BV

De begrote lening aan de Floriade Almere 2022 BV wordt gebaseerd op de cashflow behoefte vanuit de jaarbegroting van de Floriade BV. De jaarbegroting wordt jaarlijks vastgesteld in de Algemene Aandeelhoudersvergadering. In onderstaande tabel wordt het verloop van de lening aan de Floriade BV over 2021 weergegeven.

bedragen x € 1.000

Floriade BV	begroting 2021	wijzigingen	begroting nieuw	realisatie 01- 08-21	prognose	totaal	saldo t.o.v. begroot
BV Floriade lening	15.807	12.492	28.299	9.766	18.533	28.299	-

Met de BV is voor 2021 een faciliteit van in totaal € 28,3 miljoen overeengekomen. De lening is opgehoogd met € 12,5 miljoen op basis van de aangepast jaarbegroting 2021. Dit is in lijn met het besluit van 8 juli 2021 door de raad. De raad heeft op deze datum ingestemd met € 12,3 miljoen extra kosten die de Floriade BV moet maken voor de organisatie van het evenement. Het verschil tussen het extra benodigde leningbedrag

en de extra kosten die zijn toegekend wordt met name veroorzaakt doordat de B.V. in 2021 veel uitgaven moet doen om het evenement gereed te hebben in 2022. Hiertegenover staat dat er nog beperkte opbrengsten uit kaartverkoop binnen zal komen. Daarnaast is de verwachting dat het overgrote deel van de opbrengsten vanuit de sponsoring met name in 2022 binnen zal komen.

Investerings Floriade

Grondexploitatie Floriade

bedragen x € 1.000

frondexploitatie Floriade	jaarschijf 2021	realisatie 01-08-21	prognose	totaal	saldo t.o.v. begroot
Investerings	20.677	11.084	4.801	15.885	4.793
POK /VTU	5.128	2.446	1.547	3.993	1.134
Opbrengsten	-21.522	-9.488	-5.889	15.376	-6.145
Totaal GREX	4.283	4.042	459	4.501	-218

Opbrengsten

De inschatting is dat er minder opbrengsten binnen komen dit jaar dan begroot. Dit heeft er mee te maken dat de grondoverdracht van de kavels aan Weerwater CV minder snel gaat dan gedacht (fasering effect). Hier tegenover staat dat Weerwater CV hierdoor ook de kosten op hun investeringen in het gebied niet eerder kan factureren. Dit komt in de investeringen en POK/VTU naar voren.

Investerings

Verwacht wordt dat het totaalbedrag aan investeringen dit jaar lager uitkomt dan in de jaarschijf was begroot. Dit heeft voornamelijk met fasering te maken van kosten van Weerwater CV voor ruim € 6 miljoen (zoals hierboven reeds gemeld). Deze investeringen komen in de jaren hierna alsnog terug.

Op een aantal gebieden zijn wel extra investeringen gedaan ten opzichte van de laatste actualisatie van de grondexploitatie. Dit heeft met name te maken met hogere aanplantkosten voor de vaste planten binnen het Arboretum (+€ 185.000).

POK/VTU

Ook hier is sprake van een fasering op de kosten van Weerwater CV (€ 1,1 miljoen). Deze kosten volgen in de jaren hierna alsnog. Daarnaast worden extra kosten gemaakt voor een goede begeleiding voor de aanleg van het Arboretum.

Geluidsmaatregelen

bedragen x € 1.000

Materiele vaste activa	begroting 2021	wijzigingen PB 2022	begroting nieuw	realisatie	prognose	totaal	saldo tov begroot
Geluidsmaatregelen	1.143	-1.143	-	-	-	-	-

In 2021 stond een investering begroot voor innovatieve geluidsmaatregelen (diffractoren). Door de stilstofproblematiek en daarna de uitbraak van corona is hier minder voortgang in geweest. De verwachting is dat de investering pas in 2022 zal plaatsvinden. Daarom is het budget verschoven naar volgend jaar.

Planning en kritieke paden Floriade

Er zijn vijf momenten in het jaar waarop het college verantwoording aflegt aan de raad over de stand van zaken en behaalde resultaten van het project Floriade, te weten:

- Bij de Programmarekening (met n.a.v. motie RG-463/2019: de voortgang op de planning, kritieke paden en geactualiseerde risico's en een bijbehorende informerende sessie)
- Bij de Programmabegroting (met n.a.v. motie RG-463/2019: de voortgang op de planning, kritieke paden en geactualiseerde risico's en een informerende sessie)

- Bij het MPG (actualiseren van de grondexploitatie Floriade; betreft alleen de woonwijk)
- Bij de Voortgangspresentaties in december 2021 en maart 2022 (n.a.v. motie RG-50/2021)

Wij informeren u met onderstaand schema over de planning en kritieke paden van september 2021. Dit overzicht is ook opgenomen en toegelicht in de Voortgangspresentatie van september 2021 en het bijbehorende agendaverzoek. Gezien de korte tijd tussen de Voortgangspresentatie en Programmabegroting zijn er geen verschillen bij beide momenten.

Standlijn 1 september 2021	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Eigenaar				
							GA	BV	AM	PF	
1 Evenement											
Uitwerking thema's voeding en gezondheid											X
Innovatieve inzendingen							X	X	X		
Subsidies							X	X		X	
Sponsorships/partnerships									X		
Betrokkenheid rijk							X	X			
Internationale participanten									X		
Vergunningen tijdelijke paviljoens											dieric
Cultureel / entertainment programma									X		
Contracten touroperators									X		
Kaartverkoop									X		
Contractering operationeel management									X		
Opleiding en Training									X		
Aanvraag evenementenvergunning									X		
Uitvoeringsplan Veiligheid									X	X	
Uitvoeringsplan Bereikbaarheid									X	X	
Uitwerking Innovatief vervoersconcept									X		
Ontwikkeling / realisatie Bewegwijzering									X		
Contracteren Pendelvervoer									X		
Ontwikkeling / realisatie parkeerplaatsen									X		
Ontwikkeling / realisatie entreegebied									X		
Ontmantelen Floriade expo											X
2 Economische spin off: Floriade Werkbedrijf									X		Randstad, UWV
3 Sociaal maatschappelijke spin of: Making Of									X		
4 Gebiedsontwikkeling											
Terreininrichting / aanleg infrastructuur											X
Inrichting Floriadeterrein t.b.v. Evenement											X
Aanplanten bomen							X	X			
Bos- en haagplanten							X	X			
Overige beplanting							X	X			
Circulaire bruggen							X				X
Vergunningen permanent vastgoed											dieric
Bouw permanente bebouwing Weerwater CV											X
Bouw Food Forum											X
Bouw Flevocampus											Acros
Vervolg realisatie vastgoed Weerwater CV											X

Legenda

- Verloopt volgens planning
- Wijkt licht af, verdient extra aandacht omdat risico op afwijkingen toeneemt
- Wijkt af, vraagt extra aandacht/ maatregelen noodzakelijk
- Afgelopen half jaar afgerond

- GA Gemeente Almere
- BV Floriade Almere 2022 BV
- AM Amvest Vastgoed BV
- PF Provincie Flevoland

Beleidsvoornemens 2022

Making of

Het team Making Of inspireert, verbindt, werkt aan draagvlak en biedt handelingsperspectief vanuit het thema van Floriade 'Growing Green Cities'. We richten ons op maatschappelijke organisaties- en kennisinstellingen, ondernemers en vooral bewoners. Hierbij gaat het om het lange termijn doel; Almere, Groene stad van de Toekomst. Drie strategische speerpunten staan centraal. *Vergroenen van de stad* – samen met Groene Buren, groene speldragers, de actie Zet Almere in bloei, de Maand van het Insect en Floriade Parade. *Gezondheid & Voedsel* – samen met ondernemers, Dutch Food Week, Boeren voor Buren, Jong Leren eten makelaars, FlevoFood, Voedselstrategie, chef koks, etc. *Gastvrijheid* – in samenwerking

met Floriade Werkbedrijf, VMCA, klankbordgroep leden en anderen. Ook de aandacht voor een toegankelijke Floriade blijft in 2022 onverminderd groot. Hieraan werken we samen met Floriade Inclusief via de werkgroepen Communicatie & bereikbaarheid. We organiseren onder andere testdagen en schouwsessies. In 2022 borgen we de onderdelen van de Making of die na 2022 een vervolg krijgen.

Werk en participatie

Floriade Werkbedrijf is de samenwerking van de gemeente Almere, het UWV en Randstad om zoveel mogelijk kandidaten, door middel van de Floriade, uit de uitkering te bemiddelen naar werk. Basis hiervoor is SROI (social return on investment). Dit biedt de mogelijkheid om voorafgaand aan de Floriade kandidaten in de bouw, groenaanleg, ondersteunende functies te plaatsen in een tijdelijke functie van een half jaar op basis van SROI.

Tijdens de Floriade worden kandidaten geplaatst in de beveiliging/hospitality, parkbeheer/schoonmaak, detailhandel, vervoer en parkeren. Kandidaten worden opgeleid in een pool die specifiek voor deze werkzaamheden is ingericht.

In totaal verwachten we 200 tot 250 nieuwe kandidaten te plaatsen in 2022. Er is contractueel met de Floriade BV afgesproken dat zij minimaal 200 mensen via het Floriade Werkbedrijf gaan plaatsen. De doelstelling is dat minimaal de helft van de kandidaten doorstroomt naar een reguliere baan. In de praktijk lag dit aandeel de afgelopen jaren rond 90% (cijfer uit PB 2021). In 2022 borgen we de onderdelen, werkwijzen van het Floriade Werkbedrijf die we na 2022 een vervolg willen geven. Dit zal in elk geval gebeuren voor de SROI-verplichting van Weerwater CV voor de aanleg van de nieuwe woonwijk.

Terreininrichting (grondexploitatie)

In de eerste drie maanden van 2022 wordt de laatste hand gelegd aan het arboretum. Daarnaast vindt onder leiding van de Floriade BV de opbouw voor het evenement plaats. In 2023 gaat Weerwater CV verder met het voltooien van de woonwijk Hortus.

Inzending Paviljoen Amsterdam - Almere

De gemeente Almere realiseert samen met de gemeente Amsterdam een gezamenlijke inzending op de Floriade Expo: een paviljoen op een aantrekkelijk ingerichte kavel. Beiden zijn gereed in het eerste kwartaal van 2022. Tijdens de Floriade Expo nemen de expositie in het paviljoen en aanvullende activiteiten de bezoeker mee in het thema 'De stem van de Natuur in stedelijke ontwikkeling' en in het unieke karakter van gaststad Almere. Onderdeel van de gezamenlijke inzending is het programma WeMakeThe.City Green, dat van september 2021 tot het einde van de Expo plaatsvindt in Almere, Amsterdam en de regio. Het programma wordt gerealiseerd door Avanti en Pakhuis De Zwijger, in samenwerking met een groot aantal partners. Het programma informeert een breed publiek, inspireert en stimuleert om bij te dragen aan de groene stad van de toekomst. Een duurzame, circulaire, gezonde en inclusieve stad waar de natuur de ruimte én een stem krijgt en letterlijk groen een cruciale bijdrage levert aan de luchtkwaliteit, het terugbrengen van hittestress, wateradaptatie, het optimaliseren van de biodiversiteit en ook zaken als mentale gezondheid. Het programma verbindt het super lokale, regionale, nationale en mondiale met elkaar. Na de Floriade krijgt het paviljoen een andere plek in de stad en bouwen we verder op de netwerken en opbrengsten die onze inzending tot stand brengt.

Floriade Legacy programma

De doelstelling van het legacy programma is om de maatschappelijke en economische baten van de Floriade zo groot en zichtbaar mogelijk te maken in de jaren na de Expo. Dit doen we door de kennis en netwerken die sinds het bidboek in 2012 en met als hoogtepunt de Floriade Expo in 2022 worden opgedaan vast te houden en door te ontwikkelen in de periode van 2022 tot 2032. Onderdeel van het legacy programma zijn de inzending Amsterdam-Almere, het opzetten van een samenwerkingsstrategie of vorm met partners voor de periode na 2022, het bijhouden van de langjarige baten van de Floriade voor Almere en de regio, het sturen op de verbinding tussen Almere 2.0 en de Floriade en het verkennen van een Green deal met de MRA. Dit laatste houdt in dat we in MRA verband een programma voorbereiden voor speerpunten als duurzame gebiedsontwikkeling, mobiliteit, voedsel en landbouw waarmee we vanaf oktober 2022 aanspraak willen maken op nationale of Europese subsidies.

In 2021 verkennen we met onze partners op welke manier we de kennis, netwerken en opbrengsten van de Floriade kunnen borgen, uitbouwen en monitoren. We sturen hiermee op het structurele effect van het werken aan de Floriade, zodat we in 2032 hopelijk kunnen concluderen dat het zeer de moeite waard is geweest. Begin 2022 hebben we inzicht in de gewenste samenwerkingsvorm of strategie. De periode tot oktober 2022 wordt benut om deze volledig uit te werken en in te regelen. Monitoring van het structurele effect van het werken aan de Floriade is onderdeel van de uitvoering van de nog te ontwikkelen samenwerkingsvorm.

Financiën 2022

In de meerjarenbegroting van de Floriade is voor de jaarschijf 2022 (projectbegroting gemeente) de volgende raming opgenomen.

bedragen x € 1.000

uitgaven	bedrag 2022	inkomsten	bedrag 2022
Bedrijfsvoering- & apparaatskosten	1.238	Bijdragen derden	1.664
Programmakosten (inclusief communicatie)	684	Bijdragen Parkeren en Mobiliteit	4.881
Making of	120	Rijkssubsidie Innovatieve projecten	2.500
Veiligheid	906		
Onvoorzien	140		
Indexatie	252		
FVA, Flor werkt, dialogue, Progr. en bruggen	1.055		
Parkeren	1.319		
Impulsmiddelen	50		
Rijk: Innovatieve projecten	2.500		
<i>Subtotaal uitgaven</i>	<i>8.264</i>	<i>Subtotaal inkomsten</i>	<i>9.045</i>
Onttrekkingen reserves		Storting reserves	
Onttrekking res. Floriade	-6.073	Storting reserve Floriade	-9.045
Onttrekking res. FVA (bijdrage provincie Flor)	-983		
<i>Totaal mutaties reserve</i>	<i>-7.059</i>		<i>-9.045</i>
Dekking vanuit reguliere middelen	1.205		0

Meerjaren businesscase

bedragen x € 1.000	werkelijk t/m 2020	begroot 2021	2022	2023/ 2024	totaal PB2022	totaal PB2021	verschil
uitgaven							
projectorganisatie	9.885	1.683	1.577	698	13.843	14.777	-934
<i>dekking reguliere begroting</i>	<i>-5.125</i>	<i>-1.345</i>	<i>-1.207</i>	<i>-625</i>	<i>-8.296</i>	<i>-8.292</i>	<i>-6</i>
terrein	900	455	-	-	1.355	900	-455
communicatie	1.010	175	350	-	1.535	1.604	-69
geluidsmaatregelen	3.557	-	1.143	-	4.700	4.700	-
dekking saldireserve	-3.400	-	-	-	-3.400	-3.400	-
vergroening jachthaven	324	-	-	-	324	324	-
parkeren en mobiliteit	716	6.000	1.319	-	8.035	6.500	1.535
div. bijdr. (NTR, BIE, AIPH)	45	-	-	-	45	45	-
making of	1.295	230	120	-	1.645	2.044	-399
Floriade impuls participatie	55	50	95	-	200	200	-
Floriade impuls subsidie	60	-	-	-	60	200	-140
Floriade werkt!	961	1.122	367	-	2.450	2.000	450
Floriade Bruggen (proceskosten)	374	83	72	-	529	529	-
Floriade Bruggen (Bruggen)	2.289	681	-	-	2.970	2.970	-
Floriade Dialogue	100	50	50	-	200	200	-
Floriade Programmering	74	273	566	-	913	-	913
veiligheid	27	94	812	-	933	933	-
onvoorziene kosten	122	10	140	-	272	1.653	-1.381
beheerlasten	1.833	426	-	-	2.259	1.996	263
Paviljoen Amsterdam - Almere	-	178	448	-	626	-	626
innovaties	933	539	528	-	2.000	2.000	-
Rijksbijdrage aan projecten	-	7.500	2.500	-	10.000	-	10.000
indexering	-	100	100	-	200	601	-401
financieringslasten	-801	-	-	-	-801	-801	-
<i>bijdrage voorziening grex</i>	<i>15.075</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>15.075</i>	<i>13.477</i>	<i>1.596</i>
<i>dekking saldireserve</i>	<i>-4.296</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-4.296</i>	<i>-2.700</i>	<i>-1.596</i>
Floriade Almere 2022 BV					80.872	68.472	12.400
totale uitgaven Floriade	26.013	18.304	8.980	75	121.844	110.932	23.312
Inkomsten							
bijdrage Almere	21.603	-	-	-	21.603	21.603	-
bijdragen Rijk	5.000	7.500	2.500	-	15.000	5.000	10.000
Floriade Werkt!	961	672	367	-	2.000	2.000	-
Floriade Bruggen (proceskosten)	181	84	115	-	380	380	-
Floriade Bruggen (Bruggen)	2.289	681	-	-	2.970	2.970	-
Floriade Dialogue	100	50	50	-	200	200	-
Floriade Programmering	74	1.323	566	-	1.963	1.000	963
bijdrage subsidies	264	-	1.664	-	1.928	2.500	-573
bijdrage werkgelegenheid	-	1.500	-	-	1.500	1.500	-
parkeren en mobiliteit	-	-	4.881	-	4.881	4.398	483
indexering	-	-	-	-	-	1.017	-1.017
Floriade Almere 2022 BV					60.072	60.072	-
totale inkomsten Floriade	30.665	11.732	10.028		112.497	102.640	9.857
RESULTAAT					-21.747	-8.292	-13.455
<i>Resultaat gemeente</i>							<i>-1.055</i>
<i>Resultaat Floriade BV</i>							<i>-12.400</i>

Op een aantal posten binnen de business case Floriade heeft op totaalniveau een verschuiving plaats gevonden. Hieronder volgt een korte toelichting op de grootste verschuivingen:

- Projectorganisatie:
  - Om een deel van de provinciale middelen binnen de begroting te kunnen koppelen is op deze post bezuinigd
  - Daarnaast is een deel van dit budget toegevoegd aan het budget Amsterdam-Almere om het paviljoen binnen de begroting te kunnen realiseren
- Terrein: Voor de opbouw van het evenement blijkt het nodig te zijn om extra rijplaten te gebruiken om de aangelegde gridstraten te beschermen tijdens de opbouwfase van het evenement. Hier was een risico voor opgenomen in de risicoreservering. Voorgesteld wordt om deze extra kosten te dekken vanuit deze reservering.
- Communicatie: betreft het restant van jaarschijf 2020 wat is gebruikt ter dekking van de extra kosten beheer en onderhoud in diezelfde jaarschijf.
- Parkeren: Aan het budget voor parkeren is onvoorzien en index toegevoegd.
- Making of:
  - Een deel betreft een restant van jaarschijf 2020 wat is gebruikt ter dekking van de extra kosten beheer en onderhoud in diezelfde jaarschijf.
  - Daarnaast is een deel van dit budget toegevoegd aan het budget Amsterdam-Almere om het paviljoen binnen de begroting te kunnen realiseren
- Onvoorzien: Het grootste verschil betreft de toevoeging aan het budget voor parkeren.
- Impuls subsidie:
  - Om de provinciale middelen binnen de begroting te kunnen koppelen is op een deel van deze post bezuinigd.
  - Daarnaast is een deel van dit budget toegevoegd aan het budget Amsterdam-Almere om het paviljoen binnen de begroting te kunnen realiseren
- Floriade Werkt! / Floriade Programmering: Dit betreft de verwerking van de afspraken met de Provincie.
- Beheerlasten: Betreft het jaarresultaat uit 2020.
- Werkbudget Paviljoen Amsterdam – Almere: Vanuit andere budgetten is bijgedragen om het mogelijk te maken om binnen budget het paviljoen Amsterdam – Almere te realiseren.
- Rijksbijdrage projecten: Dit betreft de extra bijdrage die het Rijk aan de Floriade gaat besteden voor een aantal specifieke projecten. Deze bijdrage kwam eind vorig jaar rond.
- Index:
  - Om de provinciale middelen binnen de begroting te kunnen koppelen is op een deel van deze post bezuinigd.
  - Daarnaast is een deel van dit budget toegevoegd aan het budget voor parkeren.
- Bijdrage Voorziening Grex: dit betreft de verwerking van de actualisatie van het MPGA..

Baten:

- Bijdrage Rijk: De bijdrage van het Rijk is verhoogd met € 10 miljoen voor een aantal specifieke projecten.
- Floriade Programmering: Dit betreft de verwerking van de provinciale bijdrage. Er valt een groter deel van de bijdrage ten deel aan de business case van de gemeente, waarvan werd gedacht dat deze aan de business case van Floriade BV ten deel zou vallen. Omdat de Floriade BV culturele subsidie gaat binnenhalen, vindt hier een uitruil in plaats (+ € 963.000).
- Subsidie:
  - Enerzijds is dit de toedeling van de index (€ 391.000)
  - Anderzijds een uitruil met provinciale middelen met de buca van de Floriade BV (- € 963.000).
- Parkeren en mobiliteit: : toedeling index (€ 483.000)
- Index:
  - Vanuit het resultaat van 2020 € 143.000 op deze post afgeboekt.
  - Restant verdeeld over subsidie en parkeren en mobiliteit.

Afspraken en contracten

De raad heeft expliciet uitgesproken geïnformeerd te willen worden over de belangrijke afspraken en contracten die gemaakt worden en die bepalend zijn voor de Floriade. In onderstaande tabel is weergegeven welke nieuwe afspraken en contracten er in 2021 zijn aangegaan en in welke contracten er wijzigingen zijn.

onderdeel	activiteiten	doel	inhoud afspraken
Floriade terreinontwikkeling en vastgoed			
Gebiedsontwikkeling	Koopovereenkomst met samenwerkingspartner Weerwater CV tranche 4 op 4 augustus 2021	Conform artikel 5.2 uit de ontwikkelingsovereenkomst Floriadeterrein en Stadswijk wordt per (groep) kavel(s) een koopovereenkomst gesloten.	Afspraken over de overdracht van 37 kavels door gemeente Almere aan Weerwater CV

Risico's Floriade

Onderstaand treft u de belangrijkste risico's met een financiële impact rondom de Floriade.

	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (AxB)	som van risico (PR2020)
risicoprofiel algemene dienst (x € 1 miljoen)				
1. Floriade businesscase	38,1	Div	24,6	26,6
2. Floriade grondexploitatie (geheim)	5,3	Div	2,1	2,1

Floriade businesscase

In onderstaande tabel worden de risico's op de wereldexpositie Floriade benoemd inclusief het bedrag waarvoor een reservering is opgenomen. Onder de tabel wordt per risico een toelichting gegeven. In onderstaande tabel wordt de huidige stand van de risico's vergeleken met de stand uit het raadsvoorstel RV 57/2021 Benodigde extra budget n.a.v. kostenraming tijdelijke inrichting Floriade en de stand bij de Programmarekening 2020.

bedragen x € 1.000

risico's Floriade	omvang	kans	PB RV 57/2021 2022	PR2020
Bijdrage subsidie /derden komt niet tot stand tgv business case	-2,0	80%	-1,6	-1,6
Bijdrage Prov. Flevoland komt niet tot stand tgv de business case	-0,5	60%	-0,3	-1,0
Tegenvallende bezoekers kaartverkoop / parkeren	-10,4	80%	-8,3	-8,3
Sponsorbijdragen vallen tegen	-8,0	80%	-6,4	-6,4
Tenderopbrengsten vallen 30% tegen	-1,2	40%	-0,5	-0,5
Beheerbudget niet toereikend	-1,5	20%	-0,3	-0,3
Diverse kleine risico's	-1,3	20%-40%	-0,2	-0,2
Veiligheidskosten	-1,0	40%	-0,4	-0,4
Bouwvergunningen	-0,5	80%	-0,4	-0,4
Kwaliteit evenement	-1,0	60%	-0,6	-0,6
Avondprogrammering	-	-	-	-2,0
Busvervoer	-3,0	60%	-1,8	-2,0
Onvoorzien Expo organisatie	-2,3	60%	-1,4	-1,1
Exploitatie Toren 2	-1,6	40%	-0,6	-0,8
Risico bijdragen derden	-0,5	40%	-0,2	-0,2
Ontmanteling	-1,3	40%	-0,5	-
Bouwplaats management	-0,5	40%	-0,2	-
Personeelskosten Floriade BV	-1,5	60%	-0,9	-
Stikstof	PM	PM	PM	-
Achtervang				-0,4
Totaal risico's Floriade	-38,1	div.	-24,6	-26,6

Floriade grondexploitatie

Het risico van de grondexploitatie Floriade is gebaseerd op :

- de algemene marktrisico's binnen het plan. De algemene marktscenario's die van toepassing zijn, zijn gebaseerd op de laatst bestuurlijk vastgestelde MPGA;
- een totaaloverzicht van het risicoprofiel opgebouwd uit gewogen projectrisico's, gewogen projectkansen en algemene marktrisico's;
- een toelichting op de projectrisico's en projectkansen. Hierbij worden aard, omvang, kans van optreden en beheersmaatregelen vermeld;
- niet verrekenbare btw in verband met het evenement.

De toetsing en kwantificering van de risico's heeft conform de Kadernota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen van de gemeente Almere plaatsgevonden.

Beheersmaatregelen

In deze fase van het proces zijn er nog geen beheersmaatregelen getroffen.

Financiële Inschatting

Binnen deze grondexploitatie zijn er diverse proces- en ontwerprisico's onderkend. Ongewogen is het risicobedrag € 5,3 miljoen. In totaal is het gewogen risicobedrag op basis van de diverse kans percentages berekend op € 2,1 miljoen.

Toelichting risico's businesscase

Bijdrage subsidie/derden

In de business case is gerekend op een bijdrage van € 2,5 miljoen vanuit subsidie, dan wel vanuit bijdragen van derden (bijvoorbeeld Amsterdam/MRA).

Risico beschrijving:

Doordat de periode steeds korter wordt tot aan het evenement en de mogelijkheid om subsidie aan kostenposten te koppelen in de business case hiermee steeds krappere wordt, bestaat de kans dat er geen subsidies aan de investeringen in de business case kunnen worden gekoppeld. Dit leidt tot een te kort in de begroting.

Voortgang:

Bij het raadsvoorstel RV 57/2021 Benodigde extra budget n.a.v. kostenraming tijdelijke inrichting Floriade zijn ook extra middelen ter beschikking gekomen voor het Cultuur programma. Met de Floriade BV is afgesproken dat wanneer hier subsidies of fondsen op worden binnen gehaald, dat dit ten gunste komt van deze ingerekende bijdrage. Dit geeft een extra mogelijkheid om de bijdrage alsnog te realiseren.

Risico inschatting:

Bij de kwantificering van het risico wordt rekening gehouden dat een groot deel van deze bijdragen niet kan worden gerealiseerd (namelijk € 2,0 miljoen). Hierbij wordt rekening gehouden met een hoge kans van optreden (80%). Er wordt daarom in de risicoreservering een bedrag van € 1,6 miljoen gereserveerd.

Beheersmaatregelen:

Zoals genoemd in de voortgang wordt nu ook ingezet op subsidies en fondsen die kunnen worden verkregen op het cultuur programma.

Bijdrage Provincie Flevoland

De provincie Flevoland heeft in 2012 € 10 miljoen cofinanciering toegezegd aan de wereldtentoonstelling Floriade. De door de provincie voor de Floriade geormerkte gelden zijn afkomstig uit de tweede tranche van het Investeringsprogramma Flevoland-Almere (IFA). Deze cofinanciering loopt via het Fonds Verstedelijking Almere en dit betekent dat Almere en Flevoland samen bestedingen in de jaarprogramma's van het Fonds Verstedelijking Almere opnemen. Tot op heden is de bijdrage toegewezen aan de volgende projecten:

- € 2,00 miljoen aan het economisch programma Floriade Werkt!
- € 3,35 miljoen aan het programma Circulaire Bruggen
- € 0,20 miljoen aan de Floriade Dialogues
- € 4,45 miljoen aan Floriade Programmering

Risico beschrijving:

Als gevolg van de eisen/doelen die de Provincie stelt aan de besteding van de toegezegde bijdrage aan de Floriade bestaat de mogelijkheid dat de middelen niet kunnen worden gekoppeld aan de investeringen die zijn opgenomen in de business case. Dit leidt tot een te kort in de begroting.

Voortgang:

Voor de resterende € 4,45 miljoen provinciale cofinanciering is door Almere en de provincie een gezamenlijke menukaart opgesteld met een vijftal mogelijke activiteiten. De zoektocht was en is om activiteiten te vinden die zo goed mogelijk passen bij zowel de gemeentelijke kaders (bijdragen aan ontlasten van de business case Floriade) als de provinciale kaders (economische structuurversterking, innovaties, gastheerschap, regionale uitstraling). Inmiddels is voor € 3,95 miljoen aan activiteiten gevonden. Hiervan was een groot deel één-op-één te koppelen aan de business case. Voor € 1,3 miljoen was de koppeling niet mogelijk. Door bezuiniging binnen het bestaand budget van € 0,7 miljoen is dit bedrag verlaagd tot € 0,6 miljoen. Dit bedrag wordt bij de programmabegroting 2022 uit de reserve gehaald. Er blijft dan nog maar een klein risico in de reserve staan.

Risico inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden dat € 0,5 miljoen van de resterende bijdrage van de provincie niet kan worden gelabeld. Er wordt hierbij rekening gehouden met een grote kans van optreden (60%). Er wordt daarom in de risicoreservering een bedrag van € 0,3 miljoen gereserveerd.

Beheersmaatregelen:

Vanuit gesprekken met de Provincie komt naar voren dat ook de Provincie de urgentie heeft om de bijdragen concreet vast te stellen op de verschillende daarvoor benoemde activiteiten. Hierover zal de komende maanden bestuurlijk afstemming plaatsvinden. Insteek aan de gemeentelijke zijde zal zijn om zo veel als mogelijk te matchen met de opgenomen kosten in de business case van de Floriade.

Tegenvallende bezoekers kaartverkoop/parkeren

In de business case van de Floriade BV is een opbrengst van € 40 miljoen (netto) ingerekend vanuit kaartverkoop. Voor de opbrengsten vanuit parkeren is in de begroting van de ZPO € 4,8 miljoen (inclusief index) ingerekend.

Risico beschrijving:

Het risico bestaat dat de opbrengst vanuit de kaartverkoop en parkeren lager is dan verwacht. Uitgangspunt in de business case is 2 miljoen betalende bezoekers. Vele oorzaken kunnen ten grondslag liggen aan de komst van minder of meer bezoekers. Een deel van deze oorzaken wordt als apart risico opgenomen. Deze oorzaken kunnen worden onderverdeeld in de kwaliteit van het evenement, de marketing van het evenement en een aantal exogene factoren, zoals concurrerende evenementen, economische situatie (in de landen waar de bezoekers vandaan komen), weersomstandigheden en veiligheidsissues.

Omdat de elementen waarop de Floriade organisatie kan sturen als aparte risico's zijn opgenomen in deze analyse heeft dit risico alleen betrekking op de exogene factoren.

Een tegenvallend aantal bezoekers leidt niet alleen tot tegenvallende inkomsten vanuit de kaartverkoop en lagere parkeerinkomsten, maar ook tegenvallende spin-off inkomsten (bv. hotelovernachtingen) en een imagooverlies voor de gemeente Almere.

Voortgang:

Bij de Verkenning Floriade 2022 in de zomer van 2020 is dit risico fors opgehoogd door het extra risico dat corona met zich meebrengt. Destijds ging het college er vanuit dat er medio 2021 een vaccin zou zijn (ook op basis van berichten van het RIVM), terwijl het college zich ook realiseerde dat hier geen absolute zekerheid over was. Zij hield er rekening mee dat het organiseren van de Floriade zou moeten voldoen aan de anderhalve meter samenleving. De gridstructuur en het 60 hectare grote terrein boden uitkomst hiervoor.

Nu ruim een half jaar verder zijn er diverse werkende vaccins tegen corona (een half jaar eerder dan verwacht). De verwachting is nu dat in Nederland in september iedereen die dat wil, kan zijn gevaccineerd met in ieder geval de eerste prik. Er worden diverse onderzoeken gedaan naar snel testen bij evenementen, theater en musea bezoek. Ook in de ons omringende landen (waar de meeste buitenlandse bezoekers vandaan komen) wordt op grote schaal gevaccineerd. De Floriade wordt gezien als doorstroomlocatie, waar de 1,5 meter afstandsregel nog van kracht is. .

Risico inschatting:

Het risico wordt gelijk gehouden aan de stand uit de programmarekening 2020: Omvang van 20% minder bezoekers tegen een risicopercentage van 80%. Daarmee wordt voor dit risico € 8,3 miljoen gereserveerd.

Beheersmaatregelen:

Door contracten af te sluiten met touroperators, groepsarrangementen en voorverkoop van kaarten te realiseren, wordt meer zekerheid verkregen rondom de kaartverkoop.

Sponsorbijdragen vallen tegen

In de business case Floriade wordt een sponsorbijdrage ingerekend van € 9,6 miljoen.

Risico beschrijving:

Als gevolg van onvoldoende interesse vanuit de markt in het Floriade evenement en/of de trends die we zien in de sponsoring van bedrijven (sponsoring in de vorm van grote financiële bijdragen loopt steeds verder terug) en een mogelijk verslechterde economische situatie, bestaat de kans dat de sponsoring onvoldoende van de grond komt, waardoor de ingerekende sponsorbijdrage niet (geheel) wordt behaald.

Voortgang:

Vanuit de Floriade Almere 2022 BV was het de intentie om de afgelopen en de komende tijd veel energie te steken in de dealmaking rondom mogelijke kleinere sponsors voor Floriade Expo 2022. Door het coronavirus is dit niet mogelijk geweest. Ook door de hierdoor ontstane economische situatie bij bedrijven is het risico van het niet behalen van de sponsoropbrengsten verhoogd ten opzichte van vóór de coronapandemie.

Risico inschatting:

In de risicoreserve wordt rekening gehouden met een bedrag aan tegenvallende partnerbijdragen van maximaal € 8 miljoen. Dit leidt tegen een grote kans van optreden (80%) tot een risicoreservering van € 6,4 miljoen.

Het is primair de verantwoordelijkheid van de Floriade Almere 2022 BV om de sponsoropbrengsten te realiseren.

Beheersmaatregelen:

De beheersmaatregel om kleinere sponsors te benaderen en barterdeals af te sluiten, wordt de komende periode ingezet.

Tenderopbrengsten vallen 30% tegen

In de business case is een bedrag opgenomen van € 4,0 miljoen voor concessieopbrengsten.

Risico beschrijving:

Als gevolg van de keuze voor een specifieke samenwerkingspartner, lokale ondernemers, duurzaamheidseisen, de wijze waarop de afrekening plaatsvindt, lagere bezoekersaantallen en/of de kwaliteit van de diensten (bijvoorbeeld catering en merchandise), bestaat de kans dat de opbrengsten lager zijn dan verwacht.

Voortgang:

In een aantal voorgaande Floriades was de catering een zwak punt. Om de kwaliteit van de catering omhoog te brengen is in de samenwerkingsovereenkomst (2016) met de Floriade BV het target voor concessieopbrengsten reeds met € 1,0 miljoen verlaagd. In de komende periode worden keuzes gemaakt ten aanzien van het cateringsconcept en de wijze van afrekening: vast bedrag of percentage.

Aandachtspunten hierbij zijn:

- Hoge prijzen heeft een negatief effect op je bezoekersaantallen
- Prijzen moeten over het gehele terrein in lijn zijn met elkaar (deelnemers, partners, cateraar).
- Kwaliteit moet op hele terrein gelijk zijn.
- Liquiditeit aanbieder
- Zelfde sfeer en klantbeleving op het gehele terrein
- Aanbod in lijn met thema's (anders klopt het verhaal niet)

Risico inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met 30% minder opbrengsten vanuit de catering, wat leidt tot € 1,2 miljoen minder opbrengsten. Er wordt rekening gehouden met een middelmatige kans van optreden (40%). Er wordt daarom vanuit de risicoreservering een bedrag van € 0,5 miljoen gereserveerd.

Beheersmaatregelen:

Bij de contractering zal op dit aspect de geïnventariseerde aandachtspunten moeten worden meegenomen in de keuzes die gemaakt gaan worden.

Beheerbudget niet toereikend

In de business case is een bedrag opgenomen van € 3,0 miljoen voor beheer van het terrein tot en met 2022.

Risico beschrijving:

Het risico bestaat dat de uitgangspunten die bij de berekening van de beheerkosten zijn gehanteerd in de praktijk niet haalbaar zijn en/of het beheer voor een groter deel voor rekening van de Floriade BV komt en/of dat de kosten van het beheer voorafgaand aan de Floriade hoger zijn dan inschat.

Voortgang:

Het structureel beheer van het Arboretum is onderdeel van het definitief Ontwikkelingsplan dat met de samenwerkingspartner is opgesteld. Met de samenwerkingspartner wordt nu gekeken naar een parkmanagementconstructie.

Voor en tijdens het evenement is de gemeente gezamenlijk verantwoordelijk met de Floriade BV. Hiervoor is een onderhoudsplan opgesteld voor de komende anderhalf half jaar. In de aanvraag voor de tijdelijke inrichting zijn hiervoor extra middelen gevraagd. Door deze verhoging binnen het budget, is de reservering voor toekomstige tegenvallers op het beheer en onderhoud naar beneden bijgesteld. Er is nu immers een geüpdatete inschatting voor handen.

Risico inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met € 1,5 miljoen extra kosten voor beheer en onderhoud. Er is rekening gehouden met een kleine kans van optreden (20%). Er wordt daarom vanuit de risicoreservering een bedrag van € 0,3 miljoen gereserveerd.

Het is primair de verantwoordelijkheid van de gemeentelijke Zelfstandige Programma Organisatie en de Floriade Almere 2022 BV om zorg te dragen voor het beheer en onderhoud voorafgaand aan en tijdens de expositie.

Veiligheidskosten

Voor het opstellen van een beveiligingsplan en coördinerende werkzaamheden is € 933.000 ingerekend in de business case van de gemeentelijke programma organisatie. In de business case van de Floriade Expo organisatie is ruim € 1,6 miljoen opgenomen voor de beveiliging op het Floriadeterrein zelf.

Risico beschrijving:

De Floriade Expo organisatie is verantwoordelijk voor de veiligheid op het terrein en legt dit vast in het veiligheidsplan dat als basis dient voor de evenementenvergunning. Dit veiligheidsplan ziet toe op alle directe gevolgen van het evenement op het evenemententerrein, maar ook in de omgeving en de toestroom van bezoekers (aankomst en vertrek).

Voortgang:

Binnen de gemeente is een handavingsplan gemaakt voor tijdens het evenement. De kosten van dit plan lijken binnen de bestaande middelen voor veiligheid binnen de gemeentelijke business case te kunnen worden gedekt.

Risico inschatting:

Omdat er meer duidelijkheid is gekomen rondom de kosten van veiligheid kan dit risico wat bijgesteld worden. Bij de gemeente is tot nog toe geen aanvullend budget nodig en bij de Floriade BV is aanvullend budget aangevraagd bij de aanvraag tijdelijke inrichting. Hierdoor daalt het risico op een tekort binnen de

kosten voor veiligheid. In de huidige inschatting wordt daarom rekening gehouden met additionele kosten van €1 miljoen tegen een middelmatige kans van optreden (40%). Er wordt daarom vanuit de risicoreserve een bedrag van € 0,4 miljoen gereserveerd voor veiligheid.

Bouwvergunningen

Risico beschrijving:

Als gevolg van de gewenste innovatieve investeringen die voor de Floriade zijn vereist bestaat de kans dat het vergunnings-verleningsproces hier (nog) niet klaar voor is. Tevens bestaat de kans dat vergunningen onder grote tijdsdruk en met onvoldoende kwaliteit aangevraagd worden. Met als gevolg vertraging in de vergunningverlening, dan wel niet verkrijgen van de juiste vergunningen. Dat kan er uiteindelijk toe leiden dat partijen afhaken, omdat het proces te lang duurt, te veel inspanning vergt en/of ze niet de vergunning verkrijgen die ze graag hadden gezien of dat er extra inzet moet worden geleverd op de behandeling van de vergunningen en het toezicht op de bouw.

Voortgang:

Inmiddels is voor de bouwvergunningen een TaskForce ingesteld. Dit betreft een overlegvorm tussen gemeente, Floriade Expo organisatie, Amvest/Dura, Omgevingsdienst en waterschappen. Hier worden de voorbereidende processen in beeld gebracht en uitgelijnd en het is ook steeds meer het platform voor afstemming bij ad hoc knelpunten. Voor de aanvragen vanuit de BV Floriade was afgesproken dat deze verspreid over 2021 ingediend zouden worden. Dit is niet gebeurd, alle aanvragen komen in de laatste maanden van 2021. De kans is groot dat hierbij extra inzet vanuit VTH nodig zal zijn om dit proces in goede banen te leiden.

Risico inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met € 0,5 miljoen extra kosten voor de afdeling VTH. Er is rekening gehouden met een grote kans van optreden (80%). Er wordt daarom vanuit de risicoreservering een bedrag van € 0,4 miljoen gereserveerd voor extra inzet op bouwvergunningen.

Beheersmaatregelen:

De afdeling VTH bereid zich erop voor om zo nodig snel extra capaciteit bij te kunnen schakelen. Onderdeel van deze voorbereiding kan zijn dat er al capaciteit wordt ingehuurd voordat 100% zeker is dat deze nodig gaat zijn. Gezien de krapte op de relevante arbeidsmarkt is het namelijk niet mogelijk om pas op het laatste moment extra medewerkers in te huren.

Kwaliteit evenement

Risico beschrijving:

Er moeten 192 kavels gevuld worden op het Floriade terrein ("witte" vlekken zijn niet wenselijk). Als gevolg van te lage kwaliteit van de inzendingen van de deelnemers, te weinig deelnemers of afzeggingen op het laatste moment bestaat de kans dat aanvullende investeringen nodig zijn om de kwaliteit van de expositie te kunnen garanderen.

Risico inschatting:

Bij het kwantificeren van het risico is vooralsnog alleen rekening gehouden met € 1,0 miljoen extra kosten voor een kwaliteitsslag op de inbreng van de deelnemers. Er is rekening gehouden met een hoge kans van optreden namelijk 60%. Er wordt daarom vanuit de risicoreservering een bedrag van € 0,6 miljoen gereserveerd.

Beheersmaatregelen:

Er is altijd een kans dat een deelnemer op het laatste moment afzegt. Het blijft zaak om goed in gesprek te blijven met de verschillende deelnemers over hun bijdrage aan de expositie.

Busvervoer

In de business case van de Floriade Almere 2022 BV is € 1,2 miljoen ingerekend voor het busvervoer van bezoekers vanaf de parkeerlocaties en de NS naar het Floriadeterrein.

Risico beschrijving:

In eerste instantie werd rekening gehouden met één parkeerlocatie buiten de stad, parkeren op loopafstand naast het Floriade terrein en parkeren in de stad (danwel bezoekers reizend met het openbaar vervoer). De parkeerlocaties zijn nu gewijzigd in één locatie aan de rand van de stad, waarvoor busvervoer moet worden geregeld. Enerzijds is er dus een uitbreiding van benodigd busvervoer, terwijl anderzijds ook wordt geconstateerd dat de inkoopkosten voor het vervoer zijn gestegen. Ook is extra bewegwijzering nodig richting de parkeerplaatsen en zijn een aantal aanpassingen nodig rondom het terrein. Hierover vinden onder andere gesprekken plaats met Rijkswaterstaat.

Voortgang:

Uit een eerste offerte uitvraag blijkt dat de € 1,2 miljoen niet toereikend is voor het busvervoer van NS en de beoogde parkeerplaats naar het terrein. Inmiddels zijn verschillende gesprekken met de vervoerder gevoerd en is de eerste offerte naar beneden bijgesteld. Nog steeds is dit bedrag ruim hoger dan in de begroting is meegenomen. Er wordt hierbij nog gekeken naar allerlei mogelijkheden om dit tekort in te perken.

Risico inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met € 3,0 miljoen extra kosten voor het busvervoer van NS / parkeerplaatsen naar het terrein en bewegwijzering, dan wel het niet realiseren van de oplossingsrichting van onder andere de subsidies. Er wordt rekening gehouden met een hoge kans van optreden (60%). Er wordt daarom vanuit de risicoreservering een bedrag van € 1,8 miljoen gereserveerd.

Beheersmaatregelen:

Er wordt rondom het busvervoer en parkeren onderzocht of er mogelijkheden zijn voor subsidies en bijdragen van derden.

Onvoorzien

Risico beschrijving:

Als gevolg van onvoorziene zaken bestaat de kans dat er kosten moeten worden gemaakt, die niet zijn opgenomen in de huidige business case van de Floriade Expo organisatie.

Voortgang:

Voor het berekenen van de omvang van het risico op onvoorziene kosten bij de Floriade BV is 5% van de nog uit te geven budgetten (excl. Projectorganisatie en Financiering) genomen

Risico inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met € 2,3 miljoen extra kosten tegen een hoge kans voor voorkomen (60%). Daarom is er € 1,4 miljoen meegenomen in de risicoreserve.

Exploitatierisico Toren 2

De Floriade Expo organisatie heeft met Weerwater CV de afspraak gemaakt om toren 2 te huren tijdens het evenement. De Floriade Expo organisatie zal de appartementen in deze toren in richten om deze tijdens de expo als overnachtingsmogelijkheid aan te bieden aan de deelnemers van het evenement.

Risico beschrijving:

Als gevolg van een niet kostendekkende huurprijs of als gevolg van leegstand van de appartementen tijdens de expo bestaat de kans dat de kosten die worden gemaakt voor de appartementen niet worden terugverdiend.

Voortgang:

Bij het raadsvoorstel betreffende de tijdelijke inrichting is goed gekeken naar de kosten voor de inrichting van de appartementen, daarom wordt nu enkel het risico meegenomen voor leegstand van de appartementen.

Risico inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met € 1,6 miljoen minder huuropbrengsten tegen een middelmatige kans (40%) van optreden. Hierdoor is er een bedrag opgenomen in de risicoreservering van € 0,6 miljoen.

Risico bijdragen derden

Risico beschrijving:

In de berekening bij de herijking van de business Case van de Floriade BV is rekening gehouden dat de Floriade BV door in kind leveringen een bedrag van € 0,5 miljoen kan besparen in de business case. Dit is onder andere de verwachting bij het zogenaamde 'WOW'-groen.

Er bestaat de kans, door bijvoorbeeld de economische situatie na de coronacrisis, dat deze in kind leveringen niet kunnen worden geëffectueerd.

Risico inschatting:

Bij de kwantificering van het risico is rekening gehouden met € 0,5 miljoen extra kosten tegen een middelmatige kans (40%) van optreden. Hierdoor is er een bedrag opgenomen in de risicoreservering van € 0,2 miljoen.

Ontmanteling

Risico beschrijving:

Door Arcadis is op basis van ervaring in Venlo een inschatting gemaakt op de ontmanteling van het terrein nadat het evenement is afgelopen. Deze inschatting komt € 1,3 miljoen hoger uit dan het beschikbare budget in de business case van de Floriade BV. Floriade BV denkt genoeg mogelijkheden te zien om de kosten binnen het budget mogelijk te maken. In dit opgenomen risico wordt er rekening mee gehouden dat de kosten toch hoger dan het beschikbare budget uitkomen.

Risico inschatting:

Bij de kwantificering van het risico op de ontmanteling is rekening gehouden met € 1,3 miljoen extra kosten tegen een middelmatige kans voor optreden (40%). Daarom is er € 0,5 miljoen meegenomen in de risicoreserve.

Bouwplaatsmanagement

Risico beschrijving:

Voor een deel van de kosten voor bouwplaats management (kosten voor de opbouw- en afbouwphase van de wereldtuinbouwtentoonstelling) wordt nog naar andere oplossingen gezocht. Daarom wordt hiervoor een bedrag opgenomen in de risicoreserve.

Voortgang:

Voor de opbouw van het evenement blijkt het risico zich nu voor te doen. Er zijn extra rijplaten nodig ter bescherming van de aangelegde gridstraten. Daarom wordt in deze programmabegroting voorgesteld om een bedrag van bijna € 0,5 miljoen hiervoor uit de risicoreserve ter beschikking te stellen.

Risico inschatting:

Bij de kwantificering van het risico op het bouwplaatsmanagement (afbouwfase evenement) is rekening gehouden met € 0,5 miljoen extra kosten tegen een middelmatige kans voor optreden (40%). Daarom is er € 0,2 miljoen meegenomen in de risicoreserve.

Personeelskosten Floriade BV

Risico beschrijving:

Dit risico betreft enerzijds het risico dat er meer kosten moeten worden gemaakt op de projectorganisatie om zo alles klaar te kunnen hebben aan de start van het evenement.

Anderzijds betreft dit het risico dat de ingerekende taakstelling op personeelskosten betrekking hebbend op de periode na afloop van het evenement, niet kan worden gerealiseerd.

Risico inschatting:

Bij de kwantificering van het risico op de personeelskosten Floriade BV is rekening gehouden met € 1,5 miljoen extra kosten tegen een hoge kans voor optreden (60%). Daarom is er € 0,9 miljoen meegenomen in de risicoreserve.

Stikstof

Risico beschrijving:

Eerdere berekeningen van de stikstofuitstoot bij het evenement zijn gedaan op basis van de Aeriustool. Hieruit kwam naar voren dat er geen aanvullende maatregelen nodig waren. Inmiddels is deze tool echter door de Raad van Staten voor de berekening van de uitstoot van stikstof afgekeurd. Daarom wordt er nu een nieuwe berekening gemaakt, waarin ook de nieuw inschattingen van het modal split worden meegenomen.

Risico inschatting:

Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek zullen mitigerende maatregelen moeten worden genomen. Vooralsnog is het risico als PM post meegenomen in de risicoreserve.

4.6 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij. Bij een financieel belang kan de gemeente financieel worden aangesproken wegens het functioneren van de verbonden partij of kan de gemeente geld kwijtraken bij een faillissement van de partij.

Gemeentelijk beleid

Het gemeentelijk beleid is gericht op de beperking van het aantal verbonden partijen, enerzijds uit oogpunt van transparantie van bestuur, anderzijds uit oogpunt van risicobeheersing. De mate van invloed en sturing wordt mede bepaald door de rechtsvorm, de vertegenwoordiging op bestuurlijk en ambtelijk niveau (voorbereidingsgroepen) en het per verbonden partij vastgelegde sturingsarrangement. De beslissing met betrekking tot het aangaan of beëindigen van de samenwerking met een verbonden partij wordt bewust genomen en periodiek heroverwogen. Voor het aangaan van een verbonden partij constructie is een expliciete goedkeuring van de gemeenteraad noodzakelijk. De kaders zijn in 2010 vastgesteld in de kadernota verbonden partijen.

BBV wijzigingen

De informatieverstrekking over de verbonden partijen is aangepast op basis van de wijzigingen in het BBV. Per programma dient te worden vermeld welke bijdrage verbonden partijen leveren aan het werkterrein. Daarnaast wordt in deze paragraaf meer inzicht geboden in de financiële positie en de financiële risico's. Tenslotte dienen verbonden partijen te worden uitgesplitst in de volgende vier typen: gemeenschappelijke regelingen (hiervan hebben we er 5), vennootschappen en corporaties (11), stichtingen en verenigingen (geen) en overige (geen). Hieronder is een lijst opgenomen van alle verbonden partijen.

nr.	naam verbonden partij	programma
Gemeenschappelijke regelingen		
1	Veiligheidsregio Flevoland	Veiligheid
2	GGD Flevoland	Zorg en Welzijn
3	Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek	Ruimte en wonen
4	Gebiedsontwikkeling Oosterwold	Ruimte en wonen
5	Werkvoorzieningsschap Tomingroep	Werk, inkomensondersteuning en inclusiviteit
Vennootschappen		
6	Tomingroep bv	Werk, inkomensondersteuning en inclusiviteit
7	Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC)	Duurzaam, leefbaar en bereikbaar
8	IbbA Lieven de Key	Ruimte en wonen
9	IbbA Ymere	Ruimte en wonen
10	Floriade Almere 2022 bv	Duurzaam, leefbaar en bereikbaar
11	Omala NV	Bestuur, inwoners en economie
12	Omala Airport Garden City CV	Bestuur, inwoners en economie
13	Techofonds Flevoland	Bestuur, inwoners en economie
14	Alliander	Financiën
15	Vitens	Financiën
16	Bank Nederlandse Gemeenten	Financiën

01	Veiligheidsregio Flevoland
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	Veiligheid
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	https://www.veiligheidsregioflevoland.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De burgemeester van Almere is voorzitter van het bestuur van de Veiligheidsregio Flevoland.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De jaarlijkse Almeerse bijdrage aan de Veiligheidsregio Flevoland bedraagt circa € 11 miljoen en wordt bepaald op basis van het aantal inwoners en de oppervlakte per deelnemende gemeente.

Openbaar belang

Het waarborgen van de veiligheid van de inwoners van Almere op het gebied van brandweezorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021	begroot eind 2021
eigen vermogen	10,8	9,0	8,1
vreemd vermogen	11,7	9,9	9,1
resultaat jaarrekening	1,6	nbn	
jaarlijkse bijdrage	11,5		

Risico's en risicobeheersing

De mate waarin de Veiligheidsregio Flevoland in staat is om de ingeschatte risico's financieel op te vangen, wordt zichtbaar gemaakt via de risicoparagraaf en het weerstandsvermogen (algemene reserve). Het totaalbedrag van de risico's bedraagt € 9,8 miljoen, met een gemiddelde 'risicofactor' (kans) van ca. 30%. Dit komt neer op een te reserveren risicobedrag van € 2,6 miljoen. De belangrijkste risico's zijn:

- **Taakdifferentiatie brandweerpersoneel**

Als gevolg van Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren wordt er nu nader gekeken naar een uitwerken van de taakdifferentiatie tussen beroeps en vrijwilligers. Hierbij moet de uitkomst zijn dat er objectief gesteld kan worden dat er een verschil is tussen beroeps en vrijwilligers. Het risico is dat een vrijwilliger als een beroeps gezien wordt. De financiële gevolgen van de WNRA worden geschat op € 7.000.000 (voor 2 jaar). Met een geschatte kans van 30% levert dit een risicoreservering van € 2.100.000 op.

- **Opbrengsten Openbaar Meldsysteem (OMS)**

De veiligheidsregio's ontvangen een vergoeding voor de kosten die het Openbaar Meld Systeem met zich meebrengt. Landelijk wordt gewerkt aan een andere inrichting van het OMS-stelsel, wat fasegewijs middels een zorgvuldige transitie moet worden herinricht. Omdat de baten mogelijk wegvallen door het aanpassen van OMS-contracten ontstaat er financieel risico. De omvang van dit risico bedraagt € 300.000.

02	GGD Flevoland
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	Zorg en welzijn
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	https://www.ggdlevoland.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Welzijn, Jeugd, Onderwijs, Ouderen en Gezondheid is voorzitter van het bestuur van de GGD.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Almere neemt samen met de andere gemeenten in de provincie Flevoland deel in de gemeenschappelijke regeling GGD Flevoland.

Openbaar belang

Op basis van de Wet Publieke Gezondheid voert de GGD de preventieve gemeentelijke taken uit op het gebied van de volksgezondheid, te weten jeugdgezondheidszorg 0 tot 19 jarigen, infectieziektebestrijding, medische milieukunde, technische hygiënezorg, openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) en taken ter bevordering van de gezondheid van jong en oud.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021	begroot eind 2021
eigen vermogen	7,3	7,3	7,4
vreemd vermogen	18,3	10,1	17,5
resultaat jaarrekening	-0,4	-0,2	0,0
jaarlijkse bijdrage	4,2	4,7	4,7

Risico's en risicobeheersing

De mate waarin de GGD in staat is om de ingeschatte risico's financieel op te vangen, wordt zichtbaar gemaakt via de risicoparagraaf en het weerstandsvermogen (algemene reserve). Het totaalbedrag van de risico's bedraagt € 14,8 miljoen, met een gemiddelde 'risicofactor' (kans) van 14%. Dit komt neer op een te reserveren risicobedrag van € 2 miljoen. De belangrijkste risico's zijn:

- Vraaguitval van plus en markt taken:**
Dit betreft een risico over de fluctuatie in taken en subsidie aanvragen. Bij iedere nieuwe/te verlengen aanvraag bestaat het risico dat deze lager uitvalt. De omvang van dit risico bedraagt € 738.000.
- Samenwerking Regionale Ambulance Voorziening (RAV) en Regio Gooi & Vechtstreek**
Werkprocessen in de ondersteunende diensten van beide partijen zullen zoveel mogelijk worden samengevoegd. Dit kan leiden tot een (tijdelijk) verhoogd niveau van de kosten voor de ondersteunende diensten van de RAV.

03 Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV)

Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	Ruimte en wonen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	https://www.ofgv.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Financiën, Wonen, Mobiliteit, Sport en Dienstverlening is afgevaardigde in het algemeen bestuur van de OFGV namens de gemeente Almere.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Het laatst vastgestelde stempercentage van de gemeente Almere in het algemeen bestuur is gebaseerd op de jaarrekening 2020 en bedraagt voor 2021 7,56%. Dit percentage geldt ook voor de vaststelling van de begroting 2022 van de OFGV. Het stempercentage in 2022 wordt begin 2022 vastgesteld op grond van de jaarrekening 2021. Op grond van de begroting 2021 zou dat op bijna 12% uitkomen. De Almeerse jaarbijdrage aan de OFGV voor 2022 bedraagt circa € 1,7 miljoen. Buiten de jaarlijkse opdracht voert de OFGV ook meerwerk opdrachten uit. Deze meerwerkopdrachten worden afzonderlijk afgestemd en de OFGV geeft hiervoor offertes af. De gemeente Almere heeft geen inleg gedaan in de vorm van aandelen of verstrekking van leningen. De gemeente Almere heeft geen garantie verstrekt aan de OFGV.

Openbaar belang

Het gaat hier om wettelijke taken van de gemeente. De gemeente is verplicht om de uitvoering daarvan over te dragen aan de OFGV. De verplichting tot regionale samenwerking heeft als doel om de kwaliteit en professionaliteit van de vergunningverlening, het toezicht, de handhaving en de samenwerking binnen het omgevingsrecht op een hoger peil te brengen. Burgers vragen dit vanuit de behoefte van veiligheid. Bedrijven verlangen dit vanuit de urgentie van onderlinge gelijke behandeling: duidelijke vergunningen, professioneel toezicht en transparante handhaving.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021	begroot eind 2021
eigen vermogen	1,3	0,6	0,9
vreemd vermogen	5,6	4,9	4,9
resultaat jaarrekening	0,56	0	0
jaarlijkse bijdrage	0,9	1,4	1,6

Risico's en risicobeheersing

Het risicomanagement van de OFGV is vastgelegd in de geactualiseerde Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement van de OFGV. Daarin is ook een norm opgenomen voor het benodigde weerstandsvermogen.

De vrije beschikbare weerstandscapaciteit wordt voor 2022 begroot op € 675.000. De benodigde weerstandscapaciteit (lees risico's) komt voor 2022 uit op € 785.000. De verhouding tussen het vrije beschikbare en benodigde weerstandsvermogen is 0,86%. Deze valt daarmee binnen de afgesproken bandbreedte van 0,8 – 1,2.

04 Gebiedsontwikkeling Oosterwold

Vestigingsplaats	Almere
Programma	Ruimte en wonen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	www.almere.nl/oosterwold

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De portefeuillehouder Ruimtelijke & Economische ontwikkeling, Onderwijs & Arbeidsmarkt van centrumgemeente Almere is voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Oosterwold.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere heeft in totaal € 0,6 miljoen (waarvan de helft vanuit het Fonds Verstedelijking Almere) voorgefinancierd, waarvan nu nog € 0,15 miljoen resteert. Almere neemt samen met de gemeente Zeewolde deel in de gemeenschappelijke regeling Gebiedsontwikkeling Oosterwold. Naast de voorfinanciering vinden er geen dotaties door de gemeente Almere plaats. Indien de voorziening kostenverhaal Oosterwold onverhoopt negatief wordt, dan zullen de deelnemende partijen financieel moeten bijspringen.

Openbaar belang

Oosterwold komt tot stand in een samenwerking met het Rijk (Rijksvastgoedbedrijf; RVB) en de gemeente Zeewolde. Om de ontwikkelstrategie uit te kunnen voeren is een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie in het leven geroepen door middel van het oprichten van een gemeenschappelijke regeling in de vorm van een centrumgemeenteconstructie: de Gemeenschappelijke Regeling Gebiedsontwikkeling Oosterwold (GRGO). De gebiedsregisseur is de leidinggevende van deze uitvoeringsorganisatie. De portefeuillehouders Ruimtelijke Ordening van de gemeenten Almere en Zeewolde vormen het Intergemeentelijk Overleg. Dit overleg heeft een coördinerende, afstemmende en besluit voorbereidende functie ten aanzien van de uitvoering van de regeling. Naast de gemeenten kunnen het RVB, de provincie Flevoland en het Waterschap Zuiderzeeland worden uitgenodigd voor dit overleg. Alsdan hebben zij een adviserende functie zonder stemrecht. Het intergemeentelijk overleg aangevuld met RVB, de provincie Flevoland en het Waterschap Zuiderzeeland wordt het Bestuurlijk Overleg Oosterwold genoemd. De gemeente Almere fungeert hierbij als centrumgemeente en voert de administratie.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021	begroot eind 2021
eigen vermogen	0	0	0
vreemd vermogen	16,7	16,7	12,0
resultaat jaarrekening	0	0	0
jaarlijkse bijdrage	0	0	0

Risico's en risicobeheersing

Indien de kavelverkoop (het afsluiten van anterieure overeenkomsten door initiatiefnemers) stagneert bestaat de kans dat de uitgaven de inkomsten overstijgen. Aangezien de baten voor de kosten uit gaan, kan er adequaat gestuurd worden op de uitgaven en zijn zodoende de financiële risico's beter beheersbaar. Indien blijkt dat bij de afronding van het project meer exploitatiebijdragen ontvangen zijn dan dat er aan kostenverhaal is uitgegeven dan is er sprake van een terugbetalingsverplichting. Door middel van tussentijdse rapportages wordt de financiële stand van zaken bewaakt. Ook wordt hierbij meerjarig de stand van de voorziening op basis van prognoses in de gaten gehouden. De rapportages worden met de gebiedsmanager besproken. Daarnaast wordt twee keer per jaar de financiële stand van zaken besproken in het Bestuurlijk Overleg Oosterwold. De gemeente Almere fungeert als centrumgemeente. Rapportage over Oosterwold vindt plaats in bijlage Kostenverhaal Oosterwold

05/06	GR Werkvoorzieningschap Tomingroep en Tomingroep BV
Vestigingsplaats	Hilversum
Programma	Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	https://www.tomingroep.nl/over-tomingroep/algemeen-bestuur

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

Ingevolge de GR heeft Almere één zetel in het algemeen bestuur. Op dit moment levert Almere de voorzitter van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur in de persoon van portefeuillehouder Werk & Inkomen, Integratie en Wonen met Zorg. Het Werkvoorzieningschap Tomingroep is enig aandeelhouder van de Tomingroep BV.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Ter uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (WSW) verleent Almere het Werkvoorzieningschap jaarlijks een bijdrage die (maximaal) zo groot is als de WSW doeluitkering van het Rijk. Op grond van de GR waarborgen de gemeenten de leningen en rekening-courant van het schap naar evenredigheid van het aantal inwoners op 1 januari van het jaar waarin de overeenkomst voor de betreffende transactie wordt gesloten. Volgens een samenwerkingsovereenkomst tussen het Werkvoorzieningschap en Tomingroep BV staat het Werkvoorzieningschap borg voor leningen. Krachtens deze overeenkomst garandeert Tomingroep BV een nihil resultaat bij het Werkvoorzieningschap.

Openbaar belang

Het verschaffen van aangepast werk ter uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (WSW). Het Werkvoorzieningschap is verantwoordelijk voor juiste uitvoering van de wet. Tomingroep BV is verantwoordelijk voor een bedrijfseconomisch verantwoorde uitvoering van de wet.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021	begroot eind 2021
eigen vermogen	1,9	1,9	1,9
vreemd vermogen	9,5	9,6	9,1
resultaat jaarrekening	1,6	0	0
jaarlijkse bijdrage	9,9	8,8	8,8

Jaarlijkse bijdrage 2020 is inclusief € 0,7 mln. extra bijdrage corona steunmaatregel Rijk i.v.m. omzetsderving SW-bedrijven.

Risico's en risicobeheersing

1. De omzet van de BV kan terugvallen door verminderde vraag (waaronder verminderde opdrachten vanuit GR gemeentes) onder meer als gevolg van bezuinigingen of externe ontwikkelingen zoals Corona. Dat kan een negatieve invloed op het resultaat van de BV hebben.
2. Rijksbezuinigingen op de Wsw leiden tot verminderde inkomsten in het Werkvoorzieningschap, waardoor het bruto resultaat van het Werkvoorzieningschap zal verslechteren. De compenserende bijdrage van de BV zal dan opgebracht moeten worden uit opgebouwde reserves waardoor er wordt ingeteerd op het eigen vermogen.
3. De rijkssubsidiebijdrage per Wsw-geïndiceerde daalt naar het wettelijk minimumloon. Dat is duizenden euro's minder dan het huidige subsidiebedrag per Wsw-geïndiceerde. De huidige Wsw-populatie behoudt haar arbeidsrechten (welke zijn vastgelegd in de cao Sociale Werkvoorziening). De negatieve resultaten die hieruit voortvloeien leiden tot een financieringsvraagstuk en tot de noodzaak om de organisatie te herstructureren. Het eigen vermogen kan het nadelig resultaat compenseren, maar zodra dit niet meer beschikbaar is zijn de GR gemeentes verantwoordelijk voor het verlies.

Zes maal per jaar vindt er een vergadering van het dagelijks bestuur of algemeen bestuur plaats, waarin wetswijzigingen, beleidsvoornemens, strategieën, de begrotingen, de jaarrekeningen, management-informatie en lopende zaken worden besproken dan wel vastgesteld.

Om het risico voor de gemeente te beperken wordt onder meer zowel op financieel- als beleidsniveau structureel en minimaal vier keer per jaar overleg gepleegd om waar nodig bij te sturen.

Actualiteit 2021

Voor het eerst sinds lange tijd heeft de Tomingroep in de jaren 2019 en 2020 verlies geleden. Het bedrijf kon dit verlies zelf vanuit haar eigen middelen opvangen. De oorzaak van dit verlies ligt in een combinatie van incidentele- en meer structurele zaken zoals vervanging van langdurig zieken, tegenvallende omzet en veel extra inhuur van uitzendkrachten – met name op groenbestekken die meer inzet vragen dan voorzien. Verder brengt het werken met mensen uit de Participatiewet (o.a. nieuw beschut werken) meer kosten met zich mee dan het werken met SW-medewerkers. Hier bovenop kwamen in 2020 nog de gevolgen van de coronapandemie, waarvoor van rijkswege enige compensatie is ontvangen.

Het structurele tekort wordt met name veroorzaakt door de (toekomstige) uitstroom van WSW-ers en instroom met mensen uit de Participatiewet (o.a. nieuw beschut werken). Doordat de (rijks)financiering van deze doelgroep ongunstiger is dan die voor de WSW-ers, legt dit een extra druk op de bedrijfsresultaten. Geconstateerd is dat tegen deze achtergrond de huidige bestuursopdracht die dateert uit 2017, financieel gezien niet kostendekkend uitvoerbaar is. In 2020 heeft het bestuur dan ook besloten tot een onderzoek naar en uitwerking van toekomstscenario's voor de samenwerking in het sociaal domein en de rol van Tomingroep daarin.

Uitkomst van dit onderzoek is geweest dat gekozen is voor het scenario 'geen krimp en geen groei', waarbij afspraken zijn gemaakt over de inzet van het eigen vermogen van Tomin en de gemeentelijke bijdragen aan Tomin..

Momenteel wordt dit besluit uitgewerkt in een concreet bedrijfsplan voor de toekomst van Tomin op basis van het gekozen scenario. Er is vertrouwen dat dit bedrijfsplan toereikend is om de gevolgen van de rijkskortingen op de WSW en de afwijkende financiering van de nieuwe doelgroepen structureel op te kunnen vangen. Mede doordat de deelnemende gemeentes (tevens opdrachtgevers) aan de GR Tomin inhoudelijk zeer nauw betrokken zijn bij het proces.

07 Huisvuilcentrale Noord Holland (HVC)

Vestigingsplaats	Alkmaar
Programma	Duurzaam, leefbaar en bereikbaar
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Website	https://www.hvcgroep.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Financiën, Wonen, Mobiliteit, Sport en Dienstverlening is afgevaardigde in de Algemene Ledenvergadering namens de gemeente Almere en werkt daarbij in de voorbereiding samen met andere Flevolandse aandeelhouders. De gemeente Almere is qua inwonersaantal de grootste gemeentelijke aandeelhouder van de HVC. Qua stemrecht de op één na grootste gemeentelijke aandeelhouder.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere heeft 173 aandelen (van de 2.914) en heeft daarmee 5,9% van het stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van HVC. De aandelen hebben een nominale waarde van € 45,45 per aandeel en staan voor een totaalwaarde van € 7.863 op de balans. Almere staat garant voor de langlopende leningen. De omvang van deze leningen op 31 december 2020 is € 617 miljoen (€ 628 miljoen eind 2019), het aandeel van Almere hierin bedraagt € 36,4 miljoen (€ 37,3 miljoen eind 2019). Bij een faillissement is dit het maximale risico voor de gemeente Almere.

Openbaar belang

HVC verbrandt het huishoudelijk afval uit Almere op een milieuverantwoorde wijze. Almere koopt voor de openbare ruimtes tegen een voordelig aandeelhouderstarief energie in, die wordt teruggewonnen bij de afvalverbranding. Almere werkt samen met HVC aan duurzame initiatieven (zon en wind). HVC acteert als grondstoffen makelaar en verwerker van plastic, metaal en drankkartons als resultaat van een openbare aanbesteding.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021	begroot eind 2021
eigen vermogen	142	142	155
vreemd vermogen	850	850	830
resultaat jaarrekening	15	13	13
jaarlijkse bijdrage	nvt	nvt	nvt

Almere ontvangt jaarlijks een garantstellingsprovisie van 1% over het garant gestelde bedrag. Dit is op dit moment ongeveer € 0,4 miljoen per jaar.

Risico's en risicobeheersing

Het grootste risico is dat bij een faillissement van de HVC Almere wordt aangesproken op haar aandeel van 5,9% van de garant gestelde leningen. De Almeerse garantstelling bedraagt momenteel € 37,3 miljoen, met een maximum van € 39,7 miljoen. Dit risico is opgenomen in onze risicoparagraaf. "Van gas los" investeringen vallen ook onder deze gezamenlijke garantstelling. Deze duurzaamheids-investeringen worden alleen aangegaan als de businesscase positief is. We lopen het risico dat door onvoorziene omstandigheden deze investeringen toch ten koste gaan van het resultaat van HVC.

Wij kunnen op de volgende manieren de risico's beheersen:

1. Sturing bedrijfsvoering via stemrecht: Dit doen we bijvoorbeeld bij aandeelhoudersvergaderingen.
2. Ontwikkelen regionale stemkracht bij besluitvorming: aandeelhoudersvergaderingen bereiden we samen met aandeelhouders in Flevoland voor.
3. Regionale samenwerking op dossier: Op grotere dossiers zoeken we ook de samenwerking met aandeelhouders buiten Flevoland.

Voor de beheersmaatregelen is de portefeuillehouder Financiën bestuurlijk verantwoordelijk.

08	IbbA Lieven de Key
Vestigingsplaats	Almere
Programma	Ruimte en wonen
Rechtsvorm	Vennootschap onder Firma
Website	www.ikbouwbetaalbaarinalmere.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

Om kennis te borgen en onnodige kosten te voorkomen, bestaat de directie van de vof IbbA Lieven de Key uit een ambtelijk vertegenwoordiger van Almere en een directielid van Lieven de Key.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere draagt voor de eerste 380 kavels IbbA start/basis 50% van het financieel risico. Voor de start/basis kavels boven de 380 en voor de kaveltypes plus, extra, vrijstaand draagt Almere het gehele financiële risico. Het directe financieel gemeentelijk belang is voor de IbbA start-financieringen 1.0 afgedekt door een naar de vof gestorte risicovoorziening van € 4.250 per kavel, ten laste van de betreffende grondexploitatie. Voor de IbbA plus wordt ten behoeve van het risico een bedrag van € 6.000 per kavel gestort naar de vof vanuit de reserve IbbA plus. Naast het financieringsrisico draagt de gemeente voor 50% risico in de eventuele tekorten die kunnen ontstaan op de bedrijfsvoering van de vof IbbA Lieven de Key. Voor de IbbA plus 2.0 regeling wordt per kavel € 2.000 als 50% risicobijdrage gestort naar de vof. De Key heeft aangegeven dat geen nieuwe IbbA-verplichtingen kunnen worden aangegaan. De 380 woningen grens is bereikt, Almere draagt nu voor 100% het risico. De Almeerse afdracht aan de vof bedraagt nu € 4.000 per kavel.

Openbaar belang

Stimuleren van particulier opdrachtgeverschap voor starters met een inkomensgroep tot het niveau van beneden tot net boven modaal inkomen (circa € 27.000 tot €40.000).

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021*	begroot eind 2021*
eigen vermogen	7,4		
vreemd vermogen	11,6		
resultaat jaarrekening	0,7		
jaarlijkse bijdrage	nvt		

*Het is voor de vof geen wettelijke plicht om een begroting te maken

Risico's en risicobeheersing

Financiële risico's zijn afgedekt middels voorzieningen binnen de vof en op de balans van de gemeente. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening een risicoscan gemaakt van de waardeontwikkeling van het vastgoed op basis van taxaties bij de verkoop van tranches versus de ontwikkeling van de schuldpositie.

09	Ibba Ymere
Vestigingsplaats	Almere
Programma	Ruimte en wonen
Rechtsvorm	Vennootschap onder Firma
Website	www.ikbouwbetaalbaarinalmere.nl/over-ibba/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

Om kennis te borgen en onnodige kosten te voorkomen is besloten om een ambtelijk vertegenwoordiger van Almere aan te wijzen als gevolmachtigd directeur in de vof Ibba. Deze aanwijzing is verbreed tot de vof Ibba Ymere voor de benodigde acties zoals het aangaan van een samenwerkingsovereenkomst met Ymere.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere en Ymere dragen beide het risico van de Ibba start-financieringen in Nobelhorst. Binnen de grondexploitatie Hout/Noord is een bedrag van € 7.500 per kavel gereserveerd voor maximaal 150 kavels ten behoeve van de gezamenlijke storting in de vof Ibba Ymere. Al naar gelang de fasering van uitgaven zullen stortingen ten laste van de grondexploitatie worden gebracht. Bij een lagere risicodekking per kavel wordt het verschil in een afzonderlijke voorziening bij de gemeente ondergebracht. Bij een hogere risicodekking per kavel dan de afgesproken € 7.500 per kavel zullen beide partijen voor 50% bijdragen aan dit verschil. Op dit moment is het risicoprofiel € 4.000 per kavel, wat betekent dat gemeente Almere € 4.000 per kavel direct in de vof stort en € 3.500 per kavel in de voorziening achterhoudt. Deze laatste voorziening is bij jaarrekening 2019, uitgaande van de risicoanalyse, vrijgevallen.

Openbaar belang

Het stimuleren van het particulier opdrachtgeverschap (PO) voor starters met een inkomensgroep tot het niveau van beneden tot net boven modaal inkomen (circa € 27.000 tot € 40.000).

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020*	begroot begin 2021**	begroot eind 2021**
eigen vermogen	n.n.b.		
vreemd vermogen	n.n.b.		
resultaat jaarrekening	n.n.b.		
jaarlijkse bijdrage	n.n.b.		

*Jaarrekening 2020 is nog niet beschikbaar.**Het is voor de vof geen wettelijke verplichting om een begroting op te stellen.

Risico's en risicobeheersing

Periodiek wordt bij de jaarrekening een risicoanalyse gemaakt van de uitwerking van de schuldpositie en de aflossingssituatie en mogelijkheden van leningen aan de deelnemers. Ter afdekking van het risico staat de risicovoorziening. De accountant van de vof toetst onder meer deze gegevens inclusief de risicoanalyse bij de controle op de jaarrekening van de vof Ibba Ymere.

10	Floriade Almere 2022 BV
Vestigingsplaats	Almere
Programma	Duurzaam, leefbaar en bereikbaar
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Website	https://floriade.almere.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De Floriade Almere 2022 BV is een uitvoeringsorganisatie met een specifieke taak: het op bedrijfsmatige wijze organiseren en commercieel exploiteren van het evenement Floriade in 2022 en de 'making of'. De BV functioneert in een politieke context, maar wel op afstand. De gemeente is vooralsnog enig aandeelhouder van de Floriade BV. Als zodanig is de Floriade BV een verbonden partij voor de gemeente. De aandeelhoudersrol wordt ingevuld door de wethouder Financiën. De aansturing van de Floriade BV vindt plaats door de directie onder toezicht van de Raad van Commissarissen (RvC). De algemene kaders die de directie meekrijgt zijn geformuleerd in de statuten. Hierin is opgenomen voor welke besluiten de directie goedkeuring nodig heeft van de RvC en welke besluiten moeten worden voorgelegd aan de aandeelhoudersvergadering.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente is enig aandeelhouder van de Floriade Almere 2022 BV (1.000 aandelen à € 1 nominaal). Daarnaast heeft de gemeente leningen verstrekt aan de Floriade BV.

Openbaar belang

De Floriade heeft als doel het maximaliseren van de economische, sociale en maatschappelijke 'spin off' van de Floriade. In andere woorden een langdurige maatschappelijke en economische impact op de omgeving. De Floriade BV heeft tot taak kansen te benutten (projecten, initiatieven en deelnemingen) die het succes van het evenement, de 'making of' en de gebiedsontwikkeling (legacy) bevorderen. Dit kan zij maximaal bereiken door op armlengte van de gemeente als zelfstandig ondernemer te opereren.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021	begroot eind 2021
eigen vermogen	1	1	1
vreemd vermogen	21,6	37,4	49,9
resultaat jaarrekening	0	0	0
jaarlijkse bijdrage	0	0	0

Risico's en risicobeheersing

Regelmatig wordt een extern uitgevoerde risicoanalyse opgesteld en aan de raad aangeboden. De raad wordt vierjaarlijks (bij de programmabegroting en -rekening en via de voortgangsrapportages) geïnformeerd over de voortgang van de voorbereidingen van de Floriade en over de geactualiseerde risico's. Deze risico's worden nader beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen en in de voortgangsrapportages, als ook in de paragraaf Floriade.

11 Ontwikkeling Maatschappij Airport Lelystad Almere NV

Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	Bestuur, inwoners en economie
Rechtsvorm	Naamloze Venootschap
Website	http://lelystadairportbusinesspark.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouders Ruimtelijke & Economische Ontwikkeling, Onderwijs-Arbeidsmarkt en Financiën, Wonen, Mobiliteit, Sport en Dienstverlening vertegenwoordigen Almere in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders/Vergadering van Vennoten van OMALA NV.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Van OMALA NV bezit de gemeente Almere een derde deel van het aandelenkapitaal. Dit is nominaal € 25.000. In Airport Garden City CV heeft de gemeente commanditair kapitaal van € 1 miljoen gestort. Het bedrag aan uitstaande leningen aan Airport Garden City CV bedroeg eind 2020 nog € 1,3 miljoen. De leningen passen binnen de door de raad gestelde kaders en worden op de overeengekomen data afgelost.

Openbaar belang

OMALA biedt kansen om economische activiteiten en arbeidsplaatsen te realiseren door middel van een bedrijvenpark met unieke vestigingsvoorwaarden, te weten de nabijheid van een luchthaven.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021	begroot eind 2021
eigen vermogen	0,3	3,0	3,0
vreemd vermogen	1,2	1,2	0,5
resultaat jaarrekening	0,0	0,0	0,0
jaarlijkse bijdrage	nvt	nvt	nvt

Risico's en risicobeheersing

In het jaarplan van OMALA zijn maatregelen voor risicobeheersing opgenomen zoals een strakke cash flow sturing. De risico's voor OMALA zijn sterk afgenomen na de verkoop van de eerste, grote logistieke kavel in 2017 en de samenwerking met Schiphol Real Estate. Bij de verdere ontwikkeling worden geen gronden meer aangekocht maar wordt de regie gevoerd over de gebiedsontwikkeling en de uitgifte. Het risicobedrag in deze programmabegroting is daarom op nul gehandhaafd.

12 Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City CV

Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	Bestuur, inwoners en economie
Rechtsvorm	Commanditaire Vennootschap
Website	http://lelystadairportbusinesspark.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouders Ruimtelijke & Economische Ontwikkeling, Onderwijs-Arbeidsmarkt en Financiën, Wonen, Mobiliteit, Sport en Dienstverlening vertegenwoordigen Almere in de vergadering van vennoten.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Van OMALA NV bezit de gemeente Almere een derde deel van het aandelenkapitaal. Dit is nominaal € 25.000. In Airport Garden City CV heeft de gemeente commanditair kapitaal van € 1 miljoen gestort. Het bedrag aan uitstaande leningen aan Airport Garden City CV bedraagt eind 2020 nog € 1,3 miljoen. De resterende leningen passen binnen de door de raad gestelde kaders en worden op de overeen gekomen data afgelost.

Openbaar belang

OMALA biedt kansen om economische activiteiten en arbeidsplaatsen te realiseren door middel van een bedrijvenpark met unieke vestigingsvoorwaarden, te weten de nabijheid van een luchthaven.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021	begroot eind 2021
eigen vermogen	3,0	3,0	3,0
vreemd vermogen	4,9	4,9	5,0
resultaat jaarrekening	0,0	0,0	0,0
jaarlijkse bijdrage	nvt	nvt	nvt

Risico's en risicobeheersing

In het jaarplan van OMALA zijn maatregelen voor risicobeheersing opgenomen zoals een strakke cash flow sturing. De risico's voor OMALA zijn sterk afgenomen na de verkoop van de eerste, grote logistieke kavel in 2017 en de samenwerking met Schiphol Real Estate. Bij de verdere ontwikkeling worden geen gronden meer aangekocht, maar wordt de regie gevoerd over de gebiedsontwikkeling en de uitgifte. Het risicobedrag in deze programmabegroting is daarom op nul gehandhaafd.

13	Technofonds
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	Bestuur, inwoners en economie
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Website	www.mkbfondsen-flevoland.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Ruimtelijke & Economische Ontwikkeling, Onderwijs-Arbeidsmarkt vertegenwoordigt Almere in het Technofonds.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere heeft een aandelenkapitaal van € 1.964.867 ingelegd. Dit zijn 4.330 aandelen.

Openbaar belang

Technofonds is gericht op het risicodragend participeren in technologisch georiënteerde bedrijven in Almere, Lelystad, Dronten, Noordoostpolder en Urk ter versterking en verbreding van de economische structuur in Flevoland. Het Technofonds heeft een revolverend karakter en voorziet in de financieringsbehoefte van bedrijven in een fase van start, groei en ontwikkeling.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021	begroot eind 2021
eigen vermogen	4,4	4,4	4,1
vreemd vermogen	0,0	0,0	0,0
resultaat jaarrekening	-/- 0,7	-/- 0,7	-/- 0,3
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Risico's en risicobeheersing

Er is geen financieel risico omdat het ingebrachte aandelenkapitaal niet op de gemeentelijke balans is gewaardeerd en destijds hard is afgedekt. Aan elke deelname is een geldelijk maximum verbonden. Participaties mogen niet aangegaan worden als er sprake is van verliesfinanciering. Tevens zijn er regels gesteld aan Beheer Flevoland Participaties omtrent het zorgvuldig beheer, waaronder rendementseisen en continuïteitsvoorwaarden. Eventuele winst wordt toegevoegd aan de reserve. Hiermee kunnen eventuele negatieve resultaten gedekt worden.

14	Alliander
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Financiën
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Website	https://www.alliander.com/nl

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Financiën, Wonen, Mobiliteit, Sport en Dienstverlening is vertegenwoordiger in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere heeft 794.270 aandelen. Dit is een aandelenbelang van 0,58%. De gemeente Almere heeft geen leningen of garantstelling verstrekt aan Alliander.

Openbaar belang

Zorgdragen voor een continue en betaalbare stroomvoorziening door middel van een goedlopend netwerkbedrijf.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021 *	begroot eind 2021
eigen vermogen	4.328	n nb	
vreemd vermogen	5.094	n nb	
resultaat jaarrekening	224	n nb	
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	

*De cijfers worden bij de jaarrekening 2021 toegevoegd

Risico's en risicobeheersing

De externe accountant van Alliander rapporteert over de financiële risico's, de mate waarin deze worden beheerst en het in control zijn van de organisatie. De uitkomsten worden weergegeven in een accountantsverklaring. Tevens heeft de Raad van Bestuur een corporate governance verklaring afgelegd die bij de jaarrekening 2019 is toegevoegd. De gemeente Almere neemt deel aan het platform Nuval dat de belangen van de aangesloten gemeentes in Flevoland en Gelderland behartigt voor het aandeelhouderschap in Vitens en Alliander.

15	Vitens
Vestigingsplaats	Zwolle
Programma	Financiën
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Website	https://www.vitens.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Financiën, Wonen, Mobiliteit, Sport en Dienstverlening is vertegenwoordiger in de commissie van aandeelhouders van Vitens.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere bezit sinds juli 2012 in totaal 366.175 aandelen (6,34% van het totaal). Op de balans staan deze aandelen gewaardeerd voor een bedrag van € 15.197.000. De gemeente heeft geen garantiestelling of leningen verstrekt.

Openbaar belang

Vitens heeft als drinkwaterbedrijf een belangrijke maatschappelijke taak en moet de leveringszekerheid van goedkoop drinkwater van goede kwaliteit garanderen. De overheid hecht grote waarde aan de publieke taak van de drinkwaterbedrijven zoals Vitens. Daarom is wettelijk vastgelegd dat de aandelen van drinkwaterbedrijven in publieke handen moeten blijven.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021 *	begroot eind 2021
eigen vermogen	557,1	nbn	
vreemd vermogen	1.897,2	nbn	
resultaat jaarrekening	23,9	nbn	
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	

*De cijfers worden bij de jaarrekening 2021 toegevoegd.

Risico's en risicobeheersing

De externe accountant van Vitens rapporteert over de financiële risico's, de mate waarin deze worden beheerst en het in control zijn van de organisatie. De uitkomsten worden weergegeven in een accountantsverklaring.

De wethouder Financiën wordt, als vertegenwoordiger in de commissie van aandeelhouders, ambtelijk ondersteund door een juridisch- en een financieel adviseur. In de aandeelhoudersvergadering vindt besluitvorming plaats over de vaststelling van de (drinkwater) tarieven, de investeringen, het dividendbeleid en het beloningsbeleid. De gemeente Almere neemt deel aan het platform Nuval, dat de belangen van de aangesloten gemeentes in Flevoland en Gelderland behartigt voor het aandeelhouderschap in Vitens en Alliander.

16	Bank Nederlandse Gemeenten
Vestigingsplaats	Den Haag
Programma	Financiën
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Website	https://www.bngbank.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Financiën, Wonen, Mobiliteit, Sport en Dienstverlening is vertegenwoordiger in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van de BNG.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Almere bezit 3.432 aandelen (0,006% van totaal). Dit staat op de balans gewaardeerd voor een bedrag van € 8.580.

Openbaar belang

Behouden van toegang tot geld- en kapitaalmarkt (financiële markten).

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie 2020	begroot begin 2021*	begroot eind 2021
eigen vermogen	5.097	n.n.b.	
vreemd vermogen	155.262	n.n.b.	
resultaat jaarrekening	221	n.n.b.	
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	

*De cijfers worden bij de jaarrekening 2021 toegevoegd.

Risico's en risicobeheersing

Bij een faillissement is de waarde van het aandelenkapitaal het maximale risico voor de gemeente Almere. De BNG beschikt over een zogenaamde triple A rating (hoogste kredietwaardigheidscijfer) en valt onder het strenge toezicht van de ECB, waardoor het zeer onwaarschijnlijk is dat de BNG failliet gaat.

4.7 Bedrijfsvoering

Personeel en organisatie

We willen de flexibiliteit van de organisatie vergroten. Dit is nodig om snel te kunnen reageren op wat de stad van ons nodig heeft. We doen dit door onder andere te kijken welke competenties onze medewerkers nodig hebben: nu en in de toekomst. Dat stelt ons in staat om medewerkers gericht op te leiden. Bij de werving van nieuwe medewerkers houden we rekening met de competenties die in komende jaren meer nodig zijn.

De arbeidsmarkt wordt de komende tijd nog krappere. Dat maakt het op diverse terreinen moeilijk om goede mensen aan te trekken. Inhuur kan een oplossing zijn voor de korte termijn. Maar het uitgangspunt blijft dat werk, waar mogelijk, wordt gedaan door medewerkers met een vast contract. Met de door u aanvaarde motie 'inhuur externe medewerkers' gaan we het inhuurpercentage de komende periode terugbrengen.

In het kader van opleiding en training richten we ons op het stimuleren en ondersteunen van een ontwikkelgerichte cultuur. Daarin hebben medewerkers, teams en afdelingen continu aandacht voor het versterken van hun competenties en het verwerven van nieuwe vaardigheden. Dat maakt het beter mogelijk om medewerkers in te zetten op organisatiebrede vraagstukken en nieuwe opgaven.

Ook gaan we werken aan het versterken van de vitaliteit en verbondenheid van onze medewerkers. Bijvoorbeeld door meer aandacht te hebben voor een hoge werkdruk en medewerkers te informeren over hoe je gezond en vitaal blijft werken. Dat draagt ook bij aan het verlagen ziekteverzuim.

Wij blijven ons onverminderd inzetten voor gelijke kansen voor al onze medewerkers. De achtergrond, seksuele geaardheid of politieke voorkeur maakt niet uit. Een divers medewerkersbestand leidt tot betere resultaten en maakt dat we beter in verbinding zijn met de inwoners van onze divers samengestelde stad.

Juridische zaken

In Almere werken we al een aantal jaar met de informele aanpak. Sinds enige tijd zijn we bezig deze werkwijze te verbreden naar de hele organisatie. Het afgelopen jaar is daarom een project gestart voor de vakafdelingen met veel klantcontacten. Dit heeft er toe geleid dat we op een informele manier contact met onze inwoners hebben. Als er een probleem is sturen we geen brief, maar pakken we de telefoon. We hebben medewerkers getraind en blijven ze hierin coachen en sturen. Op die manier hebben we de nieuwe werkwijze en gedragsverandering ook geborgd voor de toekomst. De gesprekken monitoren en evalueren we. Dit doen we zodat we leren van wat we misschien nog fout doen om het in de toekomst nog beter te doen.

Inkoop, aanbesteding en subsidies

Als gemeente kopen wij veel dingen. Van zorg voor kinderen tot kantoorspullen. Wij willen dat deze inkoop zoveel mogelijk duurzaam is en ook Almeerse ondernemers helpt. We kijken dus verder dan alleen de prijs. Dit noemen we maatschappelijk verantwoord inkopen. We doen dit door bij inkooptrajecten Almeerse ondernemers te betrekken. Daarnaast willen we banen en leerwerkplekken creëren bij werk wat we inkopen. Dit spreken we dan af. Verder houden we rekening met duurzaamheid bij onze inkoop. Hierbij volgen we de kaders van de Duurzaamheidsagenda. Deze weg hebben we al enkele jaren geleden ingeslagen en hierin blijven we investeren.

Voor subsidies is in 2022 een beslisboom gemaakt. Dit helpt om meer invloed te hebben op zowel inkoop en subsidie. We verwachten hierdoor een verschuiving van subsidies naar aanbestedingstrajecten. In 2022 handelen we bovenop de reguliere subsidieafhandeling corona gerelateerde subsidies af.

Informatievoorziening - algemeen

Door het coronavirus werken we allemaal meer thuis. Wij passen onze infrastructuur, software en apparatuur daarop aan. Dit is een grote opgave maar ook nodig.

De Wet Open Overheid (Woo) is een nieuwe wet. Het is de vervanger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De wet gaat over of en hoe we informatie met inwoners delen. Ook hiervoor zullen we processen, systemen en externe uitingen op gaan aanpassen. Daarnaast werken we voor zorg en welzijn aan de automatisering van systemen. Dit moet helpen onze dienstverlening op orde te houden.

Informatiebeheer en archivering

We voeren het vastgestelde plan van aanpak 'verbetering informatiebeheer en archivering' verder uit. We weten wat we moeten doen en wat er in het verleden fout is gegaan. We werken hierbij langs drie lijnen:

- We brengen ons informatiebeheer en archivering op niveau.
- We willen volledig digitaal archiveren.
- We professionaliseren de organisatie verder in de omgang met informatie.

Informatieveiligheid en privacy

We bezitten veel gegevens over de inwoners van Almere. Daarom hebben we als gemeentelijke overheid een grote verantwoordelijkheid op het gebied van informatieveiligheid en privacy. De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) geeft aan hoe we om moeten gaan met persoonsgegevens zowel intern als extern. Het vraagt van ons voortdurende inspanning om aan de gestelde eisen te blijven voldoen. Zo hebben we bewustwordingscampagnes gehouden onder de medewerkers. Met als doel dat iedere medewerker zich bewust is van het feit hoe om te gaan met informatie.

Communicatie

We streven naar optimale communicatie en informatie voor de inwoners en bedrijven in onze stad én een toegankelijke organisatie. De communicatie met inwoners en bedrijven is steeds beter toegespitst op de behoeften van de ontvanger. We werken aan een verbetering van onze digitale communicatie en dienstverlening op www.almere.nl. Toegankelijke communicatie en inclusie is een speerpunt waar we continue op inzetten. Begrijpelijke communicatie in woord en beeld die nauw aansluit bij de leefwereld van de ontvanger.

Vastgoed

Met onze gebouwen zorgen we ervoor dat de inwoners van Almere in staat zijn om onderwijs te volgen. Maar ook bijvoorbeeld om te sporten, van de natuur te genieten, naar het theater te gaan en elkaar te ontmoeten. Deze gebouwen dragen bij aan een stad waar het fijn is om te wonen. De afgelopen jaren hebben we fors gewerkt om onze gebouwen duurzamer te maken.

We zijn er echter nog niet. We moeten nog veel meer geld uitgeven om alle gebouwen duurzamer en gasvrij te maken. Sommige gebouwen zijn zo oud dat ze niet meer voldoen aan de wensen van de huurder. We gaan onderzoeken of we deze gebouwen moeten vervangen of gaan vernieuwen. De brandweerkazerne aan de Markerkant gaat in 2022 verhuizen naar Almere Poort. Daardoor komt de kazerne leeg te staan. We gaan onderzoeken op welke manier we deze kazerne weer opnieuw kunnen gebruiken.

Overhead en kostentoe rekening

Het BBV schrijft voor dat de overheadkosten en algemene dekkingsmiddelen apart in de begroting zichtbaar gemaakt worden. In dit hoofdstuk maken wij het volume van de overheadkosten en de opbouw hiervan zichtbaar. Ook lichten we op hoofdlijnen toe hoe de overheadtoerekening naar de tarieven en de grondexploitatie eruit ziet. In onderstaande tabel is de begroting van het jaar 2022 opgenomen.

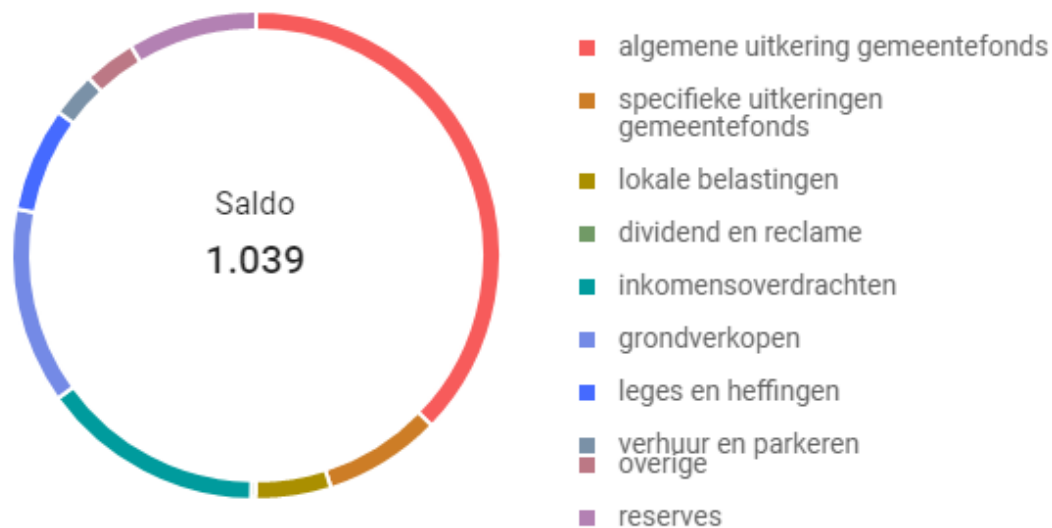
bedragen x € 1.000

	lasten	baten	eindtotaal
Bestuur, inwoners en economie	30.529	3.295	-27.234
Duurzaam, leefbaar en bereikbaar	157.029	100.550	-56.479
Ruimte en wonen	184.306	172.065	-12.241
Zorg en welzijn	241.140	5.654	-235.487
Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit	150.006	97.434	-52.573
Onderwijs, sport en cultuur	101.167	29.063	-72.104
Veiligheid	22.150	837	-21.313
Bedrijfsvoering	3.988	293	-3.695
Financiën	9.120	17.388	8.268
algemene dekkingsmiddelen	1.372	522.286	520.914
overhead	71.181	791	-70.390
stelpost onvoorzien	491		-491
vennootschapsbelasting	250		-250
totaal exploitatie	972.729	949.655	-23.074
reservemutaties	63.694	83.026	19.332
totaal begroting 2022	1.036.424	1.032.682	-3.742

De inkomsten van de gemeente bestaan voor 48% uit algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn de inkomsten die we vrij kunnen besteden. In de grafiek staan de totale inkomsten in de begroting. Het gemeentefonds en de lokale belastingen zijn de belangrijkste vrij besteedbare inkomsten.

Bedragen x € 1 miljoen

	baten
algemene uitkering	387.200
specifieke uitkeringen	80.676
Lokale belastingen	51.723
dividend en reclame	2.687
inkomenoverdrachten	152.921
grondverkopen	135.074
leges en heffingen	72.439
huur en parkeren	31.226
reserves	83.026
overige batens	35.710

De overheadkosten van Almere liggen lager dan bij andere grote gemeenten (referentie)

Voor de overhead en de bedrijfsvoering moeten we verplicht gegevens opnemen. Dit worden indicatoren genoemd. De gegevens staan in onderstaande tabel.

We vergelijken ons daarin met een referentiegroep. Dit zijn alle gemeenten met 150.000-250.000 inwoners. We hebben de meest actueel beschikbare informatie gebruikt. Voor de overheadkosten is dit IV3 informatie over 2019 van [CBS](#) Statline. Voor de personele bezetting en inhuur hebben we de personeelsmonitor 2019 van het A&O fonds gebruikt.

	begroot 2022	werkelijk 2020	referentie
Aandeel overhead in totale omzet	6,9%	7,2%	9,9%
Overhead per inwoner in euro's	327	336	384
Apparaatskosten per inwoner	740	751	Nb
Bezetting per 1.000 inwoners in fte's	8,6	9,2	7,9
Aandeel inhuurkosten in totale loonsom	nb	18,6%	19,0%

De overheadkosten in 2021 zijn € 70 miljoen

Onder de overhead vallen werkzaamheden die wij doen om de uitvoering van gemeentelijke taken mogelijk te maken. De overhead bestaat uit de volgende kosten:

	baten
concernoverhead	
ICT	21,5
huisvesting en facilitaire zaken	7,6
personeelszaken	5,0
Financiën & Control	9,2
Communicatie & dienstverlening	2,6
Buffer bedrijfsvoering	2,5
Directie & Strategie	2,0
Subsidiebureau	0,6
Juridische zaken	2,3
Inkoop & aanbesteding	1,3
Klant contact centrum	1,9
taakgebonden overhead	14,5
niet toerekenbare overhead	
Bestuursondersteuning	4,5
Digitale Stad	0,8
Kosten frictie en mobiliteit	0,3
Stadsarchief	0,4
<i>totale overheadkosten</i>	<i>77,4</i>
toerekening van overhead binnen de begroting	-7,0
eindtotaal	70,4

De grootste onderdelen binnen de overhead zijn ICT, huisvesting, personeelszaken en financiën & control. Dit zijn werkzaamheden die we op één plek (centraal) in de organisatie uitvoeren. We noemen dit concernoverhead. Er zitten ook overheadfuncties binnen de uitvoerende taken. Dit noemen we taakgebonden overhead. Het gaat hier vooral om management, secretariaat en ondersteunende functies. De taakgebonden overhead begroten we per afdeling. Er zijn ook overheadkosten die niet algemeen ondersteunend zijn aan de taken die we uitvoeren. Deze kosten mogen we niet toerekenen in onze tarieven. Het gaat om:

- bestuursondersteuning
- frictie en mobiliteit, dit zijn kosten van personeel die boventallig zijn en de begeleidingskosten
- het stadsarchief, dit is een wettelijke taak
- digitale stad, dit is een apart programma gericht op de burger en onze partners.

De overhead rekenen we toe over de loonkosten per taak

De taken waarvoor het meeste personeel werkt, krijgt dus ook de meeste overhead toegerekend. Wij vinden dit de beste verdeling. Overheadkosten worden meestal gemaakt ter ondersteuning van personeel. Voorbeelden hiervan zijn ICT kosten zoals werkplekken en software. Maar ook huisvesting en ondersteuning vanuit personeelszaken. De concernoverhead rekenen we toe over alle taken. De taakgebonden overhead per afdeling rekenen we alleen toe aan de taken waaraan de afdeling werkt.

In de begroting belasten we overhead door voor een beperkt aantal taken

De overhead staat op een aparte plek in de begroting. In de begroting rekenen we dus in principe geen overhead toe aan onze taken. De toerekening doen we buiten de begroting om. Dit moet zo volgens onze regelgeving (BBV). Hierop zijn een aantal uitzonderingen. Het gaat om taken waarvan de kosten betaald worden met geld van andere partijen. De overheadkosten belasten we door naar deze taken. Het gaat om

een bedrag van € 7 miljoen. Het gaat vooral om de grondexploitatie, Oosterwold, het Fonds Verstedelijking Almere en openbaar vervoer.

We hebben een stelpost onvoorzien voor uitgaven die we niet verwachten

Gemeenten zijn verplicht om een stelpost onvoorzien op te nemen. Hieruit kunnen onverwachte uitgaven worden betaald zonder dat de raad een besluit hoeft te nemen. De stelpost onvoorzien betalen we uit de saldireserve. De stelpost onvoorzien is € 2,25 per inwoner. Op 1 januari 2022 verwachten we 218.027 inwoners te hebben. De stelpost onvoorzien is € 491.000.

We reserveren € 250.000 per jaar voor de vennootschapsbelasting (vpb)

Per 1 januari 2016 moeten wij vpb betalen over de winst op ondernemersactiviteiten. De activiteiten waarover wij zeker vpb moeten betalen zijn de grondexploitaties en het betaald parkeren achter de slagboom. Voor de af te dragen vpb reserveren we ieder jaar € 250.000.

4.8 Onderhoud kapitaalgoederen

Beheer openbare ruimte

Almere wil een aantrekkelijke stad zijn om te wonen, te werken en te verblijven. De inrichting en kwaliteit van de openbare ruimte speelt hierin een belangrijke rol. Wij willen de stad zo beheren dat het aansluit op de behoefte van haar gebruikers en effectief investeren in een balans tussen de verschillende vormen van onderhoud.

Deze paragraaf is bedoeld om een beeld te geven van de staat van onze openbare ruimte: de wegen, het groen en de bomen, de speelvoorzieningen, het water, de bruggen en de openbare verlichting. Eerst wordt iets meer gezegd over de vastgestelde beleidskaders die we hanteren. Vervolgens wordt kort ingegaan op de instrumenten die we ontwikkelen om ons beleid uit te voeren met zorgvuldige afwegingen over hoe we het geld voor beheer nu en in de toekomst zo goed mogelijk besteden. Daarna staan we stil bij de verschillende vormen van onderhoud: het dagelijks verzorgend onderhoud, groot onderhoud en vervangingen, en het realiseren van extra ambities.

Voor een totaaloverzicht van de lasten en baten per activiteit wordt verwezen naar het programma [Duurzaam, leefbaar en bereikbaar](#). Daarnaast geeft het [Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen](#) in de bijlage van deze begroting zicht op de projecten die we in 2022 willen uitvoeren.

Beleidskaders beheer openbare ruimte

Dit jaar is de Visie openbare ruimte vastgesteld. Deze visie beschrijft de grootste uitdagingen bij het beheer van de stad. Hierbij wordt aangegeven dat we bij het beheer altijd eerst de risico's beperken. Het bestaande beheerbudget is hard nodig om de stad schoon, heel en veilig te houden. Waar mogelijk kijken we ook of de openbare ruimte duurzamer, socialer, gezonder, groener, blauwer en verkeersveiliger gemaakt kan worden. Begin volgend jaar wordt ook het strategisch assetmanagementplan aan de raad voorgelegd, waarin wordt ingegaan op de budgetten die in de toekomst nodig zijn om onze visie op de openbare ruimte te realiseren.

De Visie openbare ruimte vormt de kapstok voor beleidskaders zoals het Speelbeleid, het Waterplan, het Bomenkader en het Beleidskader grootschalig onderhoud woonwijken en bedrijventerreinen. In deze beleidskaders wordt de overkoepelende visie uitgewerkt voor de verschillende onderdelen van onze openbare ruimte. De komende jaren willen we ook beleidskaders vaststellen voor het beheer van groen, infrastructuur, riolering en ondergrondse kabels en leidingen.

De beleidskaders zijn weer verder uitgewerkt in beheerplannen. Die worden door het college vastgesteld en meegenomen in diverse onderliggende ambtelijke processen en contractvormen. Al deze documenten vormen samen het Beleidshuis beheer openbare ruimte, dat de basis vormt voor al onze beheeractiviteiten.

Ontwikkeling instrumentarium

In het rekenkameronderzoek 'lessen beheer en onderhoud' is geconstateerd dat we beter zicht moeten krijgen op de staat van onze openbare ruimte en de toekomstige onderhoudskosten. Alleen zo kunnen we ons voorbereiden op de ingewikkelde klus om een nog altijd groeiende stad goed te beheren en toekomstbestendig te houden. Het gaat daarbij steeds om het vinden van de juiste balans tussen kosten, prestaties en risico's. Deze aanbevelingen hebben geleid tot het programma assetmanagement, dat moet leiden tot verdere professionalisering van onze beheerorganisatie. Zo willen we nog zorgvuldiger afwegen hoe het beheerbudget zo effectief mogelijk kan worden gebruikt. Daarbij kijken we het liefst vanaf het ontwerp van een stuk openbare ruimte naar de totale beheerperiode, inclusief vervanging. Het meest onderscheidende is dat er met assetmanagement explicieter gekeken wordt naar het doel van de objecten in de openbare ruimte en dat het beheer goed wordt afgestemd op het gewenste functioneren: welke kapitaalgoederen hebben we, wat willen we bereiken met de kapitaalgoederen en hoe denken we dat te bereiken?

Belangrijke producten die ons helpen bij de antwoorden op deze vragen zijn de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR), de beheerparagrafen, de rekenmotor, de beheerplannen en onze strategische personeelsplanning.

De LIOR is een handboek waarin alle technische kaders en eisen staan beschreven die vanuit de kijk op beheer worden gesteld aan een nieuw te ontwikkelen stuk openbare ruimte. Met deze leidraad kunnen we eerder en beter meekijken bij de inrichting, zodat problemen in het latere beheer worden voorkomen. Met de LIOR stellen we voor iedere gebiedsontwikkeling een beheerparagraaf op. Hierin wordt beschreven wat de gevolgen van bepaalde inrichtingskeuzes zijn voor het latere beheer en de kosten hiervan. Wanneer blijkt dat sommige keuzes leiden tot een onwenselijke of onbetaalbare situatie in de toekomst, is de beheerparagraaf het instrument om op te schalen, zo nodig richting college of raad.

In de rekenmotor zitten alle objecten en stukken openbare ruimte die we beheren, de aanlegdatum, alle vormen van onderhoud (dagelijks, planmatig en groot onderhoud en vervanging) die we uitvoeren en de bijbehorende kosten. Hiermee kunnen we straks tot in de verre toekomst uitrekenen hoeveel geld (normatief) nodig is om de stad goed te beheren. Om voor de korte termijn in beeld te brengen welke kosten we daadwerkelijk gaan maken, gebruiken we de beheerplannen. Hierin wordt per beheerdiscipline aangegeven hoe we uitvoering geven aan onze beleidskaders en welke werkzaamheden hieruit voortvloeien. In de strategische personeelsplanning werken we uit welke functies nu en in de toekomst nodig zijn en welke rollen en verantwoordelijkheden zij moeten hebben om de beheerorganisatie goed te laten draaien.

Stand van zaken dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingen en extra ambities

Zoals hierboven beschreven, zijn we binnen het programma assetmanagement bezig met allerlei producten. Vooral de beheerplannen en de rekenmotor gaan ons helpen om voor de volgende raadsperiode een goed beeld te schetsen van de staat van onze openbare ruimte en het in de toekomst benodigde beheerbudget. In het strategisch assetmanagementplan, dat in het voorjaar van 2022 richting de raad gaat, staan we hier voor het eerst uitgebreid bij stil.

Voor het dagelijks verzorgend onderhoud kunnen we aan de hand van inspecties laten zien in hoeverre we voldoen aan de vastgestelde beheerniveaus. En welke kosten we moeten maken om hieraan ook in de nabije en de verre toekomst te blijven voldoen.

Voor groot onderhouds- en vervangingsprojecten hebben we volgend jaar meer zicht op de achterstand en de gevolgen die dit heeft voor de openbare ruimte. Ook hiervoor kunnen we beter laten zien welke vervangingsopgave er op ons af komt. De komende jaren zijn steeds grotere delen van de stad – vooral wijken en bruggen – aan groot onderhoud of vervanging toe. Dit komt doordat in korte tijd grote delen van de stad tegelijk zijn aangelegd. Het benodigde budget neemt hierdoor ook snel toe, waarna het op basis van de huidige uitgangspunten structureel op een hoger niveau moet komen te liggen. Met de Visie openbare ruimte en het programma assetmanagement kijken we verder dan alleen het op orde houden van de bestaande openbare ruimte. Waar mogelijk dragen we bij aan een leefbare, duurzame en toekomstbestendige stad. Naarmate we meer zicht krijgen op onze (financiële) beheeropgave voor de komende jaren, zijn we steeds meer tot het besef gekomen dat dit niet langer kan vanuit het huidige beheerbudget. Al dit geld hebben we keihard nodig om de basis van een schone, hele en veilige stad te kunnen betalen. Werken aan ambities die verder gaan dan dat, kan alleen als we integraal denken en financieren. Hiermee hebben we deze raadsperiode een begin gemaakt door voor het eerst te werken aan stedelijke vernieuwing en via het handelingsperspectief na te denken over een preventieve wijkaanpak. Via deze paragraaf hopen we ook daar vanaf volgend jaar meer over te kunnen zeggen.

Riolering

In 2017 is het Waterplan 2017-2022 vastgesteld. Dit beleidsplan met de titel 'Stad van het Zuiverste Water' is vernieuwend in het stedelijk waterbeleid. In dit plan hebben de gemeente Almere en Waterschap

Zuiderzeeland samen de koers uitgezet voor de inrichting en het beheer van het stedelijk water: van riool tot recreatie.

Samen met het waterschap spannen wij ons dagelijks in voor het goed functioneren van alle waterketens. Daarvoor is een uitgebreide 'blauwe infrastructuur', van riolen tot zuiveringsinstallaties en van sloten tot gemalen. Alle onderdelen van deze blauwe infrastructuur hebben een levensloop- of groeicyclus. Ze vragen om beheer (zoals periodiek baggeren of snoeien, inspectie en onderhoud) en hebben een vervangingstermijn. Het goed uitvoeren van deze beheertaken vormt ons dagelijks werk.

Dankzij het doordachte ontwerp van een groene en blauwe stad bestaat Almere tegenwoordig voor maar liefst 11% uit 'water binnendijs'. In andere Nederlandse steden schommelt dat percentage tussen de drie en acht procent. Toch hebben we recent weer ervaren in Limburg, Duitsland en België dat water verwoestend kan zijn voor mens, plant en dier.

Het royale groenblauwe netwerk geeft ons nu een voorsprong in de weerbaarheid tegen klimaatverandering en biedt een kraamkamer voor natuurontwikkeling en recreatie. Dit betekent echter niet dat we er zijn. We moeten op continue basis onze weerbaarheid monitoren en waar nodig vergroten. Dit doen we in nauwe samenwerking met het waterschap. Ondanks dat onderscheiden we ons met een gescheiden rioolstelsel. Dit zorgt ervoor dat we beperkte zuiveringskosten kennen, minder tot geen overstort van vuil water bij hevige regenbuien hebben en er betere doorspoeling van grachten en sloten is.

Het Waterplan is zowel een strategisch als uitvoeringsgericht plan dat steunt op een gezamenlijke visie van inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en overheden. In deze visie komt een beeld naar voren van Almere als een 'stad van het zuiverste water'. Een stad die water omarmt als een bron van leven, plezier en economie. Een stad die steeds beter duurzaam weet om te gaan met alle kringlopen van hemelwater, oppervlaktewater, bodemwater en afvalwater.

In het gemeentelijk rioleringsplan worden diverse zaken vastgelegd omtrent het beheer. Artikel 4.22 van de Wet milieubeheer stelt dat het hebben van een actueel gemeentelijk rioleringsplan (GRP) verplicht is voor alle gemeenten. Sinds de invoering van de Wet gemeentelijke watertaken (Wgw) moet het GRP ook ingaan op het beheer van grondwater en hemelwater. Dit wordt ook wel het verbrede GRP genoemd. De afgelopen jaren hebben wij het Waterplan gezien als een invulling van deze wettelijke verplichting. Een nadere detaillering van het Waterplan is echter gewenst. Daarom is op dit moment het verbreed gemeentelijk rioleringsplan in ontwikkeling. Dit doen we weer met onze partners in Flevoland. Hiermee borgen we onze beheerstrategie en de lange termijn kosten van ons rioolstelsel.

Beleidskader

De volgende algemene en wettelijke kaders zijn van toepassing op de riolering:

- Waterwet, die gemeenten de zorgplicht geeft voor het inzamelen en verwerken van hemelwater en het voorkomen van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand. Ook voorziet de Waterwet in een bekostigingssysteem (verbrede rioolheffing) voor kosten die voortvloeien uit de zorgplicht.
- Wet milieubeheer, die gemeenten verplicht tot het inzamelen en transporten van stedelijk afvalwater. De hiermee gepaard gaande kosten kunnen worden gedekt uit de verbrede rioolheffing.
- Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION), die het registreren van alle ondergrondse (riool)voorzieningen bij het kadaster voorschrijft.

Onderhoudsniveau

Voor het onderhoudsniveau riolering is geen landelijk kwaliteitssysteem beschikbaar. Vooralsnog wordt uitgegaan van een basisniveau. Hierbij verkeren de (technische) voorzieningen in goede staat, kan afvalwater grotendeels ongehinderd afstromen en is de bedrijfszekerheid van rioolgemalen voldoende gewaarborgd.

Financiën en programmering

Het beheer en onderhoud van de riolering wordt voor het overgrote deel gedekt uit de rioolheffing. Hieruit worden het dagelijks onderhoud en investeringen in groot onderhoud en vervangingen met betrekking tot de riolering betaald. Het tarief is niet helemaal kostendekkend. Het tekort betalen we uit de algemene middelen. Zie hiervoor ook de paragraaf [lokale heffingen](#).

In 2022 starten we met diverse onderhoudsprojecten of zetten we deze voort. Zo worden verschillende gemalen vervangen. Daarnaast vervangen we (een deel van) het vuilwaterriool in De Hoven en De Marken. Ook gaan we aan de slag met de riolering in de Wisselweg en vervangen we diverse schakelkasten.

Gemeentelijk vastgoed

Het vastgoed van de gemeente is een belangrijk instrument voor Almere en cruciaal voor het functioneren van de stad. Naast de economische- en gebruikswaarde die het gemeentelijk vastgoed vertegenwoordigt, is het ook een middel om de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van veiligheid, economie, vervoer, welzijn, sport, onderwijs en cultuur mede te realiseren. Het stelt de inwoners van Almere in staat om onderwijs te volgen, te sporten, te recreëren, elkaar te ontmoeten en om zaken met elkaar te doen. Daartoe heeft de gemeente geïnvesteerd in functionele- en beeldbepalende gebouwen die bijdragen aan de aantrekkelijkheid van de stad als geheel. Deze worden goed onderhouden zodat we hier in de toekomst gebruik van kunnen blijven maken. Voor gebouwen die leeg komen te staan, zoeken we een nieuwe (maatschappelijke) functie of proberen we te transformeren. Indien die functie er niet meer is, stoten we die gebouwen af.

Beleidskader

Het beleidskader wordt gevormd door de kadernota Vastgoedbeleid 2013-2020. Deze kadernota is geactualiseerd: kadernota Vastgoedbeleid Almere 2021. Deze is ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. We sturen op waardebehoud van de gebouwen. Dat doen we door:

- de gebouwen goed te onderhouden;
- de beschikbare vierkante meters goed te benutten;
- waar nodig levensduurverlengende maatregelen te nemen;
- de gebouwen energiezuiniger te maken;
- door een nieuwe bestemming te zoeken waardoor het gebouw opnieuw van waarde wordt.

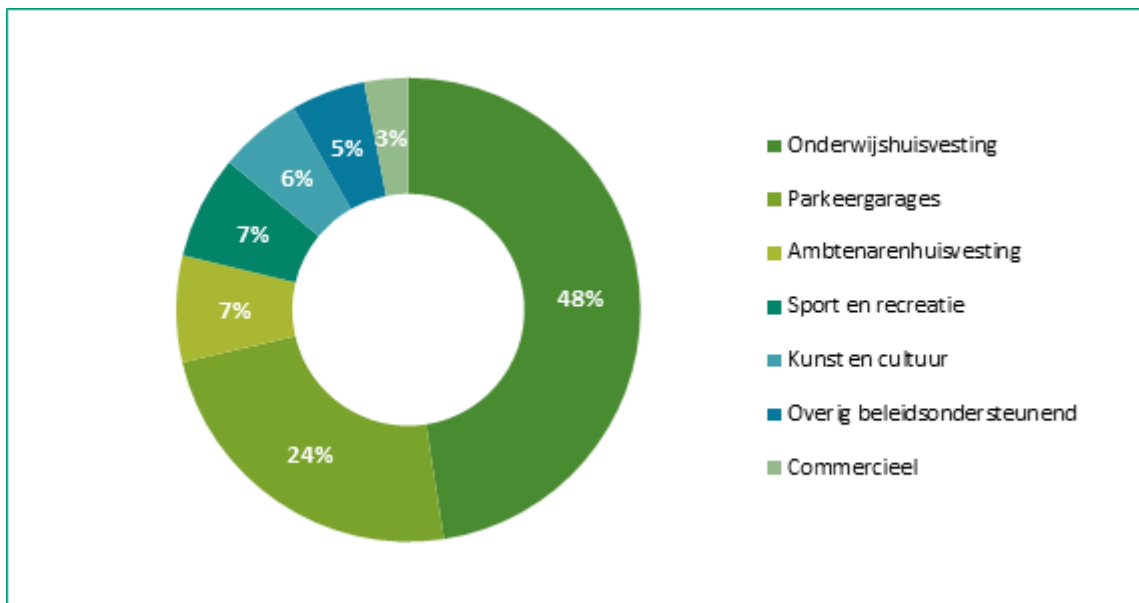
Meerjaren Perspectief Vastgoed Almere 2022-2025

Het Meerjaren Perspectief Vastgoed Almere 2022-2025 (MPVA) biedt zicht op ontwikkelingen die van invloed zijn op de vastgoedportefeuille. Daarbij houden we zicht op belangrijke (beleidsmatige) trends en ontwikkelingen. Met behulp van dit MPVA zijn we in staat om te sturen op het behoud van de waarde van ons vastgoed voor de stad. Het MPVA wordt jaarlijks geactualiseerd.

Kansen zijn er bijvoorbeeld voor bijdragen aan de programma's op het gebied van cultuur, toerisme en stedelijke vernieuwing in Almere Haven en Buiten Centrum, en het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Een ontwikkeling met impact is de Sectorale Routekaart Gemeentelijk Maatschappelijk Vastgoed. Hierin wordt beschreven hoe het doel van 95% CO₂-reductie in 2050 bereikt kan worden.

Vastgoedportefeuille

De vastgoedportefeuille bestaat op dit moment uit 347 objecten in eigendom. Dit vormt een kernportefeuille waarmee een bijdrage wordt geleverd aan diverse beleidsdoelen. Zoals uit de grafiek blijkt bestaat bijna de helft hiervan uit onderwijsgebouwen. Naast deze objecten in eigendom worden ook nog 18 objecten gehuurd.

Leegstand

De leegstand in onze portefeuille bedraagt slechts 2%. Bij de berekening van dit percentage wordt onderwijshuisvesting, gelet op de zorgplicht van de gemeente, buiten beschouwing gelaten. De beperkte leegstand zorgt voor een beperkte mate van flexibiliteit om nieuwe huisvestingsvragen op te vangen. Veel gemeenten vinden een leegstandspercentage van 4% wenselijk. Onze gebouwen staan nooit volledig leeg. Als het nodig is schakelen we een tijdelijke beheerder in.

Verduurzaming

De afgelopen jaren is succesvol gewerkt aan de verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed. De tot nu toe genomen maatregelen verdienen zich in ongeveer 15 jaar terug, waarbij rekening wordt gehouden met rente en afschrijving. We staan nu voor de omvangrijke uitdaging om ons vastgoed verder te verduurzamen. Uitgangspunt is het reduceren van de CO₂-uitstoot met 49% in 2030 en 95% in 2050. Daarnaast moeten alle gebouwen aardgasvrij worden gemaakt. Dit is beschreven in de Sectorale Routekaart Gemeentelijk Maatschappelijk Vastgoed. Deze sectorale routekaart bevat de aanzet voor gemeenten om in 30 jaar hun maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. Dit moet resulteren in een gemeentelijke routekaart die elke vier jaar herijkt moet worden. Deze gemeentelijke routekaart is niet vrijblijvend. Gemeenten hebben zich gecommitteerd aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord. De verduurzaming van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed is daar een onderdeel van.

Het streven naar een volledig energieneutrale gemeentelijke vastgoedportefeuille in 2050 is een langdurige, complexe en financieel omvangrijke opgave en gaat fors verder dan de tot nu toe genomen maatregelen. De kengetallen die uit de sectorale routekaart bekend zijn geworden, zijn gebruikt om globaal door te rekenen wat de verwachte investering moet zijn om ons vastgoed verder te verduurzamen. Deze worden geraamd op € 392 miljoen. De financiering hiervan is nog niet geregeld. Er wordt een plan uitgewerkt om voor de komende 4 jaar een gedeelte van de vastgoedportefeuille te verduurzamen. Bij de programmabegroting 2023 komen we met een voorstel.

Onderhoud

Onderhoudsniveau

Conform de kadernota Vastgoed Almere worden de gebouwen onderhouden op conditieniveau 3 conform NEN 2767.

Financiën

Om de kosten voor planmatig onderhoud te egaliseren wordt gewerkt met een tweetal voorzieningen voor planmatig onderhoud. Een voorziening wordt gebruikt voor gymzalen en tijdelijke onderwijshuisvesting en de andere voor maatschappelijk vastgoed, parkeren en overige gebouwen. Jaarlijks sparen we in deze

voorziening (dotaties). Groot onderhoud betalen we vervolgens uit deze voorziening (onttrekkingen). Het verloop van deze voorzieningen wordt hieronder geschetst.

In onderstaande tabel wordt het verloop van de voorziening 'planmatig onderhoud gymzalen en tijdelijke onderwijshuisvesting' weergegeven.

bedragen x € 1.000

Jaar	Beginstand	Dotatie	Uitgaven	Eindstand
2021	2.148	1.077	1.249	1.976
2022	1.976	1.086	1.841	1.220
2023	1.220	1.086	825	1.481
2024	1.481	1.086	1.096	1.471
2025	1.471	1.086	1.210	1.348
2026-2031	1.348	6.516	6.974	889

In onderstaande tabel wordt het verloop van de voorziening 'planmatig onderhoud voor het maatschappelijk vastgoed, parkeren en de overige gebouwen' weergegeven.

bedragen x € 1.000

Jaar	Beginstand	Dotatie	Uitgaven	Eindstand
2021	13.214	5.302	9.442	9.074
2022	9.074	5.244	6.393	7.925
2023	7.925	5.142	5.992	7.075
2024	7.075	5.142	5.619	6.598
2025	6.598	5.142	7.867	3.873
2026-2031	3.873	30.852	34.319	406

Levensduur verlengende investeringen

Er zijn geen nieuwe levensduurverlengende ingrepen voorzien.

De levensduurverlengende ingrepen bij sportzaal Pijnackerpad en de kleedruimten op de buitensportlocatie Rie Mastenbroek zijn in uitvoering.

Asbestverwijdering sporthallen

De sanering van de asbesthoudende dak- en gevelbekleding van de sporthallen in Waterwijk en Buiten is in uitvoering.

Verkoop en sloop

Verkoop

Verkoop van vastgoed is aan de orde als een pand leeg is gekomen en de afwegingen – zoals genoemd in de Kadernota Vastgoedbeleid - zijn doorlopen. De afwegingen betreffen de volgende vragen:

- Kan het pand een beleidsdoel ondersteunen?
- Kan het pand herbestemd worden voor een nieuwe functie, die aansluit bij ambities van de gemeente?
- Is het vastgoed mogelijk nodig in de toekomst voor een maatschappelijke functie?
- Ligt het pand op een strategische locatie, waardoor verkoop van de grond ongewenst is?

Als er geen reden meer is om het pand te behouden wordt het pand verkocht. In de kadernota is vastgelegd dat gebouwen worden verkocht volgens de principes: transparant, openbaar en marktconform. Het kan voorkomen dat er zwaarwegende maatschappelijke- of beleidsbelangen spelen, die pleiten voor een andere keuze bij verkoop dan de hoogste prijs. Bijvoorbeeld om transformatie naar woonruimte mogelijk te maken. Gebouwen met gronden kunnen worden verkocht voor herontwikkeling. Naast de prijs voor de locatie zijn de sloopkosten voor de nieuwe eigenaar.

De goedkeurende rol van de raad bij verkoop is nader vormgegeven. Sinds 2014 wordt de lijst met potentiële verkoop panden jaarlijks bij de programmabegroting ter goedkeuring voorgelegd aan de raad.

Afhankelijk van de marktomstandigheden komt verkoop al dan niet daadwerkelijk tot stand. Als de verkoop niet loopt, kan gekozen worden voor verhuur. Het pand verdwijnt dan in het volgende jaar van de geactualiseerde verkooplijst.

Er staan op dit moment geen panden op de nominatie om verkocht te worden. Nu de verkoop van gebouw Alnovum niet is doorgegaan, wordt een heroverweging gemaakt over de toekomstige bestemming van dit pand.

Sloop

Sloop is aan de orde als een gebouw niet meer geschikt is voor (tijdelijk) hergebruik, te verouderd is, investeringen niet rendabel zijn en er geen belangstelling meer voor is. De volgende panden komen in aanmerking om op termijn gesloopt te worden als verhuur of verkoop geen optie meer is.

Object	Sloop
Kastanjeplein 41 (TOH Kastanjeplein)	2021

Dit gebouw is niet meer nodig voor onderwijs en wordt dit jaar gesloopt.

Object	Mogelijke sloop
Bongerdstraat 10 (TOH Bongerdstraat)	2025 e.v.
Operetteweg 96 (TOH Operetteweg)	2025 e.v.
Lierstraat 1 (TOH Lierstraat)	2025 e.v.
E.F. van den Banweg 25 (TOH van den Banweg)	2025 e.v.
Walt Disneyplantsoen 88 (TOH Walt Disneyplantsoen)	2025 e.v.
J.J. Slauerhoff 51 (TOH J.J. Slauerhoff)	2025 e.v.

Deze tijdelijke onderwijshuisvestingsgebouwen (TOH's) zijn niet meer nodig wegens overcapaciteit en hebben geen permanente bouwstijl. Ze komen daarom op termijn in aanmerking voor sloop. Momenteel zijn deze panden echter nog verhuurd.

Investerings

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Er wordt bij de programmabegroting 2022 een krediet aangevraagd van € 163.000 voor de aanleg van zonnepanelen bij de Sluisgarage en de Steiger 221-223. De kapitaallasten, op basis van annuïtair afschrijven, worden gedekt door de berekende besparingen in energiekosten en SDE-subsidie.

Besparingsmaatregelen	Afschrijving	Investering	Kapitaallasten	Besparing per jaar
Zonnepanelen Sluisgarage	15 jaar	110.000	9.000	9.000
Zonnepanelen Steiger 221-223	15 jaar	53.000	4.000	4.000
eindtotaal		163.000	13.000	13.000

4.9 Fonds Verstedelijking Almere

In 2013 is de Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer inclusief de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 vastgesteld. Hierin staan de regionale opgaven beschreven op het vlak van ecologie, bereikbaarheid en verstedelijking in de oostflank van de Metropoolregio Amsterdam. Ook zijn afspraken gemaakt onder welke condities Almere met 60.000 woningen kan groeien. De afgelopen jaren zijn op basis van deze afspraken al veel resultaten geboekt. Er wordt fors in het spoor geïnvesteerd om meer treinen te kunnen laten rijden. De verbreding van de A6-A1-A9 is in volle gang. De Markerwadden krijgen vorm. En ook in Almere zelf is het goed zichtbaar. De gebiedsontwikkeling Oosterwold is in uitvoering. Almere heeft twee hogescholen binnen de stadsgrenzen. En er is een serie sleutelprojecten vanuit het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) gestart.

Algemeen

Inleiding

In 2021 is gewerkt aan een mix van projecten die reeds in uitvoering zijn op basis van jaarprogramma 2017-2021 en nieuwe projecten op basis van het meerjarenprogramma 2021-2025. De verbouwing van het station Almere Centrum is in volle gang, de nieuwbouw Aeres Hogeschool en Food Forum (Flevo Campus) zijn voltooid, en het evenementenstrand bij Almere Poort (Kustzone Poort/Duin) is aangelegd. In 2022 wordt onder meer gewerkt aan de tweede fase van de Esplanade (waterzijde), de eerste 'challenges' van PRICE, de businesscase van het Kunstmuseum, het woningbouwexperiment 'Bouwen door de buurt' en de ontwerpen voor deelgebieden in Almeerderhout.

In 2022 opent de wereldtuinbouwtentoonstelling Floriade Expo haar deuren. Veel projecten hebben direct of indirect een verband met de Expo en/of de gebiedsontwikkeling van de Hortuswijk. Indien van toepassing is bij de sleutelprojecten aangegeven wat de verbinding met de Floriade is. Vanuit alle programmalijnen zullen activiteiten en bijeenkomsten op Floriade Expo georganiseerd worden.

Bij de besluitvorming over het meerjarenprogramma 2021-2025 in de gemeenteraad en de Provinciale Staten, is een motie aangenomen om te onderzoeken of en hoe sport een onderdeel van het meerjarenprogramma kan worden. Dit is in 2021 uitgewerkt en heeft geleid tot een voorstel voor drie nieuwe sleutelprojecten. De Provinciale Staten hebben op 30 juni ingestemd met deze projecten. De gemeenteraad neemt naar verwachting in september een besluit over het toevoegen van deze sleutelprojecten aan het meerjarenprogramma. Bij een positief besluit, kunnen de eerste activiteiten in 2022 plaatsvinden. De projecten zijn onder voorbehoud van instemming van de gemeenteraad opgenomen in dit jaarprogramma.

Besluitvorming

Met het vaststellen van de begroting door de gemeenteraad wordt het jaarprogramma 2022 vastgesteld. De uitvoering van projecten uit het jaarprogramma 2022 is onder voorbehoud van goedkeuring van de provinciale bijdrage door de Provinciale Staten van de provincie Flevoland. Zij nemen hierover bij de vaststelling van de provinciale begroting een besluit.

Jaarprogramma 2022

In onderstaande tabel zijn de bijdragen van de partners aan het fonds weergegeven. Daarna treft u de fondsaanvragen voor 2022 per programmalijn aan.

bedragen x € 1.000

Verdeling jaarprogramma 2022	totaal	gemeente	provincie	Rijk
bijdrage Almere	8.898	8.898		
revolverende middelen	34	34		
bijdrage Provincie	6.700		6.700	
bijdrage Rijk, grondverkoop Oosterwold	18.481			18.481
<i>totaal beschikbaar</i>	<i>34.113</i>	<i>8.932</i>	<i>6.700</i>	<i>18.481</i>
Proceskosten				
proceskosten programma Almere 2.0	-1.200	-1.200		
Handelingsperspectief	-3.150	-135	-802	-2.213
Programmasturing lijnen 1 t/m 6	-1.250	-54	-318	-878
Bijdrage organisatiekosten Oosterwold	-145	-145		
<i>Totaal uitgaven proceskosten</i>	<i>-5.745</i>	<i>-1.534</i>	<i>-1.121</i>	<i>-3.091</i>
Programmalijn 1: Hart van de stad				
Station en stationsomgeving	0	0	0	0
Almere Centrum	-1.180	-51	-301	-829
Rondje weerwater	-700	-30	-178	-492
Floriade	0		0	
<i>Subtotaal programmalijn Hart van de Stad</i>	<i>-1.880</i>	<i>-81</i>	<i>-479</i>	<i>-1.321</i>
Programmalijn 2: Leer- en werkomgeving				
Floriade Werkt	0		0	
Flevo Campus	-2.475	-106	-630	-1.739
Internationaal onderwijs	-1.232	-53	-314	-865
Kenniscampus Stadshart	-600	-26	-153	-421
MBO ICT Field Lab	-473	-20	-120	-332
<i>Subtotaal programmalijn Leer- en werkomgeving</i>	<i>-4.780</i>	<i>-205</i>	<i>-1.217</i>	<i>-3.357</i>
Programmalijn 3: Circulaire economie en energie				
Circulaire economie - Citylab	0	0	0	0
Circulaire economie - Competitie Upcycle City 2.0	-654	-28	-166	-459
Circulaire economie - Stedelijke grondstofstromen	-335	-14	-85	-235
Circulaire economie - Price	-720	-31	-183	-506
Circulaire economie - Stedelijk voedselsysteem	-580	-25	-148	-407
<i>Circulaire economie</i>	<i>-2.289</i>	<i>-98</i>	<i>-583</i>	<i>-1.608</i>
Duurzame Energie - Energiefonds	0	0	0	0
Duurzame Energie - balanceren energienet	-160	-7	-41	-112
Duurzame energie -Ultradiepe geothermie, stad zonder gas	-160	-7	-41	-112
<i>Duurzame energie</i>	<i>-320</i>	<i>-14</i>	<i>-81</i>	<i>-225</i>
<i>Subtotaal programmalijn Circulaire economie en energie</i>	<i>-2.609</i>	<i>-112</i>	<i>-664</i>	<i>-1.832</i>
Programmalijn 4: Cultuur en toerisme				
Kustzone Almere Poort/Duin	-1.406	-60	-358	-988
Museale voorziening	-1.205	-52	-307	-846
Nationaal Park Nieuwland - Almeerse Poort	-2.908	-125	-741	-2.043
Sport en bewegen in openbare ruimte	-250	-11	-64	-176
Topsport	-430	-18	-110	-302
Buitenzwembad	-200	-9	-51	-140
<i>Subtotaal programmalijn Cultuur en toerisme</i>	<i>-6.399</i>	<i>-274</i>	<i>-1.630</i>	<i>-4.495</i>
Programmalijn 5: Vernieuwend wonen				
Experiment Vernieuwend Wonen	-800	-34	-204	-562
<i>Subtotaal programmalijn Vernieuwend wonen</i>	<i>-800</i>	<i>-34</i>	<i>-204</i>	<i>-562</i>

Programmalijn 6: Groene en waterrijke identiteit

Unieke landschappen: Almeerderhout	-642	-28	-163	-451
Unieke landschappen: Eemvallei	-50	-2	-13	-35
Excellent groene en gezonde leefomgeving	-2.815	-121	-717	-1.977
Ecologische verbindingen	-1.435	-62	-365	-1.008
<i>Subtotaal Groene en waterrijke identiteit</i>	<i>-4.942</i>	<i>-212</i>	<i>-1.259</i>	<i>-3.471</i>
<i>Risicobuffer</i>	<i>-500</i>	<i>-21</i>	<i>-127</i>	<i>-351</i>
<i>totaal kosten</i>	<i>-27.654</i>	<i>-2.473</i>	<i>-6.700</i>	<i>-18.481</i>
Saldo Fonds 2022	6.459	6.459	0	0

Verdeling van de middelen

Het fonds wordt gevoed door gemeente, provincie en Rijk. Bij de verdeling van de middelen over de diverse overheden worden de volgende afspraken gehanteerd:

- De kosten voor de programmaorganisatie Almere 2.0 komen ten laste van de bijdrage van de gemeente Almere.
- De uitgaven voor Floriade Expo 2022 komen ten laste van de specifieke bijdrage van de provincie voor Floriade. Deze bijdrage bedroeg bij aanvang € 10 miljoen.
- Het Rijk draagt haar hele bijdrage bij.
- De overige uitgaven worden door de gemeente en provincie gedeeld.

Bijdragen Fonds Verstedelijking Almere

Gemeentelijke bijdrage en overige

De gemeentelijke bijdrage bestaat uit een specifieke uitkering voor de groeiopgave van Almere via het Gemeentefonds. Dit is € 8,9 miljoen in 2022. Tevens worden de revolverende middelen weer ingebracht in het fonds. Daarbij gaat het in totaal om € 34.000. De revolverende middelen betreffen terugbetalingen van de € 300.000 procesgeld Oosterwold die is voorgefinancierd vanuit het FVA.

Provinciale bijdrage

Vanaf 2021 draagt de provincie jaarlijks € 6,7 miljoen bij.

Rijks bijdrage

De rijksbijdrage bestaat uit de gerealiseerde opbrengst bij verkoop van rijksgrond in Almere Oosterwold (7.000 kavels) en, op termijn, Almere Pampus (8.000 woningen). Van de in 2020 verkochte gronden wordt de opbrengst in 2022 ingebracht in het Fonds Verstedelijking Almere. Dit betreft een bedrag van € 18,5 miljoen.

Proceskosten

De programmaorganisatie Almere 2.0 is ondergebracht bij de gemeente Almere. De hiermee samenhangende kosten worden gefinancierd uit de gemeentelijke bijdrage aan het fonds. Het budget voor deze proceskosten in 2021 bedraagt € 1,2 miljoen.

Handelingsperspectief

In 2020 is een gedragen en samenhangende visie voor de Oostflank van de MRA opgesteld: Perspectief Oostflank Metropoolregio Amsterdam (MRA) 'klaar voor de toekomst'. Het Perspectief Oostflank MRA beantwoordt de actuele opgaven van stad en regio, zodat deze regio zich op een gezonde manier kan blijven door ontwikkelen. In 2021 is deze visie geconcretiseerd en vertaald naar de stad Almere in het perspectief 'Almere, stad met toekomst'. Waarbij er veel aandacht is voor de stad die er al is, maar ook voor nieuwe gebieden als Pampus.

Op basis van de perspectieven 'Oostflank MRA, klaar voor de toekomst' en 'Almere, stad met toekomst' wordt in 2021 gewerkt aan een Uitvoeringsagenda Almere 2.0. Hierin worden voor de komende 10 jaar afspraken en acties vastgelegd over de wijze waarop de perspectieven dichterbij worden gebracht.

Voor 2022 wordt een bijdrage van € 3,2 miljoen gevraagd om invulling te kunnen geven aan afspraken in de Uitvoeringsagenda Almere 2.0. De te maken kosten behelzen zowel ambtelijke inzet als het uitvoeren van onderzoeken en nadere uitwerking van de opgaven.

Mijlpalen 2022

- Versterken onderwijs: uitgewerkt programma voor sterk onderwijs, met als hoofdonderwerpen:
  - o Gelijke kansen voor iedereen door hoogwaardig onderwijs (PO, VO, MBO)
  - o Een leven lang toegerust voor de arbeidsmarkt: investeren in de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en LLO (mbo en hbo)
  - o Hoger onderwijs en onderzoek: een sterke triple helix kennisinfrastructuur voor economische en maatschappelijke ontwikkeling (hbo en wo)

Deze uitwerking wordt in nauwe samenwerking met de programmalijn leer- en werkomgeving gemaakt.

- Werkagenda Pampus opstellen, voorbereiding planvorming
- Planontwikkeling Almere Centrum (in nauwe afstemming met programmalijn hart van de stad)
- Plan van aanpak preventieve wijkaanpak
- Inzet stadslods Almere voor economische ontwikkeling
- Versterken triple helix voor economische ontwikkeling
- Ondersteuning uitwerking duurzaamheid
- Start MIRT-verkenning Amsterdam Bay Area (afhankelijk van besluit BO MIRT in het najaar van 2021)
- Plan van aanpak AlmereLAB

Programmasturing

De werkzaamheden binnen de programmalijnen omvatten meer dan alleen de sleutelprojecten. Om die reden is € 0,25 miljoen voor programmasturing voor de sleutelprojecten 1 tot en met 4 en 6 gereserveerd. De kosten betreffen personeelskosten van een programmamanager, programmasecretaris, communicatieadviseur en programmamedewerker. Daarnaast worden onderzoekskosten en advieskosten gemaakt die nodig zijn voor de totale programmalijn.

Bijdrage organisatiekosten Oosterwold

Binnen de groeiopgave van Almere neemt Oosterwold een bijzondere plaats in. Het betreft een volledig nieuwe vorm van gebiedsontwikkeling. Voor de ontwikkeling van het gebied is een gebiedsorganisatie namens meerdere overheden ingericht. Nu er tegelijkertijd volop gekocht, gewoond en gebouwd wordt, doet zich echter een steeds groter aantal vraagstukken voor dat niet goed kan worden belegd. Het valt buiten de scope van de gebiedsorganisatie Oosterwold. En het is niet oplosbaar binnen de reguliere processen van de gemeente. De gemeente heeft daarom in 2018 een taskforce Oosterwold in het leven geroepen. In eerste instantie om de knelpunten op te lossen, maar vooral ook om de vertaalslag naar reguliere processen van de gemeente vorm te geven. Dit levert al enkele jaren problemen op in de bedrijfsvoering van de gemeente Almere. De verwachting is dat deze taskforce na 2020 nog tenminste 2 jaar actief zal moeten zijn. Voor 2022 is € 145.000 gereserveerd.

Programmalijn 1: Hart van de Stad

Om Almere op de lange termijn een rol als onderscheidende kern binnen de grootstedelijke regio Amsterdam te laten vervullen, krijgt het hart van de stad de komende jaren een forse verstedelijkingsimpuls. Er wordt toegewerkt naar een centrum met een voorzieningenniveau en functiemix dat hoort bij een stad van 200.000 tot 300.000 inwoners.

Station (en omgeving) Almere Centrum

We hebben samen met de Provincie Flevoland, ProRail en NS de handen ineen geslagen om een stationscomplex te realiseren waar reizigers zich prettig en veilig voelen. Ook willen we ervoor zorgen dat zij hun fiets makkelijk en veilig kunnen parkeren. Daarnaast willen we de splitsing tussen de noord- en zuidzijde van het centrum opheffen en het stationsgebied een moderne uitstraling geven met voorzieningen. In 2020 zijn de voorbereidende werkzaamheden en de uitvoering van de daadwerkelijke aanpassingen gestart. Het project bestaat uit een 4-tal deelprojecten:

- Deelproject I: Stationscomplex (gedeelde verantwoordelijkheid NS, ProRail en gemeente)
- Deelproject II: Stationsoverkapping (100% verantwoordelijkheid ProRail)
- Deelproject III: Openbare ruimte (100% verantwoordelijkheid Gemeente)
- Deelproject IV: Afbouw retail-ruimten NS Stations (100% verantwoordelijkheid NS)

Voor het totaalproject is bijna € 50 miljoen benodigd. Dit bedrag wordt gedekt door het Fonds Verstedelijking Almere met € 27 miljoen en derden € 23 miljoen.

De middelen uit het FVA zijn als volgt opgebouwd:

Initieel is er € 25,1 miljoen in het Fonds Verstedelijking Almere gereserveerd voor het project Station en stationsomgeving. Dit bedrag is in 2021 opgehoogd met een index van € 0,4 miljoen en €0,7 miljoen vanuit de risicobuffer Fonds Verstedelijking Almere. In 2021 zijn tevens extra middelen toegekend à € 0,8 miljoen uit de risicobuffer van het FVA in verband met noodzakelijke aanpassingen in ontwerp.

Voor 2022 wordt er **geen** nieuwe claim gedaan op het Fonds Verstedelijking in Almere. In 2022 is het werk namelijk afgerond. In 2022 worden er nog wel middelen van 2021 ingezet en gefactureerd.

Rondje Weerwater

Met dit project willen we de route rondom het weerwater mooier en aantrekkelijker maken. Het Weerwater is het centraal gelegen water in Almere. Het Weerwater wordt dé plek waar Almeerders komen om te sporten, te recreëren en elkaar te ontmoeten. Bestaande wandel-, fiets- en sportroutes rond het Weerwater worden aaneengesloten en van een uniforme en bijzondere uitstraling voorzien. Daarnaast wordt een brug voor fietsers en voetgangers aangelegd tussen de Filmwijk en de Floriade. Het Weerwater is hiermee de verbindende schakel tussen Almere Centrum en de Zuidoever van het Weerwater. Als onderdeel van de 8-pleinenstrategie Almere Centrum wordt de Esplanade, gelegen aan het Weerwater, een aangename verblijfsruimte in het centrum, met continue evenementen die 'te gast zijn'.

Het Rondje Weerwater is nog niet afgerond, de komende jaren wordt daarom ingezet op het afmaken van herinrichting Esplanade (waterzijde) en aanleggen van de Weerwaterbrug, het creëren van ontmoetingsplekken en het stimuleren van het gebruik van het water via voorzieningen (vaarverbinding) en programmering. Voor 2022 wordt een totale claim op het FVA gedaan van € 0,7 miljoen.

Almere Centrum

Met het project Almere Centrum ontwikkelen we een hoofdroute met karakteristieke pleinen en een Groene Loper. De hoofdroute loopt vanaf het Stationsplein, via het Stadhuisplein, de Stadhuispromenade/Forum naar de Esplanade. De Groene Loper wordt parallel hieraan ontwikkeld: een sport-, spel- en wandelroute waar bezoekers in de luwte van het centrum kunnen komen. Op deze Groene Loper worden vele plekken met elkaar verbonden en is er ruimte om kunst en cultuur het verhaal te laten vertellen.

Voor 2022 wordt er een totale claim gedaan op het Fonds Verstedelijking Almere van € 1,2 miljoen. Daarvoor worden de volgende werkzaamheden verricht:

- Realisatie Groene Loper: in 2022 wordt er verder vorm gegeven aan de projecten zodat het de belevingswaarde vergroot en de route vanaf het station tot en met het weerwater verstrekt.
- Bijdrage voor het versterken van de regionale positie en de communicatie, marketing, en organisatie Almere Centrum. Naast een bijdrage uit het Fonds Verstedelijking Almere (€ 0,3 miljoen), dragen de gemeente Almere en de partners in het centrum fors bij (€1,6 miljoen).

Floriade: bruggen en programmering

In 2022 is Almere het toneel voor de wereldtuinbouwtentoonstelling Floriade Expo 2022.

De provincie Flevoland heeft hiervoor in 2012 €10 miljoen cofinanciering toegezegd. Deze middelen worden via het FVA bestemd. Projecten die hieruit gefinancierd worden zijn Floriade Bruggen, Floriade Programmering, Floriade Dialogues en Floriade Werkt! (programmatisch Leer- en werkomgeving).

Floriade Bruggen

Bij het groene, duurzame karakter van de Floriade Expo 2022 en de beoogde latere gebiedsontwikkeling is gekozen voor duurzame, innovatieve bruggen. Hiertoe is de markt uitgedaagd om met innovatieve, circulaire ontwerpen te komen voor enkele van de bruggen die in het gebied moeten worden aangelegd. De winnende ontwerpen krijgen op deze manier de kans om hun showcase tijdens en na de Floriade Expo 2022 aan de wereld te presenteren.

De middelen van het Fonds Verstedelijking Almere functioneren als aanjaaggeld. Hiermee wordt de organisatie, het proces van de challenge en een deel van de bruggen gefinancierd. De reeds toegekende middelen uit voorgaande jaren zijn toereikend om dit sleutelproject verder uit te voeren. Er worden dus geen nieuwe middelen aangevraagd voor 2022.

Mijlpalen voor 2022 zijn: - Smart Circulair Bridge opgeleverd; - Brug 5 opgeleverd; - zelfstandige organisatie Bruggencampus; - internationaal congres Bruggencampus.

Floriade programmering

Voor de Floriade programmering is €4,6 miljoen van de provinciale cofinanciering voor Floriade beschikbaar. De middelen voor de Floriade programmering zijn reeds toegekend in voorgaande jaren. Voor 2022 worden geen nieuwe middelen aangevraagd. De resterende middelen worden ingezet op de volgende onderdelen:

1. Floriade in de Regio: Floriade Expo 2022 moet een evenement worden van de hele regio;
2. Culturele programmering: Met de provinciale middelen wordt een bijdrage geleverd aan de culturele basisprogrammering, waarin drie thema's opgenomen zijn: Muziek, Kinderen en Kunst. Daarnaast wordt er een bijdrage geleverd aan de openingsact;
3. Congressen: Organisatoren van congressen worden verleid om congressen op de Floriade te houden. In de ochtend een vergadering, in de middag gelegenheid om de Floriade te verkennen;
4. Attracties: In een aantal gevallen hebben attracties in zichzelf geen sluitende businesscase, maar hebben ze net een duwtje nodig om toch mogelijk te worden;
5. Duurzaamheid: de focus ligt op de volgende drie onderwerpen
  - Programma waarin Sustainable Development Goals (SDG) van de Verenigde Naties centraal staan;
  - Smart Thermal Grid / gelijkspanning openbare verlichting;
  - Cofinanciering InterReg project, in het kader waarvan een innovatieve biocomposiet brug op het Floriade terrein gerealiseerd wordt.;
6. Programmering in het innovatie paviljoen Food Forum.

Programmatisch 2: Leer- en werkomgeving

De gemeente Almere streeft naar een goede, complete en kwalitatief hoogwaardige onderwijsinfrastructuur. Almere streeft naar een stad waar alle mensen hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen, een leven lang. Een stad waar het onderwijs naadloos aansluit op de arbeidsmarkt, waar ondernemerschap en innovatie floreren en waar Almeerse jongeren in hun eigen stad kunnen blijven wonen om te studeren. Een stad waar kennisinstellingen, bedrijven, studenten en werknemers zich graag willen vestigen omdat hier altijd goede werknemers te vinden zijn, er een innovatief en ondernemend klimaat heerst en in samenwerking wordt gewerkt aan nieuwe kennis en producten. Met de ligging aan de oostkant van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en aan de rand van het productiegebied van Flevoland biedt de stad Almere volop kansen voor de ontwikkeling van een kennis- en economisch cluster.

Floriade Werkt!

Op Floriade Expo 2022 laten we in het Flevolandse paviljoen Food Forum zien wat we in Flevoland doen op het gebied van duurzame voedselvoorzieningen voor de toekomst. Om innovaties te stimuleren worden met het programma Floriade Werkt! challenges en proeftuinen (op het gebied van plantaardige eiwitten) uitgevoerd. Met ondernemers en kennisinstellingen gaan wij in gesprek over de uitdagingen voor de toekomst en stellen samen een kennis- en innovatieagenda op voor de komende jaren. Een deel van het budget van Floriade Werkt! zetten we in voor de inhoudelijke programmering en om ondernemers naar paviljoen Food Forum te halen. Na de Floriade Expo zal het Food Forum, samen met de nieuwe hogeschool van Aeres, onderdeel uitmaken van de Flevo Campus. De reeds toegekende middelen zijn toereikend om deze activiteiten te bekostigen.

Flevocampus

Op het Floriade terrein wordt de Flevo Campus gerealiseerd. Vanuit de reserve Fonds Verstedelijking Almere wordt een financiële bijdrage gedaan in de realisatie van het schoolgebouw. Ook wordt de bijdrage ingezet om de zichtbaarheid van de Flevo Campus te vergroten. De Flevo Campus houdt zich bezig met de vraag: hoe gaan we in de toekomst de stad voeden? Op de Flevo Campus werken onderzoekers, ondernemers, onderwijzers en studenten samen aan nieuwe oplossingen voor een gezond en duurzaam voedselsysteem.

In 2022 wordt ingezet op:

- Uitbreiding en versterking van universitaire functies in Almere;
- Kennistoepassing door bedrijven;
- Bouwen aan internationale reputatie stedelijke voedselvoorziening.

De aangevraagde bijdrage uit het Fonds Verstedelijking Almere in 2022 bedraagt € 2,5 miljoen. Deze bijdrage is verdeeld naar verschillende thema's: -onderzoeken; opleiden; ondernemen; projecten en activiteiten; fysieke ontwikkeling; organisatie- en communicatie kosten.

Internationale Campus

Vanuit het Fonds Verstedelijking Almere doen we een bijdrage in de realisatie van een internationale campus in Almere. Hier wordt het huidige aanbod aan internationaal onderwijs in Almere (2 scholen) op één locatie gehuisvest. Ook wordt het aantal plekken uitgebreid en versterken we de herkenbaarheid en positionering van de scholen.

In 2020 is de aanbesteding voor de internationale campus afgerond. Medio 2021 is gestart met bouwen; de verwachte oplevering is begin 2023. Voor 2022 wordt het resterende budget uit het Fonds Verstedelijking Almere aangevraagd van € 1,2 miljoen.

Kenniscampus Stadshart

In dit project wordt ingezet op meerdere onderdelen die elkaar versterken. Windesheim werkt aan een inhoudelijk profiel dat de hogeschool en de regio versterkt. De hogeschool wil zo in de regio bijdragen aan de maatschappelijke en ruimtelijke opgaven in de stad. Dit kan vervolgens nationaal aansprekend zijn en zo bijdragen aan economische bedrijvigheid en kennis en innovatie die neerslaan in de regio. Hogeschool Windesheim wil haar rol in onderzoek en het benutten van kennis verder uitbreiden. Tegelijkertijd zet Windesheim in op een nieuwe hoofdlocatie in het centrum, met ruimtes voor fieldlabs en bedrijvigheid. Voor 2022 wordt een bijdrage uit Fonds Verstedelijking Almere gevraagd van € 0,6 miljoen. Deze middelen worden ingezet op de volgende activiteiten:

- Onderwijs: marktverkenning onderwijsaanbod, opzetten (nieuwe) onderwijsvormen, uitvoeren onderwijs, vormgeven samenwerking met andere leerlijnen (mbo-hbo en hbo-wo) en internationale werkbezoeken;
- Onderzoek: analyse bestaande onderzoeksprogramma's en samenstellen onderzoeksgroep (incl. werving lector op de pijler 'wonen' met invalshoek maatschappelijke innovatie);

- samenwerking werkveld (fieldlabs): netwerk in beeld brengen, verkenning en selectie inrichting fysieke werkplek voor het programma Urban Innovation in diverse fieldlabs op locatie in de wijk/stad, opzetten selectieproces voor (innovatie)vraagstukken uit de praktijk, die in de fieldlabs ontstaan en/of kunnen worden onderzocht.

MBO ICT FieldLab

Het project MBO ICT Fieldlab beoogt de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren door studenten gericht op te leiden voor ICT-functies.

Voor 2022 wordt € 0,5 miljoen aangevraagd bij het FVA. Hiervoor worden de volgende activiteiten gedaan:

- Ontwikkelen van een expertiseplatform van het vakonderwijs (practoraat);
- Programmakosten ontwikkeling praktijkonderwijs;
- Inrichten ICT FieldLab bij ROC Flevoland (Almere Buiten);
- Marketing.

De activiteiten op het gebied van onderwijs, trainingen en cursussen worden bekostigd door het ROC en uit de opbrengsten uit trainingen voor werkzoekenden (door uitkerende instanties) en commerciële trainingen (door bedrijven). Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst met het ROC opgesteld.

Programmaliijn 3: Circulaire economie en Energie

Circulaire Economie en Duurzame Energie zijn bronnen van innovatie en economische kansen. Door in te zetten op deze economische kansen, helpen we als Gemeente bij de overstap op duurzame energie en benutten we grondstoffen beter. In deze programmaliijn zijn de volgende sleutelprojecten opgenomen:

- **3.1 Circulaire economie:** dit sleutelproject onderscheidt meerdere deelprojecten: Competitie Upcycle City 2.0, Stedelijke grondstofstromen, Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie (PRICE), en het Stedelijk Voedselsysteem. Tevens is het bestaande project Citylab stedelijke grondstoffen hierin onder gebracht;
- **3.2 Duurzame Energie:** bestaat uit balanceren energienet en doorzetten ultradiepe geothermie. Het reeds lopende Energiefonds is ook onderdeel van dit sleutelproject.

Citylab

In de directe omgeving van het Upcycle Centrum, op het bedrijventerrein de Steiger, wordt het Citylab Stedelijke grondstoffen gerealiseerd. Het Citylab is een gecontroleerde regelluwe testomgeving voor nieuwe economische activiteiten rond het opwaarderen van reststromen.

2022 is het laatste jaar voor dit project, wat betekent dat vooral veel lopende zaken afgerond zullen worden. Er worden geen nieuwe middelen voor 2022 aangevraagd. De verwachting is dat een beperkt deel van de middelen uit 2021 doorgeschoven zullen worden naar 2022 (circa € 0,2 miljoen).

Competitie Upcycle City 2.0

Na het succes van de eerste competitie ontwerpen we een Upcycle City Competitie 2.0. Door op deze manier de markt uit te dagen circulair te innoveren, blijft Almere vernieuwen. De tweede competitie is gericht op circulair bouwen. Er wordt samengewerkt met de programmaliijn Vernieuwend Wonen.

Voor 2022 wordt € 0,65 miljoen aangevraagd. Deze bijdrage is met name bedoeld voor de uitwerking van de competitie en het begeleiden van de winnaar(s) voor het realiseren van het initiatief. Eén van de voorwaarden in de competitie is dat de winnende partij zelf 2/3 van de totale investeringskosten bijdraagt.

Stedelijke grondstofstromen

In dit project worden lokale en regionale reststromen en afgedankte producten in een lokale kringloop gebracht. Er wordt een sorteerhub gerealiseerd en een circulair ambachtscentrum. Deze zijn geïntegreerd tot één project: Circulair Ambachtscentrum Almere (CAA). Het CAA is een lokaal samenwerkingsverband waar partijen hun handen ineenslaan om regionale grondstoffen, materialen en producten op een zo duurzaam en efficiënt mogelijke wijze te hergebruiken. De bedrijvigheid van een circulair ambachtscentrum

biedt kansen voor werkgelegenheid. Met name mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie komen in aanmerking. Het CAA biedt ook kansen voor onderwijsinstellingen. Zo kan gedacht worden aan beroepsbegeleidende leerweg-plekken (BBL), werkervarings-, stage- en afstudeerplekken. MBO-leerlingen leren ambachtelijke vaardigheden onder begeleiding van een werkleider. Studenten van het HBO en de Universiteit voeren (praktijkgerichte) opdrachten en onderzoeken uit naar materiaalstromen, procesverbetering, businesscases, marktkansen, samenwerkingskansen etc. In totaal wordt voor 2022 € 335.000 aangevraagd. Hiervan is € 15.000 voor het grondstoffendepot, € 230.000 voor het Circulair Ambachtscentrum Almere en € 90.000 voor het lectoraat Innovatie & Groenstedelijke ruimte.

Praktijk- en innovatie centrum Circulaire Economie (PRICE)

In dit project willen we een plek creëren waar ondernemers, overheid, studenten, docenten en bedrijven het verschil maken door samen te werken.

De doelen van PRICE zijn driedig:

1. Het versnellen van kennisvalorisatie (benutten van kennis in de praktijk) en innovatie;
2. Het in de praktijk brengen van kennis en competenties voor de arbeidsmarkt;
3. Het ontwikkelen van nieuwe processen, technieken en verdienmodellen met sociale en economische impact.

Om invulling te geven aan deze doelstellingen worden onder meer challenges georganiseerd. Voor deze challenges zijn zes actielijnen geformuleerd: proces, techniek, sociaal, financiën, meetbaarheid en juridisch. Vanuit de actielijnen wordt de Circulaire Innovatie aangejaagd.

Voor 2022 wordt € 0,82 miljoen aangevraagd. De bijdrage is met name voor het locatie onderzoek, het uitvoeren van de challenges en kennisvalorisatie en de programmering op Floriade. In 2022 zal PRICE op Floriade Expo 2022 een groot internationaal seminar organiseren. Het draagt daarmee bij aan de gehele PRICE opgave en verbindt uitkomsten van de PRICE challenges aan de fieldlabs, maakt met bedrijven en overheden belemmeringen in de wet- en regelgeving bespreekbaar en zet aan tot verandering. Cofinanciering wordt geleverd door Windesheim (€ 50.000 per jaar) en ROC Flevoland € 10.000 per jaar).

Stedelijk voedselsysteem

Binnen het project Stedelijk voedselsysteem willen we voedselverspilling verminderen en stimuleren we lokale voedselvoorziening. Ook zetten we Almere verder op de kaart als kennis- en innovatiestad op het gebied van voedselvraagstukken. Het gaat bij dit project om de hele voedselketen: van productie, distributie tot consumptie. Belangrijke onderwerpen in dit project zijn het voorkomen van afval, het behoud van biodiversiteit, reductie van CO₂, gezondheid en dieetverandering. Almere kan zo bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken rond duurzame stedelijke voedselvoorziening, nationaal en internationaal.

Voor 2022 wordt een bijdrage van € 0,58 miljoen aangevraagd en de volgende mijlpalen bereikt:

- Tentoonstelling voedselinnovaties MUFPP (Milan Urban Food Policy Pact) steden tijdens Floriade;
- Sluitende businesscase Boeren voor Buren. Op deze manier wordt de korte keten gestimuleerd en is lokaal geproduceerd voedsel betaalbaar voor een brede groep;
- Realisatie IVN eettuintjes: een project voor meer eetbaar groen bij inwoners (tuinen en balkons);
- Realisatie Groene Loper, een campagne voor een gezonder en duurzamer voedselaanbod in de stad;
- Realisatie Regionale Voedselhub, waarbij Flevolandse voedselproducerende bedrijven in Almere samenwerken in een fysieke hub;
- Ondersteunen ondernemers bij hergebruik organische reststromen;
- Uitvoering communicatie: verdere uitwerking van websites en publiekscampagnes;
- Versterken samenwerking in netwerken om de kernambities tot uiting te brengen.

Energiefonds

Via het Energiefonds kunnen bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties voor hernieuwbare energieprojecten financiering aanvragen in de vorm van een lening. Hierbij werkt de gemeente Almere samen met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn).

Hier is onder andere het Woningabonnement uit voortgekomen, dat inwoners helpt met het verduurzamen van hun eigen huis. Via het woonabonnement worden de investeringen voor verduurzaming betaald voor de bewoners. Zij regelen samen met aangewezen partners de volledige installatie. Op basis van een gekozen looptijd (10, 15 of 20 jaar) betaalt de bewoner per maand de verbouwing terug.

Het project is nog niet afgerond. Er zullen nog beheerkosten gemaakt worden gedurende de looptijd van de leningen. Voor het jaarprogramma 2022 wordt geen nieuwe aanvraag gedaan.

Balanceren energienet

Ons energiesysteem gaat veranderen. De overgang naar een duurzame elektriciteitsvoorziening biedt uitdagingen. Zo kunnen storingen in het elektriciteitsnet in de toekomst vaker voorkomen. Om de druk op systemen te ontlasten is een betere afstemming van vraag en aanbod belangrijk. Dit heet balanceren. Het uiteindelijke doel is CO₂-reductie. Er zijn twee mogelijkheden in beeld:

1. balanceren elektriciteit op buurniveau;
2. innovatieve warmte uitwisseling op een bedrijventerrein.

Voor beide opties werken we de haalbaarheid uit. In deze pilots kijken we bijvoorbeeld naar het slim inzetten van auto-accu's, buurtaccu's, zonnepanelen en windenergie. De kennis die we opdoen, nemen we mee naar de rest van Almere.

Voor 2022 wordt een bijdrage uit het Fonds Verstedelijking Almere van € 0,16 miljoen aangevraagd voor nader uitwerking van de pilots. De middelen die gereserveerd zijn voor 2021, worden vanwege corona doorgeschoven naar 2022. Het totaal beschikbare budget voor 2022 komt daarmee op € 0,34 miljoen. Hiervan is € 0,12 miljoen bestemd voor de pilot balanceren elektriciteit op buurniveau en € 0,23 miljoen voor de pilot warmte uitwisseling bedrijventerrein.

Ultradiepe geothermie

Dit project richt zich op de verduurzaming van het warmtenet. Dit programma bouwt voort op lopende studies voor o.a. het aanboren van ultradiepe aardwarmte in Almere. Almere wil een gasloze stad worden. Daarom onderzoeken we de mogelijkheid voor ultradiepe geothermie in Almere. Dieper dan vier kilometer in de aarde kan water een temperatuur van boven de 120 graden hebben. Een natuurlijke bron voor warmte in Almeerse huizen en industrie, en nog helemaal nieuw in Nederland. De komende jaren doen we seismologisch onderzoek (diep in de grond) en proefboringen. Dit project is inmiddels aangesloten bij het programma SCAN (Seismische Campagne Aardwarmte Nederland) van de Rijksoverheid.

Met dit project levert Almere een belangrijke bijdrage aan het aanboren van hernieuwbare en alternatieve energiebronnen. Met de bijdrage vanuit het Fonds Verstedelijking Almere worden de kosten van een projectleider, communicatie en bijdrage aan onderzoeken gedekt. Voor 2022 worden geen nieuwe middelen vanuit het Fonds Verstedelijking Almere gevraagd. In 2022 wordt gebruik gemaakt van het restbudget van 2021.

Programmalijn 4: Cultuur, recreatie en toerisme

Binnen Programmalijn Cultuur, recreatie en toerisme zoeken we naar mogelijkheden om unieke plekken te creëren waar altijd iets te doen is en mensen elkaar kunnen ontmoeten. We ontwikkelen gebieden, trekpleisters, die bezoekers nieuwsgierig maken en buiten de stadsgrenzen meer dan herkenbaar zijn. Daarnaast ontwikkelen we voorzieningen, die de aantrekkingskracht van onze stad vergroten.

Kustzone Almere Poort/Duin

Kustzone Almere Poort/Duin is een unieke plek in de regio waar ruimte is en strand, watersport en cultuur hand in hand gaan. Het is bij uitstek een plek die mogelijkheden biedt voor het versterken van de toeristische recreatieve mogelijkheden, waarmee binnen de Metropoolregio Amsterdam (internationaal) een attractief gebied en verblijfsplek wordt gecreëerd. In het project worden de mogelijkheden voor cultuur, toerisme en recreatie verder versterkt. Voor de periode tot en met 2025 zetten we voor de Kustzone Almere Poort in op de volgende 3 projecten:

1. Doorontwikkeling StrandLAB: De komende jaren ontwikkelen we StrandLAB verder door als culturele broedplaats met een heel eigen signatuur. Het wordt een buitenlaboratorium dat aantrekkelijk is voor omwonenden, kunstenaars, creatieve ondernemers én bezoekers;
2. Versterken cultuur- en leisurecluster: Nu Vis à Vis op de huidige locatie mag blijven, biedt dit kansen om een aantrekkelijker gebied te ontwikkelen waar natuur, landschap en cultuur samenkomen;
3. Almeerderstrand en Meerstrand: Het Almeerderstrand wordt verbreed, waardoor de grote evenementen in de toekomst op deze plek kunnen plaatsvinden.

De totale omvang van de aanvraag voor het Jaarprogramma 2022 bedraagt € 1,4 miljoen. In 2022 is een budget van € 0,65 miljoen nodig voor het uitvoeren van het plan van aanpak voor StrandLAB, de verdere ontwikkeling van de culturele broedplaats en programmatische uitwerking. Hiervan is € 0,29 miljoen nog beschikbaar vanuit 2021 zodat voor 2022 de aanvraag voor dit onderdeel € 0,31 miljoen betreft. Ten behoeve van de duurzaamheids-maatregelen is in 2022 € 0,5 miljoen nodig en voor het versterken van het cultuur & leisure is € 0,55 miljoen benodigd. De benodigde middelen voor de inrichting en ontsluiting van het recreatiestrand en voor de landschappelijke inpassing zijn de middelen in 2021 reeds beschikbaar gesteld. De werkzaamheden worden in 2022 afgerond.

Museale voorziening

Dit project richt zich op de ontwikkeling van een museale voorziening. Het museum gaat zich richten op grootschalige actuele en multimediale kunst. Er komt werk van kunstenaars die vanuit verschillende media werken: licht, geluid, muziek, video, performances, games, installaties. Werk dat vaak groot is, verrassend, driedimensionaal en een sterke zintuigelijke ervaring oproept. Beleving staat daarin centraal.

De komende jaren gaat een kwartiermaker aan de slag om het museale concept verder te ontwikkelen en alle organisatorische zaken die daarbij komen kijken. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het zoeken naar samenwerkingen met landschapskunst Landart, musea en festivals. En ook al is er nog geen gebouw, het museum krijgt ook in deze fase al een plek in de stad. Er wordt de komende jaren getest met een breed cultureel programma, om te beginnen met een eigen kunstpaviljoen op het Floriadeterrein.

Voor 2022 wordt voor dit sleutelproject € 1,2 miljoen aangevraagd en de volgende mijlpalen bereikt:

- businesscase Kunstmuseum gereed;
- afronden planvorming en besluitvorming Kunstmuseum;
- opening van het Kunstpaviljoen tijdens de Floriade Expo;
- spraakmakend kunstprogramma voor een breed publiek gedurende de gehele Floriade Expo in het Kunstpaviljoen;
- culturele activiteiten rondom de Land Art collectie en in de openbare ruimte van Almere;
- educatief programma voor het basisschoolonderwijs en het (V)MBO;
- publieksonderzoek, waarmee de pilot wordt getoetst. De onderzoeksresultaten vormen essentiële input tot verbetering en de beoogde validatie van het museumplan.

Nationaal Park Nieuw Land – Almeerse Poort

De inzet van dit project is om de Oostvaardersplassen en de omliggende natuurgebieden beter toegankelijk te maken voor inwoners van Almere en de regio. Dit doen we door realisatie van poortgebieden zoals de Almeerse Poort. We realiseren ontvangstplekken, verbeteren de voorzieningen, maken de natuur zichtbaar en beter bereikbaar, verbeteren de natuurkwaliteit en bieden een gevarieerd en op maat gemaakt programma. We werken niet alleen aan de fysieke aanpassing van landschap en gebouwen maar ook aan de programmering van activiteiten samen met alle betrokken partners.

Voor 2022 wordt € 2,9 miljoen nieuwe middelen aangevraagd. Hiervan is € 1 miljoen voor activiteiten op basis van het uitvoeringsprogramma 2e fase, dat eind 2021 gereed is. De overige middelen zijn, samen met resterende middelen uit voorgaande jaren, beschikbaar voor activiteiten uit de eerste fase. Om diverse redenen zijn uitvoering van grote investeringen in het landschap de afgelopen tijd uitgesteld. De vertragingen worden hopelijk in de loop van 2021 ingelopen, zodat de uitvoering van werkzaamheden begin 2022 kan plaatsvinden.

In 2022 bereiken we de volgende mijlpalen:

- Uitvoering civiel- en cultuurtechnische werkzaamheden (Landschap);
- Continuering uitvoering Marketing, Communicatie en Programmering (activiteiten en evenementen);
- Start bouw uitbreiding NBC (natuurbelevingscentrum) de Oostvaarders (oplevering 2023);
- Start bouw Observatorium in kerngebied Oostvaardersplassen (oplevering 2023);
- Realisatie Randzone De Vaart;
- Planontwikkeling (placemaking, workshops, co-creatie);
- Visievorming Oostvaardersoever/Westvaarders in samenwerking met Rijkswaterstaat en provincie;
- Uitvoering Beheer.

Sport en bewegen in de openbare ruimte

In het nieuwe sportbeleid van Almere en het bestaande sportbeleid van Flevoland staat het bevorderen van een gezonde leefstijl centraal. Inwoners worden gestimuleerd om meer te bewegen in de openbare ruimte. Het groene en waterrijke karakter van de stad nodigt uit om te bewegen in de openbare ruimte.

Het Rondje Weerwater is hier een goed voorbeeld van. De track wordt goed gebruikt door inwoners en bezoekers van Almere. In dit sleutelproject wordt het Rondje Weerwater doorgetrokken. Het zogenoemde lange rondje bestaat uit een hoofd fietsroute en uitbreiding van de track.

Het stadsbos Almeerderhout is voor veel inwoners uit de stad en de regio een favoriete plek om te recreëren. Het bos loopt door tot in de wijk en wordt toegankelijk gemaakt voor alle doelgroepen: van natuurliefhebber tot fanatieke sporter. Het vormt samen met het Weerwater het kloppend hart van de stad waarin alle groenblauwe structuren samenkomen. In fase 1 van het project wordt onder meer het eerste deel van een attractief en multifunctioneel boscircuit gerealiseerd. Het slingerende pad is uitermate geschikt voor wandelen, skeeleren, fietsen, hardlopen en spelen. Aansluitend hierop worden verbindende routes naar Braambergen en het Rondje Weerwater uitgewerkt.

Daarnaast wordt de realisatie van een nieuwe Skills Garden (SK) voorbereid. De eerste SK is in 2019 in Almere Haven gerealiseerd. Dit is een openbare sport- en beweegplek ingericht volgens de Athletic Skills Model (ASM) principes in Europa. Hierin staat het stimuleren van veelzijdig bewegen voor betere motorische vaardigheden en gezondere inwoners centraal.

Voor 2022 wordt voor dit sleutelproject € 0,3 miljoen aangevraagd voor de planontwikkeling van de drie deelprojecten. Hiervan is € 0,1 miljoen bestemd voor de uitwerking van het Lange Rondje Weerwater, € 0,1 miljoen voor de planontwikkeling van de verbindingen met Almeerderhout en € 50.000 voor de voorbereiding voor de realisatie van een tweede Skills Garden.

Topsport

Met het organiseren van topsportevenementen wil Almere zich verder profileren als Sportstad van betekenis.

Het Watersportverbond wil vanaf 2022 jaarlijks het grootse watersportevenement ter wereld organiseren voor de kust van Flevoland aan de kant van Almere Poort: Dutch Waterweek (voorheen Alianz Regatta). In de driehoek Amsterdam IJburg - Muiden - Almere Poort zijn vijf wedstrijdbanen voorzien om alle topwedstrijden te faciliteren. Voor de jaarlijkse organisatie van het evenement is in het Fonds Verstedelijking Almere een bijdrage beschikbaar voor de komende vier jaar.

Daarnaast overweegt het Nationaal Trainingscentrum (NTC) van het Watersportverbond om zich permanent in Almere te vestigen. De komende periode wordt de Fonds Verstedelijking Almere-bijdrage ingezet voor het uitvoeren van voorbereidende plankosten zoals een haalbaarheidsonderzoek en locatieonderzoek.

Het Topsportcentrum in Almere Poort is dé plek waar je topsport kunt zien en waar je sport op alle niveaus kunt beoefenen. Jaarlijks worden hier vele (inter)nationale sportevenementen georganiseerd. Met de bijdrage van het Fonds Verstedelijking Almere kunnen in de komende vier jaar diverse evenementen zoals handbal- en basketbalinterlands, NK judo en NK badminton georganiseerd worden.

In totaal wordt voor 2022 een bijdrage van € 0,43 miljoen gevraagd. Hiervan is € 0,2 miljoen bestemd voor de Dutch Water Week. Voor onderzoek naar de mogelijke vestiging van het NTC Watersportverbond is in 2022 € 0,1 miljoen nodig. Om topsportevenementen in de Topsporthal mogelijk te maken wordt een bijdrage van € 0,13 miljoen gevraagd als aanvulling op de investeringen van de Nationale sportbonden.

Buitenzwembad

Almere heeft de ambitie om een buitenzwembad met regionale aantrekkingskracht te realiseren. Het uitgangspunt is om een buitenzwembad te realiseren met zowel toegevoegde waarde voor Almere als zijnde een regionale trekker op het gebied van sport en recreatief gebruik, op een centrale en goed bereikbare locatie in de stad. Het buitenzwembad bedient verschillende doelgroepen tussen 0 en 100 jaar. De nadruk zal liggen op gezinnen met kinderen en banenzwemmen. In 2020 is een verkenning gedaan naar verschillende scenario's voor het buitenzwembad. In de gemeenteraad, waar dit onderzoeksrapport begin 2021 is besproken, is enthousiast gereageerd. De komende tijd vindt nadere planuitwerking plaats, zoals een locatiestudie en het uitwerken van een businesscase. Een belangrijke vraag hierin is hoe de regiofunctie van het zwembad zo goed mogelijk tot uiting kan komen.

In 2022 wordt nader onderzoek uitgevoerd. Scenario's uit de verkenning in 2020 worden uitgewerkt en een locatiestudie wordt uitgevoerd. Hiervoor wordt het totaal gereserveerde bedrag van € 0,2 miljoen gevraagd uit het Fonds Verstedelijking Almere.

Programmalijn 5: Vernieuwend wonen

In de afgelopen jaren hebben we tal van woningbouwexperimenten uitgevoerd in Almere. Voorbeelden daarvan zijn De Fantasie, De Realiteit, Het gewilde Wonen, Het Homeruskwartier, Nobelhorst en Oosterwold. Deze experimenten dragen bij aan de identiteit en imago van onze stad. In deze programmalijn worden deze experimenten aangejaagd.

Om de innovaties in de woningbouw te stimuleren, is het Woningbouwatelier opgericht. Bij de experimenten van het Woningbouwatelier staan altijd één of meer van de vijf vastgestelde thema's centraal:

- Vitalere stad en meer diversiteit in wijken: Veel Almeerse stadswijken zijn eenzijdig van karakter en gericht op het gezin. In de loop der jaren zijn de woonwensen van consumenten echter veranderd. Ook de vergrijzing en het feit dat huishoudens steeds kleiner worden, hebben invloed op de woonbehoeften. Om wijken aantrekkelijk en leefbaar te houden, zijn innovatieve oplossingen nodig;
- Duurzame woningen: De reductie van CO₂-uitstoot is een wereldwijde opgave. Almere wil zoveel mogelijk energieneutraal worden. In de bestaande woningvoorraad zijn volop kansen voor verduurzaming. Bij nieuwbouw en stadsvernieuwingsprojecten leggen we de lat nog hoger: we zetten daarbij in op energieleverende woonwijken;
- Betaalbare woningen: Almere heeft een tekort aan betaalbare woningen voor lagere en middeninkomens, zowel in de sociale huursector, vrije huursector als (goedkope) koop. Ondanks de druk op de woningmarkt moet wonen voor iedereen betaalbaar blijven;
- Bewoners centraal: Inwoners van Almere moeten kunnen wonen zoals ze willen. Het woningaanbod moet daarop aansluiten en bewoners gelegenheid bieden om hun eigen keuzes te maken. Almere biedt al vanaf de eerste woningen ruimte voor zelfbouwers, (collectief) particulier opdrachtgeverschap en nieuwe woonconcepten. Ook is er ruimte voor 'open source'-woningen en stedenbouwkentwikkelingen in de praktijk, zodat de woonconsument steeds meer woonproducent wordt;

- Voorbeeld voor anderen: Bij de woonexperimenten van het Woningbouwatelier wordt vaak gestart met de ontwikkeling van één of enkele concepten, maar het opschalen naar grotere volumes is altijd onderdeel van het vraagstuk. De kennis die we opdoen delen we actief.

Voor 2022 wordt € 0,8 miljoen aangevraagd uit het Fonds Verstedelijking Almere. Het budget vanuit het Fonds Verstedelijking Almere is primair bedoeld voor het faciliteren van woningbouw-experimenten en kennisdeling over resultaten of inzichten. In 2022 wordt een groot deel van het budget besteed aan viertal lopende experimenten: WikiHouse gaat de laatste fase in, de Floriade komt tot bloei, Bouwen door de Buurt raakt naar verwachting op stoom en Who Cares (Binnenhaven) kan de stap maken naar realisatie. Daarnaast is er ruimte voor verkenningen naar mogelijk toekomstige experimenten met als thema's Circulair Bouwen, Wonen & Zorg en Inclusieve wijken. Het Woningbouwatelier is voortdurend op zoek naar kansen voor samenwerking en cofinanciering.

Programmalijn 6: Groene en waterrijke identiteit

De kwaliteit van het landschap draagt bij aan het vestigingsklimaat en economisch succes van de stad. Groen en water in de stad bieden een aantrekkelijke, gezonde leefomgeving. Almere heeft de potentie hier excellent in te zijn. In de komende jaren zetten we in op het beter benutten en waar nodig versterken van de bijzondere landschappen in en om Almere.

Unieke landschappen: Stadsbos Almeerderhout

Met dit project willen we het boscomplex Almeerderhout ontwikkelen tot een icoon van de groene en gezonde stad. Het wordt het stadsbos van de toekomst. Buurtbewoners spelen een belangrijke rol en het bos nodigt uit om te beleven en te bewegen. Het bos kent een grote biodiversiteit, levert natuurlijke grondstoffen, absorbeert CO₂, biedt schaduw en houdt water vast. Het bos is bekend en geliefd bij iedereen.

Voor het jaar 2022 wordt een bedrag aangevraagd van € 0,77 miljoen. 2022 staat vooral in het teken van verdere planuitwerking en het treffen van voorbereidingen voor de realisatie in 2023. In 2022 wordt ook zichtbaar gestart met de uitvoering van de bostransformatie en de realisatie van de eerste boskamer. In 2022 bereiken we de volgende mijlpalen:

- definitief ontwerp boscircuit en bosicoon gereed;
- uitvoeren bostransformatie op basis van beheer (no regret maatregel);
- definitief ontwerp inrichtingsplannen Nobelhorst en Haven;
- aanbesteding Nobelhorst, Haven en boscircuit;
- voorlopig ontwerp inrichtingsplannen Oosterwold en Overgoot;
- placemaking en activering, bijvoorbeeld door activiteiten;
- realisatie eerste boskamer met een ontmoeting- en speelplek;
- realisatie bostransformatie naar bossferen op basis van inrichtingsplannen Nobelhorst en Haven.

Unieke landschappen: Eemvallei

Sinds 2013 werken we aan plannen en een uitvoeringsstrategie voor de Eemvallei. Vanaf 2017 hebben Staatsbosbeheer, Het Flevo-Landschap en zeven particuliere initiatiefnemers een begin gemaakt met de aanleg van de Eemvallei. Met dit project willen we een aaneengesloten landschapszone midden door Oosterwold maken. Dit doen we om stad en natuur te verbinden. Het is dé grootschalige landschapsuitbreiding van Almere. De Eemvallei is een gezamenlijk project van de samenwerkende overheden in Oosterwold, provincie Flevoland (programma Nieuwe Natuur), Stichting Flevo-landschap, Staatsbosbeheer en diverse projectontwikkelaars. De middelen voor de aanleg komen uit het programma Nieuwe Natuur van Provincie Flevoland. Met de bijdrage vanuit de reserve Fonds Verstedelijking Almere wordt de aanstelling van een gezamenlijke aanjager betaald. De aanjager benoemt de diverse belangen en brengt de partijen samen.

Door de ontwikkeling van de Eemvallei ontstaat een prettige leefomgeving voor de toekomstige bewoners van dit gebied. Het biedt ruimte aan bewoners en bezoekers voor beschutting, natuurbeleving, beweging, voedselbossen en cultuur.

Voor 2022 wordt een bijdrage van € 50.000 gevraagd voor de financiering van de aanjager / procesbegeleider. De aanjager heeft vooral een rol in de onderlinge afstemming en waarborgen van de gemaakte afspraken, werkwijze en keuzes voor de korte en lange termijn van de Eemvallei.

Excellente groene en gezonde leefomgeving

Met dit project hebben we twee doelen voor ogen. We willen de gezondheid van onze inwoners verbeteren en tegelijkertijd de stad klimaatbestendig maken. Dit doen we door de grootste troef van Almere te benutten: het groen van de groene stad. Natuur dicht bij huis heeft een positief effect op de gezondheid van mensen. Bovendien kan groen een stad klimaatbestendiger maken. Voor een toekomstbestendige groei van Almere investeren we daarom in een excellente groene en gezonde leefomgeving. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan zowel sociale als ruimtelijke opgaves.

Voor 2022 wordt een bijdrage van € 0,74 miljoen gevraagd. Conform het projectplan worden de middelen in 2022 met name ingezet voor ontwerp, planuitwerking en communicatie.

In 2022 bereiken we de volgende mijlpalen:

- voorlopig en definitief ontwerp per locatie;
- aanbesteding locaties referentieprojecten;
- stapsgewijze ontwikkeling hands-on interventiekit;
- creëren leeromgeving/innovatieplatform.

Ecologische verbindingen

Met dit project willen we een toekomstbestendig natuurnetwerk realiseren, dat de ecologische kerngebieden van Almere en Zuidelijk Flevoland verbindt; dwars door de stad. Het gaat om vier essentiële verbindingen, die ook zijn opgenomen in het Ecologisch Masterplan:

- Verbinding Kromslootpark en Lepelaarplassen, langs de Hoge Wetering;
- Verbinding Vroege Vogelbos en Almeerderhout, langs de A6 en De Steiger;
- Verbinding Buitenhout en Vaartsluisbos;
- Verbinding Almeerderhout, Buitenhout en Kotterbos.

Voor 2022 wordt een bijdrage van € 1,8 miljoen gevraagd. Hiermee wordt de voorbereidingsfase afgerond en een start gemaakt met de uitvoering van de maatregelen.

In 2022 bereiken we de volgende mijlpalen:

- definitief ontwerp en inrichtingsplan gereed (voor alle benoemde verbindingen);
- monitoringsplan gereed;
- aanbesteding;
- start realisatie.

Risicoreservering

Voor 2022 is er een risicobuffer gevormd van € 0,5 miljoen.

In 2020 en 2021 zijn twee bedragen toegekend aan het sleutelproject Station en stationsomgeving. Het gaat om een bedrag van € 0,7 miljoen en een extra bedrag van € 0,8 miljoen in verband met noodzakelijke aanpassingen in het ontwerp.

Meerjarenperspectief

Meerjarenbegroting

De programmaliijnen inclusief de sleutelprojecten en beheer en onderhoud zijn uiteengezet in een meerjarig perspectief. Het meerjarenperspectief tot en met 2025 laat een overprogrammering zien van € 9,7 miljoen. De verwachting is dat de overprogrammering met het bijstellen van planningen en begrotingen in de loop van de tijd wordt opgelost.

bedragen x € 1.000

Meerjarenperspectief FVA	realisatie t/m 2020	2.021	totaal	2022- 2025	totaal
bijdrage Almere	46.958	9.277	56.235	35.592	91.827
bijdrage Provincie	34.301	8.975	43.276	26.800	70.076
bijdrage Rijk	22.746	17.019	39.765	41.481	81.246
revoluerenden middelen	173	60	233	61	294
<i>totaal beschikbaar</i>	<i>104.179</i>	<i>35.331</i>	<i>139.510</i>	<i>103.933</i>	<i>243.443</i>
<i>Budgetten voor Proceskosten</i>					
proceskosten programma Almere 2.0	-5.080	-1.199	-6.279	-4.800	-11.079
Handelingsperspectief	-2.119	-1.766	-3.885	-9.815	-13.700
Bijdrage organisatiekosten Oosterwold	-300	-142	-442	-145	-587
<i>subtotaal proceskosten</i>	<i>-7.499</i>	<i>-3.107</i>	<i>-10.606</i>	<i>-14.760</i>	<i>-25.366</i>
<i>Budgetten voor projecten</i>					
Programmalijn 1: Hart van de Stad	-25.697	-29.547	-55.244	-17.188	-72.431
Programmalijn 2: Leer- en werkomgeving	-11.667	-8.292	-19.959	-23.827	-43.785
Programmalijn 3: Circulaire economie en Energie	-8.030	-3.144	-11.174	-14.369	-25.544
Programmalijn 4: Cultuur en toerisme	-9.420	-5.618	-15.037	-39.697	-54.734
Programmalijn 5: Vernieuwend Wonen	-3.095	-1.002	-4.097	-3.200	-7.297
Programmalijn 6: Groene en waterrijke identiteit	-35	-1.065	-1.099	-17.825	-18.924
Overige projecten	-485	0	-485	0	-485
Beheer en onderhoud	-808	-1.720	-2.528	0	-2.528
Risicobuffer	0	0	0	-2.000	-2.000
<i>subtotaal projecten</i>	<i>-59.237</i>	<i>-50.327</i>	<i>-109.564</i>	<i>-118.165</i>	<i>-227.729</i>
<i>totaal jaaruitgaven</i>	<i>-66.736</i>	<i>-53.434</i>	<i>-120.170</i>	<i>-132.925</i>	<i>-253.095</i>
overprogrammering					-9.652

5 Bijlagen

5.1 Opvolging aanvaarde moties

Programmabegroting 2021 (vastgesteld op 12 november 2020)

Amendement: (Interactieve) uiting grondwet (RG312/2020)

Met het amendement worden de middelen beschikbaar gesteld voor een uiting van Artikel 1 van de Grondwet op een gevel bij de entree van het stadhuis en een interactieve uiting van de Grondwet in de hal van het stadhuis.

Met het amendement is er geld beschikbaar gesteld voor een uiting van Artikel 1 van de Grondwet. Hierin zullen circa zes Almeeders vertellen wat de Grondwet voor hen betekent. De onthulling is vanwege corona enkele keren uitgesteld. We hopen dat de onthulling kan plaatsvinden in december, maar dit is afhankelijk van de dan geldende coronamaatregelen.

Inventarisatie noodzakelijke ondersteuning dierenartskosten minima (RG316/2020)

De motie vraagt om te onderzoeken bij hoeveel minima behoefte is aan ondersteuning voor de noodzakelijke dierenartskosten. Daarnaast vraagt de motie in kaart te brengen hoe andere gemeenten minima ondersteunen en te kijken welke werkwijze het beste bij Almere aansluit. Er wordt verder gevraagd de raad over de uitkomsten van deze inventarisatie in het begin van het nieuwe jaar te informeren.

We staan sympathiek tegenover deze motie. Door omstandigheden is het niet gelukt het onderzoek voor het zomerreces van 2021 uit te voeren. We werken nu met partners in de stad en dierenartspraktijken aan dit onderzoek. We verwachten de resultaten in het laatste kwartaal van 2021 met u te delen.

Perspectiefnota 2022

RG-135 – Dek kosten invalideparkeerplaats voor mensen met een laag inkomen

Strekking / samenvatting

De motie draagt het college op in de tarievennota een regeling uit te werken voor het kwijtschelden van de kosten van een invalideparkeerplaats voor die aanvragers waarvan de gemeentelijke belastingen reeds worden kwijtgescholden en hiervoor dekking te zoeken in het voordeel in de begroting van werk en inkomensondersteuning.

Het tariefsvoorstel voor de kosten van een invalideparkeerplaats is verwerkt in de Tarievennota. Inwoners met een laag inkomen kunnen een beroep doen op de bijzondere bijstand voor het kwijtschelden van de kosten van de invalideparkeerplaats. Hiermee is uitvoering gegeven aan de motie.

RG-138 – Onderwijsgeld goed besteden

Strekking / samenvatting

Via het Nationaal Programma Onderwijs stelt het Rijk € 8,5 miljard beschikbaar om onderwijsvertraging in te lopen en leerlingen te ondersteunen die het moeilijk hebben door schoolsluiting en corona. Ook heeft de minister van OCW aangegeven voornemens te zijn om ook nog eens € 300 miljoen aan gemeenten uit te keren met veel leerlingen met een hoog risico op onderwijsachterstand. De minister van OCW laat ruimte aan gemeenten om mee te denken over de inzet van deze extra middelen.

De indiener draagt het college op:

- om de keuze van de schoolbesturen voor de inzet van interventies te delen met de raad; de raad eens per halfjaar te informeren middels een raadsbrief over de voortgang van de inzet van deze extra Rijksmiddelen;

Wij ontvangen € 4,5 miljoen uit het Nationaal Programma Onderwijs. Dit geld is beschikbaar tot 1 augustus 2023. We zijn op dit moment in gesprek met de scholen om het beschikbare geld zo slim mogelijk in te zetten. Dit betekent dat we ons geld zoveel mogelijk steken in bestaande initiatieven en programma's. Bij de besteding maken we onderscheid t tussen korte termijn met snelle effecten en inzet met lange termijn effecten. Belangrijke thema's zijn het bestrijden van het lerarentekort, taalachterstanden en zorgen voor gelijke kansen. Daarbij spelen de hoofdlijnen van een de Lokaal Educatieve Agenda een belangrijke rol.

Wij zullen uw raad in oktober door middel van een raadsbrief informeren.

RG-139 Solvabiliteitsratio

Strekking / samenvatting

Het college wordt verzocht om samen met de andere deelnemers van de 6 gemeenschappelijke regelingen:

- een gewenst solvabiliteitsratio af te spreken
- af te spreken dat de winst waarmee deze ratio wordt overschreden terugvloeit naar de deelnemende gemeenten.

De raad hierover te informeren in het kader van de doorontwikkeling van het risicomanagement en de algemene reserve.

We kunnen ons vinden in de gedachte achter de motie. We werken al met een ratio van 10% voor de gesubsidieerde instellingen als plafond. Voor de gemeenschappelijke regelingen hebben we nog niet zulke afspraken.

We hebben de ratio's en risico's van de gemeenschappelijke regelingen in kaart gebracht. De volgende stap is om met de andere deelnemers van de gemeenschappelijke regelingen hier afspraken over te maken. We zullen u eind oktober over onze aanpak informeren als we met u spreken in het kader van de doorontwikkeling van het risicomanagement.

RG-140 Dashboard financiële positie

Strekking / samenvatting

De indieners vragen ons om in de financiële stukken van de gemeente een dashboard op te nemen, waarmee de gemeenteraad in één oogopslag een beeld heeft van de financiële situatie. Het voorbeeld wat is gemaakt door de studenten van de Hogeschool van Utrecht kan daarbij worden gebruikt als inspiratiebron.

We hebben een financieel dashboard gemaakt. Een eerste versie heeft u bij de kwartaalrapportage over het tweede kwartaal van 2021 kunnen zien. We hebben hiervoor gebruik gemaakt van het voorbeeld van de studenten van de Hogeschool van Utrecht. We blijven dit dashboard verder ontwikkelen.

Programmabegroting 2022 (vastgesteld 12 november 2021)

Bij de Programmabegroting 2022 zijn onderstaande moties aangenomen. Via de link komt u bij de desbetreffende motie op de website van de gemeenteraad.

[RG-375 Neem de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport over](#)

[RG-377 Vergoed medische hulpmiddelen voor personen met een laag inkomen](#)

[RG-380 Houd de bewaakte fietsenstallingen bewaakt](#)

[RG-381 Versnelling woningbouw](#)

[RG-390 Kaderstelling, sturing en controle van verbonden partijen](#)

[RG-392 Verwachte afdracht grondbedrijf ook in de toekomst niet mee laten tellen in de begroting](#)

Onderstaande amendementen zijn aangenomen, deze zijn in de begroting verwerkt.

[RG-361 Structurele financiering van Sterk in de Wijk](#)

[RG-365 Bezuinigingen met een grote impact voor kwetsbare mensen](#)

[RG-372 Draai de wijkbudgetten volledig terug](#)

5.2 Uitgangspunten en eenheden

Ons financieel perspectief wordt sterk beïnvloed door de groei van de stad. De financiële vertaling daarvan vindt plaats aan de hand van vele kengetallen. Deze kengetallen hebben we op basis van geschetste ontwikkelingen en/of prognoses in het voorjaar vastgesteld. Onderstaand treft u de belangrijkste kengetallen aan.

Woningproductie

Op 1 januari 2021 bedraagt onze woningvoorraad circa 87.807 woningen. Dat is recentelijk door het CBS vastgesteld. In de tabel hebben we de woningen opgenomen die in de periode 2021 -2025 worden opgeleverd. Op basis van de meest recente scenario's gaan wij er vanuit dat de woningbouw in Almere gestaag voortgang zal vinden. Omdat tussen het moment van grondverkoop en oplevering van de woningen gemiddeld zo'n 1½ á 2 jaar zit, tellen de woningen pas na 2 jaar mee voor het gemeentefonds en de onroerende zaak belastingen.

Fysieke structuur per 1 januari

	2021	2022	2023	2024	2025
woonruimten (definitie BAG)	87.807	89.607	91.549	93.442	95.294
woningbouwprognose in 't jaar	1.800	1.942	1.893	1.852	1.831
oppervlakte land (in ha)	12.904				
oppervlakte binnenwater (in ha)	2.090				
oppervlakte buitenwater (in ha)	9.881				
oppervlakte bebouwd (in ha)	840	850	870	890	910
oeverlengte (in hectometers)	6.038				
kernen	6				

Inwoners

Het inwonertal is op basis van de meest recente woning- en bevolkingsprognoses geactualiseerd. De tendens is dat de woningbezetting op langere termijn daalt van circa 2,5 inwoners per woning in 2021 naar 2,4 inwoners op langere termijn (2030).

Sociale structuur per 1 januari

	2021	2022	2023	2024	2025
Inwoners	214.757	218.027	221.904	225.713	229.332
Jeugdigen (van 0 t/m 17 jaar)	47.987	48.186	48.677	49.266	49.813
ouderen (65 jaar en ouder)	26.348	27.876	29.511	31.154	32.741
ouderen (tussen 75 t/m 84 jaar)	6.325	7.144	7.869	8.510	9.116

Jongeren en ouderen

Ook de raming van het aantal jongeren en ouderen is gerelateerd aan de woningprognose. De bevolkingsopbouw van Almere naar leeftijd wijkt sterk af van het gemiddelde van Nederland. Almere heeft een relatief jonge bevolking. Hoewel Almere de komende jaren nog een stad blijft met een relatief jonge bevolking, zal de groep '65-plussers' op termijn veel harder (gaan) groeien dan andere leeftijdsgroepen. Zo bedroeg het aantal '65-plussers' op 1 januari 2020 nog 11,75% van de bevolking; in 2025 zal dat oplopen naar 14,3%. Op grond van de meest recente bevolkingsprognose is sprake van 'vergrijzing'. Daarnaast hebben wij de groep '75-84 jarigen' opgenomen. Deze 'ouderen' zijn een belangrijke (kosten)indicator voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Almere heeft relatief weinig '75-84 jarigen'. Het aantal was op 1 januari 2020 ruim 2,8%, maar zal op langere termijn oplopen naar 4,0% (2025).

Leerlingen

In de tabel zijn de leerlingenprognoses voor het onderwijs opgenomen per 1 oktober van het vorig jaar. Deze zijn opgesteld aan de hand van de prognosestatistiek en afgestemd op de prognoses van het aantal jeugdigen (0 t/m 18 jaar). In 2021 staan de leerlingen vermeld uit het schooljaar 2020-2021. Hierop wordt de reguliere bekostiging gebaseerd.

aantal leerlingen

	2021	2022	2023	2024	2025
basisonderwijs	20.016	20.125	20.448	20.704	21.005
leerlingen (V)SO-LOM, MLK, IOBK	1.242	1.251	1.267	1.278	1.289
leerlingen VSO ouder 12 jr incl. ZMLK	8.887	895	902	906	906
leerlingen VO	12.673	12.636	12.621	12.699	12.762

Onroerende zaakbelasting (OZB)

De raming van de opbrengst OZB zijn gekoppeld aan het volume aan woningen en niet woningen. De WOZ waarde is vastgesteld, met als peildatum 1 januari 2021.

Op 1 januari 2022 begint een nieuw waarde tijdvak voor de WOZ, met als peildatum 1 januari 2021. Uit de eerste analyse blijkt dat de woningen in Almere – ten opzichte van 1 januari 2021 - gemiddeld met 9,% in waarde zijn gestegen en kantoren en utiliteitsbouw (niet woningen) met gemiddeld 1%. De ramingen van de WOZ-waarde zijn hierop aangepast.

WOZ waarde onroerende zaakbelasting (indicatief na hertaxatie)

	2021	2022	2023	2024	2025
WOZ waarde woningen	24.179	24.803	27.285	27.756	28.216
WOZ waarde niet woningen	3.679	3.712	3.763	3.814	3.865

Riool- en afvalstoffenheffing

Dit betreft de raming van het aantal objecten dat is/wordt meegenomen bij de becijfering van de heffing. Deze ramingen zijn nu bijgesteld op de ramingen van de woningbouwprognose. Deze ramingen stellen we jaarlijks bij de Perspectiefnota bijgesteld.

Objecten rioolheffing - afvalstoffenheffing

	2021	2022	2023	2024	2025
objecten rioolheffing	92.824	94.488	96.330	98.218	100.079
objecten afvalstoffenheffing	85.805	87.618	89.500	91.336	93.193
wv; éénpersoonshuishoudens		24.533	25.060	25.574	26.094
wv; meerpersoonshuishoudens		63.085	64.440	65.762	67.099

Loonprijsbijstelling

Jaarlijks stellen we onze budgetten bij op de loonprijsontwikkelingen. Deze loonprijsbijstelling is nodig om de gemeentelijke taken en diensten op het gewenste kwaliteitsniveau uit te kunnen voeren. Dat doen we via een tweetal indexcijfers, die het Centraal Planbureau hiervoor jaarlijks publiceert. Deze percentages geven een indicatie van de verwachte prijsstijgingen voor het komend jaar. Bij de prijsstijging van de gesubsidieerde instellingen gaan we uit van een mix van loon- en prijsgevoelige uitgaven. Dit in de verhouding 70% lonen en 30% prijzen. En een verrekening over het vorig jaar. Dat hebben we vorig jaar met de instelling afgesproken. De loonprijsstijging over ons gemeentelijk takenpakket bedraagt 2,20%. Met dit percentage verhogen wij onze lokale heffingen.

Loonprijsbijstelling

waarvoor	publicatie	2022
Loongevoelige budgetten	CPB: prijs overheidsconsumptie beloning werknemers	3,10%
Prijsgevoelige budgetten	CPB: prijs overheidsconsumptie netto materieel	1,90%
Gesubsidieerde instellingen	CPB: prijs overheidsconsumptie beloning werknemers & netto materieel, rekening houdend met verrekening van 0,38% van vorig jaar	2,36%
Lokale heffingen	CPB: Loonprijsgevoelige uitgaven gemeentelijk takenpakket	2,20%

5.3 Overzicht incidentele en structurele baten en lasten

In deze bijlage geven we inzicht in de structurele meerjarenbegroting en de incidentele budgetten per programma. In de structurele meerjarenbegroting worden alle incidentele baten en lasten niet meegeteld. Hierdoor blijft het structurele begrotingssaldo over.

We hebben vanaf 2022 een structureel sluitende begroting

In 2021 is er sprake van een niet reëel sluitende begroting. Dit komt vooral doordat:

- het grootste deel van de bezuinigingen pas in 2022 en 2023 worden doorgevoerd.
- We vanaf 2022 veel meer geld voor de jeugdhulp krijgen. In 2021 is dit bijna € 8 miljoen, in 2022 is dit bijna € 21,5 miljoen. Hier staan niet evenredig hogere kosten tegenover

In de tabel hieronder staat wat het structurele begrotingsresultaat per jaar is.

bedragen x € 1 miljoen

onderwerp	2021		2022		2023		2024		2025	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
exploitatie										
1. Bestuur, inwoners en economie	25,2	2,6	31,3	3,3	24,9	3,3	24,1	2,8	24,1	2,8
2. Duurzaam, leefbaar, bereikbaar	175,9	101,5	156,2	101,5	145,0	90,7	146,9	91,6	139,7	92,5
3. Ruimte en wonen	226,3	225,9	184,3	172,3	158,3	150,1	203,7	200,5	136,3	129,0
4. Zorg en welzijn	226,4	71,3	241,1	71,0	231,5	71,0	229,4	71,0	230,0	70,8
5. Werk en inkomen	165,2	125,4	150,0	110,8	150,4	113,4	149,0	114,0	149,6	114,7
6. Onderwijs, sport en cultuur	98,4	34,6	101,2	30,6	99,8	30,7	104,8	30,7	106,3	30,7
7. Veiligheid	22,0	1,3	22,1	1,1	21,8	0,9	21,8	0,9	21,8	0,9
8. Bedrijfsvoering	74,7	1,4	74,2	1,1	71,2	0,9	71,5	0,8	71,4	0,8
9. Financiën	5,1	428,0	11,2	459,0	17,9	452,5	22,9	463,1	32,9	475,6
<i>totaal exploitatie</i>	<i>1.019,2</i>	<i>992,0</i>	<i>971,2</i>	<i>950,7</i>	<i>920,8</i>	<i>913,5</i>	<i>974,1</i>	<i>975,4</i>	<i>912,5</i>	<i>917,7</i>
reservemutaties	144,2	161,8	63,7	81,0	29,6	33,8	36,7	38,7	30,5	28,4
totaal begroting	1.163,4	1.153,8	1.035,4	1.031,7	950,5	947,3	1.010,8	1.014,1	943,0	946,2
af incidentele baten en lasten										
exploitatie	312,2	286,0	229,8	192,8	163,6	149,5	210,0	199,0	132,7	128,3
structureel budget floriade*	-1,4		-1,2		-0,7		-0,8		-0,8	
reservemutaties	129,9	154,2	45,9	75,1	21,4	31,0	28,2	35,9	21,7	25,6
<i>structurele begroting</i>	<i>722,7</i>	<i>713,6</i>	<i>761,0</i>	<i>763,8</i>	<i>766,2</i>	<i>766,8</i>	<i>773,4</i>	<i>779,2</i>	<i>789,3</i>	<i>792,3</i>
structureel begrotingssaldo		-9,1		2,8		0,6		5,8		2,9

Incidentele baten en lasten zijn activiteiten die we voor een beperkte periode uitvoeren

Het gaat deels om eenmalig beleid. Ook zijn er een aantal grote activiteiten die ook incidenteel zijn. Dit zijn:

- de Floriade
- de grondexploitatie,
- de verkoop en ontwikkeling in Oosterwold.
- het Fonds Verstedelijking Almere

In de tabel hieronder staan de incidentele baten en lasten per programma.

bedragen x € 1 miljoen

onderdeel	2021		2022		2023		2024		2025	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
1. Bestuur, inwoners en economie	2,8		8,9	0,5	3,0	0,5	2,1		2,1	
2. Duurzaam, leefbaar en bereikbaar	53,2	17,7	35,8	13,7	14,9	0,5	15,5	0,2	6,4	0,1
3. Ruimte en wonen	199,4	205,4	159,3	153,6	133,9	131,6	179,2	181,9	112,8	111,4
4. Zorg en welzijn	5,3	1,1	6,8	0,1	0,4	0,1		0,1		0,1
5. Werk en inkomensondersteuning	26,8	21,4	3,5		1,7					
6. Onderwijs, sport en cultuur	19,1	10,5	12,4	1,0	9,4	1,0	12,4	1,0	10,7	1,0
7. Veiligheid	0,9	0,4	0,2	0,2						
8. Bedrijfsvoering	4,1		2,1		0,4		0,7		0,7	
9. Financiën	0,5	29,7	0,5	23,7		15,7		15,7		15,7
totaal exploitatie	312,2	286,0	229,8	192,8	163,6	149,5	210,0	199,0	132,7	128,3
reservemutaties	129,9	154,2	45,9	75,1	21,4	31,0	28,2	35,9	21,7	25,6
totaal begroting	442,1	440,2	275,6	267,9	185,0	180,4	238,2	234,9	154,5	153,9

Een groot deel van de incidentele baten en lasten staan op het programma Ruimte en wonen staat. Het gaat vooral om de grondexploitatie, Oosterwold en een groot deel van het FVA. De Floriade is opgenomen onder programma duurzaam, leefbaar en bereikbaar. In de totaalbegroting is per programma te zien waar we ons geld aan uit geven.

Geld dat we in reserves stoppen of uit reserves halen is normaal gesproken incidenteel

Het gaat vooral om de inzet van bestemmingsreserves om beleid te kunnen betalen. Ook gaat het om de inzet van de algemene reserves om tekorten af te dekken. In de bijlagen van de programmabegroting is een verloopstaat van de reserves opgenomen. Ook staan per reserve de stortingen en onttrekkingen toegelicht.

Structurele reservemutaties

Reserves waaruit kapitaallasten van investeringen worden betaald mogen structureel worden begroot. Dit zijn de reserves afschrijving investeringen met economisch nut, (afschrijvingen) investeringen in de openbare ruimte en stadhuis en personele huisvesting. Ook zijn stortingen die wij doen voor toekomstige investeringen in de openbare ruimte structureel opgenomen.

Ook is de reserve voor de regionale Wmo structureel opgenomen. Op de regionale Wmo houden we jaarlijks veel geld over. Dit is geld voor de hele regio Flevoland, niet alleen voor Almere. Als we de reserve niet structureel opnemen ontstaat er een structureel voordeel op de regionale Wmo. Dit is geen voordeel waar wij zelf over kunnen besluiten. Dit is een voordeel van heel Flevoland

bedragen x € 1 miljoen

onderdeel	2021		2022		2023		2024		2025	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
reserves voor kapitaallasten										
Afschrijving Investerings Ope	0,6	2,7	0,9	2,7	1,2	2,7	1,5	2,7	1,8	2,7
Investerings Openbare Ruimte	9,1		15,4		5,9		5,9		5,9	
Stadhuis & Personele Huisvest.	0,5	0,3	0,4	0,3		0,1		0,1	0,0	0,1
Afschrijving investeringen			0,1		0,1		0,1		0,1	
overige reserves										
MIPA/VSBA			0,9		0,9		0,9		0,9	
Reserve Sociaal Domein	4,1	4,6		2,9						
totaal begroting	14,3	7,6	17,8	5,9	8,2	2,8	8,5	2,8	8,8	2,8

5.4 Kredieten onderwijshuisvesting

bedragen x € 1.000

	PPN2022	Mutaties	PB2022
2021			
Vlechtwerk	1.023		1.023
Paul Kleestraat	1.900		1.900
Verwondering, Nobelhorst (opgeleverd)	8.993	-8.993	0
Zeeraket, Muiderduin	0		0
TOH Almere	4.100		4.100
Radioweg	200		200
<i>Subtotaal 2021</i>	<i>16.216</i>	<i>-8.993</i>	<i>7.223</i>
2022			
Zeeraket, Muiderduin	8.100		8.100
Duinvlinder, Muiderduin	9.028		9.028
1e bs Oosterwold	7.007	210	7.217
1e gymlokaal Oosterwold	1.659		1.659
TOH Poort › Nobelhorst	400	300	700
TOH Marie Curielaan	0	100	100
TOH Adriaen Blockstraat	0	25	25
<i>Subtotaal 2022</i>	<i>26.194</i>	<i>635</i>	<i>26.829</i>
2023			
Prisma, Europakwartier Oost	8.115		8.115
Internationale campus	19.939		19.939
IHP Stedenwijk	18.968	-18.968	0
<i>Subtotaal 2023</i>	<i>47.021</i>	<i>-18.968</i>	<i>28.054</i>
2024			
4e bs Nobelhorst	8.707	-8.707	0
2e bs Oosterwold	7.007		7.007
2e gymlokaal Oosterwold	1.659		1.659
3e gymlokaal Oosterwold	1.602		1.602
ASG, 3e bs Nobelhorst*	9.478	57	9.535
MLF VO, Nobelhorst*	16.116	50	16.167
MLF sporthal, Nobelhorst	10.645		10.645
Europakwartier Oost 2 bs	7.048		7.048
Europakwartier Oost 2 gymlokaal	1.602		1.602
IHP Stedenwijk		18.968	18.968
<i>Subtotaal 2024</i>	<i>63.863</i>	<i>10.367</i>	<i>74.230</i>
2025			
IHP Meergronden	32.784		32.784
3e bs Oosterwold	7.018		7.018
4e bs Nobelhorst		8.707	8.707
<i>Subtotaal 2025</i>	<i>39.803</i>	<i>8.707</i>	<i>48.510</i>
Totaal t/m 2025	193.097	-8.251	184.846

5.5 Kredieten investeringen gemeentelijk materieel

Investeringen maatschappelijke nut

bedragen x € 1.000

omschrijving investering	soort investering	dekkingsbron	investering
Realis. spoorbaan brug NS parkwijk&NS Buiten MIPA 1.28+1.29	verschuiving	Reserves	-260
MIPA1.29 verbreding bruggen Spoorbaanpad	verschuiving	Reserves	260
MIPA1.31 Upgrade Fongerspad-noord	nieuw	Reserves	290
INV Velopabankjes	nieuw	Algemene middelen	163
INV Spelen 2019-2022 - 661	aanvullend	Algemene middelen	16
INV W Dunlopbrug	vervanging	Algemene middelen	155
INV Herinrichting Havenkom	aanvullend	Algemene middelen	223
INV W Dunlopbrug	aanvullend	Algemene middelen	90
INV W steiger 20.33 Beatrixpark	vervanging	Algemene middelen	124
INV W DRIS bushaltes	nieuw	Algemene middelen	
INV W VRI en toepassen LED programma 2021 ev.	vervanging	Algemene middelen	1.025
INV W DRIS bushaltes	vervanging	Algemene middelen	250
INV Omvormen OVL naar LED	vervanging	Algemene middelen	1.012
INV W Verlichting Centrum Al mere Haven	vervanging	Algemene middelen	550
INV W steiger 20.01 Lesplaats Almere Stad	aanvullend	Algemene middelen	235
INV-W Knikkerbrug - 2770	vervanging	Algemene middelen	644
INV-W Verstoppertjebrug- 2773	vervanging	Algemene middelen	333
INV-W Voetbalbrug- 2013	vervanging	Algemene middelen	293
INV-W Giethoornbrug- 2038	vervanging	Algemene middelen	319
INV-W Manifestatiebrug- 2035	vervanging	Algemene middelen	425
INV-W Harlingenbrug- 2036	vervanging	Algemene middelen	413
INV W fietspad Jaap Edenpad omvormen asfalt naar beton	vervanging	Algemene middelen	376
INV-WV Jan Postmabrug- 2532	vervanging	Algemene middelen	223
INV-WV Schommelbrug- 2768	vervanging	Algemene middelen	284
INV-WV hoepelbrug- 2766	vervanging	Algemene middelen	421
INV-WV Jaap Nippadbrug- 3005	vervanging	Algemene middelen	218
INV W Asfalt Vlotbrugweg inclusief voetpaden en PP	vervanging	Algemene middelen	150
INV Veiligheidsmaatregelen Civiele Kunstwerken Almere	vervanging	Algemene middelen	325
INV Omvormen OVL naar LED	vervanging	Algemene middelen	167
INV W steiger 30.13 Buenos Airesstraat Havenkom Buiten	vervanging	Algemene middelen	260
INV W beplantingsvakken (uitrol programma)	vervanging	Algemene middelen	180
INV W bomen uit inspecties	vervanging	Algemene middelen	543
INV W bomen entonderstamproblematiek	vervanging	Algemene middelen	363
INV omvormen Skatebaan Beatrixpark	vervanging	Algemene middelen	152
INV Spelen 2019-2022 - 661	vervanging	Algemene middelen	1.202
INV W Lichtmasten	vervanging	Algemene middelen	120
INV W Wijde Blikbrug 2516	aanvullend	Algemene middelen	27
totaal			11.571

Investerings economisch nut

bedragen x € 1.000

omschrijving investering	soort investering	dekkingsbron	investering
Airco Stadsarchief	nieuw	Algemene middelen	54
Rompkrediet Vastgoed	nieuw	Geen Financiering	-54
Aanschaf portofoons	nieuw	Algemene middelen	210
Waterbeleefcentrum Alm-Poort	nieuw	Algemene middelen	2.100
394 5-TBX-28 Citroen C3	aanvullend	Algemene middelen	10
395 5-TBX-29 Citroen C3	aanvullend	Algemene middelen	10
396 5-TBX-31 Citroen C3	aanvullend	Algemene middelen	10
397 5-TBX-32 Citroen C3	aanvullend	Algemene middelen	10
Piket auto - vervanging 398-4-TPP-16	vervanging	Algemene middelen	40
Transporter Landmeet auto	aanvullend	Algemene middelen	20
Verbetering binnenklimaat Kun stlinie	nieuw	Algemene middelen	1.400
FZ Meubilair 2022	vervanging	Algemene middelen	50
FVA PL2 bouwkosten Pop-up village Flevo Campus	nieuw	Reserves	506
Mobiele computers	nieuw	Algemene middelen	1.070
Beeldschermen 34"	nieuw	Algemene middelen	1.112
FVA PL4 bouwkosten Kunstpaviljoen	aanvullend	Reserves	530
FVA PL4 inrichtingskosten Kunstpaviljoen	aanvullend	Reserves	170
Duurzaamheidsinvesteringen Sluisgarage	nieuw	Algemene middelen	100
INV-RIO VV gemaal 254-0	nieuw	Tarieven	150
INV-RIO - vervangen rioolgemaal 228_1 Muziekwijk	nieuw	Tarieven	100
INV-RIO VV gemaal 253-0	nieuw	Tarieven	100
INV-RIO VV vuilwaterriool De Hoven	nieuw	Tarieven	4.906
INV-RIO VV vuilwaterriool De Marken en De Steiger	nieuw	Tarieven	10.483
#Verlengen persleiding 213_0 naar 210_0	nieuw	Tarieven	390
INV-RIO VV riool Wisselweg	nieuw	Tarieven	630
INV-RIO VV rioolgemaal 224-1 Kabelstraat	nieuw	Tarieven	80
#Aanbrengen extra persleidin g 219_0	nieuw	Tarieven	27
INV-RIO vervangen schakelkasten	nieuw	Tarieven	550
Strandlab overkapping en berging	nieuw	Reserves	88
INV-RIO VV lijngoot/hemelwat erafvoer skatebaan Beatrixp	vervanging	Tarieven	66
Aanpassing sporthal Stedenwijk	aanvullend	Algemene middelen	11
Minicontainer 2022	vervanging	Tarieven	3.529
OID 2022	vervanging	Tarieven	2.591
OID 2023	vervanging	Tarieven	793
BID 2022	vervanging	Tarieven	630
BID 2023	vervanging	Tarieven	444
Vervanging duobak auto 043	vervanging	Tarieven	320
Vervanging duobak auto 045	vervanging	Tarieven	320
Vervanging duobak auto 046	vervanging	Tarieven	320
Vervanging duobak auto 047	vervanging	Tarieven	320
Vervanging open auto 066	vervanging	Tarieven	320
Vervanging open auto 067	vervanging	Tarieven	320
Vervanging open auto 069	vervanging	Tarieven	320
Vervangen auto 068 (Kraan OID)	vervanging	Tarieven	360
VW tankinstallatie De Steiger	vervanging	Tarieven	200
VW Volvo EW 140 perron Haven	vervanging	Tarieven	190
VW Volvo EW 160 perron Poort	vervanging	Tarieven	190
VW containers recycling perron	vervanging	Tarieven	100
Bedrijfsgeb. De Steiger 221 herinrichting diverse ruimtes	vervanging	Tarieven	80
Uitbreiding zonnepanelen de Steiger		Tarieven	53
INV- Auto piket 1 STR	vervanging	Algemene middelen	50
INV- Auto piket 2 STR	vervanging	Algemene middelen	50
INV- Auto weginspectie STR	vervanging	Algemene middelen	50
totaal			36.479

5.6 Reserves

Overzicht reserves

bedragen x € 1.000

naam reserve	saldo per 01- 01- 2021	bij: overig	bij: rente	saldo af per 31- 12- 2021	bij: overig	bij: rente	saldo af per 31- 12- 2022		
<i>Algemene Reserves</i>	<i>100.858</i>	<i>59.329</i>		<i>32.689</i>	<i>127.499</i>	<i>1.000</i>	<i>4.278</i>	<i>124.221</i>	
Saldireserve	58.789	9.137		24.802	43.124	1.000	4.278	39.846	
Buffer	42.070	50.192		7.887	84.375			84.375	
<i>Algemene Reserves- grondbedrijf</i>	<i>109.832</i>	<i>10.863</i>		<i>45.034</i>	<i>75.661</i>		<i>200</i>	<i>75.461</i>	
Voorlopige resultaten GREX	329.081			329.081				329.081	
Gerealiseerd weerstandsvermogen	- 219.249	10.863		45.034 253.420	-		200	- 253.620	
<i>Bestemmingsreserves</i>	<i>228.609</i>	<i>90.784</i>	<i>620</i>	<i>89.690</i>	<i>229.689</i>	<i>61.708</i>	<i>986</i>	<i>77.914</i>	<i>213.835</i>
Afschrijvingen Investerings	662	4.729	8		5.399	1.232	65	350	6.346
Onderwijs LeerPakket meubilair	1.820	600		768	1.652	872		2.315	209
Egalisatie expl huurgronden ca	1.264			1.264					
Egalisatiereserve Verkiezingen	1.071	250		305	1.016	37		329	724
Fonds Beeldende Kunst	8	8		8	8	8		8	8
Fonds Wijkontwikkeling	821			126	695			469	226
Stadhuis & personele huisvesting	1.215	459		1.341	333	418		332	419
IBBA+	728			728					
Floriade	4.485	3.100		7.539	45	6.545		6.260	330
MIPA/VSBA	8.606			876	7.730	931		5.113	3.549
Opkomst bevordering verkiezing	50	25			75	25		100	
Incentive Erfpacht	76			21	55			21	34
Startersleningen	227	110			337	110			447
Fonds Verstedelijking Almere	72.944	33.747		53.429	53.262	21.636		47.823	27.075
Reserve Programmabudget Raad	504			50	454				454
Reserve Beheer en Onderhoud	3.259	6.320		2.727	6.852			2.171	4.681
Reserve Sociaal Domein	9.551	4.067		4.589	9.029			2.902	6.127
Reserve Incidenteel Beleid	2.263	3.427		1.804	3.886	1.980		1.037	4.829
Frictiereserve	849			410	439			207	232
Egalisatiereserve Vennootschapsbelasting	1.250				1.250				1.250
Reserve Energie Werkt!	195			195					
Investerings openbare ruimte	50.732	27.905			78.638	27.914			106.552
Afschrijving investeringen openbare ruimte	50.969		612	2.062	48.885		921	2.062	47.110
Afschrijving investeringsbijdrage Klokhuis	62			57	5				5
Reserve huisvestingsverordening	1.154	150			1.304				1.304
Fonds Stedelijk Vernieuwing	12.369	5.887		11.361	6.895			6.386	509
Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	1.474			30	1.444			30	1.414
<i>Resultaat</i>	<i>9.137</i>			<i>9.137</i>					
Saldo van rekening	9.137			9.137					
totaal	448.437	160.977	620	176.551	432.849	62.708	986	82.392	413.517

5.7 Voorzieningen

Overzicht voorzieningen

bedragen x € 1.000

naam voorziening	saldo per 01- 01- 2021	bij: overig	bij: inflatie correctie	saldo af per 31- 12- 2021	bij: overig	bij: inflatie correctie	saldo af per 31- 12- 2022
<i>VZ Arbeidskosten gerelateerd</i>	13.380	870	149	693 13.707	870	154	814 13.916
Wachtgeld voormalig wethouders	486	211		216 482	211		361 332
Pensioen voormalig wethouders	12.455	659	149	420 12.843	659	154	440 13.216
Nabestaandenpensioen zwembad	80			80			80
Sociaal statuut culturele instellingen	139			13 126			13 113
Frictievoorziening	219			44 175			175
<i>VZ Onderhoud & Vervanging</i>	34.621	11.423		13.929 32.115	11.324		14.606 28.833
Groot onderhoud onderwijsgebouwen	2.148	1.077		1.249 1.976	1.064		1.841 1.199
Vervanging riolering	18.591	4.244		1.770 21.064	4.274		5.565 19.773
Rioolherstelprojecten	668	800		1.467 1	814		807 8
Onderhoud gebouwen niet-onderwijs	13.214	5.302		9.443 9.073	5.172		6.393 7.852
<i>VZ Bijdragen, Risico's & Verpl</i>	23.470	8.492		11.495 20.466	3.919		7.803 16.583
Parkeren Stadscentrum Oost	4.300			4.300			4.300
Kostenverhaal Oosterwold	16.667	8.072		11.495 13.244	3.919		7.803 9.360
Grondopbrengst Oosterwold	670			670			670
Juridische risico's	1.640			1.640			1.640
Boscompensatie Natuurbescherming	193	420		613			613
totaal	71.471	20.785	149	26.117 66.288	16.113	154	23.223 59.331

5.8 Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen

Inleiding

In dit bestedingsplan staat de planning van het groot onderhoud en vervangingen in de openbare ruimte voor 2022. De planning kan niet los worden gezien van de bezuinigingen van de afgelopen jaren. Bij de Programmabegroting 2021 is € 10 miljoen aan groot onderhouds- en vervangingsprojecten uitgesteld. Een groot deel van de nu voorgestelde projecten zouden anders al in 2021 zijn opgepakt. Dan hadden we nu weer geld voor andere projecten, enzovoort.

De basis het plan 2022 is het Meerjarenperspectief Beheer Almere (MPBA). In 2015 heeft u - met het vaststellen van de Programmabegroting – ingestemd met de ontwikkeling van dit instrument. Het MPBA is een hulpmiddel om keuzes te maken. We kijken eerst naar de technische noodzaak. Het gaat dan om veiligheid en functionaliteit. Maar we kijken ook naar signalen uit de stad.

Per gebied (Buiten/Hout, Haven/Poort, Stad en Stedelijk) geven we aan welke projecten er voor komend jaar gepland staan en welke projecten op de reservelijst staan.

Afwegingskader MPBA

Het afwegingskader bestaat uit door ons vastgestelde criteria, op zowel technisch alsook sociaal, economisch en maatschappelijk vlak. Elk criterium heeft een bestuurlijke wegingsfactor meegekregen. De criteria tellen dus niet allemaal even zwaar.

De groot onderhoud- en vervangingsprojecten die we afwegen met deze criteria zijn van technische aard of komen voort uit wensen uit de stad. Het MPBA 2022 - 2025 bevat naast de planning voor 2022 ook een voorlopig programma voor de jaren 2023 tot en met 2025. Zi is duidelijk is welke activiteiten wij wel en niet kunnen uitvoeren.

Bij Programmabegroting 2017 hebben we afgesproken dat we de kaders zouden vernieuwen. Dit hebben we in 2019 gedaan. We hebben de criteria in lijn gebracht met de huidige bestuurlijke koers. Dit heeft geleid tot het Bestedingsplan 2022. Dit plan zit als bijlage bij de Programmabegroting.

We maken nu een nieuwe Visie openbare ruimte. Daarin verbeteren we ook het afwegingskader. Dit wordt nader uitgewerkt in het strategisch assetmanagementplan.

Kaders

We hebben het bestedingsplan in lijn met de geldende beleidsnota's opgesteld. Dit zijn de volgende notities:

- de Almere Principles,
- de beleidsambities Growing Green Cities,
- de Visie beheer openbare ruimte (2012),
- de Bestuursopdracht beheer
- de overige vigerende beleidskaders (zoals het Bomenkader en het speelbeleid).

Met de projecten in het Bestedingsplan zorgen we voor een veilige en leefbare stad. Bij de uitvoering van onze werkzaamheden zullen we onze werkzaamheden veilig en efficiënt uitvoeren,. We stemmen ons werk af met andere activiteiten in de stad. Een voorbeeld hiervan is dat we in het stadscentrum van 15 november tot en met 1 januari geen (grote) werkzaamheden meer uitvoeren.

De projecten voeren we uit binnen het budet voor groot onderhoud en vervangingen. Dit budget is in 2022 door de bezuinigingen € 1,5 miljoen lager (€ 17.159.000). We geven voorrang aan bestaande afspraken zoals in het MIPA en in de Bestuursopdracht Beheer. Waar mogelijk voeren we projecten uit met cofinanciering.

Reservelijst

U stelt ook een reservelijst vast. Binnen het programmajaar kan het voorkomen dat projecten om uiteenlopende redenen niet door kunnen gaan. Met de reservelijst kunnen we snel schakelen. Een deel van deze projecten gaan we wel voorbereiden, maar nog niet aanbesteden. Een ander deel kunnen snel uitvoeren omdat daar weinig voorbereidingstijd voor nodig is. Deze lijst bestaat uit projecten die buiten het financiële kader van 2022 zijn gevallen. Per gebied is weergegeven welke projecten dit betreft.

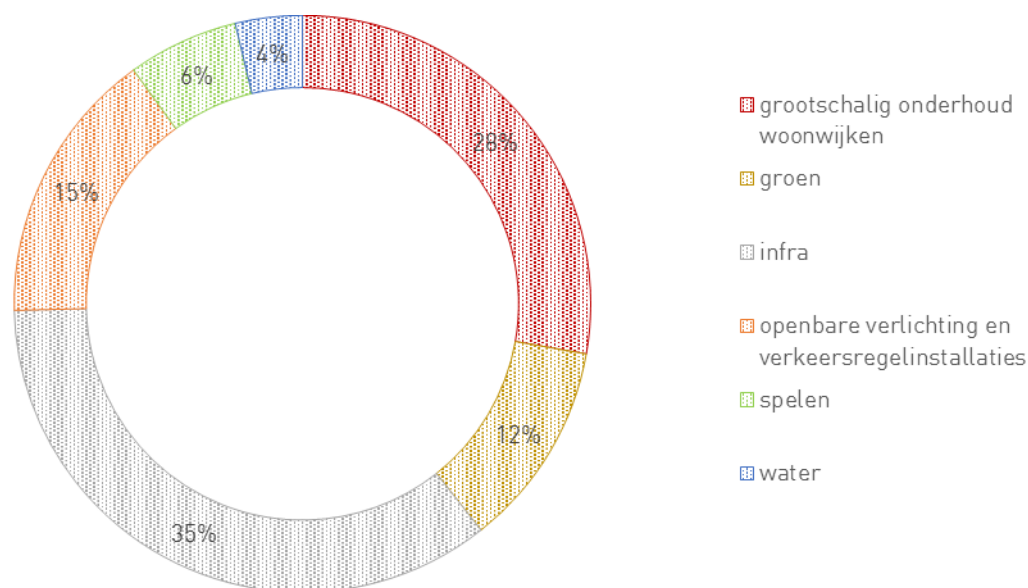
Financiën

Het programma is gebiedsgericht opgebouwd. Daarnaast zijn er stedelijke projecten. De totale programmering voor 2022, ingedeeld in gebied en soort uitgaven, staat in onderstaande tabel.

bedragen x € 1.000

	totaal	water	vri/ovl	infra	spelen	groen	GO wijken
Buiten/Hout	3.173	38	0	773	22	520	1.820
Haven/Poort	2.683	399	487	1.132	245	341	79
Stad	6.592	173	18	2.760	638	135	2.869
Stedelijk	4.710	34	2.137	1.389	160	990	0
Totaal	17.158	644	2.642	6.054	1.065	1.986	4.768

De bestedingen per discipline worden in onderstaande diagram weergegeven.

Almere Haven / Poort

Groot Onderhoud Wijken

We hebben het grootschalig onderhoud aan de wijk De Marken en de wijk De Hoven met twee jaar uitgesteld. Dit in verband met de bezuinigingen. In 2023 zullen we starten met de eerste (riool)werkzaamheden.

We geven vanuit Stedelijke vernieuwing én beheer een impuls gegeven aan het centrum en de havenkom van Almere Haven. In 2021 zijn de werkzaamheden gestart bij de Havenkom. In 2022 zetten we de werkzaamheden in het centrum voort.

Infra

In 2022 plegen we onderhoud aan het Scoutingpad. Het pad is oorspronkelijk ingericht als bouwstraat. In 2022 herstellen we het pad, zodat het weer veilig en goed functioneert. Hiermee verhelpen we ook de wateroverlast die er nu bij hevige regenval ontstaat.

Groen

We gaan door met het groot onderhoud aan de bomen aan de Westerdreef. Hiermee waarborgen wij de veiligheid. We verbeteren het bomenbestand verder. Dit zorgt ervoor dat de bomen de levensduur bereiken die ze kunnen bereiken..

De werkzaamheden aan de populierenstructuur aan de Brikweg hebben we een jaar uitgesteld. Ook dit komt door de bezuinigingen. In 2022 zullen we de voorbereidende werkzaamheden alsnog oppakken.

Water

We hebben in 2021 een uitvoerige inspectie gedaan van alle steigers in Almere. Het blijkt dat diverse steigers aan het einde van de levensduur zijn. Groot onderhoud of vervanging is nodig. In 2022 en 2023 zullen de werkzaamheden plaatsvinden.

Reservelijst Almere Haven en Poort

Er zijn geen reserveprojecten voor Almere Haven en Poort.

Almere Buiten / Hout

Groot Onderhoud Wijken

De Regenboogbuurt in Almere Buiten is gebouwd tussen 1994 en 1998. De wijk kenmerkt zich doordat het ontwerp is gemaakt vanuit het thema kleur. Landschapsarchitect Hans Laumanns en beeldend kunstenaar Floor van Dusseldorp hebben dit ontworpen. De kleuren in onderdelen van woningen en openbare ruimtes zijn op elkaar afgestemd. Het gaat dan om de straatnaamgeving, groenvoorzieningen en het straatmeubilair. De buurt telt ca.2000 woningen.

De Regenboogbuurt heeft op meerdere plekken te maken met extreme bodemdaling. We moeten de straat ophogen. Anders ontstaat er wateroverlast en zijn de woningen niet meer bereikbaar. Normaal doen we dit met zand. Door het hoge gewicht van zand verzakt de grond daarna weer. Zo komen we nooit van het probleem af. Het geeft ook nog een grote kans geeft op schade aan de riolering. Door het gebruiken van andere materialen en technieken willen we proberen deze schade te verkleinen.

Het grootschalig onderhoud is opgedeeld in vier fasen. De eerste fase is afgerond en de tweede fase is gestart. De komende jaren zullen de overige twee fasen worden uitgevoerd.

We hebben de laatste werkzaamheden van het grootschalig onderhoud in de Hoofdstedenbuurt aan de Oslostraat in 2021 uitgesteld. Ook dit kwam door de bezuinigingen. In 2022 worden deze werkzaamheden alsnog uitgevoerd.

Infra

We vervangen meerdere bruggen. De bruggen zijn aan het einde van de levensduur en in slechte staat. In Almere Buiten gaat het om de: Jaap Nippadbrug en de Groene kadebrug.

In de Mickey Mousestraat is op meerdere plekken de waterleiding en de gasleiding gesprongen in 2021. De oorzaak hiervan was bodemdaling, waardoor de leidingen onder druk zijn komen te staan. Door de gerichte werkzaamheden aan de leidingen is er sprake van (nog) meer ongelijkmatige verzakkingen. De straat ziet er rommelig uit. In 2022 zal de straat worden opgehoogd, zodat de bestrating er weer netjes bij ligt.

In 2020 zijn we gestart met het eerste deel van het groot onderhoud aan de Groenekadeweg en de Grote Vaartweg. Door scheurvorming, gaten en verzakking van de wegen was groot onderhoud nodig voor de veiligheid. Het tweede deel van het groot onderhoud is in verband met de bezuinigingen een jaar uitgesteld van 2021 naar 2022. Dit geldt ook voor de Groenekadebrug. De brug is in 1990 aangelegd en vertoont houtrot. Om te voorkomen dat op korte termijn de gehele brug moet worden vervangen moet er groot onderhoud worden gepleegd. Dit onderhoud wordt met een jaar uitgesteld. Zo kunnen we het onderhoud aan de Groenekadeweg en Groenekadebrug in 2022 in één keer uitvoeren.

Groen

De bomen aan de Middachtenlaan staan dicht tegen de erfgrans en groeiomstandigheden in verharding zijn onvoldoende. Als gevolg hiervan groeien de bomen slecht en geven ze overlast. Daarnaast staan ze te dicht op elkaar, waardoor er geen lange levensduur mogelijk is. We moeten ingrijpen. We hebben de voorbereidingen in 2020 gedaan. Het project is door de bezuinigingen uitgesteld naar 2022.

Water

Zowel het damwand als de deklaag van en bij de Buenos Airessteiger is in slechte staat. Dat betekent dat we in 2022 de damwand en de deklaag vervangen. Hierbij kijken we of de huidige steiger in deze omvang behouden moet blijven of verkleind kan worden.

We gaan verder met het onderhoud aan de Schanullekesluis. Het systeem en de veiligheidsmaatregelen zijn verouderd. De software en hardware ligt niet gelijk met de overige zelfbedieningsluizen binnen Almere. Dit geeft risico's .

Reservelijst Almere Buiten en Hout

Als er door vertraging financiële ruimte ontstaat worden reserveprojecten uitgevoerd. In 2022 zullen dit de volgende projecten voor Buiten en Hout:

- GO/Vervangen asfalt HW Heinsiusweg, deel De Vaart
- GO Asfalt Tureluurweg, deel ten zuiden A27 ri Zeewolde
- Groot onderhoud asfalt Michauxpad - OMV naar beton
- Verbetering omgeving stationsgebied Oostvaarders

Almere Stad

Groot Onderhoud Wijken

In 2022 doen we het laatste deel van het grootschalig onderhoud Stedenwijk Midden-Zuid. In 2021 zijn we gestart met de eerste voorbereidende werkzaamheden van het groot onderhoud in Muziekwijk Zuid. In 2022 doen we een groot deel van fase 1. Dit is een kwaliteitsinjectie van de wijken voor de komende tientallen jaren. We zorgen voor het ophogen van verzakkingen, kwaliteitsverbetering van het groen, verduurzamen van openbare verlichting, oplossen van parkeerproblematiek en het verhogen van de sociale veiligheid.

Infra

We vervangen veel bruggen. De bruggen zijn aan het einde van de levensduur en in slechte staat. In Almere Stad betreft dit de: Touwspringbrug, Knikkerbrug, Verstoppertjebrug, Voetbalbrug, Giethoornbrug, Manifestatiebrug, Harlingenbrug, Jan Postmabrug, Schommelbrug en de Hoepelbrug. Verder doen we onderhoud aan het Leeghwaterpad. Door wortelopdruk is onderhoud noodzakelijk.

In het stadscentrum zullen we de ophanging/hekwerken van de betonelementen inspecteren en vervangen waar nodig. Hiermee zorgen we voor de veiligheid van onze inwoners en bezoekers. Het dynamisch afsluiting systeem van de Wijsgeerbaan is vanwege het bereiken van de einde levensduur aan vervanging toe. In 2022 vervangen we deze.

Groen

De bomen aan de Competitieweg verkeren in slechte conditie. Het is een plek waar veel bezoekers van binnen en buiten de stad komen. Hier wordt onder andere geparkeerd voor Almere City. Er is veel spoorvorming in de verharding wat wateroverlast oplevert. Door te investeren in de groeiplaats kunnen de nieuwe bomen wél groot en oud worden. Het vergroten van de bladmassa van de bomen zorgt ervoor dat minder regenwater de grond bereikt en voor meer verkoeling bij hitte. Het vervangen van deze bomen leidt tot een duurzaam bomenbestand. De werkzaamheden vangen aan in kwartaal 4 van 2021 en worden in kwartaal 1 van 2022 afgerond.

Water

Er wordt in 2022 geen groot onderhoud gepleegd aan de waterobjecten in Almere Stad.

Reservelijst Almere Stad

Als er door vertraging financiële ruimte ontstaat worden reserveprojecten uitgevoerd. In 2022 zullen dit de volgende projecten voor Stad:

- Aanleggen parkeerplaatsen Simon v. Collumstraat/ Jean Desmetstraat
- Planmatig onderhoud bomen Jacquel Brel weg
- Herstraten Gezellenhof (Hofje en weg) en Schilderhof (Stadscentrum)
- GO Asphalt Rotonde Boegdreef/Hogering N/Muziekdreef
- Herstraten De Realiteit

Stedelijke opgaven

Infra

Om het asfalt van de busbanen en de halteplaatsen voor de perrons in de busbanen technisch op orde te houden is cyclisch onderhoud nodig. Het uitgangspunt is dat we 1x per 12 jaar groot onderhoud uitvoeren. Gelet op de hoeveelheid kilometers busbanen (circa 60 km) plegen we aan 5 kilometer per jaar onderhoud.

Veel van dit cyclisch onderhoud is door de bezuinigingen uit vorige jaren uitgesteld. Het uitstellen van cyclisch onderhoud zorgt dat de deklagen meer slijtage. Dit is matige tot ernstige scheur- en spoorvorming. Ook langdurige droogte, hitte en vorst zorgen voor versnelde verslechtering van het wegdek in de busbanen. Met het groot onderhoud zorgen we ervoor dat de busbanen van goede kwaliteit zijn.

Verder gaan we bij groot onderhoud asfalt de detectielussen voor de stoplichten (VRI) herstellen en vervangen we enkele bushokjes zodat deze weer een goede en veilige wachtplaats voor reizigers zijn. We vervangen dan ook het reizigersinformatiesysteem.

In de bestuursopdracht, verduurzamen openbare verlichting staat dat we over gaan naar LED. Daarom worden er circa 3000 armaturen in Almere omgebouwd naar LED. Ook worden verschillende VRI's aan dreven vervangen door iVRI's. Dit bevordert de doorstroming en voorkomt onnodige opstoppingen. Daarnaast vervangen we enkele voedingskasten van de openbare verlichting. Hiermee voorkomen we dat de verlichting uitvalt door storingen in verouderde voedingskasten. Ook wordt verder gewerkt aan het verhogen van de brugleuningen conform de huidige (aangepaste) wetgeving.

Groen

De massaal oprukkende essentaksterfte is in heel Nederland een probleem en leidt ook in Almere tot een versneld vervangingsprogramma voor essen, zowel als laanboom als in de bosvakken. De essentaksterfte vormt een risico voor de veiligheid. 70% van de geraamde kosten worden afgedekt door een reserve. De overige 30% wordt vanuit het Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen gefinancierd. We zijn gestart met het verwijderen en vervangen van deze essen in 2018. De afgelopen periode hebben we dit voortgezet en ook in 2022 loopt dit vervangingsprogramma door. Hierbij volgen we het ritme van de ziekte.

Verder vervangen we bomen die in slechte conditie zijn en kunnen leiden tot onveilige situaties. Ook worden diverse beplantingsvakken die het einde van de levensduur hebben bereikt vervangen.

Water

Groot onderhoud aan de sluizen is noodzakelijk om vermeende technische levensduur, een juiste werking en veiligheid van de gebruiker te garanderen. Het object sluis is opgebouwd uit verschillende componenten. Veel van deze componenten hebben onderhoud nodig welke zich niet elk jaar aandient.

Spelen

In 2019 is het speelbeleid door de raad vastgesteld. Met dit beleid als uitgangspunt wordt er jaarlijks groot onderhoud gepleegd aan meerdere speeltoestellen en ondergronden van speeltoestellen in de gehele stad. In 2022 plegen we onderhoud aan de speeltoestellen in:

- Koningin Beatrixpark
- Muziekwijk Zuid
- De Wierden
- De Grienden
- Tussen de Vaarten
- Kruidenwijk
- Annapark
- Seizoenenbuurt
- Waterwijk
- Meridiaanpark
- Stedenwijk
- Landgoederenbuurt
- Ebenezer Howerdpark
- Gouwen
- De Meenten

Reservelijst Stedelijk

Als er door vertraging financiële ruimte ontstaat worden reserveprojecten uitgevoerd.

In 2022 zullen dit de volgende projecten voor stedelijk:

- Onderhoud aan bewegwijzering
- GO Asphalt Randstaddreef Ronde Rijnweg excl. Ronde Landdrostdreef
- GO Asphalt Ronde Grote Vaartweg - Bolderweg – Damsluisweg
- Vervangen/upgraden telemangmentsysteem Citytouch/Amplight

5.9 Afkortingenlijst

1PH	Eén persoonshuishouden
ABC	Almeerse Basisinfrastructuur Cultuur
ACM	Almere City Marketing
AEF	Andersson Elffers Felix
ASG	Almeerse Scholen Groep
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
Bibob	Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIS	Bestuurlijk Informatie Systeem
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BRP	Basisregistratie Personen
bs	basisschool
Btw	Belasting toegevoegde waarde
BV	Besloten vennootschap
B&W	Burgemeester & Wethouders
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CAK	Centraal Administratie Kantoor
DIV	Documentaire informatie voorziening
FVA	Fonds Verstedelijking Almere
GGD	Gemeentelijke (Gemeenschappelijke, Gewestelijke); Gezondheidsdienst Dienst voor Openbare (overheids) gezondheidszorg van één of meerdere samenwerkende gemeenten
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GR	Gemeenschappelijke regeling
GRGO	Gemeenschappelijke Regeling Gebiedsontwikkeling Oosterwold
HVC	Huisvuilcentrale
IbbA	Ik bouw betaalbaar in Almere
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
ICTAR	afdeling informatie- en communicatietechnologie, applicatie en regie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKC	Integraal Kind Centrum
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JGGZ	Jeugd geestelijke gezondheidszorg
KAF	Kunstlinie Almere Flevoland
KCC	Klant Contact Centrum
KING	Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten
KOT	Kinderopvangtoeslag
KvK	Kamer van Koophandel
LHBTI	Lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender en intersekse
LTA	Landelijk Transitie Arrangement
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte & Transport

MKB	Midden- en kleinbedrijf
MLF	Montessori Lyceum Flevoland
MO	Maatschappelijke opvang
Mo/Vo	Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang
MPGA	Meerjarenplan Grondexploitatie Almere
MPH	Meerpersoons huishouden
MRA	Metropoolregio Amsterdam
MVA	Materiële vaste activa
NPO	Nationaal Programma Onderwijs
OAB	Onderwijsachterstandenbeleid
OCO	Onafhankelijke cliënt ondersteuning
OFGV	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg
OLP	Onderwijsleerpakketten
OM	Openbaar Ministerie
O&S	Onderzoek & Statistiek
OSS	Ondersteuning Schuldstabilisatie
OVSA	Ondernemersvereniging Stadscentrum Almere
Ozb	Onroerendezaakbelasting
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
RIEC	Regionaal Informatie- en Expertisecentrum
RRAAM	Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RG	Raadgriffie
RVB	Rijksvastgoedbedrijf
SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
SDV	Schulddienstverlening
SW	Sociale Werkvoorziening
TAS	Toekomstbestendig afval inzamelsysteem
THV	Tijdelijke huisverbod
TOH	Tijdelijke onderwijshuisvesting
TONK	Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VIA	Verbeterprogramma Informatiebeheer & Archivering
VMCA	Vrijwilligers en Mantelzorg Centrale Almere
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voorschoolse opvang
VOG	Verklaringen Omtrent het Gedrag
vpb	Vennootschapsbelasting
VTF	Veilig Thuis Flevoland
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport

WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
W&I	Werk en inkomen
Wkb	Wet Kwaliteitsborging
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOB	Wet openbaarheid van bestuur
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WSW	Wet sociale werkvoorziening
Wvggz	Wet verplichte gezondheidszorg
ZKV	Ziektekostenverzekering
Zzp	Zelfstandige zonder personeel